

วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ เป็นวารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ว่าเป็นวารสารวิชาการกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มที่ 2

บทความวิจัย

- การวิเคราะห์วันลี้ลาในงานเขียนแนะนำที่พัก
พรวิภา ไชยสมคุณ
Pornwipa Chaisomkhun 1
- การศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างของคำปรากฏร่วมของคำว่า ‘系’[เซีย] กับคำว่า ‘พัน’
เนติมา บุรพาศิรวัดน์
Netima Burapasirawat 28
- CLIL Teachers Training Needs: Myanmar Upper Secondary School Biology Teachers' Voices
ความต้องการในการอบรมการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้บูรณาการเนื้อหา
และภาษา: มุมมองของครูผู้สอนวิชาชีววิทยาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเมียนมาร์
แซนดาร์ เทย์ และ สุธิดา งามคำ
Sandar Htay and Sutida Ngonkum 69
- การขยายตัวของปาล์มน้ำมันในฐานะพืชฟอสฟอรัส และความขัดแย้งในที่ดินระหว่างรัฐ-เอกชน-ชาวบ้าน
ในภาคใต้ของประเทศไทย
สร้อยมาศ รุ่งมณี
Soimart Rungmanee 100
- การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG: กรณีวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย ตำบลนาจัว
อำเภอสังขุม จังหวัดหนองคาย
ชุติพงศ์ คงสันเทียะ และ ชฎาล นาคใหม่
Chutipong Khongsanthia and Chadon Nakmai 130
- การจัดการในภาวะฉุกเฉิน กรณีผู้ใช้บริการภายในบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพิจิตร
ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
จิตติพัฒน์ จำเริญเชื้อ และ วิจารย์ ชูรัตน์
Jittipat Chamroenchuea and Wijal Churat 152

บทความวิชาการ

- การวิเคราะห์ความสุขของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในมุมมองด้านความพอใจและความหมายต่อชีวิต
วิไลพร สุจิตธรรมกุล และ พงษ์ศิริ ยอดดา
Wilaiporn Sucharitthammakul and Pongsiri Yodsa 164

ISSN 2697-5688 (Online)

9 770125 506008

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
โทร. 0-4320-2861 www.huso.kku.ac.th

40/1

Humanities & Social Sciences Vol. 40 No. 1 January - April 2023

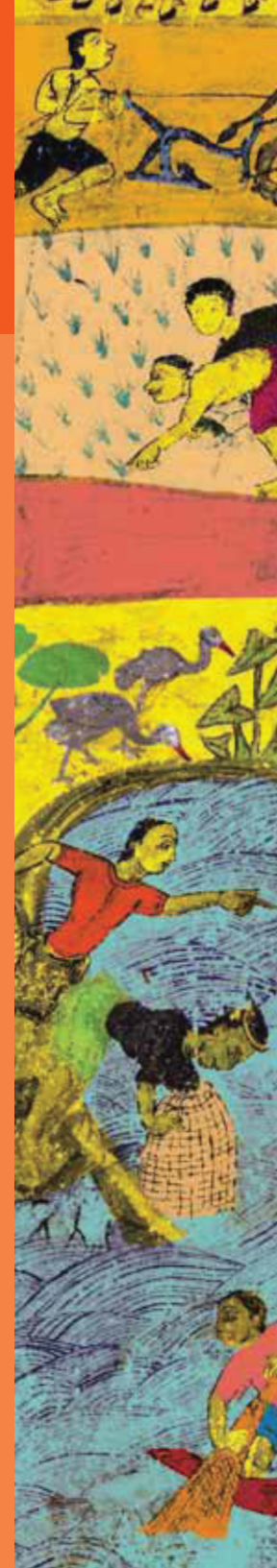
ISSN 2697-5688 (Online)

40

Humanities & Social Sciences มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์

ปีที่ 40 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2566 Vol. 40 No. 1 January - April 2023

ISSN 2697-5688 (Online)

มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์

ISSN 2697-5688 (Online)

ปีที่ 40 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2566

วารสารของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

• ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.อรรถ เพ็ญระ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

• บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิชชา ณรงค์ชัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

• ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.อุมารินทร์ ตูลารักษ์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

• กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์สุวิทย์ วีระศาศวัต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น (อาจารย์เกษียรณาการ)

รองศาสตราจารย์ ดร.นันทนัย ประสานนาม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.มนธิรา ราโท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังขพันธานนท์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.ชไมพร กาญจนกิจสกุล

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงธรรม อินทจักร

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติพร จุฑะวิริยะ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดำรงพล อินทร์จันทร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศิตถา บุญปราการ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Prof. Dr.Rachel Harrison

University of London, United Kingdom

Prof. Dr.Shin, Keun-hye

Hankuk University, Republic of Korea

Assoc. Prof. Dr.Violet B. Valdez

Ateneo Center for Asian Studies, Philippines

• ผู้ตรวจสอบภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ ติราษฎร์พิเศษ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

• ฝ่ายจัดการ

นางขวัญนคร มุ่งคำภา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

• พิมพ์ที่

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น
123 ถ.มิตรภาพ ต.ในเมือง อ.เมือง
ขอนแก่น 40002

• วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ความคิดเห็นทางวิชาการ
2. เพื่อเผยแพร่งานการศึกษาค้นคว้าและวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็นทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

• กำหนดออก (ปีละ 3 ฉบับ)

(มกราคม-เมษายน, พฤษภาคม-สิงหาคม,
กันยายน-ธันวาคม)

ส่งบทความออนไลน์เพื่อตีพิมพ์ได้ที่

กลุ่มวิจัยและบริการวิชาการ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

40002

โทร. 0 4320 2236

โทรสาร 0 4320 3050

ส่งบทความที่

www.tci-thaijo.org/index.php/HUSO

Humanities & Social Sciences

ISSN 2697-5688 (Online)

Vol. 40 No. 1 January - April 2023

Journal of Humanities and Social Sciences Khon Kaen University

- **Advisor**

Assoc. Prof. Orathai Piayura, Ph.D.
Khon Kaen University

- **Editor**

Asst. Prof. Wanichcha Narongchai, Ph.D.
Khon Kaen University

- **Assistant Editor**

Umarin Tularak, Ph.D.
Khon Kaen University

- **Editorial Board**

Prof. Suwit Theerasasawat
Khon Kaen University

Assoc. Prof. Natthanai Prasannam, Ph.D.
Kasetsart University

Assoc. Prof. Montira Rato, Ph.D.
Chulalongkorn University

Assoc. Prof. Thanya Sangkaphanthanon, Ph.D.
Naresuan University

Assoc. Prof. Chamaipom Kanchanakijksakul, Ph.D.
Naresuan University

Assoc. Prof. Songthama Intachakra, Ph.D.
Thammasat University

Asst. Prof. Keeratiporn Jutaviriya, Ph.D.
Khon Kaen University

Asst. Prof. Damrongphon Inchan, Ph.D.
Silpakorn University

Asst. Prof. Kettawa Boonprakarn, Ph.D.
Prince of Songkla University

Prof. Rachel Harrison, Ph.D.
University of London, United Kingdom

Prof. Shin, Keun-hye, Ph.D.
Hankuk University, Republic of Korea

Assoc. Prof. Violet B. Valdez, Ph.D.
Ateneo Center for Asian Studies, Philippines

- **English Editor**

Assist. Prof. Poranee Deerajviset Ph.D.
Khon Kaen University

- **Managing**

Mrs. Kwannakorn Mungkampa
Khon Kaen University

- **Printing**

Khon Kaen University Printing House,
Muang, Khon Kaen 40002
E-mail : kkuprinting@hotmail.com

- **Objective**

1. To promote and disseminate academic knowledge and ideas
2. To disseminate research studies on humanities and social sciences
3. To be the medium of exchanging knowledge and academic ideas in humanities and social sciences

- **Publication**

This journal is published triannually
(January-April, May-August,
September-December)

- **Inquiries**

Research and Academic Service,
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Khon Kaen University Muang, Khon Kaen
40002
Tel. 043-202236
Fax. 043-203050

Full paper submission at :
www.tci-thaijo.org/index.php/HUSO

เกี่ยวกับวารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นวารสารวิชาการด้านมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ความคิดเห็นทางวิชาการ เพื่อเผยแพร่งานการศึกษาค้นคว้าและวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และเพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็นทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วารสารมีกำหนดออกปีละ 3 ฉบับ (มกราคม-เมษายน, พฤษภาคม-สิงหาคม, กันยายน-ธันวาคม) ตีพิมพ์รูปแบบระบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น ทุบทบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน (Double Blinded Review) เนื้อหาของบทความต้องเกี่ยวข้องกับด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในด้านปรัชญาและศาสนา ภาษา ภาษาศาสตร์ และวรรณกรรม วัฒนธรรม สังคมวิทยา มานุษยวิทยา รัฐประศาสนศาสตร์ พัฒนาสังคม ประวัติศาสตร์โบราณคดี อาณาบริเวณศึกษา สื่อ สารสนเทศ และการสื่อสาร และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความโดยไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

About Journal of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University

Journal of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, is the academic journal in the field of humanities and social sciences. It aims to promote and publicize research. It also aims at being the stage of exchanging knowledge and academic ideas in humanities and social sciences. This journal is published electronic copies only. All the articles published are peer-reviewed by at least three experts (Double Blinded Review). The contents of the article should be related to the field of humanities and social sciences such as Philosophy & Religion, Languages, Linguistics & Literature, Culture, Sociology, Anthropology, Public Administration, Social Development, History & Archeology, Area Studies, Information Technology & Communication, and related areas. The articles are in both Thai and English.

The articles submitted for Journal of in Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, should not be previously published or under consideration of any other journals. The author should carefully follow the submission instructions of Journal of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University including the referencing format.

Views and opinions expressed in the articles published in Journal of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, are the responsibility of the authors, are not under responsibility of the editors, and do not necessarily reflect those of the editors.

Unusannakar

วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ ฉบับปีที่ 40 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2566) มีบทความเผยแพร่จำนวน 7 บทความ เป็นบทความวิจัยจำนวน 6 บทความและบทความทางวิชาการจำนวน 1 บทความ บทความที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์คือ **การวิเคราะห์จรรยาบรรณในงานเขียนแนะนำที่พัก** เป็นบทความที่ใช้แนวคิดทางภาษาศาสตร์มาวิเคราะห์การใช้ภาษาในสื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งมีความสำคัญในการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บทความ **การศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างของคำปรากฏร่วมของคำว่า ‘치아 [ชีอา]’ กับคำว่า ‘พัน’** เป็นการศึกษาบทสนทนาระหว่างแพทย์และผู้ป่วยทั้งภาษาไทยและภาษาเกาหลี ทำให้เห็นชุดคำที่ปรากฏร่วมกัน อันมีประโยชน์สำหรับการสร้างบทสนทนาและการล่ามทางการแพทย์ บทความ **CLIL Teachers Training Needs: Myanmar Upper Secondary School Biology Teachers’ Voices** เป็นบทความจากมุมมองของครูผู้สอนวิชาชีววิทยาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเมียนมาร์ แสดงให้เห็นความต้องการและความสำคัญในการอบรมการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้บูรณาการเนื้อหาและภาษา และ **การวิเคราะห์ความสุขของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในมุมมองด้านความพอใจและความหมายต่อชีวิต** ที่ศึกษาคัมภีร์พระพุทธานุญาตเพื่อวิเคราะห์ความพอใจและความหมายต่อชีวิตของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในส่วนที่เป็นโลกียสุขนับตั้งแต่คราวเป็นเจ้าชายสิทธัตถะจนถึงการบรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ

ส่วนบทความทางสังคมศาสตร์ **การขยายตัวของปาล์มน้ำมันในฐานะพืชพองสบู่และความขัดแย้งในที่ดินระหว่างรัฐ-เอกชน-ชาวบ้านในภาคใต้ของประเทศไทย** แสดงให้เห็นบทบาทของเกษตรกร ผู้ถือครองที่ดิน การมีส่วนร่วมในวิถีทางการเกษตร และความมั่นคงในเรื่องการมีที่ดินทำกินของเกษตรกรในภาคใต้ของประเทศไทย **การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้**

แนวคิดเศรษฐกิจ BCG: กรณีวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย ตำบลนาजू อำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย แสดงให้เห็นศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน วิสัยทัศน์ของผู้นำ และการสนับสนุนจากภาครัฐที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน กรณีผู้ใช้บริการภายในบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกาฬสินธุ์ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แสดงให้เห็นวิธีการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ด้วยกระบวนการทำงาน การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า ทำให้สามารถจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความในวารสารนี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ทั้งด้านการวิจัยและพัฒนาทางมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ รวมทั้งการบูรณาการกับศาสตร์อื่น เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมในปัจจุบัน และนำไปสู่การพัฒนาในเชิงสร้างสรรค์ต่อไป

บรรณาธิการ
อุมารินทร์ ตุลารักษ์

บทความวิจัย

- ❖ การวิเคราะห์ห้วงเงินลีลาในงานเขียนแนะนำที่พัก 1
Style Analysis in Accommodation Reviews
พรวิภา ไชยสมคุณ
Pornwipa Chaisomkhun

- ❖ การศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างของคำปรากฏร่วมของคำว่า 28
‘차[เชียอ]’ กับคำว่า ‘ฟัน’
A Comparative Analysis of Collocation Structures Occurring
with ‘차[chia]’ and ‘ฟัน[fan]’
เนติมา บุรพาศิริวัฒน์
Netima Burapasirawat

- ❖ CLIL Teachers Training Needs: Myanmar Upper 69
Secondary School Biology Teachers’ Voices
ความต้องการในการอบรมการจัดการเรียนการสอน
ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้บูรณาการเนื้อหาและภาษา:
มุมมองของครูผู้สอนวิชาชีพวิทยาลัยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในเมียนมาร์
แซนดาร์ เทย์ และ สุธิดา ใจนาค
Sandar Htay and Sutida Ngonkum

- ❖ การขยายตัวของปาล์มน้ำมันในฐานะพืชฟองสุ่ง 100
และความขัดแย้งในที่ดินระหว่างรัฐ-เอกชน-ชาวบ้าน
ในภาคใต้ของประเทศไทย
Palm Oil as a Boom Crop and Land Conflicts between
State-private Sectors-villagers in Southern Thailand
สร้อยมาศ รุ่งมณี
Soimart Rungmanee

- ❖ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG: 130
กรณีศึกษาหิขชุมชนแปรรูปกล้วย ตำบลนาจั่ว อำเภอสังค
จังหวัดหนองคาย

Community Product Development by the BCG Economy Model:
A Case of Banana Processing Community Enterprise,
Na Ngio Sub-district, Sang Khom District, Nong Khai Province

ชุตีพงศ์ คงสันเทียะ และ ชฎาล นาคใหม่

Chutipong Khongsanthia and Chadon Nakmai

- ❖ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน กรณีผู้ใช้บริการภาย 152
ในบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกาฬสินธุ์
ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

Emergency Management: A Case Study of Clients
with COVID-19 Infection at Kalasin Shelter for Children and Families

จิตติพัฒน์ จำเริญเชื้อ และ วิจารย์ ชูรัตน์

Jittipat Chamroenchuea and Wijal Churat

บทความวิชาการ

- ❖ การวิเคราะห์ความสุขของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในมุมมอง 164
ด้านความพอใจและความหมายต่อชีวิต

The Analysis of the Buddha's Happiness from the Point
of View of "Pleasure" and "Meaning"

วิไลพร สุจริตธรรมกุล และ พงษ์ศิริ ยอดดสา

Wilaiporn Sucharitthammakul and Pongsiri Yodsa

การวิเคราะห์วรรณลีลาในงานเขียนแนะนำที่พัก

Style Analysis in Accommodation Reviews

พรวิภา ไชยสมคุณ
Pornwipa Chaisomkhun
ภาควิชาภาษาไทย
Department of Thai
คณะมนุษยศาสตร์
Faculty of Humanities
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วรรณลีลาในงานเขียนประเภทแนะนำที่พัก ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ คอลัมน์ “ที่พักบนเส้นทาง” ในนิตยสาร อ.ส.ท. ระหว่างปี พ.ศ. 2560–2561 แนวคิดที่ประยุกต์ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แนวคิดของ เจฟฟรีย์ ลีช และ มิกค์ ชอร์ต (2007)

ผลการศึกษาด้านลักษณะทางภาษามี 4 ลักษณะ ได้แก่ 1. การใช้คำ ผู้เขียนบทความแนะนำที่พักเลือกใช้คำเพื่อแสดงลักษณะที่พักที่พึงประสงค์มากที่สุด รองลงมาคือการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับการพักผ่อน การใช้คำเรียกสี การใช้คำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก การใช้คำกริยาที่แสดงการรับรู้ การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับรูปแบบการตกแต่งและการใช้คำเพิ่มน้ำหนัก 2. การใช้ประโยค พบการใช้ประโยคเชิงให้ทราบมากที่สุดเนื่องจากสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอันเป็นหลักการประการหนึ่งของการแนะนำที่พัก รองลงมาคือประโยคแนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของบทความคือโน้มน้าวให้ผู้อ่านสนใจที่พักและตัดสินใจเลือกที่พักนั้น ส่วนประโยคคำถามพบน้อยที่สุด

เนื่องจากไม่สอดคล้องกับตัวบท 3. การใช้ภาพพจน์พบการใช้ภาพพจน์แบบเปรียบเทียบมากที่สุด แต่หากพิจารณาจากการสถิติการปรากฏ ภาพพจน์ถือว่าไม่ใช่ลักษณะที่โดดเด่นในบทความแนะนำที่พัก 4. บริบท บริบทที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์บทความแนะนำที่พัก ได้แก่ 1) ผู้ใช้ภาษา 2) การใช้ภาษา 3) ผู้ร่วมสื่อสาร 4) สังคมวัฒนธรรม อนุสาร อ.ส.ท. เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ทำหน้าที่ผลิตบทความแนะนำที่พักเพื่อสนับสนุนธุรกิจที่พักซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จุดมุ่งหมายหลักของบทความแนะนำที่พักคือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักเพื่อโน้มน้าวใจผู้อ่านให้เลือกที่พักแห่งนั้น บทความแนะนำที่พักจึงเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการตลาดของธุรกิจที่พัก

คำสำคัญ: วิจารณ์ลีลา, งานเขียนแนะนำที่พัก, อนุสาร อ.ส.ท.

Abstract

The objective of this study was to analyze the writing style of accommodation reviews. The scope of this study is the "Residency on the Road" column (thi-phak-bon-sen-thang) in the Osotho magazine during the years 2017 – 2018. The concept applied in this study is the concept of Jeffrey Leech and Mick Short (2007).

The study found that there are 4 types of language characteristics as follows:

1. Lexical features: The authors of the accommodation reviews mainly used words that describe desirable properties of the accommodations, followed by the use of English transliteration. Then using words that have a meaning about relaxation, color terms, words that express emotion, verbs that show perception, words that have a decorative domain, and, the use of words to emphasize respectively. 2. Sentence features: It was found that most of the sentences were statements. As it relates to the purpose of providing information about accommodation as one of the principles of accommodation reviews. Next were the offer sentences. This is in line with the purpose of the article to get the reader interested in and decide on the accommodation. Questions were found the least because they do not correspond to the nature of a review. 3. Figure of Speech: The comparative figurative of speech was mainly found. But considering the statistics of the appearance, the figure of speech is not the prominent feature in the accommodation reviews. 4. Context: Context that influences the creation of accommodation reviews are 1) language user, 2) language, usage, 3) participant, and 4) sociocultural context. Osotho magazine is a printing media and produces accommodation reviews to support the accommodation business, which is part of the tourism industry. The main objective of the accommodation reviews is to provide information about accommodation to persuade readers to choose that accommodation. Therefore, accommodation reviews are marketing promotion of the accommodation business.

Keywords: style, writing accommodation reviews, Osotho magazine

บทนำ

งานเขียนแนะนำที่พักถือเป็นช่องทางหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักของนักท่องเที่ยว ดังนั้นในนิตยสาร เว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชันเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจึงมีคอลัมน์หรือเนื้อหาประเภทแนะนำที่พัก โดยเฉพาะการแนะนำที่พักในเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของไทย เช่น เชียงใหม่ ภูเก็ต ชลบุรี เป็นต้น ดังนั้นการพัฒนาเนื้อหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเลือกที่พักที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิรวลย์ ปิ่นชุมพลแสง และกอบกุล จันทโรดิลิกา (2561: 47) เรื่อง “การศึกษาปัจจัยการตัดสินใจเลือกเข้าพักโรงแรมและรีสอร์ทของประเทศไทยตามแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตะวันตก” ผลการศึกษาพบว่าหนึ่งในปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกที่พักของนักท่องเที่ยวคือการค้นหาข้อมูลเบื้องต้นจากแหล่งต่างๆ ผู้วิจัยจึงเห็นว่างานเขียนประเภทแนะนำที่พักที่เผยแพร่ทางสื่อสิ่งพิมพ์ย่อมส่งผลกระทบต่อกระบวนการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวด้วย

งานเขียนแต่ละประเภทย่อมมีวจนลีลาหรือลีลาในการใช้ภาษาเฉพาะแบบอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2544: 148) ได้ให้ความหมายของวจนลีลาไว้ว่าเป็นรูปแบบการใช้ภาษา ซึ่งแตกต่างจากการใช้ภาษาแบบอื่นๆ ด้วยบริบทหรือการใช้ภาษา ผู้วิจัยเห็นว่างานเขียนประเภทแนะนำที่พักเป็นข้อความหรือดวับทประเภทแสดงพรรณนา (expository discourse) ย่อมมีรูปแบบการใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะและเชื่อมโยงหรือสัมพันธ์กับประเภทของงานเขียน

วจนลีลาศาสตร์ (stylistics) เป็นสาขาหนึ่งของภาษาศาสตร์ในการศึกษาวจนลีลา แต่เดิมวจนลีลาศาสตร์มักถูกมองว่าเป็นแนวทางหนึ่งในการวิเคราะห์ดวับทหรืองานเขียนประเภทวรรณกรรม ซึ่งจะช่วยอธิบายความหมายหรือตีความดวับทแต่แท้จริงแล้ววจนลีลาศาสตร์ยังเป็นการศึกษาวิเคราะห์ลีลาภาษาซึ่งแปรไปตามปัจจัยต่างๆ เช่น ประเภทงานเขียน บริบท ผู้เขียน เป็นต้น อีกทั้งลีลาภาษาของนักเขียนแต่ละคนสามารถแยกความต่างจากนักเขียนอีกคนหนึ่งได้ นอกจากนี้ลีลาภาษายังเกี่ยวข้องกับประเภทงานเขียน เช่น ภาษาในหนังสือพิมพ์ รวมทั้งลักษณะซึ่งเป็นองค์ประกอบของงานเขียน (Lesley และ McIntyre, 2010)

รุ่งอรุณ ทีฆชุนนเถียร (2552 : 47) ได้กล่าวถึงวัจนลีลาไว้ว่าเป็นการเลือกใช้ภาษาที่ปรากฏในชีวิตประจำวัน และปรากฏทั้งในภาษาพูดและภาษาวรรณศิลป์ จากการสำรวจงานวิจัยที่มีการศึกษา วัจนลีลา ขอบเขตของการศึกษาไม่ใช่เพียงแค่ตัวบททางวรรณกรรมเท่านั้น แต่ได้มีการขยายขอบเขตข้อมูลของการศึกษาในแวดวงอื่นๆ เช่น ภาษาโฆษณา ภาษากฎหมาย ภาษาในงานเขียนทางวิชาการ เป็นต้น เจฟฟรีย์ ลีช และ มิกค์ ซอร์ต (2007) ได้กล่าวถึงการศึกษาวัจนลีลาไว้ว่าต้องหาลักษณะเด่นทางภาษาโดยสังเกตการปรากฏว่ามีการปรากฏซ้ำ มีความถี่ของการปรากฏสูง และควรมีการนับความถี่ของการปรากฏเป็นหลักฐานเพื่อลดความเป็นอัตวิสัย (subjective)

การศึกษาวัจนลีลาจึงมุ่งหาลักษณะเด่นทางภาษาที่ผู้พูดหรือผู้เขียนเลือกใช้ ไม่ใช่เพียงแค่การบรรยายลักษณะที่พบในการพูดหรือการเขียนเท่านั้น เช่น โครงการวิจัยภาษาแห่งอำนาจของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์และคณะ (2558) ได้วิเคราะห์ทำเนียบภาษากฎหมาย ภาษาสื่อมวลชน ภาษาการเมือง และภาษาวิชาการ และวิเคราะห์คุณลักษณะเด่นของทำเนียบภาษาแต่ละประเภทผ่านตัวบ่งชี้ทางภาษาหรือลักษณะทางภาษา

อนุสาร อ.ส.ท. เป็นนิตยสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเล่มแรกของประเทศไทย โดยหน่วยงานของรัฐคือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ดำเนินการบริหารจัดการผลิตเนื้อหา เนื้อหาของอนุสาร อ.ส.ท. เน้นการนำเสนอการท่องเที่ยวในรูปแบบเชิงอนุรักษ์และศิลปวัฒนธรรม โดยจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางที่พัก อาหาร พาหนะ เส้นทาง สถานที่ซึ่งเป็นจุดเด่นและควรไปเยี่ยมชม นอกจากนี้ยังให้ความรู้อื่นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ภูมิประเทศ ประวัติศาสตร์ ประการสำคัญยังเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยว (ณัฐทิศา สุดกวา, 2553 : 70)

อนุสาร อ.ส.ท. เป็นนิตยสารท่องเที่ยวที่มีเนื้อหาคล้ายกันเกี่ยวกับการแนะนำที่พัก ลักษณะทางภาษาที่ใช้ในบทความแนะนำที่พักมีการใช้ภาษาที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวของคนไทย อาทิ การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับการพักผ่อน การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับการตกแต่ง การใช้ลักษณะทางภาษาดังกล่าวนั้นได้เชื่อมโยงที่พักรักพักผ่อนและการท่องเที่ยวไว้ด้วยกัน กล่าวคือ หลายคนตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเพราะต้องการพักผ่อน การมองหาและเลือกที่พักที่ดีจะทำให้การ

พักผ่อนมีความสุขยิ่งขึ้น นิตยสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจึงได้ทำหน้าที่ให้ข้อมูลและโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเลือกที่พักแห่งนั้นโดยนำเสนอแนวคิดการเลือกที่พักที่ดีและสวยงามเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการพักผ่อนและการท่องเที่ยว

จากการสำรวจงานวิจัยยังไม่มียานวิจัยที่ศึกษาวัจนลีลาของงานเขียนประเภทแนะนำที่พักใน อนุสาร อ.ส.ท. ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษางานเขียนประเภทแนะนำที่พักเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวัจนลีลาในงานเขียนประเภทอื่นๆ ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาการเขียนประเภทแนะนำที่พัก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัจนลีลาของงานเขียนประเภทแนะนำที่พัก

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจาก นิตยสารอนุสาร อ.ส.ท. เหตุผลประการแรกคืออนุสาร อ.ส.ท. เป็นนิตยสารท่องเที่ยวฉบับแรกของประเทศไทย มีการตีพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 จนถึงปัจจุบัน เหตุผลประการที่สองคือ อนุสาร อ.ส.ท. ถือว่าเป็นนิตยสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและเป็นสื่อที่เป็นทางการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลและส่งเสริมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในประเทศไทย ส่วนเหตุผลประการต่อมาคือ อนุสาร อ.ส.ท. เป็นนิตยสารท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านมากที่สุด (ณัฐธิชา สุตภวา ,2553)

คอลัมน์ที่นำมาศึกษา คือ “ที่พักบนเส้นทาง” ฉบับเดือนมกราคม-ธันวาคม ปี พ.ศ. 2560 และ 2561 จำนวนทั้งหมด 42 บทความ โดยเก็บข้อมูลทั้งหมดที่ปรากฏในช่วงเวลาดังกล่าว และศึกษาข้อมูลเฉพาะด้านวัจนภาษาในคอลัมน์ “ที่พักบนเส้นทาง” ของอนุสาร อ.ส.ท. โดยศึกษาหน่วยทางภาษาในระดับคำ ไวยากรณ์ อลงการ บริบทของงานเขียนประเภทแนะนำที่พัก ส่วนด้านสัมพันธภาพหรือการเชื่อมโยงผู้วิจัยจะไม่กล่าวถึงในบทความนี้

นิยามศัพท์

วัจนลีลา (style) คือ รูปแบบการใช้ภาษาในบริบทใดบริบทหนึ่ง การใช้ภาษาของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือเพื่อจุดประสงค์ใดจุดประสงค์หนึ่ง

แนวคิดหลักที่ใช้ในการศึกษา

แนวคิดของ เจฟฟรี ลีช และมิกค์ ซอร์ต (Geoffrey and Mick, 2007) เป็นแนวคิดหลักที่นำมาใช้ในการศึกษาวัจนลีลาโดยการวิเคราะห์หน่วยทางภาษาเพื่อหาลักษณะเด่นทางภาษา โดยสังเกตว่าในงานเขียนนั้นมีลักษณะการใช้ภาษาประการใดที่โดดเด่น แล้วนับความถี่ของการปรากฏเพื่อลดความเป็นอัตวิสัย

เจฟฟรี ลีช และ มิกค์ ซอร์ต ได้กล่าวถึงการศึกษาวุจนลีลาต้องวิเคราะห์และตรวจสอบลักษณะทางภาษา 4 ประการ ได้แก่

1. ลักษณะของคำ (Lexical categories) เป็นการพิจารณาชนิดของคำและรายละเอียดของชนิดของคำ เช่น คำกริยาวิเศษณ์ประเภทแสดงความถี่ คำกริยาประเภทแสดงสภาพ และพิจารณาการใช้คำโดยทั่วไป เช่น คำที่แสดงการพรรณนา คำที่แสดงอารมณ์ วงความหมายของคำที่ใช้ เป็นต้น

2. ลักษณะทางไวยากรณ์ (Grammatical categories) เป็นการพิจารณาชนิดของประโยค โครงสร้างของประโยคซับซ้อน โครงสร้างของอนุพจน์ โครงสร้างการเปรียบเทียบและวลี

3. ลักษณะการใช้ภาพพจน์ (Figures of speech) เป็นการพิจารณาการใช้ภาพพจน์โวหารต่างๆ เช่น การใช้เสียงสัมผัส

4. บริบทและสัมพันธภาพ (Context and cohesion) บริบทเป็นการพิจารณาว่าผู้เขียนเรียกขานผู้อ่านตรงไปตรงมาหรือไม่อย่างไร ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สื่อสาร ส่วนสัมพันธภาพเป็นการพิจารณาด้านการเชื่อมโยง เช่น การใช้คำเชื่อม การละ เป็นต้น

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำแนวคิดดังกล่าวข้างต้นมาปรับใช้ในการศึกษาวัจนลีลาในบทความแนะนำที่พัก นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้นำแนวคิดอื่นๆ มาช่วยอธิบายลักษณะทางภาษาและบริบท อาทิ ทฤษฎีไวยากรณ์เชิงระบบหน้าที่ (systemic functional grammar) ของ ฮัลลidayและแมทธิสเซน (Halliday and Matthiessen, 2014)

นำมาใช้อธิบายการใช้คำบางประเภทและประโยค แนวคิดด้านบริบทของพรพิลาศ วงศ์เจริญ(2557) นำมาใช้อธิบายบริบทที่มีผลต่อการสร้างสรรค์บทความแนะนำที่พัก

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาวัจนลีลาที่ปรากฏในงานเขียนแนะนำที่พัก คอลัมน์ “ที่พักบนเส้นทาง” ในอนุสาร อ.ส.ท. ระหว่างปี พ.ศ. 2560–2561 ลักษณะของงานเขียนแนะนำที่พักเป็นงานเขียนประเภทบทความ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาวัจนลีลาไว้ 4 ประเด็น ได้แก่ 1. การใช้คำ 2. การใช้ประโยค 3. การใช้ภาพพจน์ และ 4. บริบท

1. การใช้คำ

การใช้คำในการศึกษาคำครั้งนี้ หมายถึง การใช้คำที่ทำให้เห็นลักษณะเด่นของบทความประเภทแนะนำที่พักโดยเป็นคำที่ใช้มากเป็นพิเศษและมีจุดประสงค์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักและการท่องเที่ยวเพื่อให้ผู้อ่านตัดสินใจเลือกที่พักระหว่างนั้น การใช้คำมี 8 ลักษณะดังนี้ การใช้คำเพื่อแสดงลักษณะที่พักระหว่างที่พึงประสงค์ การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับการพักผ่อน การใช้คำเรียกสี การใช้คำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก การใช้คำกริยาที่แสดงการรับรู้ การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับรูปแบบการตกแต่ง และการใช้คำเพิ่มน้ำหนัก

1.1 การใช้คำเพื่อแสดงลักษณะที่พึงประสงค์

การใช้คำเพื่อแสดงลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นการใช้นำกริยาหรือคำนามเพื่อบรรยายและระบุลักษณะของที่พักและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติหรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหมายในเชิงบวกทั้งด้านความสวยงามและความสะอาด ความสะอาดสบายหรือความเงียบสงบ เช่น การใช้คำกริยาแสดงสภาพและลักษณะ (relational process)) ประเภทบอกลักษณะของสิ่งนั้น (attribute) ตามแนวคิดของทฤษฎีไวยากรณ์เชิงระบบหน้าที่ (systemic functional grammar) ของฮัลลิเดย์และแมทธิเซน (Halliday and Matthiessen, 2014 : 263) อาทิ สวยงาม กว้าง เหมาะ สะอาด เป็นต้น

บทความแนะนำที่พักมีการใช้คำเพื่อแสดงลักษณะที่พักระหว่างที่พึงประสงค์ คุณลักษณะประการแรกคือความงาม มีการใช้คำเพื่อแสดงคุณลักษณะดังกล่าว เช่น สวยงาม น่ารัก เป็นต้น คุณลักษณะประการต่อมาคือความสะอาดสบาย

มีการใช้คำเพื่อแสดงลักษณะดังกล่าว เช่น สบาย สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น ประการต่อมาคือความเรียบง่าย มีการใช้คำเพื่อแสดงลักษณะดังกล่าว เช่น สงบ เรียบ

จากการศึกษาพบว่ามีการใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวกับความสวยงามจำนวน 63 ครั้ง คำที่มีความหมายเกี่ยวกับความสะดวกสบายจำนวน 37 ครั้ง คำที่มีความหมายเกี่ยวกับความเรียบง่ายจำนวน 24 ครั้ง และคำที่มีความหมายเกี่ยวกับความเรียบง่ายจำนวน 16 ครั้ง ส่วนคุณลักษณะอื่นๆ ยังไม่ปรากฏความถี่ในการปรากฏอย่างเด่นชัด เช่น ความสะดวก ความหรูหรา

(1) *ในวงล้อมของสวนสวยสไตล์อิงลิช คันทรี่ ที่หอมคลุ้งด้วยไม้ดอกไม้ใบ งดงามร่มรื่น โปร่ง โล่งสบาย ทางเดินอิฐตกแต่งด้วยกรวด หิน ตระหง่านงามด้วยน้ำพุหยอดรูปปั้นสวยหลายมุมอย่างลงตัวคือพื้นที่พักผ่อนสบายๆ นามในสวนแห่งเมืองเชียงราย จากบ้านไม้หลังเก่าที่เต็มไปด้วยความทรงจำครั้งอดีต*

(อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 57 ฉบับที่ 6 ม.ค.60 น.89)

คำว่า “สวย” และ “งดงาม” เป็นการใช้คำที่แสดงลักษณะที่พึงประสงค์คือความงามของสวน

1.2 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ

การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นการใช้คำยืมมาจากภาษาอังกฤษด้วยวิธีทับศัพท์ คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่นำมาใช้ในบทความแนะนำที่พักมักเป็นคำที่ใช้ในภาษาระดับไม่เป็นทางการและเป็นคำที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย เช่น โมเดิร์น (modern) โคซี่ (cozy) โรแมนติก (romantic) เป็นต้น การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษมีทั้งการใช้คำเพื่อบรรยายลักษณะที่พักและบรรยายอากาศตลอดจนกิจกรรมต่างๆ เมื่อเข้าพักที่ที่พักแห่งนั้น การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษถือเป็นลักษณะเด่นด้านการใช้คำประการหนึ่งของบทความแนะนำที่พัก จากการศึกษาค้นพบว่ามีการใช้คำทับศัพท์จำนวน 104 ครั้ง ในงานวิจัยนี้คำยืมภาษาอังกฤษด้วยการทับศัพท์จะไม่นับรวมชื่อเฉพาะของสถานที่

(2) *คอนเซปต์และดีไซน์ที่โดดเด่นในทุกรายละเอียด ทำให้เดอะเทอร์มินอลกลายเป็นสถานี่พักเหนือสุดฮิปในเมืองขอนแก่นที่น่าแวะมาให้ได้สักครั้ง*

(อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 57 ฉบับที่ 12 ก.ค.60 น.91)

ตัวอย่างข้างต้นมีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ คือ “คอนเซปต์” มาจาก concept และ “ดีไซน์” มาจาก design การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในตัวอย่างนี้เป็นคำที่ใช้กันโดยทั่วไป ส่วน “สตูอิป” เป็นคำสแลงที่มาจากภาษาอังกฤษคือ hipster หมายถึงบุคคลที่ทันสมัย

1.3 การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับการพักผ่อน

การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับการพักผ่อนเป็นการใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวกับการหยุดทำงานเพื่อให้หายเหนื่อยดังนั้นคำที่มีความหมายเกี่ยวกับการพักผ่อน และการนอนหลับจึงจัดอยู่ในวงความหมายนี้ เช่น พักผ่อน พักกาย เป็นต้น การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับการพักผ่อนสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ประการหนึ่งของการท่องเที่ยวคือการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนในวันหยุด จากการศึกษาพบว่ามีการใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับการพักผ่อนจำนวน 66 ครั้ง

(3) เพียงได้ออกไปท่องเที่ยว พักผ่อนชาร์จพลัง สัมผัสธรรมชาติ ให้ลมเย็นๆ ปะทะกาย ชมสายหมอกและดอกไม้ พักกายเคียงคู่กับคนรู้ใจที่เสียสละกายก็พอ

(อนุสร อ.ส.ท. ปีที่ 57 ฉบับที่ 6 ม.ค. 60 น.89)

“พักกาย” เป็นคำกริยาที่อยู่ในวงความหมายเกี่ยวกับการหยุดการทำงานหรือกิจกรรมเพื่อผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยและเมื่อยล้า

1.4 การใช้คำเรียกสี

การใช้คำเรียกสีเป็นการใช้คำบอกสีเพื่ออธิบายลักษณะของที่พักทางกายภาพทั้งภายในและภายนอก ตลอดจนลักษณะสภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้ที่พัก การใช้คำเรียกสีเป็นส่วนหนึ่งของการให้รายละเอียดของที่พัก ลักษณะสภาพแวดล้อม ทั้งสิ่งก่อสร้างและธรรมชาติ สามารถช่วยทำให้ภาพที่พักมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม เช่น การบรรยายลักษณะสีของตึก ทะเล นอกจากนี้คำเรียกสียังสามารถบอกถึงจุดเด่นของที่พักได้ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกที่พักของนักท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ จากการศึกษาค้นพบว่ามีการใช้คำเรียกสีจำนวน 61 ครั้ง คำเรียกสีที่มีการใช้ในบทความแนะนำที่พักมีทั้งการใช้คำเรียกสีพื้นฐาน เช่น สีขาว และคำเรียกสีไม่พื้นฐาน เช่น สีเขียวมรกต สีดำขมิ้น เป็นต้น

(4) สีฟ้าของบานประตูหน้าต่างที่แซมสลับกับสีขาวของเตียงนอนเปลือยขัดมัน สีฟ้าในสระว่ายน้ำ สีเขียวจีของต้นไม้น้อยใหญ่ที่พลั่วไหวเลาๆ ตามแรงลม

(อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 57 ฉบับที่ 6 ม.ค. 60 น. 88)

ตัวอย่างข้างต้นมีการใช้คำเรียกสีที่อธิบายลักษณะของที่พัก คือ สีฟ้าและสีขาว ขณะเดียวกันก็มีการใช้คำเรียกสีเพื่ออธิบายลักษณะของสภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้เคียง กับที่พักคือสระว่ายน้ำและต้นไม้ ก็คือ “สีฟ้าใส” และ “สีเขียวจี”

1.5 การใช้คำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก

คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก (emotion) เป็นการใช้คำนามและคำกริยาเพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึก โดยผู้วิจัยได้ปรับนิยามดังกล่าวจากคำกริยาทางจิตใจ (mental process) กล่าวคือ ตามแนวคิดของทฤษฎีไวยากรณ์เชิงระบบหน้าที่ (systemic functional grammar) ของ ฮัลลidayและแมทธิเซน (Halliday and Matthiessen, 2014 : 245 และ 256) คำกริยาทางจิตใจ (mental process) เป็นคำกริยาที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกเป็นคำกริยาที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เช่น ขึ้นชมสนุก

การใช้คำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกสัมพันธ์กับหลักการแนะนำหรือวิวิธินคำ ข้อหนึ่ง คือ การแสดงความรู้สึกของผู้เขียนที่มีต่อสินค้าชนิดนั้นๆ เพื่อโน้มน้าวใจผู้อ่าน ซึ่งก็คือนักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกที่พักแห่งนั้นเมื่อเดินทางท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่ามีการใช้คำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกจำนวน 47 ครั้ง คำที่ปรากฏมากที่สุด คือ อบอุ่น ซึ่งสัมพันธ์กับกลวิธีการเขียนของผู้เขียนซึ่งมักเปรียบเทียบความรู้สึกของการเข้าพักในโรงแรมและรีสอร์ทต่างๆ คล้ายกับการพักอาศัยอยู่ที่บ้าน

(5) แล้วเลือกพักที่เครสโค ไม่เพียงเห็นความทันสมัยที่ก้าวไปพร้อมกับการรักษารากเดิมของตนไว้อย่างลงตัว แต่รู้สึกอบอุ่นราวกับอยู่บ้านอีกด้วย

(อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 57 ฉบับที่ 11 มิ.ย. 60 น.86)

“อบอุ่น” เป็นคำกริยาแสดงอารมณ์ความรู้สึก พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ออนไลน์) ได้ให้นิยามความหมายของคำว่า “อุ่นสบาย โดยปริยายหมายความว่าปราศจากความว้าเหว่”

1.6 การใช้คำกริยาที่แสดงการรับรู้

คำกริยาที่แสดงการรับรู้ (perception) เป็นคำกริยาประเภทหนึ่งของคำกริยาทางจิตใจ (mental process) ตามแนวคิดของทฤษฎีไวยากรณ์เชิงระบบหน้าที่ (systemic functional grammar) ของ ฮัลลิเดย์ และ แมทธิเซน (Halliday and, 2014 : 246 และ 256) นั้นคำกริยาที่แสดงการรับรู้เป็นคำกริยาที่แสดงให้เห็นถึงการรับรู้ผ่านผัสสะด้านการเห็นและการได้ยิน ซึ่งสัมพันธ์กับกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว คำกริยาที่แสดงการรับรู้ เช่น ชม รับชมชมวิว เห็น ได้ยิน เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่ามีการใช้คำกริยาที่แสดงการรับรู้ในบทความแนะนำที่พักจำนวน 43 ครั้ง โดยพบว่ามีการใช้คำกริยา “ชม” มากที่สุด เนื่องจากสัมพันธ์กับกิจกรรมการท่องเที่ยว นั่นคือการเที่ยวชมธรรมชาติและสิ่งต่างๆ ที่น่าสนใจ

(6) *ชมความสดชื่นของท้องทะเลอันดามันและนอนผืนผ้าที่อันดามัน รีสอร์ท*

(อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 58 ฉบับที่ 8 มี.ค. 61 น.87)

“ชม” เป็นคำกริยาแสดงการรับรู้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ออนไลน์) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ดู”

1.7 การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับรูปแบบการตกแต่ง

การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับรูปแบบการตกแต่ง เป็นการใช้คำที่ระบุถึงรูปแบบการตกแต่งที่พักทั้งในส่วนของที่พักและสภาพแวดล้อม มักปรากฏร่วมกับคำว่า “สไตล์” หรือ “แนว” เช่น เมดิเตอร์เรเนียน, ยูโรเปียน วินเทจ (European Vintage), ลอฟต์ (Loft), อีสานประยุกต์ เป็นต้น การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับรูปแบบการตกแต่งเกี่ยวข้องกับหลักการวิวลินคำประการหนึ่งคือการให้รายละเอียดของสินค้ารูปแบบการตกแต่งหรือสไตล์ของที่พักเป็นข้อมูลเกี่ยวกับที่พักประการหนึ่งที่ผู้เขียนบทความแนะนำที่พักมักระบุไว้ในบทความเพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านตัดสินใจเลือกที่พักนั้นๆ และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้่านซึ่งก็คือนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่ามีการใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับการตกแต่งจำนวน 33 ครั้ง โดยคำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับรูปแบบการตกแต่งมักเป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นคำเฉพาะที่ใช้ในการออกแบบตกแต่ง

(7)ความเท่าเทียมอยู่ในอาคารแวนอนสองชั้นที่ออกแบบด้วยสไตล์อินดัสเทรียลลอฟท์

(อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 57 ฉบับที่ 11 มิ.ย. 60 น.86)

สไตล์อินดัสเทรียลต้องมีโครงสร้างของสถาปัตยกรรมที่เก็บไว้ในรูปแบบเดิม เช่น โกดังเก่า หรืออาคารที่มีโครงสร้างขนาดใหญ่ มีการตกแต่งเลียนแบบโรงงานเก่า ใช้วัสดุชั้นสนิมที่ดูผ่านกาลเวลามานาน และเฟอร์นิเจอร์ที่ย้ายยุคไปช่วงปี 1950 ซึ่งถือเป็นการตกแต่งที่ทันสมัย และเก๋ที่สุดในยุคนั้น ให้ความรู้สึกขัดแย้งกับความเก่าของตัวอาคาร ส่วนสไตล์ลอฟท์ต้องมีฝ้าเพดานสูง ดูเท่ นิ่ง และเรียบง่าย มีรายละเอียดการตกแต่งของสไตล์โมเดิร์นมาประกอบมากกว่า (บ้านและสวน,2562)

1.8 การใช้คำเพิ่มน้ำหนัก

การใช้คำเพิ่มน้ำหนักเป็นการใช้คำที่ช่วยเน้นความหมายของคำหลักโดยแสดงระดับของคำที่ถูกขยาย เช่น การใช้คำขยายเพื่อขยายคำกริยาแสดงสภาพ เช่น ที่สุด เป็นต้น การใช้คำนาม เช่น ระดับสามดาว จุดเด่น ยอดเยี่ยม เป็นต้น ในงานวิจัยนี้การใช้คำที่เพิ่มน้ำหนักจึงเป็นการใช้คำที่แสดงให้เห็นระดับเพื่อประเมินค่าที่พักสถานที่ และสภาพธรรมชาติ

ผู้วิจัยได้ปรับนิยามการใช้คำเพิ่มน้ำหนักแบบแสดงระดับจากงานวิจัยของวัฒนา แซ่มวงษ์และคณะ(2558: 27) ซึ่งได้ให้ความหมายว่าเป็นการใช้คำขยายที่เน้นความหมายของคำหลักให้เข้มข้น เช่น การใช้คำขยายเพื่อขยายคำกริยาแสดงสภาพ การใช้คำเพิ่มน้ำหนักเพื่อแสดงความหมายของคำให้น้ำหนักแน่น หรือแสดงลักษณะที่ชัดเจนขึ้น จากการศึกษาพบว่าการใช้คำเพิ่มน้ำหนักจำนวน 24 ครั้ง

(8) เมืองระนองยังเป็นเมืองท่องเที่ยวใหม่ที่พอเพียง มีโรงแรมระดับห้าดาวแต่อยู่ไกลเมือง ดังนั้นที่นี้จึงเป็นโรงแรมที่ดีที่สุดในโรงแรมหนึ่งของจังหวัด

(อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 57 ฉบับที่ 7 ก.พ. 60 น.91)

“ระดับห้าดาว” เป็นระดับดาวในระดับสูงสุดตามมาตรฐานโรงแรมของมูลนิธิมาตรฐานโรงแรมซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์ต่างๆ เช่น ที่ตั้ง ความสะอาด ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น การระบุถึงระดับดาวของที่พักเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานของโรงแรมและช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เข้าพักโรงแรม ส่วน “ที่สุด”

เป็นคำที่ช่วยขยายคำแสดงการประเมินค่า คือ ดี เพื่อแสดงระดับสูงสุดของสิ่งนั้น ในที่นี้คือโรงแรมที่ดีที่สุดในจังหวัด

ตารางที่ 1 : ตารางแสดงลักษณะการใช้คำในบทความแนะนำที่พัก

ลักษณะการใช้คำ	จำนวน	ร้อยละ
1. การใช้คำเพื่อแสดงลักษณะที่พักที่พึงประสงค์	140	27
2. การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ	104	20.1
3. การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับการพักผ่อน	66	12.7
4. การใช้คำเรียกสี	61	11.8
5. การใช้คำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก	47	9.1
6. การใช้คำกริยาที่แสดงการรับรู้	43	8.3
7. การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับรูปแบบการตกแต่ง	33	6.4
8. การใช้คำเพิ่มน้ำหนัก	24	4.6

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนบทความแนะนำที่พักเลือกใช้คำเพื่อแสดงลักษณะที่พักที่พึงประสงค์มากที่สุด รองลงมาคือการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับการพักผ่อน และการใช้คำเรียกสีนั้นมีความถี่ของการปรากฏใกล้เคียงกัน ต่อมาคือการใช้คำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก การใช้คำกริยาที่แสดงการรับรู้ การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับรูปแบบการตกแต่งนั้น และการใช้คำเพิ่มน้ำหนักตามลำดับ

การใช้คำเพื่อแสดงลักษณะที่พักที่พึงประสงค์พบมากที่สุด เนื่องจากเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักและประเมินค่าที่พักซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกที่พัก รองลงมาคือการใช้คำทับศัพท์เนื่องจากความนิยมการใช้ภาษาอังกฤษปนกับภาษาไทย ในสื่อและคำทับศัพท์เหล่านั้นส่วนหนึ่งเป็นคำที่ใช้ในชีวิตประจำวันและสัมพันธ์กับบทความแนะนำที่พักซึ่งมักระบุถึงลักษณะภายนอกและภายในของที่พัก จึงนิยม

ใช้คำทับศัพท์ ส่วนการใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับการพักผ่อนสัมพันธ์กับการจุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยวคือการพักผ่อน ดังนั้นการเลือกที่พักรจึงเป็นกระบวนการหนึ่งในการท่องเที่ยว อีกทั้งมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักด้วยการใช้คำเรียกชื่อ การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับการตกแต่งเพื่อบรรยายลักษณะที่พัก และทำให้ผู้อ่านเห็นภาพว่าเมื่อเข้าไปพักที่พักรแห่งนั้นจะพบสิ่งใดบ้าง ส่วนการใช้คำที่เพิ่มน้ำหนัก การใช้คำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกและการใช้คำกริยาที่แสดงการรับรู้เพื่อจูงใจให้ผู้อ่านคล้อยตามว่าที่พักรแห่งนั้นจะทำให้ผู้เข้าพักมีอารมณ์ความรู้สึกเช่นไรและสามารถทำกิจกรรมใดบ้างรวมทั้งผู้เขียนได้ประเมินค่าที่พักรแห่งนั้นว่าอยู่ในระดับด้วย การใช้คำดังกล่าวถือว่าสัมพันธ์กับหลักการเขียนแนะนำหรือวิวิว (review) ธุรกิจโรงแรมและที่พักซึ่งนักการตลาดได้เผยแพร่ไว้

2. การใช้ประโยค

ในบทความนี้ ลักษณะของการใช้ประโยคจะกล่าวถึงประเภทหรือชนิดของประโยคที่ใช้ในบทความแนะนำที่พัก ผู้วิจัยจะแบ่งประโยคตามจุดประสงค์การสื่อสารโดยใช้แนวคิดของฮัลลiday และแมทธิเซน (Halliday, M.A.K and Matthiessen, Christian, 2014 : 135–136) การศึกษาครั้งนี้พบประโยค 3 ประเภท ได้แก่ ประโยคแจ้งให้ทราบ (statement) ประโยคแนะนำ (offer) และประโยคคำถาม (question)

2.1 ประโยคแจ้งให้ทราบ

ประโยคแจ้งให้ทราบ เป็นประโยคบอกเล่าที่มีจุดมุ่งหมายการสื่อสารเพื่อบอกกล่าวข้อมูลและให้ข้อเท็จจริง ตลอดจนการแสดงอารมณ์ความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ภายในและภายนอกที่พัก จากการศึกษพบประโยคแจ้งให้ทราบจำนวน 1,030 ประโยค ประโยคแจ้งให้ทราบเป็นประโยคที่พบมากที่สุดในบทความแนะนำที่พัก เนื่องจากประโยคแจ้งให้ทราบนั้นสัมพันธ์กับเนื้อหาของบทความซึ่งต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พัก เช่น ที่ตั้ง ลักษณะของที่พักทั้งภายนอกและภายใน สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

(9) โรงแรมแคนทารี โคราช หอหรรระดับห้าดาว เป็นโรงแรมใหญ่ ใหม่ ทันสมัย
 เบื่อเริ่มเท็มสไตล์นักธุรกิจญี่ปุ่นที่เนียบไปเสียทุกอย่างอย่าง

(อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 57 ฉบับที่ 9 เม.ย.60 น.90)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นประโยคชนิดแจ้งให้ทราบโดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรงแรม
 ทั้งข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

2.2 ประโยคแนะนำ

ประโยคแนะนำเป็นประโยคที่มีจุดมุ่งหมายและเจตนาการสื่อสารเพื่อเสนอ
 แนะนำและเชิญชวนให้ผู้รับสารหรือผู้อ่านปฏิบัติตามการแนะนำของผู้เขียนคือการเลือก
 ที่พักซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอ ประโยคแนะนำมักมีการใช้คำแสดงทัศนภาวะคือ “ควร”
 “ไม่ควร” สื่อความถึงสิ่งที่พึงกระทำหรือไม่พึงกระทำ หรือการใช้คำกริยา “ลอง” เพื่อเชิญ
 ชวนให้ผู้รับสารปฏิบัติตามการแนะนำ ประโยคแนะนำมักมีประธานของประโยคคือ
 คำสรรพนามบุรุษที่ 2 คือ “คุณ” เพื่อเรียกขานผู้อ่านซึ่งในอนาคตก็คือนักท่องเที่ยว
 การใช้ประโยคแนะนำยังสอดคล้องกับตัวบทประเภทบทความแนะนำที่พักคือผู้เขียน
 ต้องโน้มน้าวให้ผู้อ่านสนใจที่พักและตัดสินใจเลือกที่พักนั้นเมื่อต้องเดินทาง จากการ
 ศึกษาพบว่ามีการใช้ประโยคแนะนำจำนวน 24 ประโยค โดยมักปรากฏคำว่า “ลอง”
 ในประโยคเพื่อโน้มน้าวใจผู้อ่าน

(10) หากต้องการที่พักที่เงียบสงบ พักสบาย แต่ยังมีความสะดวกสบายพร้อม
 สรรพสามารเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ในเกาะภูเก็ตได้อย่างรวดเร็ว Live @Loft
ภูเก็ตคือตัวเลือกที่คุณไม่ควรพลาด

(อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 57 ฉบับที่ 7 ก.พ. 60 น.88)

ตัวอย่างประโยคข้างต้นมีการใช้คำแสดงทัศนภาวะ คือ“(ไม่)ควร” เพื่อแนะนำ
 ว่าภูเก็ตเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ควรไปเที่ยว

2.3 ประโยคคำถาม

ประโยคคำถามเป็นประโยคที่มีคำแสดงคำถาม เช่น “ทำไม” โดยผู้เขียน
 ไม่ได้มีเจตนาเพียงแค่ต้องการคำตอบจากผู้รับสาร หากแต่ยังมีเจตนาให้ผู้อ่านครุ่นคิด
 กับประเด็นเกี่ยวกับที่พักซึ่งผู้เขียนนำเสนอและเป็นกลวิธีการเขียนอย่างหนึ่งในการ
 นำเสนอข้อมูล จากการศึกษพบว่ามีการใช้ประโยคคำถาม 7 ประโยค

(11) เคยบ้างไหม ตั้งใจไปหาที่พักในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งซึ่งไม่คุ้นเคย ทั้งๆ ที่มีชื่อที่พัก มีชื่อถนน แคมป์ยังโหดๆตามใจเจ้าหน้าที่พักมาเสร็จสรรพ จีพีเอสก็เปิดใช้ แต่ทำอย่างไรจนแล้วจนรอดก็หาที่พักที่ตั้งใจไว้ไม่เจอ

(อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 57 ฉบับที่ 9 เม.ย. น.90)

“เคยบ้างไหม” เป็นประโยคคำถามซึ่งผู้เขียนเลือกใช้เพื่อถามผู้อ่านว่าเคยมีประสบการณ์ที่พักไม่พบหรือไม่ เนื่องจากต้องการให้ข้อมูลในส่วนต่อมาว่าปัญหาการหาที่พักไม่พบจะไม่เป็นปัญหาเมื่อเลือกพักโรงแรมที่ผู้เขียนแนะนำ

ชนิดของประโยคตามจุดประสงค์การสื่อสารซึ่งพบมากที่สุดคือประโยคแจ้งให้ทราบ จำนวน 1,030 ประโยค เนื่องจากสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอันเป็นหลักการประการหนึ่งของ

การแนะนำที่พัก รองลงมาคือประโยคแนะนำ จำนวน 24 ประโยค การใช้ประโยคนำนี้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ประเภทบทความแนะนำที่พัก ผู้เขียนต้องโน้มน้าวให้ผู้อ่านสนใจที่พักและตัดสินใจเลือกที่พักนั้นเมื่อต้องเดินทาง และการปรากฏของประโยคคำถามพบเพียง 7 ประโยค การใช้ประโยคแจ้งให้ทราบนั้นสัมพันธ์กับประเภทของงานเขียนแนะนำที่พักและหลักการเขียนบทความแนะนำที่พักคือการให้ข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมต่างๆ และบรรยากาศของที่พัก

3. การใช้ภาพพจน์

ภาพพจน์ (figures of speech) เป็นการเรียบเรียงถ้อยคำด้วยวิธีการต่างๆ ให้ผิดแผกไปจากการเรียงลำดับคำหรือความหมายของคำตามปกติ เพื่อให้เกิดภาพหรือให้มีความหมายพิเศษและการใช้ภาพพจน์ยังส่งผลให้ภาษาที่ใช้มีลักษณะของการพรรณนามากกว่าการบรรยาย รุ่งฤดี แพลงคร (2563: 4) ได้กล่าวถึงการเรียบเรียงถ้อยคำของภาพพจน์เพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพขึ้นในใจหรือเกิดความรู้สึกที่เด่นชัดยิ่งกว่าการใช้ถ้อยคำธรรมดา ภาพพจน์จัดเป็นศิลปะการใช้ภาษาประเภทหนึ่ง กล่าวคือเป็นการใช้ภาษาที่ผิดไปจากปกติไม่ได้อยู่ในกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ บทความนี้ได้แบ่งการใช้ภาพพจน์ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ภาพพจน์วาตศิลป์ ภาพพจน์เปรียบเทียบ และภาพพจน์ทางเสียง

3.1 ภาพพจน์เปรียบเทียบ เป็นการใช้ถ้อยคำเพื่อให้เกิดภาพ โดยมีกรเปลี่ยนแปลงความหมายพื้นฐานของคำ เช่น อุปลักษณ์ จากการศึกษาพบภาพพจน์เปรียบเทียบ 3 ประเภท ได้แก่ การใช้ภาพพจน์ประเภทอุปมา อุปลักษณ์ และนามนัย

(12) ที่พักที่ให้ความรู้สึกเหมือนนกน้อยกลับรัง หากเปรียบชีวิตเหมือนนกที่โบยบินออกหาถิ่นยามเช้า เมื่อตกเย็นก็กลับมานอน “รัง” รังที่แสนอบอุ่นเหมือนบ้าน
(อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 57 ฉบับที่ 7 ก.พ.60 น.89)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นภาพพจน์ประเภทอุปมา(simile)มีการเปรียบเทียบที่พักและบ้านเหมือนกับรังของนกตลอดจนเปรียบเทียบการออกจากที่พักเพื่อไปประกอบอาชีพของมนุษย์เหมือนกับการโบยบินออกจากรังของนก

3.2 ภาพพจน์วาทศิลป์ เป็นการเรียบเรียงถ้อยคำที่ผิดแผกไปจากการใช้ภาษาตามปกติหรือผิดไปจากธรรมดา โดยไม่เปลี่ยนแปลงความหมายของคำ เช่น การพูดถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมหรือสิ่งที่พูดไม่ได้ ดุจเป็นบุคคลเพื่อให้เกิดผลทางอารมณ์ จากการศึกษาพบภาพพจน์เปรียบเทียบ 2 ประเภท ได้แก่ บุคลาธิษฐาน และปฏิทรรศน์

(13)สายลมเอื่อยดันฤดูหนาวไล่ผิวกายและปลายผมอย่างแผ่วเบา
(อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 57 ฉบับที่ 6 ม.ค.60 น.88)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นภาพพจน์วาทศิลป์ประเภทบุคลาธิษฐานหรือบุคคลวัต (personification) สายลมเป็นสิ่งไม่มีชีวิตแต่แสดงกิริยาอาการดังเช่นสิ่งมีชีวิตคือ “ไล่” เป็นคำกริยาแสดงอาการ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ทาโดยละเลงทั่ว ๆ ไปที่มีการสัมผัสผิวกายและเส้นผม”

3.3 ภาพพจน์ทางเสียง เป็นการใช้เสียงคำสร้างภาพและความหมายพิเศษ เช่น การสัมผัสอักษร การเลียนเสียงธรรมชาติ จากการศึกษาพบภาพพจน์ทางเสียง ได้แก่ การใช้เสียงสัมผัสคล้องจอง ทั้งการสัมผัสอักษร (alliteration) และการสัมผัสสระ (rhyme)

(14)สายลมเย็นท่ามกลางแดดร่มอุพัดผ่านพลีลูเส้นผม
(อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 58 ฉบับที่ 1 ส.ค. 60 น. 88)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นภาพพจน์ทางเสียงที่มีการสัมผัสอักษร (alliteration) ข้อความที่ขีดเส้นใต้มีการใช้เสียงสัมผัสอักษร [pH] “พัดผ่านพลีลู”

จากการศึกษาการใช้ภาพพจน์ในบทความแนะนำที่พักพบภาพพจน์ประเภทเปรียบเทียบมากที่สุด จำนวน 20 ครั้ง รองลงมาคือภาพพจน์ประเภทเสียง จำนวน 13 ครั้ง และภาพพจน์ประเภทวาทิลป์จำนวน 10 ครั้ง แต่หากพิจารณาชนิดย่อยภาพพจน์แบบอุปมาพบมากที่สุด จำนวน 13 ครั้ง ลำดับต่อมาภาพพจน์แบบบุคลาธิษฐาน จำนวน 9 ครั้ง สัมผัสอักษร จำนวน 8 ครั้ง สัมผัสสระ จำนวน 7 ครั้ง อุปลักษณ์ จำนวน 5 ครั้ง นามนัย จำนวน 2 ครั้ง และปฏิทรรศน์ จำนวน 1 ครั้ง หากพิจารณาความถี่ของการปรากฏด้านภาพพจน์พบว่ามีจำนวนไม่มาก ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการใช้ภาพพจน์ในบทความประเภทแนะนำที่พักไม่ใช่ลักษณะเด่นเนื่องจากบทความประเภทนี้เน้นการให้ข้อมูลและรายละเอียดที่พิกิจเลือกใช้บรรยายอาหาร ดังนั้นจึงไม่เน้นการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดจินตภาพ

4. บริบท (context)

บริบท หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวบท เป็นสิ่งที่มีผลต่อลักษณะภาษาในตัวบท บริบท ได้แก่ ผู้ใช้ภาษา การใช้ภาษา ผู้ร่วมสื่อสาร และสังคมวัฒนธรรม (พรพิลาส วงศ์เจริญ, 2557: 187)

4.1. บริบทด้านผู้ใช้ภาษา

บริบทด้านผู้ใช้ภาษาจะครอบคลุมถึงผู้ส่งสารในสถานการณ์การสื่อสารนี้เป็นการสื่อสารแบบทางเดียว กล่าวคือ ผู้ส่งสารคืออนุสาร อ.ส.ท. ทำหน้าที่เป็นผู้ผลิตบทความแนะนำที่พัก อนุสาร อ.ส.ท.เป็นนิตยสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหน่วยงานรัฐนั่นคือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) กล่าวคือ อนุสาร อ.ส.ท.ได้ทำหน้าที่เป็นสื่อประชาสัมพันธ์โดยผลิตและเผยแพร่เนื้อหาด้านการท่องเที่ยว อนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมตั้งแต่เดือนสิงหาคมปี พ.ศ. 2503 จนถึงปัจจุบัน วัตถุประสงค์ในการผลิตนิตยสารเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย

ในปัจจุบันการทำงานของอนุสาร อ.ส.ท. มีลักษณะเป็นกองงานหนึ่งของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ซึ่งเรียกว่ากองวารสาร เนื้อหาส่วนใหญ่จะมีลักษณะในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นำเสนอในรูปแบบบทความให้ความรู้เรื่องต่างๆ เกี่ยวกับเมืองไทยและลักษณะของสารคดีที่มีเรื่องราวต่างๆ ที่น่าสนใจ ต่อมาอนุสาร อ.ส.ท.จะเน้นการนำเสนอเนื้อหาเพื่อมุ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวในรูปแบบ

เชิงอนุรักษ์และศิลปวัฒนธรรมเป็นหลัก อีกทั้งยังให้ความสนใจเพิ่มขึ้นในเรื่องศิลปวัฒนธรรม และโบราณคดีในแต่ละจังหวัดหรือภูมิภาคโดยจะเน้นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางอย่างครบถ้วนทั้งที่พัก อาหาร พาหนะ เส้นทาง สถานที่ซึ่งเป็นจุดเด่นที่ควรไปเที่ยวชม นอกจากนี้ยังให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ประวัติศาสตร์ ประเพณีและวิถีชีวิตในชุมชนนั้นๆ แต่ยังคงเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และยังทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงในการประชาสัมพันธ์งานและกิจกรรมต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวที่รัฐเป็นผู้ดำเนินการเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวของประเทศด้วย (ณัฐทิชา สูดภาว, 2553: 70)

ส่วน “คอลัมน์ที่พักบนเส้นทาง” เป็นคอลัมน์ที่ไม่มีผู้เขียนบทความประจำ คอลัมน์แต่มีการผลัดเปลี่ยนผู้เขียนมาเขียนซึ่งเป็นการสื่อสารในฐานะนิตยสารท่องเที่ยวของรัฐ ไม่มีการใช้ภาษาที่ไม่สุภาพหรือมีนัยทางเพศ บางบทความมีการใช้คำสรรพนาม “เรา” “ผม” หรือมีการใช้นามปากกาของผู้เขียน เช่น “ยายวัน”

อย่าเพิ่งคิดไปว่า “ยายวัน” จะพาไปนอนในพิพิธภัณฑฯจริงๆ อันที่จริงแล้วที่พักตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกับพิพิธภัณฑฯ

(อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 58 ฉบับที่ 7 ก.พ.61 น.90)

4.2 บริบทด้านการใช้ภาษา

บริบทด้านการใช้ภาษาเกี่ยวข้องกับเรื่องสถานการณ์การใช้ภาษา ประกอบด้วย แนวสาร บทบาท และความเป็นทางการ แนวสาร คือเนื้อหาสาระที่นำเสนอ ด้วยบทที่นำมาศึกษาเป็นบทความแนะนำที่พักทั้งที่อยู่ใกล้กับเขตชุมชนและไกลแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ แนวคิดสำคัญของบทความแนะนำที่ปรากฏใน ที่พักคือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะที่พักและแนะนำให้ผู้อ่านตัดสินใจเลือกที่พักนั้น ส่วนด้านบทบาทหน้าที่ของบทความแนะนำที่พักทำหน้าที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พัก และเชิญชวนให้ผู้อ่านตัดสินใจเลือกที่พักดังกล่าว ที่พักจัดเป็นสินค้าประเภทหนึ่งการเขียนแนะนำหรือรีวิวที่พักเป็นกลวิธีหนึ่งในการส่งเสริมการตลาดให้แก่ผู้ประกอบการด้านที่พัก การเขียนแนะนำที่พักเป็นส่วนหนึ่งของการโฆษณาเพราะมีวัตถุประสงค์กระตุ้นให้ผู้อ่านตัดสินใจเลือกที่พักแห่งนั้น มีการใช้ภาษาที่เชิญชวนให้ผู้อ่านเลือกที่พัก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เดินทางครั้งนี้ ลองปักหมุดหมายที่จะช่วยเพิ่มสีสันให้กับการเดินทางไว้
ที่สถานีปลายทางแห่งนี้

(อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 57 ฉบับที่ 12 ก.ค.60 น.91)

ด้านความเป็นทางการ รูปแบบการสื่อสารในบทความแนะนำที่พักมีลักษณะ
ไม่เป็นทางการเนื่องจากมีการใช้ภาษาไม่เป็นทางการ (informal) เช่น การใช้ภาษาพูด
การแทรกบทสนทนา ด้านโวหารส่วนใหญ่ที่ใช้คือบรรยายโวหาร เนื่องจากนำเสนอ
รายละเอียดของที่พักและข้อมูลที่เป็นต่อการตัดสินใจเลือกที่พัก เช่น สิ่งอำนวยความสะดวก
ความสะดวก ทำเลที่ตั้ง

4.3 บริบทด้านผู้ร่วมสื่อสาร

ผู้ส่งสารคือผู้เขียนบทความแนะนำที่พักในอนุสาร อ.ส.ท. ทำหน้าที่ผลิต
บทความแนะนำที่พักในคอลัมน์ “ที่พักบนเส้นทาง” โดยมีการผลัดเปลี่ยนผู้เขียน
ส่วนผู้รับสารหรือกลุ่มเป้าหมายหลักของอนุสาร อ.ส.ท. คือผู้อ่านซึ่งสนใจการท่องเที่ยว
และให้ความเชื่อถือข้อมูลที่ปรากฏในอนุสาร อ.ส.ท. ซึ่งเป็นสื่อที่หน่วยงานในกำกับ
ของรัฐ คือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นผู้คอยควบคุมการผลิตเนื้อหา

ส่วนผู้รับสารหรือกลุ่มเป้าหมายหลักของอนุสาร อ.ส.ท. คือ คนไทยที่สนใจ
เรื่องการท่องเที่ยวและให้ความเชื่อถือข้อมูลที่ปรากฏในอนุสาร อ.ส.ท. ซึ่งเป็นสื่อที่
หน่วยงานในกำกับของรัฐ คือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นผู้นำกำกับและควบคุม
การผลิตเนื้อหาในบทความแนะนำที่พัก ผู้เขียนก็ตระหนักว่าผู้อ่านก็คือนักท่องเที่ยว เช่น

ในอนาคตอันใกล้ โรงแรม Hotel de l'amour กำลังมีแผนที่จะเสริมเสน่ห์
แห่งการท่องเที่ยวพักผ่อนด้วยการบริการเครื่องแต่งกายพื้นบ้านให้นักท่องเที่ยวผู้เข้าพัก
ได้สวมใส่ เช่น ผ้าถุงใส่ทรงสำหรับผู้ชาย และผ้าชิ้นตีนแดงสำหรับผู้หญิง แล้วลงมากิน
อาหารแบบพื้นบ้านอีสานใต้ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีสีสันมากขึ้น
อีกด้วย

(อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 59 ฉบับที่ 2 ก.ย. 61 น.93)

4.4 บริบทด้านสังคมวัฒนธรรม

จากรายงานสถิติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2560 ได้นำเสนอข้อมูลว่า ในปี พ.ศ.2560 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวน 35,591,978 คน รายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ มีมูลค่า 1,841,912.50 ล้านบาท รายได้รวมจากการท่องเที่ยวของประเทศไทยขยายตัวร้อยละ 11.91 ประเทศไทยเป็น 1 ใน 5 ของประเทศที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุดในโลก ด้านค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวต่างชาติใช้มากที่สุดคือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่พัก ส่วนนักท่องเที่ยวในประเทศใช้จ่ายค่าที่พักเป็นอันดับสามรองลงมาจากค่าอาหารและเครื่องดื่ม และค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก(สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา,2561)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมสำคัญที่เป็นแหล่งรายได้สำคัญให้แก่ประเทศไทย และทำให้เกิดธุรกิจภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหลายอย่าง เช่น โรงแรม ร้านอาหาร การขนส่งและการเดินทาง เป็นต้น ดังนั้นธุรกิจการท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย ช่วยสร้างงานและการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่างๆของประเทศไทย นอกจากนี้การท่องเที่ยวของคนไทยภายในประเทศก็ยังสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศ คิดเป็นมูลค่าประมาณแสนล้านบาท

จากการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแต่ละช่วงอายุ เช่น กลุ่ม Gen Z จากการศึกษาของแพลตฟอร์มออนไลน์ Booking.com ในปี พ.ศ. 2562 (Brandbuffet: 2562) ได้สำรวจกลุ่มนักท่องเที่ยวช่วงอายุ 16-24 ปี จากประเทศต่างๆ จำนวน 29 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วยและพบลักษณะเด่น 6 ประการและลักษณะเด่นประการหนึ่งก็คือการให้ความสำคัญกับการเดินทาง นักท่องเที่ยวเต็มใจที่ใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางมากกว่าสิ่งอื่นๆ เพื่อแลกกับประสบการณ์การเดินทางท่องเที่ยวส่วนในประเทศไทย กลุ่ม Gen X ช่วงอายุ 42-57 ปี มีพฤติกรรมนักท่องเที่ยวกับครอบครัวและมีจุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน ดังนั้นการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้งจะคำนึงถึงการเลือกที่พักและกิจกรรมที่เหมาะสมกับสมาชิกในครอบครัวทุกคนและทุกวัย (ผู้จัดการออนไลน์ : 2565)

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าที่พักมีความสำคัญต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวและการพักผ่อนของคนไทยจำนวนมาก สามารถกล่าวได้ว่าธุรกิจที่พักถือเป็นส่วนหนึ่งของ

การกิจกรรมการท่องเที่ยวเพราะจุดมุ่งหมายประการหนึ่งของการท่องเที่ยวก็คือการพักผ่อน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

ถ้าต้องการให้วันหยุดพักผ่อนของคุณได้รับแต่สิ่งดีๆ อย่างบรรยากาศที่บริสุทธิ์ในสิ่งแวดล้อมที่ปราศจากความเป็นพิษ ได้ใช้ชีวิตในรูปแบบของการมีสุขภาพที่ดี ได้รับประทานอาหารที่ปลอดภัย ลองหาเวลามาพักผ่อนที่นี่ดูนะครับ

(อนุสาร อ.ส.ท.ปีที่ 59 ฉบับที่ 5 ธ.ค. 61 น.82)

การสร้างสรรคืบทความแนะนำที่พักรับรองตอบสนองทั้งความต้องการของผู้ประกอบการธุรกิจและความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน กล่าวคือ บทความแนะนำที่พักรับรองไม่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักเท่านั้นแต่ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านตัดสินใจเลือกที่พักรับรองนั้นซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมส่งเสริมการตลาดของผู้ประกอบการหรือธุรกิจที่พัก ส่วนนักท่องเที่ยวที่ต้องการบริโภคข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกที่พักรับรองนั้น

สรุปผลการศึกษา

ด้านการใช้คำ การใช้คำแสดงลักษณะที่พักรับรองที่พึงประสงค์เป็นคำที่พบมากที่สุด ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยและยังสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายหลักของบทความแนะนำที่พักรับรองคือการโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านตัดสินใจเลือกที่พักรับรองนั้น ส่วนชนิดของประโยคตามจุดประสงค์การสื่อสารซึ่งพบมากที่สุดคือประโยคแจ้งให้ทราบเนื่องจากสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอันเป็นหลักการประการหนึ่งของบทความแนะนำที่พักรับรอง ด้านการใช้ภาพพจน์หากพิจารณาความถี่ของการปรากฏด้านภาพพจน์พบว่ามีความถี่น้อย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการใช้ภาพพจน์ในบทความประเภทแนะนำที่พักรับรองถือว่าไม่มีความโดดเด่น เนื่องจากบทความประเภทนี้เน้นการให้ข้อมูลและรายละเอียดที่พักรับรองจึงเลือกใช้บรรยายโวหารดังนั้นจึงไม่เน้นการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดจินตภาพ

สำหรับบริบทนั้นบทความแนะนำที่พักรับรองเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการตลาดให้แก่ธุรกิจที่พัก เนื่องจากธุรกิจที่พักเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นอุตสาหกรรมสำคัญที่ทางรัฐมักใช้ในการกระตุ้นเศรษฐกิจ อนุสาร อ.ส.ท.

เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่สนับสนุนการทำงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) มีการผลิตเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ผู้ส่งสารคือผู้เขียนบทความแนะนำที่พัก ทำหน้าที่ผลิตบทความแนะนำที่พักในคอลัมน์ “ที่พักบนเส้นทาง” โดยมีการผลัดเปลี่ยนผู้เขียนในแต่ละฉบับ ส่วนผู้รับสารคือผู้อ่านซึ่งสนใจการท่องเที่ยวและเชื่อมั่นว่าข้อมูลในนิตสาร อ.ส.ท. นั้นมีความน่าเชื่อถือ ด้านการใช้ภาษาในบทความแนะนำที่พักเป็นรูปแบบการสื่อสารไม่เป็นทางการ

อภิปรายผลการศึกษา

ด้านการใช้คำในบทความแนะนำที่พักสอดคล้องกับสมมติฐานการศึกษาก็คือ พบด้านการใช้คำเพื่อแสดงลักษณะที่พักที่พึงประสงค์มากที่สุด เช่น สวย สะอาด สบาย สงบ เป็นต้น โดยคุณลักษณะสำคัญที่นับว่ามีความโดดเด่น ได้แก่ ความงาม ความสะดวกสบาย และความเงียบสงบ การใช้คำเพื่อแสดงคุณลักษณะที่ดีของที่พักนับเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นคุณสมบัติของที่พักที่ดี

ผลการศึกษาด้านการใช้คำ เช่น การใช้คำเพื่อแสดงลักษณะที่พักที่พึงประสงค์ การใช้คำที่มีวงความหมายเกี่ยวกับรูปแบบการตกแต่ง การใช้คำเรียกสี ลักษณะของคำดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่อง “เว็บบล็อกเกี่ยวกับที่พักและที่กินในเว็บไซต์ท่องเที่ยวของไทย: การวิเคราะห์โครงสร้างและกลวิธีทางภาษา ของ ศิริขวัญ นครสวรรค์ (2560) กล่าวคือ ในด้านกลวิธีการใช้ภาษาในเว็บบล็อกเกี่ยวกับที่พักคือมีการใช้คำและกลุ่มคำความสะดวกสบาย และการใช้คำและกลุ่มคำสภาพของที่พัก ส่วนการใช้คำและข้อความเกี่ยวกับราคาในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะไม่จัดว่าเป็นลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาเนื่องจากความถี่ของการปรากฏต่ำ อีกทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับราคามักปรากฏในส่วนที่เป็นองค์ประกอบด้านที่อยู่และช่องทางการติดต่อหรือการส่งเสริมการขาย ประเด็นนี้จึงถือว่าต่างจากงานวิจัยของ ศิริขวัญ

การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นลักษณะการใช้คำอีกประเภทหนึ่งที่ถือว่ามี ความโดดเด่น มีความถี่ของการปรากฏสูงเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้คำประเภทอื่นๆ การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษแสดงให้เห็นถึงความนิยมในการใช้ภาษาอังกฤษในสื่อมวลชนและอิทธิพลของภาษาอังกฤษในภาษาไทย สอดคล้องกับความคิดเห็น

ของภาวดี สายสุวรรณ (2561) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง “การเลือกภาษาในสื่อหนังสือพิมพ์และสื่อนิตยสารของไทย” ก็พบว่าสถานการณ์ในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษากลางทั้งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และระดับโลกมีบทบาทมากขึ้นในสังคมไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงทำให้ภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทสำคัญและส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการเลือกภาษาในสื่อต่างๆ ในสังคมไทย เช่น หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร ซึ่งสื่อเหล่านี้มีการเลือกใช้ภาษาอังกฤษควบคู่กับภาษาไทย เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นสัญลักษณ์ของความเป็น “สมัยใหม่” ในสังคมไทย

ส่วนการใช้ภาพพจน์ในงานเขียนแนะนำที่พักถือว่ามีความน่าสนใจไม่โดดเด่น ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงต่างจากผลการศึกษาของ รุ่งฤดี แพลงสร (2563) เรื่อง “การใช้ภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยว” ซึ่งภาพพจน์ถือว่าเป็นลักษณะเด่น เนื่องจากในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากคอลัมน์ “ที่พักบนเส้นทาง” เพียงคอลัมน์เดียว และลักษณะของตัวบทเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะที่พักมากกว่าเน้นการสร้างจินตภาพ

ด้านจุดประสงค์หลักของงานเขียนแนะนำที่พักนับเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อลักษณะภาษา จุดประสงค์ของบทความแนะนำที่พักคือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักเพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านตัดสินใจเลือกที่พักตามที่ผู้เขียนแนะนำ ดังนั้นจึงมีการใช้ภาษาเพื่อให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับที่พัก เช่น รูปแบบการตกแต่ง สีของห้องพัก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาษาเพื่อโน้มน้าวใจ แม้บทความแนะนำที่พักจะไม่ใช้รูปแบบการโฆษณาโดยตรงแต่ก็มีลักษณะภาษาเพื่อโน้มน้าวใจ อาทิ มีการใช้คำที่แสดงลักษณะที่พักที่พึงประสงค์ การใช้ประโยคแนะนำเพื่อเชิญชวนให้เลือกที่พัก ลักษณะภาษาที่พบในการศึกษาค้นคว้านี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นันทา ทองทวีวัฒนะ และคณะ (2557) เรื่อง “การใช้ภาษาโน้มน้าวใจในบทโฆษณาใน อนุสาร อ.ส.ท.” ลักษณะภาษาโน้มน้าวใจ เช่น กล่าวถึงสิ่งที่พึงประสงค์ ระบุกลุ่มเป้าหมาย เชิญชวนให้ใช้บริการ

ด้านเนื้อหาของบทความแนะนำที่พักในอนุสาร อ.ส.ท. สอดคล้องกับหลักการเขียนแนะนำหรือวิวิธสินค้าซึ่งเว็บไซต์ด้านการตลาดได้เผยแพร่ไว้ กล่าวคือ มีการให้ข้อมูลจุดเด่น บรรยายภาพ ลักษณะของที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรม

ต่างๆ ตลอดจนสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง ด้วยจุดประสงค์ของบทความคือการโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านตัดสินใจเลือกที่พักแห่งนั้น ดังนั้นบทความแนะนำที่พักจึงเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการขายของธุรกิจที่พักและเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นช่องทางหนึ่งที่ผู้อ่านสามารถเข้าถึง

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐทิศา สุตภวา. (2553). การแสวงหาและการใช้ประโยชน์จากข่าวสารการท่องเที่ยวในนิตยสารท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตรพัฒนการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทา ทองทวีวัฒน์ และคณะ. (2557). การใช้ภาษาโน้มน้าวใจในบทโฆษณาในอนุสาร อ.ส.ท. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 22 (40), 199-216.
- บ้านและสวน. (2562). [DAILY IDEA] แต่งบ้านสไตล์อินดัสเทรียลลอฟต์ดิบเท่ นิ่ง และเรียบง่าย. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.baanlaesuan.com/38823/design/industrial-loft-design>.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2565). ส่องไลฟ์สไตล์ “การท่องเที่ยวแบบ Gen X Y Z” Gen X: เที่ยวเพื่อพักผ่อน. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2565, จาก <https://mgronline.com/stockmarket/detail/9650000027397>.
- พรพิลาส วงศ์เจริญ. (2557). ประโยคและข้อความภาษาไทย. ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภาวดี สายสุวรรณ. (2561). การเลือกภาษาในสื่อหนังสือพิมพ์และสื่อนิตยสารของไทย. วารสารมนุษยศาสตร์, 25(2), 232-257.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2565 จาก <https://dictionary.orst.go.th/>.
- รุ่งฤดี แผลงศร. (2563). การใช้ภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยว. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 17 (1), 1-18.
- รุ่งอรุณ ทิมขุนทดเถียร. (2552). ทัศนคติศาสตร์. เชียงใหม่: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- วัฒนา แซ่มวงษ์ และคณะ.(2558). *กลวิธีการใช้ภาษาในวาทกรรมโฆษณาเครื่องสำอางในภาษาไทย*.งานวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- วีรวัลย์ ปิ่นชุมพลแสง และ กอบกุล จันทระโคติกา. (2561). การศึกษาปัจจัยการตัดสินใจเลือกเข้าพักโรงแรมและรีสอร์ทของประเทศไทยตามแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตะวันตก. *วารสาร RMUTL Global Business and Economics*, 13 (2), 35-56.
- ศิริขวัญ นครสวรรค์.(2560). *เว็บบล็อกเกี่ยวกับที่พักและที่กินในเว็บไซต์ท่องเที่ยวของไทย: การวิเคราะห์โครงสร้างและกลวิธีทางภาษา*.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). *รายงานสถิติการท่องเที่ยวประเทศไทยประจำปี พ.ศ. 2560*. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน, 2564. จาก https://www.mots.go.th/download/article/article_20190516131031.pdf
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). *ภาษาศาสตร์สังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิทธิพันธ์ พัฒนานาพงษ์. (2539). *บทบาทของอนุสาวร อ.ส.ท. ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย*.
- วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Brandbuffet. (2562). *Gen Z ให้ความสำคัญกับการใช้ชีวิตและท่องเที่ยว มากกว่าการศึกษา การมีบ้านหรือความมั่นคงหลังเกษียณ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2565 จาก <https://shorturl.asia/Q4iVv>
- Halliday,M.A.K. and Matthiessen,Christian. (2014). *Introduction to Functional Grammar.4th ed*. New York : Routledge.
- Leech, Geoffrey and Short, Mick. (2007). *Style in Fiction A Linguistic Introduction to English Fictional Prose*. 2nd ed. Great Britain: Pearson Education Limited.
- Lesley, Jeffries and McIntyre, Dan. (2010). *Stylistics*. New York: Cambridge University Press.

การศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างของคำปรากฏร่วมของคำว่า 'เซ็อ[chia]' กับคำว่า 'ฟัน'

A Comparative Analysis of Collocation Structures Occurring with 'เซ็อ[chia]' and 'ฟัน[fan]'

เนติมา บุรพาศิริวัฒน์

Netima Burapasiriwat

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานานาชาติศึกษา

Bachelor of Arts Program in International Studies

คณะวิทยาศาสตร์

Faculty of International Studies

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

Prince of Songkla University, Phuket Campus

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจและวิเคราะห์ความถี่ของคำปรากฏร่วมของคำว่า 'เซ็อ' 2) ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบโครงสร้างการปรากฏร่วมของคำว่า 'เซ็อ' และคำว่า 'ฟัน' ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยเก็บตัวอย่างข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ เว็บไซต์คลินิกทันตกรรมของเกาหลีและไทย คลิปวิดีโอบนช่อง YouTube ที่มีบทสนทนาระหว่างแพทย์และผู้ป่วยทั้งภาษาไทยและเกาหลี ผลการวิจัยพบว่า คำปรากฏร่วมที่ปรากฏกับคำว่า 'เซ็อ' มีลักษณะรูปแบบโครงสร้างของคำทั้งสิ้น 12 รูปแบบ พบรูปแบบโครงสร้าง 'คำนาม' + 'คำนาม' มากที่สุด แต่ในทางกลับกัน คำปรากฏร่วมที่ปรากฏกับคำว่า 'ฟัน' มีรูปแบบโครงสร้างมากถึง 33 รูปแบบ มีลักษณะโครงสร้างคำแบบ 'คำกริยา' + 'คำนาม' มากที่สุด และสามารถวิเคราะห์ได้ว่า คำปรากฏร่วมในภาษาไทยสามารถนำคำมาประกอบกันได้โดยอิสระมากกว่าภาษา

เกาหลี และผู้วิจัยพบว่า มีกลุ่มคำที่ปรากฏร่วมปรากฏคู่กับคำว่า 'ช็๑' จำนวน 211 คำ ที่เป็นชุดคำปรากฏร่วมที่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้คำศัพท์แพทย์ทันตกรรมเกาหลีและเพื่อการสื่อสารเกี่ยวกับการใช้บริการทันตกรรมที่มีประสิทธิภาพได้ รวมถึงสามารถนำชุดกลุ่มคำปรากฏร่วมดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการผลิตหนังสือหรือตำราสำหรับการสร้างบทสนทนาที่จำเป็นในการล่ามการแพทย์ภาษาเกาหลีได้ต่อไป

คำสำคัญ: ศัพท์แพทย์ทันตกรรมภาษาเกาหลี, คำศัพท์ทางทันตกรรมภาษาไทย, คำปรากฏร่วม, คลังข้อมูลภาษา

Abstract

This study aims to explore 1) to investigate the usage of the high frequency of collocation structures occurring with ‘ㅈㅣㅇ|[ชื่อ]’ and 2) to compare the patterns of collocations structures occurring with ‘ㅈㅣㅇ|[ชื่อ]’ and ‘ฟัน’. The research is drawn on mixed methods by accumulating the data from electronic sources. (i.e. Korean and Thai dental clinics webpages, YouTube videos which have a conversation between the dentist and patient in Korean and Thai.) The result of the study reveals that there are 12 patterns of collocation structures occurring with ‘ㅈㅣㅇ|[ชื่อ]’, and the structure ‘noun+noun’ are mostly found. In contrast, over 33 patterns co-occurring with the word ‘ฟัน’ are determined with the highest frequency of the structure ‘verb + noun’. More importantly, this study finds that Thai collocations can be built more independently than those of Korean. The result of this study reveals that there are 211 collocations co-occurring with the word ‘ㅈㅣㅇ|[ชื่อ]’ which are necessarily needed for learning Korean basic dental terms and making the basic glossaries. The set of glossaries will be useful for learning Korean basic dental terms and developing a book or textbook providing the necessary conversations for Korean medical interpreters.

Keywords: Korean dental vocabulary, Thai dental vocabulary, collocation, corpus

บทนำ

ในหลายปีที่ผ่านมากระแสความนิยมวัฒนธรรมเกาหลีได้ในประเทศไทยมีเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมของสองประเทศและดึงดูดให้ชาวเกาหลีได้เข้ามาอาศัยในไทยมากขึ้น จากการสำรวจของสถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐเกาหลีประจำประเทศไทย พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 มีชาวเกาหลีใต้ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยระยะยาวประมาณ 20,500 คน โดยพบว่า ชาวเกาหลีใต้ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพและปริมณฑลมีประมาณ 15,700 คน อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ต ประมาณ 1,300 คนและอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ประมาณ 3,500 คน (สถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐเกาหลีประจำประเทศไทย, 2561) เช่นเดียวกับผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2562 ที่แสดงให้เห็นว่า จำนวนชาวเกาหลีใต้ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้งระยะสั้นและระยะยาวมีเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ ปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562) ผลจากการเพิ่มขึ้นของประชากรชาวเกาหลีในประเทศไทยนั้น ส่งผลให้มีจำนวนผู้ใช้บริการด้านการแพทย์ที่เป็นชาวเกาหลีได้มากขึ้น ซึ่งตรงกับผลสำรวจของสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงโซลในปี พ.ศ. 2561 ที่ว่ามีผู้ป่วยชาวต่างชาติที่ใช้บริการด้านสุขภาพในประเทศไทย โดยเฉพาะด้านความงาม บริการด้านทันตกรรม และบริการสุขภาพเชิงบำบัด โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยใน 3 อันดับแรก ได้แก่ ชาวญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และมาเลเซีย (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงโซล, 2562)

การเข้ารับการรักษาในคลินิกทันตกรรมของชาวเกาหลีที่พำนักในไทยนั้น เมื่อเข้ารับการรักษาจำเป็นต้องอธิบายอาการเจ็บป่วยของตนให้แพทย์ทราบอย่างชัดเจน การอธิบายอาการของโรคให้แพทย์ได้ทราบนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการบอกเล่าอาการของผู้ป่วยจะส่งผลโดยตรงกับวิธีการรักษาของแพทย์รวมถึงการที่แพทย์จำเป็นต้องให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่ผู้ป่วยด้วย ดังนั้นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างแพทย์และผู้ป่วยจึงมีความสำคัญ หากการสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพก็จะส่งผลกระทบโดยตรงกับผลการรักษาหรือผลข้างเคียงจากการรักษา งานวิจัยเพื่อพัฒนาลามภาษาเกาหลีในสายงานด้านการแพทย์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับศักยภาพของตลาดธุรกิจการแพทย์ที่มีแนวโน้มการเติบโตในอนาคต ดังเช่น มหาวิทยาลัย

หอการค้าไทยได้เปิดเผยว่า ธุรกิจการแพทย์และความงามเป็นธุรกิจที่ได้รับความนิยมอันดับที่ 1 ในปี พ.ศ. 2565 โดยครองอันดับที่ 1 ติดต่อกันเป็นปีที่ 2 (ผู้จัดการออนไลน์, 2564) ดังนั้นการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยในการรับมือปัญหาการสื่อสารต่อผู้ป่วยชาวต่างชาติ โดยเฉพาะชาวเกาหลีที่คาดว่าจะมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าการให้ความสำคัญกับการวิจัยคำศัพท์เฉพาะทางด้านการแพทย์ เพื่อพัฒนาการล่ามหรือการแปลในภาษาเกาหลีและภาษาไทยในสายการแพทย์ จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการมีระบบล่ามการแพทย์เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยชาวต่างชาติจะทำให้การรักษาเกิดความผิดพลาดที่น้อยลง ลดความกังวลของผู้รับบริการ ดังนั้นการพัฒนาล่ามการแพทย์ให้มีความเป็นมืออาชีพนั้นจำเป็นต้องอาศัยความรู้พื้นฐานด้านคำศัพท์เฉพาะทางในแขนงที่จะต้องล่ามในภาษานั้น ๆ ก่อนเป็นเบื้องต้น และเนื่องจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563) ได้รายงานไว้ว่า ความต้องการใช้บริการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริการด้านทันตกรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้ง กระทรวงสาธารณสุข ระบุว่า ในปัจจุบันสัดส่วนกลุ่มลูกค้าต่างชาติที่มาใช้บริการศูนย์ทันตกรรมของไทยเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการให้บริการทางทันตกรรมของไทยมีคุณภาพดีในราคาที่ต่ำสำหรับชาวต่างชาตินั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ มุ่งเน้นศึกษาคำศัพท์ภาษาเกาหลีเฉพาะทางในด้านแพทย์ทันตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนภาษาเกาหลีที่ปฏิบัติงานล่ามหรือแปลในสายงานด้านการแพทย์ ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจความต้องการล่ามภาษาเกาหลีในประเทศไทย และพบว่าเป็นธุรกิจบริการ ได้แก่ ธุรกิจประเภทที่พักแรม ธุรกิจบริการด้านอาหาร รวมถึงธุรกิจบริการด้านการแพทย์หรือสาธารณสุขนั้น มีความต้องการล่ามภาษาเกาหลีในประเทศไทยมากที่สุด คือ ร้อยละ 47.5 (เนติมา บุรพาศิริวัฒน์, 2563) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับคำศัพท์เฉพาะทางด้านการแพทย์ภาษาเกาหลีจะสามารถตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจบริการด้านการแพทย์ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการสื่อสารภาษาเกาหลีที่ดีจำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาเกาหลีที่ดีด้วย ดังเช่น Stewick (1972 : 2) ก็ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับความสำคัญของคำศัพท์ในการสื่อสารภาษาต่างประเทศว่าในการเรียนภาษาต่างประเทศนั้นการเรียนรู้คำศัพท์ของภาษานั้น ๆ ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมากกว่าทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้องค์ประกอบของภาษา ซึ่งประกอบ

ด้วยเสียงโครงสร้างและคำศัพท์จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศได้ คำศัพท์จึงนับเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนภาษา วิโรจน์อรุณมานะกุล (2545) กล่าวถึง ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ของการนับความถี่จากคลังข้อมูลภาษาจะมีบทบาทอย่างมากต่อการจัดทำหลักสูตรการสอนภาษา สรุปได้ว่า งานวิจัยประเภทการสร้างรายการความถี่ของคำเพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการเตรียมเนื้อหาการสอนนั้น เป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์และสำคัญมาก ดังนั้น บทความนี้จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ความถี่ของคำศัพท์พหุพจน์นครกรรมเพื่อใช้ในการสื่อสารเกี่ยวกับการใช้บริการนครกรรม โดยเน้นความสำคัญกับประเด็นการคัดเลือกคำศัพท์ที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนจากการใช้ความถี่ของคำเป็นเกณฑ์ที่สำคัญในการพิจารณาคำศัพท์ในคลังข้อมูลภาษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คำปรากฏร่วม (collocation)

คำปรากฏร่วมคือกลุ่มคำที่มีลักษณะโครงสร้างที่ประกอบเป็นกลุ่มคำนั้น มักปรากฏอยู่ร่วมกันบ่อยหรือมีลักษณะเฉพาะในการใช้ร่วมกัน (Nation, 2001) วิโรจน์อรุณมานะกุล (2545) กล่าวว่า คลังข้อมูลภาษาให้ข้อมูลความถี่และมีรูปแบบการใช้หลายแบบ อีกทั้งคลังข้อมูลภาษาให้ข้อมูลเรื่องคำปรากฏร่วม ซึ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียนทำให้เข้าใจความหมายและการใช้ในลักษณะต่าง ๆ ของคำได้ดีมากขึ้น ในภาษาใดก็ตาม เรามักจะสังเกตพบว่คำบางคำมักจะปรากฏใช้ร่วมกับคำบางคำอยู่เสมอ การที่คำบางคำมักปรากฏใช้ร่วมกันอยู่เสมอนี้ เราเรียกว่าคำปรากฏร่วม Moon Keum-hyun (2002) กล่าวว่า คำปรากฏร่วมหมายถึง กลุ่มของคำสองคำขึ้นไปที่ยังคงรักษาความหมายของคำไว้และเป็นการรวมกันของคำที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ผูกพันทางความหมายที่ใกล้ชิด มีความถี่ของการปรากฏคำที่สูง และมีความเด่นชัดในเชิงจิตวิทยา นอกจากนั้น นักภาษาศาสตร์หลายคนก็ได้กล่าวถึงความสำคัญของคำปรากฏร่วม ไม่ว่าจะเป็น Mc Carthy and O'Dell (2005 : 6) ที่มีความเห็นว่าคำปรากฏร่วมมีความสำคัญ เช่น ช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาที่เป็นธรรมชาติและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ช่วยลดข้อผิดพลาดและความกำกวมในการสื่อสาร นอกจากนี้สามารถนำคำปรากฏร่วม

มาใช้พัฒนาในงานเขียนได้อีกด้วย Hill (2001) ที่ได้กล่าวว่า คำปรากฏร่วมช่วยให้เกิดความคล่องแคล่วในการสื่อสาร เช่นเดียวกับ ปริมา มัลลิกะมาส (2551) ที่กล่าวไว้ว่า คำปรากฏร่วมนั้นช่วยให้บทแปลมีความสละสลวยและเป็นธรรมชาติเมื่อนำมาใช้กับการแปล สอดคล้องกับ Nation (2001) ที่เห็นตรงกันว่า การเรียนรู้กลุ่มคำที่เป็นคำปรากฏร่วมนั้น มีความสำคัญและช่วยให้ผู้เรียนภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สองได้บรรลุถึงความสำเร็จในการใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่วและชำนาญ

อย่างไรก็ตาม หากทำการค้นคว้าเอกสารการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบโครงสร้างของคำปรากฏร่วมของคำศัพท์ในภาษาเกาหลีและภาษาไทย กลับพบว่า ยังไม่มีการศึกษาวิจัยในหัวข้อดังกล่าว นักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความสนใจเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาเกาหลีกับภาษาอื่น ๆ อาทิเช่น Song Young-bin (2004) ได้ศึกษาลักษณะการใช้คำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์โดยเปรียบเทียบระหว่างภาษาเกาหลีและภาษาญี่ปุ่นพบว่า เนื่องจากความแตกต่างของโครงสร้างทางภาษาระหว่างภาษาเกาหลีและภาษาญี่ปุ่นมีความแตกต่างกันทำให้การใช้คำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์ก็มีความแตกต่างกัน และคำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์ภาษาญี่ปุ่นและภาษาเกาหลีมีความคล้ายกันของคำที่เป็นตัวจีนมากถึงร้อยละ 81.52 Kim Hye-jin (2013) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคำปรากฏร่วมในภาษาเกาหลีและภาษาญี่ปุ่นโดยใช้ฐานคลังข้อมูลคู่ขนาน และศึกษาถึงจุดอ่อนของการใช้คำปรากฏร่วมในการแปลของผู้เรียนชาวญี่ปุ่น Ko Woo-mi (2016) ศึกษาเปรียบเทียบคำพ้องความหมายของคำคุณศัพท์ทางจิตวิทยา ระหว่างภาษาเกาหลีและภาษาญี่ปุ่นจากคลังข้อมูลภาษาโดยเน้นการวิเคราะห์คำปรากฏร่วมที่มีความหมายเกี่ยวกับ 'ความกลัว' และ 'ความเหงา' ในประเทศไทยพบงานที่เกี่ยวข้องกับคำปรากฏร่วมและคลังข้อมูลภาษาอังกฤษจำนวนมาก จึงเห็นได้ว่า ไม่พบงานที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบคำปรากฏร่วมของคำศัพท์ในภาษาเกาหลีและภาษาไทยจากคลังข้อมูลภาษา ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นองค์ความรู้ใหม่สำหรับผู้เรียน ผู้วิจัย และผู้สอนในสาขาวิชาภาษาเกาหลีได้เป็นอย่างดี และงานวิจัยนี้จะสามารถใช้ในการพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์ให้แก่กลุ่มภาษาเกาหลีให้มีความรู้ความชำนาญในแปลหรือล่ามในสาขางานการแพทย์ทันตกรรมได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ความถี่ของคำปรากฏร่วมของคำว่า '치' ๑
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบโครงสร้างการปรากฏร่วมของคำว่า '치' ๑ และคำว่า 'ฟัน'

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถทราบคำปรากฏร่วมของคำว่า '치' ๑ ที่มีความถี่สูง
2. สามารถทราบรูปแบบโครงสร้างการปรากฏร่วมของคำว่า '치' ๑ และคำว่า 'ฟัน' มีรูปแบบ และโครงสร้างการประกอบกันของกลุ่มคำปรากฏร่วมทั้งสองภาษา มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. สามารถเสนอแนะรายการคำปรากฏร่วมของคำว่า '치' ๑ พร้อมคำแปลภาษาไทยที่เป็นประโยชน์สำหรับการเรียนรู้ศัพท์แพทย์ทันตกรรมสำหรับผู้เรียนภาษาเกาหลีที่เป็นชาวไทย

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 2 กลุ่มตัวอย่าง¹

1. เว็บไซต์คลินิกทันตกรรม

1.1 เว็บไซต์คลินิกทันตกรรมของเกาหลี ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะเว็บไซต์ที่ให้บริการทางทันตกรรมแบบครบวงจรของประเทศเกาหลี^๑ ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 1- 5 ของหน้าเว็บไซต์ค้นหาข้อมูล www.naver.com เมื่อสืบค้นคำว่า '치' ๑ (คลินิกทำฟัน) จำนวน 4 เว็บไซต์ ได้แก่ เว็บไซต์ www.onedaydent.com เว็บไซต์ www.srsr.co.kr เว็บไซต์ www.hansdental.com และเว็บไซต์ www.honestdent.co.kr สำหรับการสำรวจและวิเคราะห์คำปรากฏร่วมของคำว่า '치' ๑

¹ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์สัดส่วนการเก็บตัวอย่างเพื่อการสร้างคลังคำศัพท์เช่นเดียวกับ 'คลังข้อมูลภาษาเกาหลี โครงการเชิงศตวรรษที่ 21' ของสถาบันภาษาเกาหลีแห่งชาติ คือ สัดส่วนภาษาเขียนประมาณร้อยละ 90 และภาษาพูดอยู่ที่ประมาณร้อยละ 10 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากเว็บไซต์เป็นกลุ่มตัวอย่างของภาษาเขียน กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากคลิปวิดีโอบทสนทนาเป็นกลุ่มตัวอย่างภาษาพูด

1.2 เว็บไซต์คลินิกทันตกรรมของไทย ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะเว็บไซต์ที่ให้ บริการทางทันตกรรมแบบครบวงจรในประเทศไทย ซึ่งอยู่ในอันดับที่ $1-10^2$ ของหน้า เว็บไซต์ค้นหาข้อมูล www.google.co.th เมื่อสืบค้นด้วยคำว่า “ทำฟัน”, “คลินิกทำฟัน”, “ทำฟันครบวงจร”, “คลินิกทันตกรรม” จำนวน 4 เว็บไซต์ได้แก่ เว็บไซต์ www.lcdc dental.com เว็บไซต์ www.skytraindental.com เว็บไซต์ www.dental lifeclinic.com และ เว็บไซต์ www.bfcdental.com สำหรับการสำรวจและวิเคราะห์คำปรากฏร่วมของคำว่า ‘ฟัน’

2. คลิปวิดีโอบนช่อง YouTube

ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลโดยการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคลิปวิดีโอบนช่อง YouTube ที่มีบทสนทนาระหว่างทันตแพทย์และผู้ป่วยที่เข้ารับบริการทางทันตกรรม 2 กลุ่ม ได้แก่ คลิปที่มีบทสนทนาภาษาอังกฤษจำนวน 30 คลิป และคลิปที่มีบทสนทนา ภาษาไทย จำนวน 30 คลิป ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างมีหลายรูปแบบ เช่น บทสนทนา ของผู้ป่วยขอคำปรึกษาเกี่ยวกับการบริการทางทันตกรรมด้านต่างๆ บทสนทนาของ แพทย์ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริการและสินค้าทางทันตกรรม บทสนทนาระหว่าง การรักษาทางด้านทันตกรรม เป็นต้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้

1.1 สำรวจคำที่ปรากฏร่วมกับคำว่า ‘>|๐|<[ซ้อา]’ และคำว่า ‘ฟัน’ จากกลุ่มตัวอย่าง

1.2 วิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างและสำรวจความถี่ของการใช้คำปรากฏร่วม ที่ใช้คู่กับคำว่า ‘>|๐|<[ซ้อา]’ และคำว่า ‘ฟัน’ จากกลุ่มตัวอย่าง

² ผู้วิจัยคัดเลือกเว็บไซต์ที่อยู่อันดับที่ 1-10 เนื่องจากในอันดับที่ 1-5 มีเว็บไซต์คลินิกทันตกรรมแบบครบวงจร เพียงแค่ 2 เว็บไซต์เท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเว็บไซต์คลินิกทันตกรรมแบบครบวงจร จำนวน 4 เว็บไซต์ ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์คัดเลือกเว็บไซต์ที่อยู่อันดับที่ 1-10 บนหน้าเว็บไซต์ www.google.co.th

1.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบโครงสร้างรายการคำปรากฏร่วมกับคำว่า 'ㅈㅣㅇ' และคำว่า 'ㅍㅍ'

1.4 วิเคราะห์หาชุดรายการคำปรากฏร่วมกับคำว่า 'ㅈㅣㅇ' และและคำแปลภาษาไทยสำหรับการเรียนรู้ศัพท์แพทย์ทันตกรรมสำหรับผู้เรียนภาษาเกาหลีที่เป็นชาวไทย

3. อภิปรายผลและเสนอแนะชุดรายการคำปรากฏร่วมกับคำว่า 'ㅈㅣㅇ' ที่เหมาะสำหรับการเรียนรู้ศัพท์แพทย์ทันตกรรมสำหรับผู้เรียนภาษาเกาหลีที่เป็นชาวไทย

ผลการวิจัย

ผลการสำรวจการใช้คำปรากฏร่วมของคำว่า 'ㅈㅣㅇ' พบว่า มีการใช้คำปรากฏร่วมของคำว่า 'ㅈㅣㅇ' รวมทั้งสิ้น 225 คำ มีความถี่การปรากฏร่วม 716 ครั้ง มีรูปแบบคำปรากฏร่วมในรูปแบบทั้งหมด 12 รูปแบบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความถี่และรูปแบบโครงสร้างของคำปรากฏร่วมของคำว่า 'ㅈㅣㅇ' ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล

แบบที่	รูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วม	อักษรย่อ ¹	จำนวนคำ	ความถี่ (ครั้ง)
1	'คำนาม (명사)'+ 'คำนาม (명사)'	NN+NN	71	393
2	'คำนาม (명사)'+ 'คำปั้งชี้ (조사)'+ 'คำกริยาแสดงการกระทำ (동사)'	NN+JO+VV	57	119
3	'คำนาม (명사)'+ 'คำนาม (명사)'+ 'คำนาม (명사)'	NN+NN+NN	20	42
4	'คำนาม (명사)'+ 'คำปั้งชี้ (조사)'+ 'คำนาม (명사)'	NN+JO+NN	20	35
5	'คำนาม (명사)'+ 'คำปั้งชี้ (조사)'+ 'คำกริยาคุณศัพท์ (형용사)'	NN+JO+AJ	17	34

ตารางที่ 1 ความถี่และรูปแบบโครงสร้างของคำปรากฏร่วมของคำว่า ‘ㅈㅣㅇ[ชือา]’ ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล (ต่อ)

แบบที่	รูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วม	อักษรย่อ ¹	จำนวนคำ	ความถี่ (ครั้ง)
6	‘คำกริยาคุณศัพท์ (형용사)’+‘คำนาม (명사)’	AJ+NN	13	52
7	‘คำนาม (명사)’+‘คำบ่งชี้ (조사)’+‘คำกริยาแสดงการกระทำ (동사)’+‘คำนาม (명사)’	NN+JO+ VV+NN	9	11
8	‘คำกริยาแสดงการกระทำ (동사)’+‘คำนาม (명사)’	VV+NN	4	9
9	‘คำคุณศัพท์ (관용사)’+‘คำนาม (명사)’	DT+NN	5	7
10	‘คำนาม (명사)’+‘คำบ่งชี้ (조사)’+‘คำนาม (명사)’+‘คำบ่งชี้ (조사)’+‘คำกริยาแสดงการกระทำ (동사)’	NN+JO+ NN+JO+VV	5	6
11	‘คำนาม (명사)’+‘คำบ่งชี้ (조사)’+‘คำนาม (명사)’+‘คำบ่งชี้ (조사)’+‘คำกริยาคุณศัพท์ (형용사)’	NN+JO+ NN+JO+AJ	2	4
12	‘คำสรรพนาม (대명사)’+‘คำบ่งชี้ (조사)’+‘คำนาม (명사)’	NP+JO+NN	2	4
รวม			225	716

จากตารางที่ 1 รูปแบบที่มีจำนวนคำมากที่สุด คือ รูปแบบ ‘คำนาม (명사)’ + ‘คำนาม (명사)’ มี 71 คำ มีความถี่การปรากฏใช้จริงมากถึง 393 คำ รูปแบบ ‘คำนาม (명사)’ + ‘คำบ่งชี้ (조사)’ + ‘คำกริยาแสดงการกระทำ (동사)’ มี 57 คำ

รูปแบบ 'คำนาม (명사)' + 'คำนาม (명사)' + 'คำนาม (명사)' และรูปแบบ 'คำนาม (명사)' + 'คำพ้อง (조사)' + 'คำนาม (명사)' มีรูปแบบละ 20 คำ ตามลำดับ

ผลการสำรวจคำปรากฏร่วมของคำว่า '치아' ในรูปแบบ 'คำนาม (명사)' + 'คำนาม (명사)' มี 71 คำ มีความถี่การปรากฏรวม 393 ครั้ง มีรายการคำปรากฏร่วมดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความถี่ของคำปรากฏร่วมรูปแบบ 'คำนาม' + 'คำนาม' ของคำว่า '치아' ที่ปรากฏจากคลังข้อมูลที่ปรากฏจากคลังข้อมูล

ลำดับ	NN+NN	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างภาษาไทย)	ปรากฏในคลังข้อมูลภาษาไทยหรือไม่
1	치아교정	64	จัดฟัน	○
2	자연치아	42	ฟันธรรมชาติ	○
3	치아미백	27	ฟอกฟันขาว, ฟอกสีฟัน	○
4	치아성형	20	ศัลยกรรมฟัน, ตกแต่งฟัน	○
5	치아 뿌리	16	รากฟัน	○
6	치아 표면	15	ผิวฟัน	○
7	치아배열	14	การเรียงตัวของฟัน	○
8	치아 모양	13	ลักษณะฟัน, รูปร่างฟัน	○
9	치아 형태	12	รูปทรงฟัน	○
10	치아 색	12	สีฟัน	○
11	치아 상태	12	สภาพฟัน	○
12	치아 사이	8	ช่องฟัน, ช่องว่างระหว่างฟัน	○
13	치아재교정	7	จัดฟันซ้ำ, จัดฟันรอบสอง	○
14	인공치아	6	ฟันเทียม, ฟันปลอม	○

ตารางที่ 2 ความถี่ของคำปรากฏร่วมรูปแบบ ‘คำนาม’ + ‘คำนาม’ ของคำว่า ‘치|아’ ที่ปรากฏจากคลังข้อมูลที่ปรากฏจากคลังข้อมูล (ต่อ)

ลำดับ	NN+NN	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างภาษาไทย)	ปรากฏในคลังข้อมูลภาษาไทยหรือไม่
15	치아 본뜨기	6	การพิมพ์ฟัน, การพิมพ์ปาก	○
16	치아 삭제	6	การเอาฟันออก	○
17	치아 크기	6	ขนาดฟัน	○
18	임시치아	5	ฟันชั่วคราว, ฟันปลอมแบบถอดได้	○
19	치아 색상	5	สีฟัน	○
20	임플란트 치아	5	รากฟันเทียม	○
21	주변 치아	5	ฟันรอบข้าง	○
22	치아 건강	4	สุขภาพฟัน	○
23	전체치아	4	ฟันทั้งปาก	○
24	치아 복원	4	การบูรณะฟัน	○
25	치아 변색	4	การเปลี่ยนสีของฟัน	○
26	기존 치아	3	ฟันเดิม (ที่มีอยู่เดิม)	○
27	치아 분석	3	การวิเคราะห์ฟัน, การตรวจสอบ	○
28	치아 관리	3	การดูแลฟัน	○
29	치아 보험	3	การประกันฟัน	○
30	치아 전체	3	ฟันทั้งปาก, ฟันทั้งซี่	○
31	치아 앞면	3	ด้านหน้าฟัน	○

ตารางที่ 2 ความถี่ของคำปรากฏร่วมรูปแบบ 'คำนาม' + 'คำนาม' ของคำว่า '치' [chia] ที่ปรากฏจากคลังข้อมูลที่ปรากฏจากคลังข้อมูล (ต่อ)

ลำดับ	NN+NN	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างภาษาไทย)	ปรากฏในคลังข้อมูลภาษาไทยหรือไม่
32	치아 다듬기	3	การแต่งฟัน	o
33	위 치아	3	ฟันบน	o
34	치아 재생	2	การฟื้นฟูฟัน	o
35	치아 내	2	ข้างในฟัน	o
36	아래 치아	2	ฟันล่าง	o
37	치아 전반	2	ฟันทั้งปาก, ฟันโดยรวม	o
38	치아 재식술	2	การผ่าฟันรอบสอง	x
39	치아 안쪽	2	ด้านในฟัน	o
41	치아 조직	2	โครงสร้างฟัน	o
42	치아 삭제량	2	ปริมาณของฟันที่ต้องเอาออก	x
43	치아 파절	2	การแตกหักของฟัน	o
44	치아 길이	2	ความยาวฟัน	o
45	상부 치아	1	ฟันบน	o
46	실제 치아	1	ฟันจริง	o
47	치아 뼈	1	กระดูกฟัน	o
48	치아 메우기	1	การอุดฟัน	o
49	치아 소실	1	การสูญเสียฟัน	o
50	치아 모형	1	แบบฟัน, ตัวอย่างฟัน, แบบจำลองฟัน	o

ตารางที่ 2 ความถี่ของคำปรากฏร่วมรูปแบบ ‘คำนาม’ + ‘คำนาม’ ของคำว่า ‘치|아’ ที่ปรากฏจากคลังข้อมูลที่ปรากฏจากคลังข้อมูล (ต่อ)

ลำดับ	NN+NN	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่าง ภาษาไทย)	ปรากฏในคลัง ข้อมูลภาษา ไทยหรือไม่
51	치아 균형	1	ความเสมอกันของฟัน, ความสมดุลของฟัน	○
52	치아 구조	1	โครงสร้างฟัน	○
53	치아 내부	1	ภายในฟัน, ข้างในฟัน	○
54	치아 신경	1	เส้นประสาทฟัน	○
55	인접 치아	1	ฟันติดติดกัน, ฟันจรดกัน	○
56	치아 시술	1	การผ่าฟัน	○
57	치아 스캔	1	การแลกรันฟัน	○
58	위아래 치아	1	ฟันบนล่าง	○
59	차아 보철물	1	วัสดุแต่งฟัน	○
60	치아 틀어짐	1	ความเอียงของฟัน, ความ เฉงของฟัน, ความบิดเบี้ยว ของฟัน	○
61	치아 마모	1	การสึกของฟัน	○
62	치아 결손	1	การขาดหายของฟัน, การไม่มีฟัน	○
63	치아 분리	1	การแยกของฟัน, การห่างของฟัน	○
64	치아 질환	1	โรคฟัน	○
65	치아 교합력	1	แรงบดเคี้ยวของฟัน	○

ตารางที่ 2 ความถี่ของคำปรากฏร่วมรูปแบบ 'คำนาม' + 'คำนาม' ของคำว่า '치|ㅇ|' ที่ปรากฏจากคลังข้อมูลที่ปรากฏจากคลังข้อมูล (ต่อ)

ลำดับ	NN+NN	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่าง ภาษาไทย)	ปรากฏในคลัง ข้อมูลภาษา ไทยหรือไม่
66	치아 시럽	1	ความเสียวฟัน	○
67	일부 치아	1	ฟันส่วนหนึ่ง	○
68	치아 사이즈	1	ขนาดฟัน	○
69	상악 치아	1	ฟันแถบขากรรไกรบน	○
70	하악 치아	1	ฟันแถบขากรรไกรล่าง	○
71	상하악 치아	1	ฟันแถบขากรรไกรบนและ ฟันล่าง	○
รวม		393		

ในรูปแบบของ 'คำนาม' + 'คำนาม' คำปรากฏร่วมคำว่า '치|ㅇ|고|장|' (จัดฟัน) มีความถี่การปรากฏการใช้จริงมากที่สุด คือ 64 ครั้ง คำที่มีความถี่การปรากฏการใช้จริงมากเป็นอันดับสอง คือ คำว่า '자|연|치|ㅇ|' (ฟันธรรมชาติ) 42 ครั้ง และคำปรากฏร่วมคำว่า '치|ㅇ|피|막|' (ฟอกฟันขาว, ฟอกสีฟัน) มีความถี่มากเป็นอันดับสาม คือ 27 ครั้ง จากผลการสำรวจคำปรากฏร่วมของคำว่า '치|ㅇ|' 71 คำนั้น มี 69 คำที่มีความหมายสอดคล้องกับคำไทยที่ปรากฏอยู่ในคลังข้อมูลภาษาไทย และมีเพียง 2 คำเท่านั้นที่ภาษาไทยไม่มีคำที่มีความหมายสอดคล้องกับคำในภาษาเกาหลี

รูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมที่พบมากเป็นอันดับที่สองคือ รูปแบบโครงสร้างคำแบบ 'คำนาม (명|사|)' + 'คำบ่งชี้ (조사|)'+ 'คำกริยาแสดงการกระทำ (동|사|)' ทั้งหมด 57 คำ มีความถี่การปรากฏรวม 119 ครั้ง มีรายการคำปรากฏร่วมดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความถี่ของคำปรากฏร่วมรูปแบบ ‘คำนาม’ + ‘คำบ่งชี้’ + ‘คำกริยาแสดงการกระทำ’ ของคำว่า ‘치’[ชือ] ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล

ลำดับ	NN+JO+VV	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างภาษาไทย)	ปรากฏในคลังข้อมูลภาษาไทยหรือไม่
1	치아를 만들다	8	ทำฟัน	○
2	치아를 상실하다	5	สูญเสียฟัน	○
3	치아가 변색되다	5	ฟันเปลี่ยนสี	○
4	치아를 살리다	5	ฟันฟูฟัน	○
5	치아를 뽑다	5	ถอนฟัน	○
6	치아를 삭제하다	4	ถอนฟัน, เอาฟันออก	○
7	치아를 말치하다	4	ถอนฟัน	○
8	치아를 깎다	4	เจียฟัน, ตัดฟัน	○
9	치아가 깨지다	4	ฟันหัก, ฟันแตก	○
10	치아를 빼다	3	ถอนฟัน, เอาฟันออก	○
11	치아를 보존하다	3	รักษาฟัน	○
12	치아를 맞물다	3	สบฟัน	○
13	치아를 복원하다	3	บูรณะฟัน	○
14	치아가 파절되다	3	ฟันแตกหัก	○
15	치아가 손상되다	3	ฟันเสียหาย, ฟันแตก	○
16	치아를 잃다	2	สูญเสียฟัน	○
17	치아를 이동시키다	2	เคลื่อนฟัน, ทำให้ฟันเคลื่อนที่	○
18	치아를 기대하다	2	คาดหวังฟัน	×
19	치아를 구현하다	2	ทำให้ฟันเป็นรูปเป็นร่างขึ้น	×

ตารางที่ 3 ความถี่ของคำปรากฏร่วมรูปแบบ 'คำนาม' + 'คำบ่งชี้' + 'คำกริยาแสดงการกระทำ' ของคำว่า '치아' ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล (ต่อ)

ลำดับ	NN+JO+VV	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจจาก กลุ่มตัวอย่างภาษาไทย)	ปรากฏในคลัง ข้อมูลภาษาไทย หรือไม่
20	치아를 보다	2	ดูฟัน	○
21	치아로 씹다	2	เคี้ยวด้วยฟัน	○
22	치아에 최적화되다	2	เหมาะสมกับตัวฟัน	○
23	치아가 어울리다	2	ฟันเข้ากัน, ฟันเข้ากันได้	○
24	치아가 상실되다	2	ฟันถูกทำลาย	○
25	치아가 나오다	2	ฟัน (โผล่) ออกมา, ฟัน (ยื่น) ออกมา	○
26	치아가 나다	2	ฟันขึ้น, ฟันงอก	○
27	치아가 경사지다	2	ฟันเอียง, ฟันเฉ	○
28	치아가 흔들리다	2	ฟันโยก	○
29	치아가 들어가다	2	ฟันเคลื่อนเข้าไป, ฟันเข้าไป	○
30	치아가 튀어나오다	2	ฟันยื่นออกมา, ฟันโผล่ออกมา	○
31	치아를 펴다	1	ทำให้ฟันตรงเรียบ, ทำให้ฟัน เรียงสวย	○
32	치아를 촬영하다	1	ถ่ายภาพฟัน, ฉายภาพฟัน	○
33	치아를 지키다	1	รักษาฟัน, ดูแลฟัน	○
34	치아를 잃어버리다	1	สูญเสียฟัน	○
35	치아를 예방하다	1	ป้องกันฟัน	○
36	치아를 연결하다	1	เชื่อมต่อฟัน	○

ตารางที่ 3 ความถี่ของคำปรากฏร่วมรูปแบบ ‘คำนาม’ + ‘คำบ่งชี้’ + ‘คำกริยาแสดงการกระทำ’ ของคำว่า ‘치’[ชือ] ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล (ต่อ)

ลำดับ	NN+JO+VV	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างภาษาไทย)	ปรากฏในคลังข้อมูลภาษาไทยหรือไม่
37	치아를 심다	1	ปลูกฟัน	○
38	치아를 사용하다	1	ใช้ฟัน	○
39	치아를 부식시키다	1	ทำให้ฟันสึกกร่อน, ทำให้ฟันผุ	○
40	치아를 보호하다	1	ปกป้องฟัน, ดูแลฟัน	○
41	치아를 발견하다	1	ค้นพบฟัน, พบฟัน	○
42	치아를 다물다	1	กัดฟัน	○
43	치아를 깨어나다	1	เจียฟัน, เหลาฟัน	○
44	치아를 감싸다	1	ห่อหุ้มฟัน	○
45	치아를 확인하다	1	เช็กฟัน	○
46	치아를 덮어씌우다	1	ปกคลุมฟัน	○
47	치아를 원하다	1	ต้องการฟัน	○
48	치아가 깨이다	1	ฟันถูกเจีย, ฟันถูกตัด	○
49	치아가 제거되다	1	ฟันที่ถูกถอนออก	○
50	치아가 교차되다	1	ฟันถูกตัด, ฟันถูกตัดออก	○
51	치아가 이동하다	1	ฟันเคลื่อน, ฟันเคลื่อนที่	○
52	치아가 생기다	1	ฟันขึ้นมาใหม่	○
53	치아가 빠지다	1	ฟันหลุด	○
54	치아가 부러지다	1	ฟันหัก	○
55	치아가 물리다	1	ฟันถูกกัด	○

ตารางที่ 3 ความถี่ของคำปรากฏร่วมรูปแบบ 'คำนาม' + 'คำบ่งชี้' + 'คำกริยาแสดงการกระทำ' ของคำว่า '치아' ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล (ต่อ)

ลำดับ	NN+JO+VV	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจจาก กลุ่มตัวอย่างภาษาไทย)	ปรากฏในคลัง ข้อมูลภาษาไทย หรือไม่
56	치아에 남아있다	1	คงเหลือไว้ที่ฟัน, หลงเหลือไว้ ที่ฟัน	○
57	치아에 감염되다	1	ติดเชื้อในตัวฟัน, ติดเชื้อบริเวณ ฟัน	○
รวม		119		

ผลการสำรวจในคำปรากฏร่วมของคำว่า '치아' พบรูปแบบโครงสร้างแบบ 'คำนาม (명사)' + 'คำบ่งชี้ (조사)' + 'คำกริยาแสดงการกระทำ (동사)' มีทั้งหมด 57 คำ คำปรากฏร่วมคำว่า '치아를 만들다' (ทำฟัน) มีความถี่การปรากฏการใช้จริงมากที่สุด คือ 8 ครั้ง และมี 55 คำที่มีความหมายสอดคล้องกับคำไทย รูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมคำที่พบมากเป็นอันดับที่สาม คือ รูปแบบโครงสร้างคำแบบ 'คำนาม (명사)' + 'คำนาม (명사)' + 'คำนาม (명사)' มีคำปรากฏร่วมทั้งหมด 20 คำ มีความถี่การปรากฏรวม 42 ครั้ง ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความถี่ของคำปรากฏร่วมรูปแบบ ‘คำนาม’ + ‘คำนาม’ + ‘คำนาม’ ของคำว่า ‘치’[ชือ] ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล

ลำดับ	NN+NN+NN	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่างภาษา ไทย)	ปรากฏใน คลังข้อมูล ภาษาไทย หรือไม่
1	치아 교정 장치	7	อุปกรณ์จัดฟัน, เครื่องมือจัดฟัน	○
2	치아 관리 방법	5	วิธีดูแลฟัน	○
3	치아 교정 비용	4	ค่าใช้จ่ายในการจัดฟัน	○
4	베이직 치아교정	4	การจัดฟันเบื้องต้น	○
5	치아색 재료	2	วัสดุสีเหมือนฟัน, วัสดุ เหมือนฟัน	○
6	비수술 치아교정	2	การจัดฟันแบบไม่ผ่าตัด	○
7	치아교정 치료	2	การรักษาโดยการจัดฟัน	○
8	치아관리 방법	2	วิธีดูแลฟัน	○
9	앞니 치아 성형	2	ศัลยกรรมฟันหน้า, ตกแต่ง ฟันหน้า	○
10	치아 내 신경	2	เส้นประสาทภายในฟัน	○
11	치아교정 클리닉	1	คลินิกจัดฟัน	○
12	치아건강 관리	1	การดูแลสุขภาพฟัน	○
13	치아교정 방법	1	วิธีการจัดฟัน	○
14	치아건강 상태	1	ภาวะสุขภาพฟัน, สภาวะ ทันตสุขภาพ	○
15	치아사이 공간	1	ช่องว่างระหว่างซี่ฟัน	○

ตารางที่ 4 ความถี่ของคำปรากฏร่วมรูปแบบ 'คำนาม' + 'คำนาม' + 'คำนาม' ของคำว่า '치아' ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล (ต่อ)

ลำดับ	NN+NN+NN	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างภาษาไทย)	ปรากฏในคลังข้อมูลภาษาไทยหรือไม่
16	치아미백 약재	1	น้ำยาฟอกฟันขาว	o
17	일부 치아 결손	1	การ (ขาด) หายของฟันบางส่วน (ส่วนหนึ่ง)	x
18	개개인 맞춤 치아	1	ฟันที่ทำขึ้นโดยเฉพาะของแต่ละคน	x
19	치아돌출 교정	1	การจัดฟันแก้ฟันยื่น	o
20	치아 뿌리 끝	1	ปลายรากฟัน, ปลายประสาทฟัน	o
รวม		42		

รูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมคำที่พบมากเป็นอันดับที่สามเช่นเดียวกันอีกรูปแบบหนึ่ง คือ รูปแบบโครงสร้างคำแบบ 'คำนาม (명사)' + 'คำบ่งชี้ (조사)' + 'คำนาม (명사)' มีคำปรากฏร่วมทั้งหมด 20 คำ มีความถี่การปรากฏรวม 35 ครั้ง มีรายการคำศัพท์ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความถี่ของคำปรากฏร่วมรูปแบบ ‘คำนาม’ + ‘คำบ่งชี้’ + ‘คำนาม’ ของคำว่า ‘치아’ ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล

ลำดับ	NN+JO+NN	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่างภาษา ไทย)	ปรากฏในคลัง ข้อมูลภาษา ไทยหรือไม่
1	치아의 디자인	4	การออกแบบฟัน	o
2	치아의 연결	3	การเชื่อมต่อกันของฟัน, การเชื่อมติดกันของฟัน	o
3	치아의 본	2	ถอดพิมพ์ฟัน	o
4	치아의 이동	2	การเคลื่อนฟัน, การเคลื่อนที่ ของฟัน	o
5	치아의 자체	2	ตัวฟัน	o
6	개인의 치아	2	ฟันของแต่ละคน	o
7	환자의 치아	2	ฟันของผู้ป่วย	o
8	치아의 바깥쪽	2	ด้านนอกของฟัน	o
9	치아의 길이	2	ความยาวของฟัน	o
10	치아의 폭	2	ความกว้างของฟัน	o
11	치아의 움직임	1	การขยับเขยื้อนของฟัน, การเคลื่อนฟัน	o
12	치아의 위치	1	ตำแหน่งของฟัน	o
13	치아의 기능	1	ประสิทธิภาพของฟัน, สมรรถนะของฟัน, หน้าที่ของฟัน	o
14	치아의 바깥면	1	ด้านนอกฟัน	o

ตารางที่ 5 ความถี่ของคำปรากฏร่วมรูปแบบ 'คำนาม' + 'คำบ่งชี้' + 'คำนาม' ของคำว่า '치아' ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล (ต่อ)

ลำดับ	NN+JO+NN	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่างภาษา ไทย)	ปรากฏในคลัง ข้อมูลภาษา ไทยหรือไม่
15	치아의 바깥	1	ภายนอกฟัน, ข้างนอกฟัน, ด้านนอกฟัน	o
16	치아의 경계부	1	ขอบฟัน	o
17	개개인의 치아	1	ฟันของแต่ละคน	o
18	치아의 결면	1	ด้านข้างฟัน	o
19	다수의 치아	1	ฟันจำนวนมาก	o
20	치아의 색	1	สีของฟัน	o
รวม		35		

รูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมกับคำว่า '치아' ในรูปแบบที่เหลือ (รูปแบบที่ 5 – 12) ผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะคำศัพท์ที่มีความหมายตรงกับคำในคลังข้อมูลภาษาไทยและแสดงผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความถี่และคำปรากฏร่วมของคำว่า ‘치|아|’ ในรูปแบบอื่นๆ (รูปแบบที่ 5 - 11) ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล

ลำดับ	NN+JO+AJ	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจจาก กลุ่มตัวอย่างภาษาไทย)	ปรากฏในคลัง ข้อมูลภาษา ไทยหรือไม่
1	치아가 아프다	5	ปวดฟัน, เจ็บฟัน	○
2	치아가 자연스럽다	3	ฟันเป็นธรรมชาติ	○
3	치아가 아름답다	3	ฟันสวย	○
4	치아가 가지런하다	3	ฟันเรียงตัวสวย, ฟันเรียบสวย	○
5	치아가 새하얗다	3	ฟันขาวจั๊ว	○
6	치아가 튼튼하다	2	ฟันแข็งแรง	○
7	치아가 시리다	2	เสียวฟัน	○
8	치아가 누렇다	2	ฟันเหลือง	○
9	치아가 건강하다	2	ฟันแข็งแรง	○
10	치아가 하얗다	1	ฟันขาว	○
11	치아가 푸석푸석하다	1	ฟันไม่เรียบ, ฟันสาก	○
12	치아가 울퉁불퉁하다	1	ฟันไม่เรียบ	○
13	치아가 예쁘다	1	ฟันสวย	○
14	치아가 없다	1	ไม่มีฟัน	○
15	치아가 있다	1	มีฟัน	○
16	치아가 작다	1	ฟันเล็ก	○

ตารางที่ 6 ความถี่และคำปรากฏร่วมของคำว่า '치' [chia] ในรูปแบบอื่นๆ (รูปแบบที่ 5 - 11) ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล (ต่อ)

ลำดับ	AJ+NN	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจจาก กลุ่มตัวอย่างภาษาไทย)	ปรากฏในคลัง ข้อมูลภาษา ไทยหรือไม่
1	자연스러운 치아	10	ฟันที่เป็นธรรมชาติ	○
2	예쁜 치아	9	ฟันที่สวยงาม	○
3	아름다운 치아	7	ฟันที่สวยงาม	○
4	건강한 치아	6	ฟันที่แข็งแรง	○
5	가지런한 치아	5	ฟันที่เรียบสວບ	○
6	튼튼한 치아	5	ฟันที่แข็งแรง	○
7	멀쩡한 치아	2	ฟันที่ดี, ฟันที่สมบูรณ์	○
8	새하얀 치아	2	ฟันที่ขาว	○
9	울퉁불퉁한 치아	2	ฟันที่ไม่เรียบเนียน	○
10	흡사한 치아	1	ฟันที่ดูคล้ายกัน	○
11	밝은 치아	1	ฟันที่ดูสว่างใส	○
12	둥근 치아	1	ฟันที่กลม	○
13	빠들빠들한 치아	1	ฟันที่บิดเบี้ยว, ฟันที่คด	○
ลำดับ	NN+JO+VV+NN	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจจาก กลุ่มตัวอย่างภาษาไทย)	
1	환자에게 어울리는 치아	2	ฟันที่เหมาะสมกับผู้ป่วย	○
2	조화를 이루고 있는 치아	1	ฟันที่ประสานเข้ากัน	○
3	안쪽에 나오는 치아	1	ฟันที่ยื่นเข้ามาด้านใน	○

ตารางที่ 6 ความถี่และคำปรากฏร่วมของคำว่า ‘치|아|’ ในรูปแบบอื่นๆ (รูปแบบที่ 5 - 11) ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล (ต่อ)

ลำดับ	VV+NN	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างภาษาไทย)	
1	짧은 치아	4	ฟันที่ถูกเฉียด	○
2	변색된 치아	2	ฟันที่ถูกเปลี่ยนสี	○
3	튀어나온 치아	1	ฟันที่โผล่ออกมา	○
ลำดับ	DT+NN	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างภาษาไทย)	
1	여러 치아	2	ฟันจำนวนมาก	○
2	그 치아	2	ฟันชิ้นนั้น	○
3	새 치아	1	ฟันซี่ใหม่	○
4	이 치아	1	ฟันชิ้นนี้	○
ลำดับ	NN+JO+NN+- JO+VV	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างภาษาไทย)	
1	치아에 고정장치를 부착하다	2	ติดอุปกรณ์ในการจัดฟันที่ตัวฟัน	○
2	치아에 부착시키다	1	ติดเข้ากับตัวฟัน	○
3	치아에 영향을 끼치다	1	ส่งผลกระทบต่อฟัน, มีผลต่อฟัน	○
4	치아에 손상을 가하다	1	เกิดความเสียหายต่อตัวฟัน	○
5	치아에 색을 맞추다	1	ทำให้สีเข้ากับตัวฟัน, เคลือบสีฟัน	○

ตารางที่ 6 ความถี่และคำปรากฏร่วมของคำว่า '치' [chia] ในรูปแบบอื่นๆ (รูปแบบที่ 5 - 11) ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล (ต่อ)

ลำดับ	NN+JO+NN+- JO+AJ	ความถี่	คำแปล (จากผลสำรวจจาก กลุ่มตัวอย่างภาษาไทย)	
1	치아에 문제가 있다	2	มีปัญหาที่ตัวฟัน	○
2	치아에 통증이 있다	2	มีอาการปวดที่ตัวฟัน	○
ลำดับ	NP+JO+NN	รวม	คำแปล (จากผลสำรวจจาก กลุ่มตัวอย่างภาษาไทย)	
1	당신의 치아	2	ฟันของคุณ	○
2	제 치아	2	ฟันของฉัน	○

จากผลการสำรวจรูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมกับคำว่า 'ฟัน'³ จากคลังข้อมูลตัวอย่างที่เป็นภาษาไทย พบว่า มีรูปแบบของโครงสร้างมากถึง 33 รูปแบบ และมีทั้งสิ้น 278 คำ ดังตารางที่ 7

³ ผู้วิจัยใช้พจนานุกรมภาษาไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เป็นเกณฑ์ในการกำหนดหน่วยคำสำหรับการตัดคำ และเกณฑ์ในการกำหนดชนิดของคำในภาษาไทย ซึ่งแบ่งชนิดของคำในภาษาไทยได้ 7 ชนิด ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน คำอุทาน

ตารางที่ 7 รูปแบบและรายการคำปรากฏร่วมที่ปรากฏร่วมกับคำว่า ‘>[๐]’[ชื่อา]’ ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล

ที่	รูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมที่ปรากฏร่วมกับคำว่า ‘>[๐]’[ชื่อา]’	รายการคำปรากฏร่วมที่ปรากฏร่วมกับคำว่า ‘>[๐]’[ชื่อา]’
1	คำกริยา + คำนาม	จัดฟัน แต่งฟัน ถอนฟัน ครอบฟัน อุดฟัน ขัดฟัน ปลูกฟัน เสียวฟัน ปวดฟัน ยึดฟัน เคลือบฟัน กัดฟัน ดัดฟัน สบฟัน แก้วฟัน ดึงฟัน ตรวจฟัน สแกนฟัน พิมพ์ฟัน ตัดฟัน ตะไบฟัน กรอฟัน ขบฟัน สีฟัน ซ่อมฟัน บุรณะฟัน เคลื่อนฟัน ทำฟัน ฟันฟูฟัน ผ่าตัดฟัน รักษาฟัน ดูแลฟัน สูญเสียฟัน เจียวฟัน ปกคลุมฟัน เอกซเรย์ฟัน แปรงฟัน ห่อหุ้มฟัน ป้องกันฟัน เติมน้ำฟัน ดันฟัน กระชากฟัน ฟอกฟัน พิมพ์ฟัน ทดแทนฟัน
2	คำนาม + คำกริยา + คำนาม	วัสดุแต่งฟัน อุปกรณ์จัดฟัน ไหมขัดฟัน ยาสีฟัน ทันตกรรมจัดฟัน ไม้จิ้มฟัน ผิวเคลือบฟัน ฟันเปลี่ยนสี ฟันมีปัญหา อาการปวดฟัน เหล็กจัดฟัน เยื่อหุ้มฟัน แปรงสีฟัน อาการเสียวฟัน อุปกรณ์ฟอกฟัน แบบจำลองฟัน คลินิกทำฟัน คลินิกจัดฟัน ร้านทำฟัน ยางรัดฟัน การอุดฟัน การแก้ไขฟัน การตรวจฟัน การพิมพ์ฟัน การบูรณะฟัน การเคลื่อนฟัน การกรอฟัน การผ่าตัดฟัน การติดเชือกที่ฟัน การทำฟัน การจัดฟัน การถอนฟัน การสบฟัน การใส่ฟัน การใช้ฟัน การตกแต่งฟัน การฟอกฟัน การดูแลฟัน การสูญเสียฟัน การเคลื่อนฟัน การทดแทนฟัน การครอบฟัน
3	คำนาม + คำนาม	รากฟัน ฟันกราม แก้วฟัน หมอฟัน โรฟัน ขอกฟัน ร่องฟัน ฟันกระต่าย สภาพฟัน ผิวฟัน สะพานฟัน เนื้อฟัน เบ้าฟัน รูปทรงฟัน ด้านนอกฟัน ด้านในฟัน ด้านข้างฟัน ข้างในฟัน โรคฟัน ภายในฟัน โครงสร้างฟัน กระดูกฟัน ลักษณะฟัน แบบฟัน โมเดลฟัน ตัวอย่างฟัน ตำแหน่งฟัน ซี่ฟัน ขอบฟัน คอฟัน สุขภาพฟัน ตัวฟัน รูฟัน คราบฟัน บริเวณฟัน ปัญหาฟัน ฟันยาง ประสาทฟัน เดือยฟัน แผลฟัน

ตารางที่ 7 รูปแบบและรายการคำปรากฏร่วมที่ปรากฏร่วมกับคำว่า 'พัน' ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล (ต่อ)

ที่	รูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมที่ปรากฏร่วมกับคำว่า 'พัน'	รายการคำปรากฏร่วมที่ปรากฏร่วมกับคำว่า 'พัน'
4	คำนาม + คำวิเศษณ์	พันธรรมชาติ พันปลอม พันแท้ พันถาวร พันบน พันล่าง พันหน้า พันหลัง พันเก พันเหิน พันเทียม พันเหลือง พันขาว พันล้น พันจริง พันห่าง พันเดิม พันเรียบ พันแตกหัก พันสวย พันโบ้ พันเรียงตัว พันแข็งแรง พันเอียง พันผิดรูป
5	คำนาม + คำกริยา	พันผูก พันคิด พันทะเย พันขึ้น พันลึก พันโยก พันยื่น พันแตก พันหัก พันบ้น พันหลุด พันโผล่ พันล้ม พันเคลื่อนไหว พันขีด พันทดแทน พันครอบ
6	คำกริยา + คำนาม + คำนาม	หล่อเลี้ยงตัวพัน ปลูกรากพัน พบหมอฟัน แก้ไขสีฟัน กรอเนื้อฟัน ซ่อมแซมตัวพัน เกลารากฟัน ฟอกสีฟัน เคลือบร่องฟัน ผ่าฟันคุด ถอนฟันน้ำนม รักษาฟัน ทำสะพานฟัน จัดฟันโลหะ ตรวจสุขภาพฟัน
7	คำนาม + คำบุพบท + คำนาม	พันของผู้ป่วย สีของฟัน พันทั้งปาก หน้าที่ของฟัน ประเภทของฟัน ประสิทธิภาพของฟัน พันของเรา พันของคุณ โครงสร้างของฟัน พันของตนเอง การสึกของฟัน
8	คำนาม + คำกริยา + คำบุพบท + คำนาม	แรงบิดเคี้ยวของฟัน การเรียงตัวของฟัน การขาดหายของฟัน การกระทบของฟัน ความเสียหายของฟัน ผลกระทบต่อฟัน การแตกหักของฟัน การหายของฟัน
9	คำนาม + คำนาม + คำวิเศษณ์	ฐานฟันปลอม ฟันกรามล่าง ฟันกรามบน ฟันกรามน้อย ฟันกรามใหญ่ รากฟันแท้ รากฟันเทียม
10	คำนาม + คำนาม + คำนาม	ฟันน้ำนม คลอดรากฟัน โพรงประสาทฟัน เส้นประสาทฟัน หลุมร่องฟัน ผิวหน้าฟัน ฟันขึ้นหน้า
11	คำนาม + คำสรรพนาม + คำกริยา	ฟันที่เสียหาย ฟันที่สูญเสีย ฟันที่ผูก ฟันที่สึก ฟันที่มี ฟันที่เรียงตัว ฟันที่สบ

ตารางที่ 7 รูปแบบและรายการคำปรากฏร่วมที่ปรากฏร่วมกับคำว่า 'พิน' ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล (ต่อ)

ที่	รูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมที่ปรากฏร่วมกับคำว่า 'พิน'	รายการคำปรากฏร่วมที่ปรากฏร่วมกับคำว่า 'พิน'
12	คำนาม + คำสันธาน + คำนาม	เหวี่ยงและพิน สุขภาพปากและพิน คลอบและสะพานพิน ช่องปากและพิน คอพินและชอกพิน พินบนและพินล่าง กระตุกและพิน
13	คำนาม + คำกริยา + คำวิเศษณ์	พินซ้อนเก พินขึ้นใหม่พินบิดเบี้ยวพินซ้อนเก พินเรียงตรง
14	คำกริยา + คำนาม + คำวิเศษณ์	ฟอกพินขาว ทำพินปลอม สแกนพินใส ถอนพินหลัง ถอนพินหน้า
15	คำกริยา + คำนาม + คำกริยา	ต่อพินหัก ใส่พินทดแทน เช็ดพินผุ อุดพินผุ ผ่าพินฝัง
16	คำกริยา + คำกริยา + คำนาม	นอนกัดพิน ตรวจพบพิน ตรวจดูพิน
17	คำนาม + คำกริยา + คำนาม + คำนาม	การฟอกสีพิน การคงสภาพพิน เครื่องฟอกสีพิน การเปลี่ยนสีพิน
18	คำกริยา + คำบุพบท + คำนาม	เคี้ยวด้วยพิน แนบกับพิน ติดกับพิน
19	คำนาม + คำวิเศษณ์ + คำบุพบท + คำนาม	ความกว้างของพิน ความยาวของพิน
20	คำนาม + คำกริยา + คำกริยา	พินสบเปิด พินสีกกร่อน
21	คำนาม + คำสรรพนาม + คำวิเศษณ์	พินที่ดี พินที่ผิดปกติ
22	คำนาม + คำกริยา + คำนาม + คำกริยา	ทันตกรรมใส่พินทดแทน การผ่าพินอุด
23	คำนาม + คำกริยา + คำนาม + คำวิเศษณ์	การใส่พินปลอม การฟอกพินขาว

ตารางที่ 7 รูปแบบและรายการคำปรากฏร่วมที่ปรากฏร่วมกับคำว่า 'ฟิน' ที่ปรากฏจากคลังข้อมูล (ต่อ)

ที่	รูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมที่ปรากฏร่วมกับคำว่า 'ฟิน'	รายการคำปรากฏร่วมที่ปรากฏร่วมกับคำว่า 'ฟิน'
24	คำนาม + คำกริยา + คำกริยา + คำนาม	การเก็บรักษาฟิน อาการนอนกัดฟิน
25	คำนาม + คำสรรพนาม + คำกริยา + คำนาม	ฟินที่มีช่องว่าง
26	คำวิเศษณ์ + คำบุพบท + คำนาม	เหมาะกับฟิน
27	คำนาม + คำวิเศษณ์ + คำนาม	วัสดุคล้ายฟิน
28	คำกริยา + คำสรรพนาม + คำนาม	ติดเชื้อที่ฟิน
29	คำนาม + คำกริยา + คำวิเศษณ์ + คำบุพบท + คำนาม	การล้มเอียงของฟิน
30	คำนาม + คำนาม + คำกริยา	โรคฟินผุ
31	คำนาม + คำวิเศษณ์ + คำบุพบท + คำนาม	ช่องว่างห่างของฟิน
32	คำนาม + คำนาม + คำกริยา + คำนาม + คำนาม	น้ำยาฟอกสีฟิน
33	คำนาม + คำสรรพนาม + คำกริยา + คำนาม + คำกริยา	ฟินที่ได้รับการรักษา

ผลการสำรวจเปรียบเทียบรูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมและความถี่ของคำว่า 'ฟิน' และคำว่า 'эй' [chia] ที่ได้จากคลังข้อมูลทั้งภาษาไทยและภาษาเกาหลีมีรายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ความถี่และรายการเปรียบเทียบรูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมคำว่า ‘ $\text{[}\text{f}\text{ə}]\text{'}$ และคำว่า ‘ $\text{[}\text{ə}\text{]}\text{[}\text{t}\text{h}\text{ə}]\text{'}$

ที่	รูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมที่ปรากฏร่วมกับคำว่า ‘ $\text{[}\text{f}\text{ə}]\text{'}$	จำนวนคำ	รูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมที่ปรากฏร่วมกับคำว่า ‘ $\text{[}\text{ə}\text{]}\text{[}\text{t}\text{h}\text{ə}]\text{'}$	จำนวนคำ
1	คำนาม + คำนาม	45	คำนาม + คำนาม	71
2	คำนาม + คำกริยา + คำนาม	42	คำนาม + คำบ่งชี้ + คำกริยาแสดงการกระทำ	57
3	คำนาม + คำนาม	41	คำนาม + คำนาม + คำนาม	20
4	คำนาม + คำวิเศษณ์	25	คำนาม + คำบ่งชี้ + คำนาม	20
5	คำนาม + คำกริยา	17	คำนาม + คำบ่งชี้ + คำกริยาคุณศัพท์	17
6	คำกริยา + คำนาม + คำนาม	14	คำกริยาคุณศัพท์ + คำนาม	13
7	คำนาม + คำบุพบท + คำนาม	11	คำนาม + คำบ่งชี้ + คำกริยาแสดงการกระทำ + คำนาม	9
8	คำนาม + คำกริยา + คำบุพบท + คำนาม	8	คำกริยาแสดงการกระทำ + คำนาม	4
9	คำนาม + คำนาม + คำวิเศษณ์	7	คำคุณศัพท์ + คำนาม	5
10	คำนาม + คำนาม + คำนาม	7	คำนาม + คำบ่งชี้ + คำนาม + คำบ่งชี้ + คำกริยาแสดงการกระทำ	5
11	คำนาม + คำสรรพนาม + คำกริยา	7	คำนาม + คำบ่งชี้ + คำนาม + คำบ่งชี้ + คำกริยาคุณศัพท์	2
12	คำนาม + คำสันธาน + คำนาม	7	คำสรรพนาม + คำบ่งชี้ + คำนาม	2

ตารางที่ 8 ความถี่และรายการเปรียบเทียบรูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมคำว่า 'ฟิน' และคำว่า 'эй|о|' (ต่อ)

ที่	รูปแบบโครงสร้างคำ ปรากฏร่วม ที่ปรากฏร่วมกับคำว่า 'ฟิน'	จำนวน คำ	รูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วม ที่ปรากฏร่วมกับคำว่า 'эй о '	จำนวนคำ
13	คำนาม + คำกริยา + คำวิเศษณ์	5	รวม	225
14	คำกริยา + คำนาม + คำวิเศษณ์	5		
15	คำกริยา + คำนาม + คำกริยา	5		
16	คำกริยา + คำกริยา + คำนาม	4		
17	คำนาม + คำกริยา + คำนาม + คำนาม	4		
18	คำกริยา + คำบุพบท + คำนาม	3		
19	คำนาม + คำวิเศษณ์ + คำบุพบท + คำนาม	2		
20	คำนาม + คำกริยา + คำกริยา	2		
21	คำนาม + คำสรรพนาม + คำวิเศษณ์	2		
22	คำนาม + คำกริยา + คำนาม + คำกริยา	2		

ตารางที่ 8 ความถี่และรายการเปรียบเทียบรูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมคำว่า 'พัน' และคำว่า 'เ้|๐|' (ต่อ)

ที่	รูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมที่ปรากฏร่วมกับคำว่า 'พัน'	จำนวนคำ	รูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมที่ปรากฏร่วมกับคำว่า 'เ้ ๐ '	จำนวนคำ
23	คำนาม + คำกริยา + คำนาม + คำวิเศษณ์	2		
24	คำนาม + คำกริยา + คำกริยา + คำนาม	2		
25	คำนาม + คำสรรพนาม + คำกริยา + คำนาม	1		
26	คำวิเศษณ์ + คำบุพบท + คำนาม	1		
27	คำนาม + คำวิเศษณ์ + คำนาม	1		
28	คำกริยา + คำสรรพนาม + คำนาม	1		
29	คำนาม + คำกริยา + คำวิเศษณ์ + คำบุพบท + คำนาม	1		
30	คำนาม + คำนาม + คำกริยา	1		
31	คำนาม + คำวิเศษณ์ + คำบุพบท + คำนาม	1		
32	คำนาม + คำนาม + คำกริยา + คำนาม + คำนาม	1		
33	คำนาม + คำสรรพนาม + คำกริยา + คำนาม + คำกริยา	1		
รวม		278		

ผลจากการวิเคราะห์ตามตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่า โครงสร้างคำปรากฏร่วมกันนามวลีที่มีค่านามคำว่า '핀' ในภาษาไทยมีรูปแบบการสร้างคำที่หลากหลายมากกว่าโครงสร้างคำปรากฏร่วมของคำว่า 'ㅈㅅㅅ' ในภาษาเกาหลีเกือบ 3 เท่า รูปแบบโครงสร้างที่ปรากฏมากที่สุดของคำว่า 'ㅈㅅㅅ' คือ รูปแบบ 'ค่านาม (명사)' + 'ค่านาม (명사)' มีจำนวน 71 คำ ในทางกลับกัน คำปรากฏร่วมกับคำว่า '핀' ปรากฏรูปแบบโครงสร้างในรูปแบบ 'คำกริยา+ค่านาม' มากที่สุด ซึ่งมีจำนวนคำทั้งสิ้น 45 คำ ดังนั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า คำปรากฏร่วมในภาษาไทยสามารถนำคำมาประกอบกันได้โดยอิสระมากกว่าภาษาเกาหลี นอกจากนั้น ยังพบว่า ในบรรดาโครงสร้างคำปรากฏร่วมของคำว่า 'ㅈㅅㅅ' ในภาษาเกาหลีที่มีรูปแบบโครงสร้าง 12 รูปแบบนั้นมีโครงสร้างที่มี 'คำบ่งชี้ (조사)' ประกอบร่วมด้วยมากถึง 7 รูปแบบ ซึ่ง 'คำบ่งชี้ (조사)' ที่พบนั้น ได้แก่ '을/를', '가', '에', '로', '의' แต่ในทางกลับกัน รูปแบบโครงสร้างของคำปรากฏร่วมของคำว่า '핀' นั้น ไม่มี 'คำบ่งชี้ (조사)' เนื่องจากในภาษาไทยไม่มีการใช้ 'คำบ่งชี้ (조사)' แต่ให้เป็น 'คำบุพบท' แทน และหากสำรวจโครงสร้างของคำปรากฏร่วมของคำว่า '핀' ที่มี 'คำบุพบท' ประกอบร่วมด้วย จะเห็นว่า มีสัดส่วนไม่มากนักหากเทียบกับโครงสร้างการประกอบของคำในภาษาเกาหลี กล่าวคือ ในบรรดาโครงสร้างคำปรากฏร่วมของคำว่า '핀' ในภาษาไทย 33 รูปแบบนั้นมีเพียง 7 รูปแบบที่มีโครงสร้างที่มี 'คำบุพบท' ประกอบร่วมด้วย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบโครงสร้างคำปรากฏร่วมของคำว่า 'ㅈㅅㅅ' มีรูปแบบที่หลากหลายและสามารถจัดรูปแบบโครงสร้างได้มากถึง 12 แบบ ซึ่งพบคำทั้งสิ้น 225 คำ มีความถี่การปรากฏร่วม 716 ครั้ง รูปแบบโครงสร้างที่ปรากฏมากที่สุดคือ รูปแบบ 'ค่านาม (명사)' + 'ค่านาม (명사)' แต่ในทางกลับกัน คำปรากฏร่วมที่ปรากฏกับคำว่า '핀' มีรูปแบบโครงสร้างมากถึง 33 รูปแบบ พบคำทั้งสิ้น 278 คำ มีลักษณะโครงสร้างคำแบบ 'คำกริยา' + 'ค่านาม' มากที่สุด ดังนั้นสามารถวิเคราะห์ได้ว่า คำปรากฏร่วมในภาษาไทยสามารถนำคำมาประกอบกันได้โดยอิสระมากกว่าภาษาเกาหลี จากผลการสำรวจจะเห็นได้ว่า คำปรากฏร่วมของคำว่า 'ㅈㅅㅅ' มีการ

ปรากฏร่วมกันกับคำนามคำอื่นมากถึง 71 คำ ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า การสอนคำปรากฏร่วมของคำว่า ‘ㄱㅇ’ ควรเริ่มจากคำปรากฏร่วมในรูปแบบ ‘คำนาม (명사)’ + ‘คำนาม (명사)’ ก่อนเป็นอันดับแรก เนื่องจากมีความถี่สูงสุดเป็นอันดับแรก ดังที่ Moon Keum-hyun (2006) และ Kim Jin-hee (2007) กล่าวไว้ว่า การสอนคำศัพท์ควรจัดลำดับการสอนจากคำที่มีความถี่สูงก่อนเป็นอันดับแรก โดยผู้สอนจำเป็นต้องสอนคำศัพท์หรือความหมายที่มีการใช้จริงบ่อยที่สุดก่อน และผู้วิจัยเล็งเห็นว่า การสอนคำปรากฏร่วมโดยการรวบรวมคำที่มีโครงสร้างการประกอบของกลุ่มคำที่เหมือนกัน จะสามารถทำให้การเรียนรู้คำศัพท์เหล่านั้นง่ายขึ้นและเป็นระบบมากขึ้น โดยเริ่มเรียนรู้จากรูปแบบที่มีความถี่การใช้จริงมากที่สุดก่อน เพื่อจะทำให้เกิดการเรียนรู้คำศัพท์ในภาษาเกาหลีอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น ผลจากการเปรียบเทียบคำปรากฏร่วมของคำว่า ‘ㄱㅇ’ และคำว่า ‘핀’ พบว่า จากคำปรากฏร่วมของคำว่า ‘ㄱㅇ’ ที่พบจากงานวิจัยนี้มีทั้งสิ้น 225 คำนั้น มี 211 คำที่มีความหมายสอดคล้องกับคำปรากฏร่วมของคำว่า ‘핀’ ที่พบจากคลังข้อมูลภาษาไทย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า 211 คำเหล่านั้น (รายการคำปรากฏร่วมตามตารางที่ 2-6) เป็นที่เป็นชุดคำปรากฏร่วมที่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้คำศัพท์แพทย์ทันตกรรมเกาหลีและเพื่อการสื่อสารเกี่ยวกับการให้บริการทันตกรรมที่มีประสิทธิภาพได้ รวมถึงสามารถนำชุดกลุ่มคำปรากฏร่วมดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการผลิตหนังสือหรือตำราสำหรับการสร้างบทสนทนาที่จำเป็นในการล่ามการแพทย์ภาษาเกาหลีได้ต่อไป และอีกประเด็นหนึ่งที่วิเคราะห์ได้จากการสำรวจโครงสร้างของคำปรากฏร่วมของคำว่า ‘ㄱㅇ’ คือ จะเห็นได้ว่า คำปรากฏร่วมของคำว่า ‘ㄱㅇ’ มักจะเริ่มต้นด้วยคำนามคำว่า ‘ㄱㅇ’ และตามด้วย ‘คำบ่งชี้ (조사)’ ซึ่งมี 4 คำ คือ ‘를’, ‘가’, ‘에’, ‘로’ จากนั้นตามด้วยคำกริยาแสดงการกระทำ (동사)’ ดังนั้น ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า การรวบรวมกลุ่มคำหรือคำปรากฏร่วมที่คล้ายกันเช่นนี้ ทำให้ง่ายต่อการเรียนรู้คำศัพท์สำหรับผู้เรียนภาษาเกาหลี อีกทั้งยังเป็นรูปแบบที่มีความถี่การใช้จริงสูง หากนำรายการคำปรากฏร่วมดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน จะยิ่งทำให้เกิดประสิทธิผลเป็นอย่างดี นอกจากนั้น ผลจากการเปรียบเทียบคำปรากฏร่วมของคำว่า ‘ㄱㅇ’ และคำว่า ‘핀’ ที่พบว่า โครงสร้างคำปรากฏร่วมของคำว่า ‘ㄱㅇ’ ในภาษาเกาหลีที่มีรูปแบบโครงสร้างที่มี ‘คำบ่งชี้ (조사)’ ประกอบร่วมด้วยมากถึง

7 รูปแบบ (ในบรรดาทั้งหมด 12 รูปแบบ) แต่ในทางกลับกัน โครงสร้างคำปรากฏร่วมภาษาไทยนั้นไม่มี 'คำบังชี้ (조사)' แต่พบว่ามีการใช้เป็น 'คำบุพบท' แทน ซึ่งโครงสร้างของคำปรากฏร่วมของคำว่า 'พัน' ที่มี 'คำบุพบท' ประกอบด้วยนั้นมีเพียง 7 รูปแบบเท่านั้น (ในบรรดาทั้งหมด 33 รูปแบบ) สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นว่า โครงสร้างของคำปรากฏร่วมของภาษาเกาหลีและภาษาไทยมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าการสอนคำศัพท์หรือคำปรากฏร่วมในภาษาเกาหลีนั้น ควรเน้นการสอน 'คำบังชี้ (조사)' เช่น '을/를', '가', '에', '로', '의' ควบคู่กับการสอนคำศัพท์ เนื่องจากรูปแบบโครงสร้างการสร้างคำที่ต่างกันของทั้งสองภาษาสามารถทำให้การพูดหรือการแปลภาษาของผู้ที่เรียนภาษาเกาหลีที่มีภาษาไทยเป็นภาษาแม่เกิดความยากและเกิดข้อผิดพลาดได้ ดังที่ Boonyasquan (2006) ได้กล่าวไว้ว่า ภาษาแม่มีบทบาทต่อการเกิดข้อผิดพลาดในการใช้คำปรากฏร่วมของผู้เรียนภาษาที่สอง คำปรากฏร่วมเป็นลักษณะของภาษารูปแบบหนึ่งที่ผู้สอนและผู้เรียนภาษาต่างประเทศควรให้ความสำคัญ ดังนั้นคำปรากฏร่วมที่เป็นกลุ่มคำที่คล้ายกันและมีความถี่สูงที่ได้จากงานวิจัยนี้จะประโยชน์อย่างยิ่งในการเรียน การสอน และการเตรียมความพร้อมด้านคำศัพท์ภาษาเกาหลีเฉพาะทางด้านทันตกรรมเพื่อการปฏิบัติงานล่ามด้านทันตกรรมหรือนำไปประยุกต์ใช้กับการแปล ไปใช้ในการเอกสารประกอบการสอน ตำราเรียน หนังสือหรือพจนานุกรมคำศัพท์เฉพาะได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สำหรับการจัดการเรียนการสอนจากผลการศึกษานี้ สามารถนำไปประยุกต์ในการสร้างบทสนทนาได้ แต่หากควรคำนึงถึงความถี่ของคำเป็นสิ่งสำคัญ โดยเลือกคำที่มีความถี่สูงไปประยุกต์ใช้ในการสอนเป็นอันดับแรก และเนื่องด้วยกลุ่มคำปรากฏร่วมของคำว่า 'ㅈ|ㅉ|' นั้นเป็นคำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์ทันตกรรม หากมีการสอดแทรกคำแปลภาษาไทยที่ถูกต้องตามผลการศึกษานี้จะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และเกิดความถูกต้องในการใช้คำแปลที่เป็นคำศัพท์เฉพาะทางที่สอดคล้องกับคำที่ผู้เชี่ยวชาญในสายงานทันตกรรมใช้กัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาคำศัพท์เฉพาะทางในสาขางานอื่น ๆ ด้วย เพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่ ล่ามอิสระหรือผู้ที่ปฏิบัติงานแปลได้ครอบคลุมในทุก ๆ สาขางาน และควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนคำปรากฏร่วมของคำว่า 'ฮึฮึ[ฮือฮา]' เพื่อผู้สอนภาษา เกาหลีสามารถนำผลการศึกษานี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตภูเก็ต ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณการดำเนินการศึกษาวิจัยนี้ และขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ปริศน์ ยันเสน อาจารย์ที่ปรึกษาในการศึกษาวิจัยนี้ที่ได้ให้คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรดคม วีระพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์จนงานวิจัยฉบับนี้เสร็จลุล่วง สมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- เนติมา บุรพาศิริวัฒน์. (2563). การศึกษาความต้องการล่ามภาษาเกาหลีของตลาดแรงงานในประเทศไทย: การศึกษาประกาศรับสมัครออนไลน์. *วารสารภาษาและวัฒนธรรมเกาหลีศึกษา*, 2(1), 153-173.
- ปรีมา มัลลิกะมาส. (2551). *การแปลกับการสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ผู้จัดการออนไลน์. (2564). *ธุรกิจการแพทย์และความงาม-ธุรกิจอีคอมเมิร์ซ ครองแชมป์ธุรกิจดาวรุ่งปี 65*. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2564. จาก: <https://mgronline.com/business/detail/9640000124328>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

- วิโรจน์ อรุณมานะกุล. (2545). *ภาษาศาสตร์คลังข้อมูล*. กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐเกาหลีประจำประเทศไทย. (2561). *동포현황*. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2562. จาก: http://overseas.mofa.go.kr/th-ko/brd/m_3215/list.do
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). *จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาประเทศไทย จำแนกตามสัญชาติ พ.ศ. 2552 – 2561*. เข้าถึงได้จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/17.aspx>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). *สำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. ๒๕๖๒*. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2563. จาก: <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/News/2562/N14-03-62-1.aspx>
- สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงโซล. (2562). *รายงานธุรกิจบริการผู้สูงอายุในเกาหลีใต้ (Silver Industry)*. สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2563. จาก: https://www.ditp.go.th/contents_attach/468470/468470.pdf
- Boonyuasaquan, S. (2006). An analysis of collocational collations in translation. *Journal of Humanities*, 27(2), 79-91.
- Hill, J. (2001). Revising priorities: From grammatical failure to collocational success. In M.Lewis (Ed.), *Teaching collocation: Further development in the lexical approach* (pp. 47-69). Hove, Language Teaching.
- Kim Hye-jin. (2013). *A contrastive study on lexical collocations based on Japanese-Korean parallel corpus: focused on lexical gaps*. A master's thesis at Yonsei University. [김혜진. (2013). *일-한 병렬 말뭉치에 기반 한 언어 대조 연구 : 어휘 공백을 중심으로*. 연세대학교 대학원 석사학위논문.]
- Kim Jin-hee. (2007). *A Research for a polysemy construction of 'jabda'*. A master's thesis at Kyungpook National University University. [김진희. (2007). *동사'잡다'의 다의구조연구*. 경북대학교 교육대학원 석사학위논문.]

- Ko Woo-mi. (2016). *A contrastive study on the synonyms of psychological adjective of Korean and Japanese: based on the analysis of 'fear' and 'loneliness' collocations*. A master's thesis at Yonsei University. [고우미. (2016). 한·일 심리 형용사 유의어 대조 연구 : '무서움'과 '외로움'에 대한 언어 분석을 중심으로. 연세대학교 대학원 석사학위 논문.]
- McCarthy, M., & O'Dell, F. (2005). *English collocations in use*. Cambridge: Cambridge University
- Moon Keum-hyun. (2002). A Study on the Korean Vocabulary Education by the Collocation. [*Korean Language Education*], 109, 217-250. [문금현. (2002). 한국어 어휘 교육을 위한 연어(連語) 학습 방안. [국어교육], 109, 217-250.]
- Moon Keum-hyun. (2006). Plans of polysemy education for Korean Vocabulary Education : focusing on a Korean verb 'Boda'. [*Korean Language Education*], 30, 143-177. [문금현. (2006). 한국어 어휘 교육을 위한 다의어 학습 방안: 동사 '보다'를 중심으로. [국어교육], 30, 143-177.]
- Nation, I. S. P. (2001). *Learning vocabulary in another language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Shim Kwang-seob & Yang Jae-hyung. (2004). High Speed Korean Morphological Analysis based on Adjacency Condition Check. [*(SA) Journal of KIISE: Software and Applications (SA)*], 31(1), 89-99. [심광섭, 양재형. (2004). 인접 조건 검사에 의한 초고속 한글 형태소 분석. [정보과학회논문지: 소프트웨어 및 응용], 31(1), 89-99.]
- Song Young-bin. (2004). A comparative study of Korean and Japanese medical terms. [*Journal of Japanese Language and Literature*], 50(2), 107-125. [송영빈. (2004). 의학 전문용어의 한일 비교. [한국일어일문학회], 50(2), 107-125.]
- Stewick, Earl W. (1972). *Language Learning Teaching and Learning English*. London: Longman.

CLIL Teachers Training Needs:
Myanmar Upper Secondary School Biology Teachers' Voices
ความต้องการในการอบรมการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด
การจัดการเรียนรู้บูรณาการเนื้อหาและภาษา: มุมมองของครูผู้สอน
วิชาชีพวิทยาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเมียนมาร์

แซนดาร์ เทย์¹ และ สุธิดา งามคำ²

Sandar Htay¹ and Sutida Ngonkum²

¹สาขาวิชาภาษาศาสตร์

¹Department of Linguistics

¹มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศย่างกุ้ง

¹Yangon University of Foreign Languages

²หลักสูตรภาษาศาสตร์ประยุกต์

²Applied Linguistics Program

²มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการอบรมการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้บูรณาการเนื้อหาและภาษาของครูผู้สอนวิชาชีพวิทยาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเมียนมาร์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพแบบกึ่งโครงสร้างทางช่องทางออนไลน์กับครูผู้สอนวิชาชีพวิทยาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 4 คน โดยประเด็นในการสัมภาษณ์คือ 1) ลักษณะการสอนในปัจจุบัน 2) ปัญหาที่พบในการสอน และ 3) ความต้องการในการอบรมการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้บูรณาการเนื้อหาและภาษา

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมครูผู้สอนจัดการสอนเพื่อมุ่งเน้นการจดจำเนื้อหา โดยครูผู้สอนได้ระบุว่า วิธีการสอน ความรู้ในเนื้อหาที่สอน การใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ทักษะการคิด กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผล และการบริหารการเรียนรู้ในห้องเรียน เป็นปัญหาหลักที่พบในการสอน ส่วนในประเด็นความต้องการในการอบรมการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้บูรณาการเนื้อหาและภาษานั้นพบว่าครูผู้สอนต้องการอบรมเพื่อพัฒนา 1) ทักษะและความรู้ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้บูรณาการเนื้อหาและภาษา 2) ความรู้ทางภาษาที่จำเป็นในการเข้าถึงความรู้และเนื้อหาที่สอน 3) ความรู้และทักษะทางภาษาโดยรวม และ 4) ความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน

คำสำคัญ: จัดการเรียนรู้บูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL), การศึกษาความต้องการ (NA), การฝึกอบรมครู, ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเมียนมาร์

Abstract

This qualitative study investigated the needs of school teachers teaching biology subjects at the upper-secondary level in Myanmar for the CLIL teacher training. Semi-structured interview was conducted through the online interview asking four upper secondary biology teachers about their 1) current teaching practices, 2) problems in the current teaching, and 3) needs in CLIL teacher training. Findings revealed that in terms of their current teaching practices, most teachers used the teaching methods that facilitate students' knowledge gaining. In revealing teachers' problems, data indicated that they encountered difficulties in areas of teaching methodology, content knowledge, English language for communication, thinking skills, learning activities, assessment, and classroom management. In terms of teachers' needs, the four teachers wanted the training course to develop their 1) skills and knowledge in CLIL teaching, 2) linguistic knowledge necessary for their teaching content, 3) overall language knowledge and skills, and 4) knowledge of how to manage activities to help their students learn successfully.

Keywords: Content and Language Integrated Learning (CLIL), Needs Analysis (NA), teacher training, upper secondary school teachers in Myanmar

Introduction

In Myanmar, the current content classroom teaching and learning has recently been designed not only to enhance students' content knowledge but also to improve critical thinking and synthesising skills which are important for the 21st century students. Consequently, content teachers are encouraged to use regional and global textbooks, particularly English ones, as their primary teaching resources to facilitate these learning goals. This is due to the assumption that English-written textbooks could give advanced and up-to-date knowledge (MoE, 2004). Teachers, especially in scientific disciplines, employ English-written science textbooks as classroom teaching materials in delivering content knowledge to students at the international level (Myint, 1992). It is typical for students in Myanmar, especially those in upper secondary school, to study science from textbooks published in English.

The classroom using English-based textbooks brings the English language as a medium of classroom instruction. Unfortunately, it is not happening in Myanmar's science classes. This is due to the fact that the majority of the teachers use grammar translation teaching method in transferring scientific content knowledge to the students and a teacher-centred approach which results in relatively little interaction between students and teachers and a passive learning environment (Weil, 2013).

In a grammar translation science class, a teacher often instructs students in a grammar translation science subject using the Myanmar language. In fact, only approximately 50% of the instruction is done in English (Soe, Ko & Myint, 2020). Delivering the content in the Myanmar language prevents students from understanding English written content which in turn prevents them from producing their thoughts in English. Unsurprisingly, students in most science classes show no sign of English skills improvement and pay attention to reciting

the text that their teachers have translated it from English to the intended Myanmar version. This leads to their rare opportunity to learn the English language of both grammar knowledge and communication skills.

In addition, teachers' insufficient classroom management skills in the English language also hinder students from learning effectively (Ulla, 2017). Many scholars concur that not all teachers are proficient in using English to conduct their English-medium instruction classes (EffECT Handbook, 2014). This is particularly the case in the Myanmar content classroom, where many teachers often lack the methodological background necessary to plan and teach content classes in English (Ulla, 2017; Soe et al., 2020).

This problematic situation prompts some thoughts about finding a more effective teaching method that supports content subject teaching and learning as well as appropriate teacher training that could utmostly enhance teachers' ability to run their English medium instruction class successfully. Recently, one of the teaching methods, Content and Language Integrated Learning (CLIL), has been suggested as perhaps being relevant in content classes using foreign-language written textbooks (Marsh, 2000; Dafouz et al., 2007 & Coyle, 2007). According to Marsh (2000) and Coyle (2007), CLIL is a dual-focused educational approach in which a foreign language is employed for both language learning and teaching, with an emphasis on the target language in the content text along with content understanding. In particular, CLIL can provide content teachers and students with greater opportunities to study the target language (Dafouz et al., 2007).

CLIL has been widely used as a teaching approach as it helps students develop their content knowledge, communication skills, and a second or foreign language knowledge and skills (Coyle, 2007; Khalyapina (2020)). According to the European Commission, CLIL has been currently defined as a method of

teaching curricular subjects that also gives students chances to learn a language while engaging in content lessons (Dale & Tanner, 2012).

CLIL's complex working system in a classroom could be explained through the 4Cs components of content, communication, cognition, and culture (Coyle, 2007, 2010). By implementing CLIL in a classroom, the 4Cs components are interrelated in the way in which CLIL can facilitate the students to achieve their learning objectives. The first *C* is Content that focuses on developing new knowledge and skills related to understanding the subject matter (Coyle et al., 2010). The second *C* is for Communication, which describes how students convey their thoughts and different perception towards the content in the target language. Students could learn languages to use and use languages to learn in real situations through conversation (Coyle, 2007). Culture is the third *C* standing for the growth of global citizenship and intercultural competence (Coyle, 2010). Students are encouraged to respect and accept others and to see themselves as a part of a broader social group. The final *C* is Cognition which refers to the critical thinking abilities that students employ when engaging with and comprehending content knowledge.

Scholars like Suwannoppharatand Chinokul (2015) advised that to manage the CLIL classroom effectively, a teacher requires proper training because different teacher has different abilities in managing a CLIL class. That is to say, language teachers may need to learn more about the subject matter, while content teachers most likely need to learn more about the language that will be used in their classrooms to teach the content subjects (Lesca, 2012).

In Myanmar current classroom context, all the teachers responsible for the science subjects in the CLIL classes are presently teaching the content through textbooks printed in English. Attending CLIL teachers' training courses

will definitely help them become proficient teachers who are competent in both teaching management, language knowledge and skills (Pérez Cañado, 2018). However, no specific training has been provided in Myanmar to equip teachers with the necessary skills and knowledge for teaching content through a second language. This lack of training could lead to ineffective classroom instruction, limited student engagement, and poor academic performance. Therefore, it is imperative to provide CLIL teacher training in Myanmar to ensure that teachers are equipped with the pedagogical and language skills necessary to teach English written content effectively. In encouraging CLIL teacher training in the Myanmar context, Ulla (2017) postulated that CLIL teacher training should be established so that teachers become competent in the content knowledge they teach, are able to use English as the medium of classroom instruction, are able to design teaching materials and activities, and build up their professional teaching qualities.

In designing an effective CLIL training course, it is necessary to make sure that teachers are provided with knowledge and skills they need. The wants and lacks of the teachers will be used as the fundamental information in a course design (Hyland et al., 2016). It is important to investigate the needs of the teachers, particularly, in the aspects of 1) their current teaching practices, 2) problems they encounter, and 3) their needs for CLIL teacher training. The useful and relevant data gathered from the needs analysis could be used as fundamentals for adequate course design (Johns, 1991). Through needs analysis, this study describes feasible components of teacher-training course that can enhance knowledge and skills of science subjects teachers in Myanmar.

Needs Analysis

Needs analysis (NA) is the analysis of information collection that can reflect the course objectives to meet the language learning requirements of students in a particular context (Brown, 2016). Needs analysis is done to identify not only the "necessities," "lacks," and "wants" of learners toward the targeted situation (target needs), but also the "learning needs" or what learners have to accomplish in order to achieve (Brown, 2016, p. 13). Therefore, needs analysis is an important first step in developing a curriculum or course for specific group of learners. The useful and relevant data gathered from the needs analysis are used as fundamentals for adequate course design (Johns, 1991).

Needs analysis is an essential component of language teaching and learning as it allows the identification of areas where learners and teachers require support to improve their language proficiency and pedagogical practices. Conducting a needs analysis can provide valuable insights into the challenges faced by teachers and students, and help design effective training programs that are tailored to their specific needs. The literature on needs analysis suggests that this approach can improve teacher training outcomes, leading to increased confidence and improved classroom practices (Pérez Cañado, 2014).

There are different approaches to needs analysis. For example, West (1994) suggested nine important ones which include Target-situation analysis, Deficiency analysis, Present situation analysis, Learning-oriented, Strategy analysis, Means analysis, Language audit, Set menu analysis, and Computer-based analysis. Of such a variety of needs analysis approaches, a single Needs analysis technique cannot provide a comprehensive overview that will best support the design and development of a course or program. As a result, Evans and John (1998) developed an Needs Analysis Model that

integrates multiple approaches. The model includes crucial elements provided in numerous successful ways. This is as follows (Figure 1):

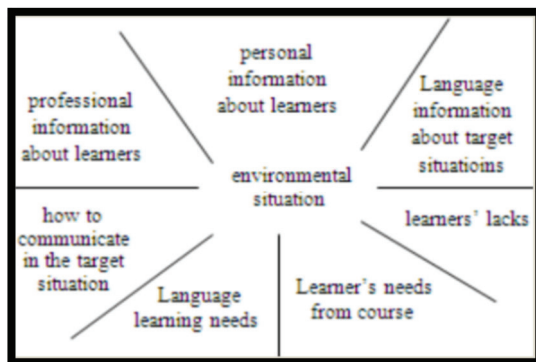

Figure 1: Needs Analysis Model proposed by Dudley-Evans and St. John (1998)

This qualitative study employed Needs Analysis Model proposed by Dudley-Evans and St. John (1998) to investigate the needs of school teachers teaching biology subjects at the upper-secondary level in Myanmar for the CLIL teacher training. It is expected that the results from needs analysis would provide important information that is useful for the CLIL teacher training in Myanmar upper secondary school context. So, by conducting a needs analysis, the study aims to provide valuable insights into the challenges faced by teachers in delivering content knowledge in a foreign language and develop targeted training programs that can support their professional development.

Objectives

1. to explore the current teaching practices of the biology teachers at upper secondary school in Myanmar

2. to investigate the problems that the teachers encounter when teaching biology in English

3. to identify the skills or knowledge the teachers need most for teacher training

Methodology

Participants

In this study, convenience sampling was used to select participants. Four female teachers teaching biology at Grade 10 using English-written textbooks at an upper secondary level in Myanmar voluntarily agreed to participate in the study. Convenience sampling was employed because, given the time and resource restrictions, it was the most feasible and practical method of selecting participants. The majority of teachers in Myanmar are female, and their perspectives on the application of CLIL are important for comprehending the current situation. As a result, the researchers specifically targeted female teachers. However, as representatives of the population, the participants were from four different schools in four different districts. The participants were asked to respond to the semi-structured interview.

Needs Analysis Constructions

This needs analysis employed in-depth semi-structured interview adapted from Brown (2016). The main reason for using semi-structured interview was that there would be a clear set of instructions for interviewers as the questions were set early. Furthermore, open-ended questions in the interview gives the interviewee a chance to reveal their views openly (Bernard, 1988). To response to the research objectives, the model for this study was adapted from Dudley-Evans and St John's (1998) model.

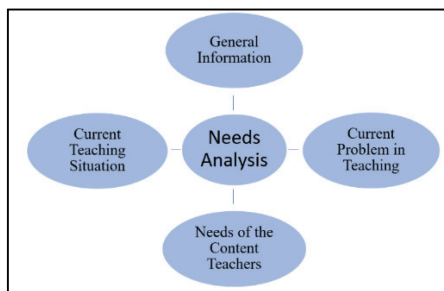

Figure 2. Needs Analysis Model adapted from Dudley-Evans and St John (1998)

The semi-structured interview was conducted through interview questions. They were divided into two main parts. Part I included general Information. Part II included three aspects of current teaching situation, current problem in teaching, and needs for teacher training. The interview questions were set mainly based on the 4Cs components of CLIL. An expert in the fields of CLIL and language teaching initially assessed the interview questions to confirm their validity and reliability and to make sure they were appropriate for the study's goals. In order to test the clarity and understandability of the questions, a pilot study was done using a teacher who was not in the final sample. Before performing the actual interviews with the participants, the interview questions were modified as needed based on the input from the pilot study. The semi-structured interview was conducted through interview questions. The researchers conducted the online interview via zoom with the teachers individually about 30 minutes each.

Data Analysis

Content analysis was used to analyse data. In the first step, the audio-recorded data obtained from semi-structured interview were transcribed in the Myanmar language. The transcribed data were translated to English and put them into the chart which contained all the responses to the questions respectively. To ensure accuracy, the translation process was validated by a retired English professor who compared the translated data with the original transcriptions in the Myanmar language. In the second step, data were classified and summarised. Once the data were organised, the salience words were picked up from a particular theme. In the third steps, data were summarised and interpreted. The presentation of the results are made based on three aspects of Teachers' General Information, Teachers' Current Teaching Practices, and Current Problems and Needs for Teacher Training.

Results

Aspect1: Teachers' General Information

It was found that all the four teachers were upper secondary school biology teachers. Their educational backgrounds were different. Two of them got Bachelor of Education (teacher 1 & 4) and the other one (teacher 2) got B.Sc. (Biology). The other one (teacher 3) has got the B.Sc. (Zoology) and she also obtained the Diploma in education. The teacher 4 is the only one who had less than 6 year-teaching-experience. Despite their differences in Educational background and teaching experience, all of them expressed that they had been struggling in teaching biology in the English language.

Aspect 2: Teachers' Current Teaching Practices

All four teachers used teaching methods emphasising content knowledge transmission to students; English knowledge and skills were apparently ignore. In reporting results in this issue, five points were recognised.

Firstly, it was found that the use of Myanmar language was quite prominent in their teaching. The two teachers (*teacher 1 and 3*) described their way of teaching as the traditional one which basically depended on translation method. These two teachers used their mother tongue as a medium of language in their classroom. They used their L1 in their teaching almost all the time except the text reading. It affected the students' understanding in content subject. The following extracts elaborate how they used the L1 in science content subject class.

Extract 1: I introduce the new terms to the students first by writing them on the whiteboard at the beginning -to introduce the topic-with the explanation in Myanmar. Then I ask them to read the text together with me. After each of the paragraph. I explain the ideas in Myanmar. Then I ask the students the comprehension check questions in Myanmar at the end. (teacher 1)

One teacher also used the translation method in her teaching. The two teachers' teaching methods were quite similar. However, difference between *teacher 1* and *teacher 3* were that *teacher 3* used the line-by-line translation in explaining the content knowledge to the students. This can be seen in the following extract:

Extract 2: I ask the students to underline the new key terms [technical vocabulary], explain the meaning in Myanmar, read the sentences one after another together with Myanmar explanation, tell the students general idea. I give 10 mins for individual reading...ask what they do not understand and finally I ask them some questions ...in Myanmar...concerning the content knowledge. If wrong, I explain the fact again. (teacher 3)

Secondly, from the above extract, it was also found that the teachers taught the students the key terms and new vocabulary prior to the explanation of the text. However, they had difficulties in teaching students in learning new vocabularies and understanding the content knowledge. This can also be seen in the following extracts of the other two teachers.

Extract 3: I tell the student what topic I am teaching, write the key terms on the board and ask them whether they know. I tell them the meaning of the words..... (teacher 2)

Extract 4: I let students read the text first and find the new/ difficult words for them. Then, I explain the words, give meaning. Sometimes I use the meaning given in the text. I ask them to look at the words and think what it is about. Then I discuss and explain it. (teacher 4)

Thirdly, the teachers had the desire to check the understanding of the students. Asking the comprehension check questions at the end of the lesson was one of the ways used in their teaching. When they checked their students understanding, teachers faced difficulties to make their students use English language. The following extracts present their desire.

Extract 5: ...I ask the students the comprehension check questions... only in Myanmar at the end... (teacher 1)

Extract 6: ...Then they can ask what they do not understand and finally I ask them some questions concerning the content knowledge. If wrong, I explain the fact again. (teacher 3)

One teacher used the comprehension questions not only at the end but also during her explanation. This can be seen in the following extract.

Extract 7:I give them the chance to ask what they don't understand during the explanation.....I ask the questions on the content they learnt at the end. (teacher 2)

Fourthly, among four, three teachers generally did the reading task, explanation of the text and follow-up comprehension question as were seen as their main tasks. One teacher (*teacher 2*) encouraged the students to develop their thinking skills. In doing so, she sometimes asked the students to think about the particular process of the topic before reading. She encouraged her students' cognition skill, communication skill and enhanced their interests.

Extract 8:I use some diagrams but I do not explain it first. The students need to think the process of it...(e.g. respiratory system) and also the organs involved in the system. Then they can read the text and compare the facts to check their thoughts are correct or not...(teacher 2)

Finally, three teachers emphasised only on the content knowledge and did not pay attention to the language. As a result, their students understand the content knowledge but are not proficient in language and are weak in cognition

skill and culture knowledge. However, one teacher (*teacher 4*) paid attention to the language in explaining content. The use of language chunks in the text was witnessed. Then she asked the follow-up questions in English and the students could answer the questions using the chunks.

Extract 9:they read sentences one by one with them and explain it...dividing the sentences into phrases or clauses (chunks).....I let them read the text in pairs... Then I explain the main ideas.....I ask them comprehension questions in English and they can answers...just phrases or clauses... sometimes it might not be effective. The students do not use English... (teacher 4)

The teacher commented that although English was encouraged in her class, no English usage was seen outside class.

To summarise, analysed data responding to research question 1, clearly addressed the four teachers' current teaching practices. It was found that the current teaching of biology at secondary level largely emphasised on the development of the content knowledge given in the text. English was the language used in learning materials. However, teachers only paid attention to content. Myanmar was used as a medium of instruction in the content classroom. Also, data revealed that the four teachers paid much attention on vocabularies but the thinking ability of the students was less emphasised. Although the content text was written in English, only one teacher put efforts on using the language to teach the particular content knowledge given in the text. However, it was found that she did not succeed in her content classroom teaching. English language was used in her class, but there was no effort to teach or use the language beyond the text.

Aspect 3: Current Problems and Needs for Teacher Training

The current problems and needs for teacher training could be seen through the interviewed data. The results of the analysis of their problems and their needs in teaching content subject in English language identified the skills or knowledge the content teachers need most for teacher training. In that, the content analysis of the secondary biology teachers interviewed data yielded seven themes: Teaching methodology, Content knowledge, English language for communication, Thinking skills, Activities, Assessment and Classroom management.

3.1 Teaching Methodology

Problems

Analysed data revealed that the four teachers did not have enough knowledge of teaching method that could facilitate the content teaching and learning. They mostly used the grammar-translation method in their content teaching. They had difficulties in explaining the content in English, but not in Myanmar. They tried to use different pedagogical techniques like chunking and explaining, but some students could not understand the content. With insufficient teaching methodology knowledge, they faced difficulties in using correct method. This resulted in students' less interests in learning which in turn led to their low ability in understanding and synthesising the learnt content. These problems can be seen in the following extracts.

Extract 10: I don't actually know how to teach biology content written in English, so I translated the text. It is difficult to translate the sentences although I know the words. I lost my confidence sometimes while teaching..... (teacher 1)

Extract 11: ...I use the teaching technique that I think is suitable for the students, making chunks, I explained it many times. But, some students do not understand the meaning in the chunks. So, when I ask them questions, they cannot answer correctly. They might answer, but the language is not correct. So, I think sometime it might not be effective. (teacher 4)

Teacher's Needs

Data revealed that all four teachers needed a teaching method that could help them teach students effectively.

Extract 12: ...how to teach biology instead of using translation? Are there any methods which can help us teach subject effectively...to help students to express their knowledge by themselves – in English, the language used in the text...not to do the rote-learning.... (teacher 4)

Extract 13: ... I want guidelines or ways to help us teach students biology in English. Our teaching is not good. The students just listen, read and just answer our questions. How can we help them improve their knowledge and also how to check their understanding... (teacher 3)

It could be concluded that all four teachers employed the grammar translation teaching method in their science classes. Through the use of such teaching method, the overall objective of teaching was to enhance students' content knowledge. Enhancing English knowledge and skills was not the aim of the teaching and learning. Data also revealed that all four teachers would like to learn how to manage effective English medium instruction classroom teaching that facilitates students learning biology, enhances their thinking skills, and encourages them to practice English skills and gains English knowledge.

3.2 Content Knowledge

Problems

According to the analysed data, all four teachers faced difficulties in explaining content knowledge to their students. They reported that they did not have enough knowledge on the content. Data clearly indicated that all four teachers thought that their biology knowledge was not enough. Three teachers said that the concepts expressed in the text was difficult to understand, and also to explain the concepts. This can be seen in the following extract.

Extract 14: ...I think I do not have enough content knowledge on a particular topic...I found difficulties in explaining the concepts given in the text... (teacher 1)

One teacher expressed that she tried to find the helpful references to improve her understanding in the particular topic.

Extract 15: ... the text is difficult to understand for me and also for the students...so I find some references and when I explain them, I add concepts from the external sources...(teacher 2)

Teachers' Needs

The four teacher indicated that they wanted to attend a teacher training that educates them more about the content knowledge on particular topics included in the textbooks. They also needed training in teaching the particular lessons to the students. In addition, they also wanted to know how they could find resources. The following extracts show their needs in this area.

Extract 16: ...I want to learn more about the content knowledge first... and how can I find the resources to get more understanding? (teacher 2)

Extract 17: If possible, some help from the subject experts that I want... I want them to share their knowledge on content and how to teach the particular content in the class...(teacher 3)

In short, all four teachers believed that they did not have sufficient content knowledge. Thus, they wanted to attend a teacher training to learn more about the content knowledge on a particular science topic with the supports of the experts. Promoting teachers' sharing knowledge of and terminology and vocabulary were in needed to develop their content knowledge.

3.3 The English Language for Communication

Problems

Interview data revealed that three teachers expressed that their English language knowledge and skills were not good enough. Therefore, they could not effectively use it as a medium of classroom instruction. In this regard, sometimes they had difficulty comprehending the English written texts which in turn resulted in their inability to present the knowledge in class. Two teachers (teacher 1 and 3) expressed difficulty in explaining vocabulary in English, leading them to translate the words into Myanmar word by word. This can be seen in the following extract.

Extract 18: I lost confidence...my English is not good so ... difficult to teach in English...translate all words and explain them in Myanmar... (teacher 3)

One teacher (teacher 4) tried to use the collaborative activities in the class, but she could not provide enough guidelines and especially language input for them. So the activities were not successful. Her statements can be seen in Extract 18.

Extract 18: ...I ask them to work in pairs and in groups..I ask them to use English but very difficult for them...I cannot provide how they could communicate... (teacher 4)

The results showed that biology teachers in Myanmar need to improve their English knowledge and skills so that they can teach more effectively in English.

Teacher's Needs

From their insufficient English knowledge and skills, data revealed that all teachers wanted to improve reading and writing skills. *Teacher 2* and *4* wanted to learn how to analyse the language for their teaching purpose. They also wanted to know how to facilitate students in doing collaborative activities in terms of language that they need to use. These can be seen in the Extracts.

Extract 20: ...I want to improve my English skills especially reading and writing.... may be a language proficiency course... (teacher 2)

Extract 21: ...I want to study how to analyse the language used in the text to identify words, terms, phrases and structures that are new for the students in text..., and also the functions that learners need to use in their pair work and group work..(teacher 4)

To conclude, analysed data revealed that teachers had insufficient English knowledge and skills. Thus, they wanted to learn more English so that they could use it as the medium of classroom instruction, and to use it to work on pedagogical task for the students.

3.4 Thinking skills (Cognition)

Problems

Two teachers used some activities to promote students' thinking skills. However they noticed that students were unwilling to think, and so it was difficult for them to ask the critical thinking questions. The following extract reflects their challenges.

Extract 22: the students just want to learn the text by heart and not interested in...or..do not want to do the thinking skills ability... (teacher 2)

One of the teachers said that she had a little or no knowledge on promoting the students' thinking skills. She said, *"I don't know how to promote their thinking skills in learning subjects and I haven't tried it at all..."(teacher 3)*

Teacher's Needs

Data revealed that all teachers wanted to know how to conduct classroom activities that promote students' thinking skills as well as to motivate students' participation. This can be seen in the Extract 23 and 24.

Extract 23: ...I want to know how to promote the thinking skills of the students...(teacher 1)

Extract 24: ... If possible, I want to know the activities to develop their thinking skills.... how to get their participation in the activities...(teacher 3)

Here, the major challenge was that the teachers had limited pedagogical knowledge of conducting the cognitive activities. All four teachers wanted to know how to integrate the cognitive development in their content lessons.

3.5 Activities (Culture)

Problems

Of four, two teachers said that it was difficult to find time to do the activities concerning content or language. So, they rarely used the collaborative activities. The collaborative activities cannot be done successfully in a biology class due to the limited time, large class size and the teacher-led learning fashion. What the teachers said can be seen in the following extracts.

Extract 25:...the students lost interests in the activities...they are good at studying through recitation...no time to do the group work....and difficult to do it because many students are in the class....(teacher 2)

Extract 26: ...when I ask students to do the pair work, they are happy to do it...but not successful...may be because of my instruction...wrong or not enough (teacher 4)

Teacher's Needs

All teachers would love to attend a teacher training to learn how to conduct activities that help students improve their thinking skills and language skills. In addition, they stated that they wanted to learn how to conduct the activities successfully as pair work or group work. Their needs can be seen in the extracts below.

Extract 27: I want to use extra exercises... to help students understand the content more.... for thinking skills and language skills also... I want to know how I can design them (teacher 3)

Extract 28: I want to learn how to analyse the language and I want to know how to teach English and do the pair/group work to give instruction to make them succeed..... (teacher 4)

To conclude, teachers had limited time to work on classroom activities. Therefore, they wanted to learn how to conduct the collaborative activities which represents the culture in the CLIL method and how to design CLIL activities.

3.6 Assessment

Problems

Data revealed that teachers believed that the current classroom assessment method might not be appropriate to assess their students' competence in both content and language. This was due to the nature of the classroom of a large size where teachers' feedback could not be done for all students.

Extract 29: I can only check their writing.... these are actually their learnt-by-heart products...so I think I just check their memorising skills...I don't like it... (teacher 4)

Extract 30: We have exam...but it is just used to test the students' recitation.... (teacher 1)

Teacher's Needs

The teachers wanted to know how to appropriately assess both content and language. One teacher was interested in assessing their communication skills. On the other hand, two teachers wanted to learn how to construct the effective assessment method for her class. Only one teacher, teacher 4, wanted to know how to assess both content and language skills.

To conclude, all four teachers realised that the current assessment was not suitable. They wanted to know how to assess the students' competence on content and the target language and how to give feedback. Based on the data, assessment and evaluation in CLIL would be the skills they need in the teacher training.

3.7 Classroom Management

Problems

There were some challenges that the teachers concerned when teaching in the classroom. All four teachers complained that the class has been very large. So they could not manage the class to benefit all individual students.

Extract 31: many students in the class so I cannot let them know their weakness..(teacher 1)

Extract 32: We have no time to deal with each student because of a large class size (teacher 2)

Teacher's Needs

It could be seen that the teachers wanted to learn how to manage their classroom teaching. This can be seen in the following extracts.

Extract 33: I want to know how to handle the big class... (teacher 2)

Extract 34:... how I can do to make all students participation during the lesson to help all students learn the content as well as language... (teacher 4)

It could be said that all four teachers have faced difficulties in controlling a large class. They wanted to learn how to control the class effectively to be able to scaffold individuals' learning. So, classroom management techniques were needed for the teachers to conduct the effective content teaching classrooms.

In addition to this, based on the data collected from this analysis, it was evident that the 4Cs principle would be the most suitable one as it covers almost all the aspects of the needs of the content teachers. It is also needed for the teachers to determine which particular content concept and language form would be taught and how they conduct the activities and assessment tasks to scaffold students' learning effectively. Thus, the proposed knowledge and skills based on the emerging themes are exactly concerned with the 4Cs principle of in order to lead the teachers to achieve an effective content teaching. The proposed knowledge and skills for the training course for the content teachers could be listed as 1) *4Cs principles in CLIL*, 2) *Lesson Planning to align language and content*, 3) *Promoting teachers' content knowledge sharing*, 4) *Developing teachers' language proficiency*, 5) *Analysing the language for lesson planning*, 6) *Providing language support 'guiding' and 'supporting'*, 7) *Introduction to Bloom's Taxonomy*, 8) *Designing CLIL activities and managing collaborative work*, 9) *Assessment and Evaluation in CLIL* and 10) *Classroom management techniques and classroom language*.

Discussion and Conclusion

This study aimed at exploring the current teaching methods used by biology teachers at upper secondary schools in Myanmar, investigating the difficulties they have when delivering science in English, and highlighting the knowledge and skills needed for effective teacher training.

It is worth mentioning that the results demonstrate that biology is currently taught at the secondary level with a focus on developing content knowledge from the textbook. Therefore, enhancing content knowledge and language skills of the students might not be possible while utilizing Myanmar as the medium of instruction. The study indicates that teaching new vocabulary before reading does not assist students to comprehend the desired content knowledge. As a result, students could struggle to develop their content knowledge as well as language knowledge and skills.

From the results, it could be seen that content teachers also need to improve their English communication abilities. This is congruent with Marsh's (2000) which indicated that teachers had limited training in how to conduct activities that help students build their knowledge and skills. Therefore, the 4Cs—communication, cooperation, critical thinking, and creativity—should be a part of an effective teacher training program, based on the needs analysis, in order to assist teachers in overcoming challenges and enhancing their content as well as language knowledge and skills.

From this study, it could be concluded that results from needs analysis yielded important suggestions for CLIL teacher training course for teachers who teach biology in upper secondary schools in Myanmar. The main suggestion is that the CLIL teacher training course are constructed based the 4Cs as it will help the teachers overcome all the challenges they had, and will enhance the needed content knowledge as well as language knowledge and

skills. This needs analysis and proposed skills and knowledge in 4Cs can not only improve biology teachers own language proficiency but also provide them a variety of activities to be used in their CLIL classroom.

In short, this study emphasises the significance of effective content teacher training in the subject area of biology. Teachers can simultaneously help their students improve language proficiency and content understanding by integrating language and content instruction. The proposed knowledge and skills for the CLIL teacher training course can serve as the foundation for creating effective pedagogical practices and encouraging successful student learning outcomes.

Acknowledgments

We would like to express our gratefulness to the Myanmar upper secondary science teachers who participated in this study. We would like to sincerely thank the Applied Linguistics Program and the English Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences Khon Kaen University, as well as the Department of Linguistics, Yangon University of Foreign Languages, Yangon, Myanmar for supporting this research conduction.

Researcher Biography

Sandar Htay is a lecturer at the Department of Linguistics, Yangon University of Foreign Languages, Myanmar. She has got her Bachelor Degree (Hons) in English from East Yangon University and she received her Master Degree in English from University of Yangon. She is now doing her PhD in Khon Kaen University, Thailand. Her research interests include Linguistics; Second Language Acquisition; and Content and Language Integrated Learning.

Sutida Ngonkum is an assistant professor in Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University. Her research interests include language teaching and learning, discourse analysis, and critical discourse analysis. She is a peer reviewer of Scopus indexed peer-reviewed international journals: Language Education and Acquisition Research Network (LEARN) Journal and Journal of Mekong Societies.

References

- Bertaux, P., Coonan, C.M., Frigolos-Martin, M.J., & Mehisto, P. (2010). *The CLIL teacher competences grid*. CLIL Cascade Network. Retrieved January 20, 2023, from http://tplusm.net/CLIL_Competences_Grid_31.12.09.pdf.
- Bloom, B.S.L. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook I: The Cognitive Domain*. New York: David McKay.
- British Council. (2014). *English for Education College Trainers (EffECT Handbook)*. Myanmar: British Council.
- Brown, J. D. (2016). *Introducing Needs Analysis and English for Specific Purposes*. New York: Routledge.
- Chostelidou, D., & Griva, E. (2013). Measuring the effect of implementing CLIL in higher education. An experimental research project. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 166, 2169-2174. Retrieved December 15, 2022, from <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.12.611>.
- Coyle, D. (2007). Content and language integrated learning: Towards a connected research agenda for CLIL pedagogies. *The International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 10, 543-562.
- Dafouz, E., Nuñez, B., Sancho, C. & Foran, D. (2007). Integrating CLIL at the tertiary level: Teachers' and students' reactions. In Marsh, D. & Wolff, D. (eds.) *Diverse contexts – converging goals: CLIL in Europe* (pp. 91-102). Frankfurt: Peter Lang.

- Dale, L., and Tanner, L. (2012). *CLIL Activities: A Resource for Subject and Language Teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- European Union. (2015). *Erasmus+ programme*. Europe: EU publications.
- Evans, S. and John, St. (2009). The medium of instruction in Hong Kong revisited: Policy and practice in the reformed Chinese and English streams. *Research Papers in Education*, 24(3), 287-309.
- Hyland, K., and Shaw, P. (2016). *The Routledge Handbook of English for Academic Purposes*. New York: Routledge.
- Johns, A. (1991). English for specific purposes: Its History and Contribution. In M. Celce-Murcia (Ed.), *Teaching English as a Second or Foreign Language* (pp. 67-77). Boston, MA: Heinle and Heinle Publishers.
- Khalyapina, L. (Ed.). (2020). *Examining Content and Language Integrated Learning (CLIL) Theories and Practices*. Pennsylvania: IGI Global.
- Lesca, U. (2012). *An Introduction to CLIL*. London: British Study Center.
- Marsh, D. (2000). *An introduction to CLIL for parents and young people. Using languages to learn and learning to use languages*. Jyvaskyla: University of Jyvaskyla.
- Mazher, U., Ahmed, M., & Aslam, M. (2015). Grammar Translation Method in ELT: Hindering the development of communicative skills at secondary level. *Journal of literature, languages, and linguistics*, 6(1), 65-72.
- Mehisto, P. et al. (2008). *Uncovering CLIL: Content and Language Integrated Learning in Bilingual and Multilingual Education*. Macmillan, Oxford.
- Ministry of Education. (2004). *Development of Education in Myanmar*. Myanmar: Ministry of Education.
- Myint, M. (1992). *The teaching of English*. Ministry of Education/ UNDP/ UNE-SCO Education Sector Study Project: Working Paper Series. Myanmar: Myanmar Education Research Bureau.

- Pérez Cañado, M. L. (2014). Teacher Training Needs for Bilingual Education: In-service Teacher Perception. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 19(3):266-95.
- Pérez Cañado, M. L. (2018). Innovations and Challenges in CLIL Teacher Training. *Theory Into Practice*, 57(3), 212-22.
- Soe, T., Ko, T. and Myint, S. (2020). Attitudes towards English as a medium of instruction (EMI): a case study of University of Mandalay. *University of Mandalay Research Journal*, 11, 108-115.
- Suwannoppharat, K., and Chinokul, S. (2015). Applying CLIL to English language teaching in Thailand: Issues and challenges. *Latin American Journal of Content & Language Integrated Learning*, 8(2), 237-254.
- Ulla, M. B. (2017). Teacher training in Myanmar: teachers' perceptions and implications. *International Journal of Instruction*, 10(2), 103–118.
- VandeCraen, P. (2007). Cognitive development and bilingualism in primary schools: teaching maths in a CLIL environment. In D. Marsh and D. Wolff (Eds.), *Diverse Contexts – Converging Goals*. (185–200). Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Weil, C. (2013). The current political and higher education context in Myanmar. In Institute of International Education (Ed.), *Investing in the future: rebuilding higher education in Myanmar* (pp. 12-16). New York: A briefing paper from IIE's center for international partnerships.
- West, R. (1994). Needs Analysis in Language Teaching. *Journal of Language Teaching*, 21 (1), 1-19.

การขยายตัวของปาล์มน้ำมันในฐานะพืชฟองสบู่และความขัดแย้ง
ในที่ดินระหว่างรัฐ-เอกชน-ชาวบ้านในภาคใต้ของประเทศไทย
Palm Oil as a Boom Crop and Land Conflicts between
State-private Sectors-villagers in Southern Thailand

สร้อยมาศ รุ่งมณี

Soimart Rungmanee

วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์

Puey Ungpakorn School of Development Studies

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Thammasat University

บทคัดย่อ

บทความนี้ใช้กรอบแนวคิดเรื่อง “พืชฟองสบู่ (boom crops)” และ “อำนาจในการกีดกัน (powers of exclusion)” วิเคราะห์การขยายตัวของปาล์มน้ำมันและความขัดแย้งในที่ดินในภาคใต้ของประเทศไทย ผู้เขียนใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลไกกำกับที่ดินทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่เจ้าหน้าที่ในองค์กรพัฒนาเอกชน รวมถึงเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน และเกษตรกรไร้ที่ดิน ในจังหวัดกระบี่ ชุมพร และสุราษฎร์ธานี บทความให้ข้อมูลในเรื่องปัญหาการกำกับดูแลที่ดินและปัญหาความไม่เป็นธรรมของรัฐในการจัดการกับการละเมิดกฎหมายและการดูแลที่ดินที่หมดสัญญาเช่าหรือสัมปทาน นอกเหนือจากการเข้าไม่ถึงที่ดินอันเนื่องจากความไม่เป็นธรรมในเชิงโครงสร้างแล้ว ผู้เขียนเสนอให้พิจารณาปรากฏการณ์ “การกีดกันในละแวกบ้าน (intimate exclusion)” หรือการสูญเสียและเข้าไม่ถึงที่ดินที่เกิดจากญาติ เพื่อนบ้าน หรือคนรู้จักภายในชุมชนหรือชุมชนใกล้เคียง

ที่ต่างมีความสนิทสนมกันเป็นผู้กีดกัน และยังสะท้อนให้เห็นบทบาทของเกษตรกรและผู้ถือครองที่ดินรายย่อยกลุ่มต่างๆ ที่ต่างพยายามจะยึดครองที่ดินเพื่อความมั่นคงในเรื่องการมีที่ดินทำกิน เพื่อจะมีส่วนร่วมในการปลูกปาล์มน้ำมันซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดเช่นเดียวกับบริษัทและผู้ลงทุนรายใหญ่

คำสำคัญ: ปาล์มน้ำมัน, พืชฟองสบู่, อำนาจในการกีดกัน, การควบคุมที่ดิน

Abstract

This paper applies the conceptual frameworks of “boom crops” and “powers of exclusion” to research into the expansion of oil palm and land conflicts in Southern Thailand. Employing qualitative methodology, the author conducted documentary research and interviewed relevant people, including government officials at both national and local levels, NGO staff, and oil palm growers, including landless farmers in Krabi, Chumphon, and Surat Thani provinces. The paper discusses problems of land governance through the case of the expired land concessions of palm oil companies, which represent the structural unfairness that obstructed people to access land. In addition, it argues that intimate exclusion, or the loss of access to land caused by relatives, neighbours, or acquaintances within the community or neighbouring communities, should be taken into consideration. Besides private companies and large-scale investors, small farmers are also trying to occupy the land for their own security, and to grow palm oil, and could be the agents who exclude others from the land.

Keywords: palm oil, boom crops, powers of exclusion, intimate exclusion, land control

บทนำ

ปาล์มน้ำมันถือเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของภาคใต้ซึ่งมีการนำเข้ามาปลูกตั้งแต่ทศวรรษ 1900 อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของการใช้พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันและยางพาราในเชิงอุตสาหกรรมและการสัมปทานที่ดินให้กับเอกชนเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในช่วงกลางทศวรรษ 1980 ซึ่งรัฐให้สัมปทานบริษัทเอกชนเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าในระยะยาวในพื้นที่รวมกว่าแสนไร่เพื่อปลูกปาล์มน้ำมันและเป็นฐานการผลิตน้ำมันปาล์มของประเทศจนในปัจจุบัน ประเทศไทยสามารถผลิตปาล์มน้ำมันได้เป็นอันดับสามของโลกรองจากประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย แต่กิจการปาล์มน้ำมันในประเทศไทยต่างจากประเทศอื่นๆ เพราะในขณะที่ประเทศผู้ส่งออกปาล์มน้ำมันสองอันดับแรกของโลกข้างต้นใช้วิธีการสัมปทานที่ดินแปลงใหญ่ให้กับบริษัทต่างชาติ แต่ในประเทศไทย ประมาณ 70% ของพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเป็นกิจการของเกษตรกรรายย่อยที่มีที่ดินน้อยกว่า 312.5 ไร่ (Dallinger, 2011)

แม้กิจการปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่ในประเทศไทยจะดำเนินไปโดยเกษตรกรรายย่อย¹ แต่การสัมปทานที่ดินขนาดใหญ่ของรัฐในทศวรรษที่ผ่านมา ได้ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งเรื่องที่ดินและการเข้าไม่ถึงที่ดินของเกษตรกรอีกจำนวนมาก ยิ่งไปกว่านั้น มีข้อมูลชี้ว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การถือครองที่ดินของภาคใต้ในเชิงพื้นที่มีความเหลื่อมล้ำเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ การกระจายการถือครองที่ดินของครัวเรือนที่ทำการเกษตรระหว่างกลุ่มที่ไม่มีที่ดินทำกินกับกลุ่มที่มีที่ดินมากกว่าสี่สิบไร่เพิ่มขึ้นจาก 0.5 เท่าในปี 2549 เป็น 1.5 เท่าในปี 2558 (นรพัทธ์ อัครวัธลก และสันติพร เศรษฐศักดิ์ดาศิริ, 2560, หน้า 16) เกษตรกรในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตรัง ชุมพร และกระบี่ มีการรวมตัวเรียกร้องการจัดสรรที่ดินของรัฐคืนจากบริษัทเอกชนที่มาสัมปทานพื้นที่ป่า ทำให้เกิดการปะทะและเกิดเหตุความรุนแรงไปจนถึงการลอบสังหารแกนนำผู้เรียกร้องที่ดินทำกินมาโดยตลอด เช่น การเรียกร้องที่ดิน

¹ ในเอกสารเรื่อง การผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน: คู่มือสำหรับเกษตรกรรายย่อย โดย สุรัฎฐญา ทองรักษ์ และคณะ (2562) นิยามว่า ผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เป็นเกษตรกรรายย่อยอิสระ โดยแต่ละรายมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันไม่เกิน 312.5 ไร่ เหมือนกับ Dallinger (2011) ที่ให้นิยามว่า เกษตรกรรายย่อยคือผู้ปลูกปาล์มน้ำมันบนที่ดินน้อยกว่า 312.5 ไร่

ของกลุ่มเกษตรกรรายย่อยและแรงงานไร้ที่ดินที่รวมตัวกันในนามสหพันธ์เกษตรกรภาคใต้ (สกต.) ตั้งแต่ปี 2546 เพื่อตรวจสอบพื้นที่บริษัทเอกชนที่หมดสัญญาเช่าแต่ยังคงใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว ในพื้นที่ จ. สุราษฎร์ธานี ระหว่างปี พ.ศ. 2553 – พ.ศ. 2558 มีสมาชิกถูกลอบสังหารไปแล้วจำนวน 4 ราย และถูกลอบยิงบาดเจ็บสาหัส 1 ราย แต่ยังไม่สามารถนำผู้กระทำผิดมาลงโทษได้แต่อย่างใด (ไทยพีบีเอส, 2563) หรือในกรณีล่าสุดเมื่อเดือนพฤษภาคม 2564 มีการลอบยิงนายสมศักดิ์ อ่อนชื่นจิตร นายความซึ่งเป็นแกนนำคนสำคัญในการเคลื่อนไหวร้องเรียนสิทธิที่ทำกินให้แก่ชาวบ้านที่ยากไร้ในสวนปาล์มน้ำมันที่หมดสัมปทานใน อ. วังวิเศษ จ. ตรัง (ผู้จัดการออนไลน์, 2564) สถานการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบกำกับดูแลที่ดิน ซึ่งมีตัวแสดงที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บริษัท หน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการให้เอกสารที่ดิน หน่วยงานที่ควบคุมดูแลป่าไม้ และหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดสรรที่ดินให้กับคนไร้ที่ดินอย่างสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) และชาวบ้านในพื้นที่

บทความนี้ใช้กรอบแนวคิดเรื่อง“พืชพองสบู่และการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมเกี่ยวกับที่ดิน” เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการขยายตัวของปาล์มน้ำมันกับที่มาของปัญหาความขัดแย้งในที่ดินในภาคใต้ของประเทศไทย บทความนี้แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่ ในส่วนแรกกล่าวถึงที่มาและความสำคัญของปัญหา ส่วนต่อมาเป็นวิธีการศึกษา ต่อเนื่องด้วยแนวคิดเรื่องพืชพองสบู่และปาล์มน้ำมันในฐานะพืชพองสบู่ (boom crops) ที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในที่ดิน และกรอบแนวคิดเรื่องอำนาจในการกีดกัน (powers of exclusion) เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ ส่วนที่สามกล่าวถึงกรณีรัฐไทยกับการควบคุมที่ดินโดยใช้อำนาจสร้างกฎเกณฑ์ที่เอื้อกับการลงทุนซึ่งนำไปสู่ปัญหาเรื่องความชอบธรรมทั้งในกระบวนการจัดหาที่ดินและการจัดการที่ดินหลังจากหมดสัมปทาน ส่วนต่อมากล่าวถึงบทบาทของเกษตรกรรายย่อยในการบุกเบิกที่ดิน การต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมเรื่องที่ดิน และการกีดกันในละแวกบ้าน (intimate exclusion) ที่เป็นเงื่อนไขหนึ่งของการเข้าไม่ถึงรวมถึงสูญเสียที่ดินในหมู่เกษตรกรรายย่อยซึ่งยังมีการศึกษาค่อนข้างจำกัด และส่วนสุดท้ายเป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะ

วิธีการศึกษา

ผู้เขียนใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ดำเนินการในช่วงเวลาระหว่างปี 2563-2564 ซึ่งคาบเกี่ยวกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้มีข้อจำกัดในการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยสามารถสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องบางส่วนที่สามารถเข้าถึงได้จากการพบปะด้วยตนเองทั้งในพื้นที่จังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพร รวมถึงผู้เกี่ยวข้องที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร

ในส่วนของเจ้าหน้าที่รัฐที่อยู่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกลไกกำกับที่ดิน ผู้เขียนสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในกรมป่าไม้จำนวน 1 ราย อดีตเจ้าหน้าที่สังกัดกรมป่าไม้ที่เคยประจำอยู่ในภาคใต้ 1 ราย เจ้าหน้าที่สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) จำนวน 1 ราย และเจ้าหน้าที่ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพรซึ่งเป็นพื้นที่การสัมปทานป่าเสื่อมโทรมจำนวน 1 ราย

ในส่วนของภาคประชาชน ผู้เขียนมีโอกาสนำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานอยู่ในจังหวัดชุมพร และสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ราย สมาชิกของขบวนการเคลื่อนไหวเรื่องที่ดินสวนปาล์มในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ราย ซึ่งเป็นการพูดคุยในพื้นที่และขอสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ในเวลาต่อมา นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้สัมภาษณ์เกษตรกรรายย่อยในจังหวัดกระบี่ นครศรีธรรมราช ชุมพรและสุราษฎร์ธานี รวมทั้งหมดจำนวน 8 ราย โดย 5 ราย ผู้เขียนได้พบขณะลงพื้นที่กับเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน และอีก 3 รายที่ได้รับการแนะนำต่อมาจากผู้ถูกสัมภาษณ์รายอื่น ๆ ผู้เขียนจึงทำการนัดหมายสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์

เนื่องจากเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งเรื่องที่ดินและมีความรุนแรงในพื้นที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเป็นพื้นที่สวนปาล์มขนาดใหญ่ที่ยากต่อการเข้าถึง การเข้าพื้นที่จึงทำโดยผ่านเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน และในบทความชิ้นนี้ผู้เขียนใช้ชื่อสมมติและไม่ระบุตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูล เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ให้ข้อมูล

ปาล์มน้ำมันในฐานะพืชฟอสฟูและอำนาจในการกีดกัน

“พืชพาณิชย์ (cash crop)” เช่น ชา อ้อย ยางพารา เป็นต้น เป็นส่วนหนึ่งในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจการเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาตั้งแต่ยุคอาณานิคม ในศตวรรษที่ 19 ในช่วงกลางทศวรรษ 2520 เกิดการกำหนดกฎกติกาของรัฐเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทข้ามชาติสามารถลงทุนเพาะปลูกพืชเพื่อการส่งออก เช่น โกโก้ กาแฟ ไม้โตเร็ว (เช่น อะเคเซียและยูคาลิปตัส) ปาล์มน้ำมัน และยางพารา โดยมีการลงทุนบนที่ดินแปลงใหญ่ผ่านการเช่าหรือสัมปทาน ปรากฏการณ์ดังกล่าวขยายตัวขึ้นในยุคหลังทศวรรษ 2530 ที่ความต้องการพืชดังกล่าวที่เพิ่มมากขึ้นก่อให้เกิดความต้องการหาพื้นที่ขนาดใหญ่ผืนเดียวเพื่อใช้ผลิตตอบสนองความต้องการของตลาดโลก และยังเพิ่มความซับซ้อนของตัวแสดง (actors) ที่ไม่ได้มีเพียงชาวนาชาวไร่ และรัฐ แต่เป็นบทบาทของบริษัทข้ามชาติ งานวิชาการต่างประเทศที่ศึกษาการเปลี่ยนแปลงสังคมเกษตรกรรมผ่านกรอบแนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมืองและนิเวศวิทยาการเมืองจึงเรียกปรากฏการณ์นี้ว่าการเฟื่องฟูของพืชฟอสฟู (crops boom)

Hall (2011) อธิบายความหมายของพืชฟอสฟู หรือ boom crops ว่าเป็นพืชหรือผลิตภัณฑ์การเกษตรที่มีการขยายตัวในการผลิตอย่างรวดเร็ว มีความเกี่ยวข้องกับ การใช้ที่ดินขนาดใหญ่ และมีความผกผันในเชิงราคา มีช่วงที่ราคาสูงและสามารถตกต่ำลงในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งมักจะนำมาสู่การแย่งยึดที่ดิน (land grabbing) เพื่อให้บริษัทต่างชาติได้เข้ามาใช้ประโยชน์ ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านและชุมชนท้องถิ่น (Borras and Franco, 2012) พืชฟอสฟูที่สำคัญ ได้แก่ โกโก้ กาแฟ ไม้โตเร็ว (เช่น อะเคเซีย และ ยูคาลิปตัส) ปาล์มน้ำมัน ยางพาราและกัญที่เลี้ยงจากฟาร์ม พืชฟอสฟูบางชนิด เช่น ปาล์มน้ำมัน หรือมันสำปะหลัง ยังมีพลวัตรเชื่อมต่อกันของอุตสาหกรรมเกษตรและ อุตสาหกรรมพลังงานในรูปแบบการผลิตพืชเกษตรสำหรับพลังงาน (agrofuels) ในบางครั้ง ถึงถูกเรียกว่า เรียกว่า “พืชยืดหยุ่น” (flexible crops) ด้วย (Borras et al, 2016)

Hall (2011) ตั้งข้อสังเกตว่า การศึกษาเรื่องที่ดินมักตั้งคำถามว่าที่ดินที่มีมูลค่าสูงขึ้นเนื่องจากการเฟื่องฟูของพืชฟอสฟูนั้นสุดท้ายตกเป็นของใคร การศึกษาผ่านกรอบแนวคิดการแย่งยึดที่ดินมุ่งเน้นไปที่ตัวแสดงอย่างบริษัทต่างชาติและรัฐ แต่ไม่ได้ให้ความสนใจกับเกษตรกรรายย่อยในฐานะตัวแสดงที่มีศักยภาพในการยึดครองที่ดิน

ด้วย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสังคมในที่ดินภายใต้กรอบแนวคิดการแย่งยึดที่ดิน จึงอาจมีข้อจำกัดที่ลดทอนความซับซ้อนของปรากฏการณ์เพราะมีเพียงภาพของการ ที่รัฐหรือทุนบีบบังคับให้ประชาชนต้องยอมสูญเสียความสามารถในการเข้าถึงและใช้ ประโยชน์ที่ดินซึ่งมีเพียงผู้ที่ได้กับผู้ที่เสียประโยชน์ Hall จึงการเสนอให้ใช้การศึกษา เรื่องพืชพองส่งร่วร่วมกับกรอบแนวคิดอำนาจในการกีดกัน (powers of exclusion) ที่เสนอ โดย Hall, Hirsch and Li (2011) แนวคิดดังกล่าวแตกต่างจากมุมมองเรื่องการแย่งยึด ที่ดินที่เป็นกระบวนการเต็มไปด้วยความรุนแรงในการเบียดขับชาวบ้านออกจากที่ดิน เพื่อผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจ แนวคิดอำนาจในการกีดกันกลับมองว่าการกีดกันเป็น กระบวนการที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เมื่อมีการใช้ประโยชน์และเข้าถึงที่ดิน แม้แต่ในการเข้าถึง ที่ดินของกลุ่มคนที่ยากจนที่สุดหรือการใช้ประโยชน์จากที่ดินแบบรวมหมู่อย่างยั่งยืน ก็ยังมีการต้องกันคนอื่นออกจากที่ดิน และในบางครั้งยังอาจพบว่าในหมู่ของผู้ที่ เสียประโยชน์จากการกีดกันอาจมีผู้ได้ประโยชน์ด้วย (Ibid, p. 4) แนวคิดอำนาจในการ กีดกันจำแนกให้เห็นว่า กระบวนการจัดความสัมพันธ์เชิงทรัพย์สินโดยเฉพาะเรื่อง การจัดการที่ดินมีอำนาจจำนวน 4 แบบเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งอำนาจเหล่านี้ไม่ได้แยก การทำงานจากกัน ได้แก่ (1) กฎระเบียบ (regulation) เป็นตัวกำหนดขอบเขตระหว่าง ที่ดิน การใช้ที่ดินที่ ประเภทของความเป็นเจ้าของและการใช้ประโยชน์ รวมถึงกำหนด ว่าใครบ้างที่จะสามารถอ้างอำนาจรับรองจากกฎได้ (2) ตลาด (market) ซึ่งเป็นที่ ปรากฏของอำนาจที่เห็นชัดเจนที่จะกำหนดการกีดกันและการเข้าถึงที่ดินคือ ราคา แต่อำนาจของตลาดไม่ได้ดำรงอยู่ด้วยตัวมันเอง แต่ยังต้องการอำนาจแบบอื่นๆ มารองรับด้วย ได้แก่ กฎระเบียบ การใช้กำลังบังคับและการสร้างความชอบธรรม (3) การใช้กำลังบังคับ (force) ซึ่งไม่ได้มีเพียงรัฐ ตัวแสดงอื่นๆ ที่ไม่ใช่รัฐก็สามารถใช้กำลัง ช่มชู้สร้างบรรยากาศแห่งความหวาดกลัวที่ทำให้อีกฝ่ายยอมจำนน และ (4) การอ้าง ความชอบธรรม (legitimation) หรือการสร้างมาตรฐานทางศีลธรรมให้กับการอ้างสิทธิ เด็ดขาด โดยการทำให้กฎระเบียบ ตลาด และการใช้กำลังบังคับเป็นที่ยอมรับได้

ในกรณีการเฟื่องฟูขึ้นของปาล์มน้ำมัน ตัวแสดงต่าง ๆ ที่ต้องการมีผลประโยชน์ในที่ดิน เช่น รัฐและบริษัทในหลายกรณีมีการสร้างกฎหมายที่สนับสนุนความชอบธรรมในการเข้ายึดที่ดินโดยในหลายพื้นที่มีการใช้กำลังบังคับและความรุนแรง ซึ่งเป็นกรณีศึกษาจำนวนมากในพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในอินโดนีเซียและมาเลเซีย เช่น ศึกษาของ Jiwan (2013) กล่าวถึงการขยายตัวของปาล์มน้ำมันในอินโดนีเซียซึ่งเกิดจากความร่วมมือระหว่างรัฐกับบริษัทเอกชนตั้งแต่ยุคการประกาศเอกราชของอินโดนีเซียที่รัฐล้มปทานพื้นที่ขนาดใหญ่สำหรับการปลูกปาล์มน้ำมันและยังสร้างพระราชบัญญัติสวนเกษตรขนาดใหญ่ (Plantation Act) ให้บริษัทสามารถลงทุนได้ถึง 500,000 เฮกตาร์ (ประมาณ 3.125 ล้านไร่) ในมาเลเซีย การศึกษาของ Cramb & McCarthy (2016) กล่าวถึงการที่รัฐบาลเปลี่ยนพื้นที่ป่าที่ถูกมองว่าไม่มีการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจมาเป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน มีการสนับสนุนการวิจัย การสร้างสาธารณูปโภค ไปพร้อม ๆ กับการสนับสนุนการลงทุนของบริษัทเอกชน บริษัทในมาเลเซียให้ทุนกับเทคโนโลยีหรือร่วมทุนกับบริษัทอินโดนีเซีย และเข้าไปบุกพื้นที่ป่าโดยมีเครือข่ายกับนักการเมืองและข้าราชการด้วย การศึกษาอีกชิ้นของ Cramb (2013) กล่าวถึงพื้นที่ในรัฐซาราวักซึ่งรัฐมีนโยบายสร้างการเกษตรที่ทันสมัยและต้องการให้ชนเผ่าพื้นเมืองดะยัค (Dyak) ในรัฐซาราวักมีส่วนร่วมในการเกษตรสมัยใหม่ ทำให้เกิดการเปลี่ยนมือถือครองที่ดินจากรัฐและชุมชน ไปสู่มือของบริษัทเอกชน รวมทั้งที่ดินตามประเพณีของชุมชนซึ่งไม่มีกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลก็ถูกนำไปล้มปทานเช่นเดียวกันภายใต้กฎระเบียบที่ส่งเสริมกรรมสิทธิ์เอกชนและการจัดประเภทที่ดินใหม่

อย่างไรก็ตาม Hall (2011) เสนอให้พิจารณาตัวละครอย่างเกษตรกรรายย่อยในฐานะผู้ที่เป็นส่วนหนึ่งของการแย่งยึดที่ดินด้วย ยุทธศาสตร์หนึ่งที่สำคัญที่เรียกว่าการกีดกันในละแวกบ้าน (intimate exclusion) ซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการสะสมทุนและยึดครองที่ดินของชาวบ้านในบริบทของทุนนิยมเกษตรกรรม (Hall et al, 2011, p. 146) กล่าวคือ การสูญเสียที่ดินสามารถเกิดจากเกษตรกรรายย่อยด้วยตนเองในบางกรณีเป็นคนใกล้ชิด เป็นญาติกัน หรือเพื่อนบ้าน หรือคนรู้จักภายในชุมชนหรือชุมชนใกล้เคียง เช่น การขอซื้อที่ดินในราคาถูก การรับซื้อที่ดินจากเพื่อนบ้านที่ล้มละลายในราคาต่ำกว่าราคาตลาดมาก ในงานของ ฌ็องกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์ (2563)

ใช้แนวคิดนี้อธิบายการซื้อขายแลกเปลี่ยนที่ดินในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่เป็นที่ดินที่ได้รับจัดสรรจาก สปก. และมีกฎหมายห้ามซื้อขายเปลี่ยนมือ แต่ชาวบ้านทำกันเป็นปกติเมื่อต้องการเงินในยามเร่งด่วนจึงนำที่ดิน สปก. ไปค้าประกันกับสัญญาเงินกู้ของเพื่อนบ้าน และนานวันไปที่ดินก็ตกเป็นของเพื่อนบ้านในที่สุด เช่นเดียวกันงานของ Li (2014) อธิบายถึงการเฟื่องฟูของพืชเศรษฐกิจอย่างโกโก้ในเกาะสุลาเวสีประเทศอินโดนีเซีย ทำให้ที่ดินในหมู่บ้านซึ่งครั้งหนึ่งเคยมีระบบการจัดการแบบรวมหมู่กลายเป็นของมีราคา จากที่เคยพึ่งพาช่วยเหลือกัน ที่ดินกลายเป็นสินทรัพย์ที่ถูกเปลี่ยนมือสู่เพื่อนบ้านเมื่อต้องการเงินยามคับขัน และบางครั้งชาวบ้านที่ยากจนก็จำเป็นต้องขายที่ดินให้กับเพื่อนบ้านหรือญาติตัวเองที่มาขอซื้อในราคาถูกเพราะอ้างถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันในฐานะเครือญาติ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสังคมเกี่ยวกับที่ดินที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงตัวละครที่เป็นรัฐหรือบริษัท แต่พิจารณาบริบทของชุมชนและปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจของชาวบ้านกันเองที่ทำให้คนบางกลุ่มถูกขับออกจากที่ดิน หรือเข้าไม่ถึงที่ดินผ่านแนวคิดการกีดกันในละแวกบ้านเป็นแนวทางที่แสดงให้เห็นว่าอำนาจการกีดกันแบบเดียวกันนี้ดำเนินการในระดับต่างๆ ในสังคม และช่วยให้สามารถทำความเข้าใจกรณีความขัดแย้งเรื่องที่ดินสวนปาล์มน้ำมันอย่างซับซ้อนรอบด้านมากขึ้น

การขายตัวของปาล์มน้ำมันและการควบคุมที่ดินโดยการใช้อำนาจรัฐ

ปาล์มน้ำมันถูกนำมาปลูกในภาคใต้ของประเทศไทยตั้งแต่ปี 2472 แต่นโยบายรัฐที่ส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันเชิงพาณิชย์เกิดขึ้นในยุคหลังปี 2500 ส่วนหนึ่งเกิดจากการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 พ.ศ. 2504 เป็นต้นมาที่กำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมและเน้นการทำเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ รายงานเรื่องการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันในเขตนิคมสร้างตนเองของ สมวงศ์ วงศ์อ่อนแสง (2527: 126 อ้างถึงโดย วิจิตร ว่องวารีทิพย์, 2535) กล่าวว่า รัฐบาลของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีนโยบายให้กรมประชาสัมพันธ์จัดตั้งนิคมสร้างตนเองในเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ สตูล ยะลา นราธิวาส เพื่อแก้ปัญหาความมั่นคง และยังมีกรอพยพประชากรจากภาคอื่นๆ ให้ไปตั้งถิ่นฐานในเขตดังกล่าว

ประมาณหกถึงเจ็ดหมื่นกว่าไร่เรือน กรมประมงสงเคราะห์เลือกให้ประชาชนปลูกปาล์มน้ำมันเนื่องจากสภาพอากาศคล้ายกับประเทศมาเลเซีย และปาล์มน้ำมันให้ผลผลิตเร็วในปีที่ 4 ส่วนยางพาราต้องรอจนถึงปีที่ 7 ในการเก็บผลผลิตก็ยังใช้แรงงานน้อยกว่าและเร็วกว่ายางพาราด้วย ในเมื่อน้ำมันปาล์มมีราคาถูกกว่าน้ำมันถั่วเหลืองทำให้เข้าครองส่วนแบ่งตลาดน้ำมันพืชปรุงอาหาร นับจากนั้นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันจึงเริ่มขยายในภาคใต้ทั้งจากการลงทุนโดยบริษัทเอกชนและเกษตรกรรายย่อย และรัฐยังสนับสนุนให้เอกชนตั้งโรงสกัดโรงงานสกัดและโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์ม เพื่อรองรับผลผลิตปาล์มน้ำมัน และยังสร้างมาตรการในเรื่องตลาด ราคา ตลอดจนนโยบายคุ้มครองผู้ผลิตปาล์มน้ำมันด้วย

ส่วนการขยายตัวของปาล์มน้ำมันในพื้นที่สัมปทานขนาดใหญ่มีความสัมพันธ์กับการเติบโตของตลาดปาล์มน้ำมัน และยังเกี่ยวข้องกับอำนาจรัฐในการนโยบายการอนุญาตทำไม้ในเขตป่าและต่อมาเป็นนโยบายการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม นับตั้งแต่ปี 2511 รัฐบาลให้สัมปทานผูกขาดการทำไม้ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2516 – 2541 พื้นที่ป่าไม้ของภาคใต้ลดลงจาก 11.521 ล้านไร่ (คิดเป็น 26% ของทั้งประเทศ) ในปี พ.ศ. 2516 เหลือเพียง 7.5 ล้านไร่ (17.5% ของทั้งประเทศ) ในปี พ.ศ. 2541 (สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้, 2562) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี เพื่อที่จะฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมที่เสียหายจากการชักลากไม้ รัฐจึงให้สัมปทานป่าเสื่อมโทรมเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจในบริเวณภาคต่าง ๆ ตั้งแต่กลางทศวรรษ 2520 โดยอ้างตามมาตรา 20 ของพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มีการระบุว่ารัฐส่งเสริมการทำป่าเศรษฐกิจโดยให้ผู้ได้รับอนุญาตปลูกสร้างสวนปาล์หรือปลูกไม้ยืนต้นในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ไม่เกิน 2,000 ไร่ ให้อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาต

สัมปทานป่าเสื่อมโทรมครั้งใหญ่เกิดขึ้นอีกครั้งใน ปี พ.ศ. 2531 เมื่อเกิดพายุไต้ฝุ่นเกย์ ทำให้เกิดโคลนถล่ม น้ำท่วม ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนในพื้นที่ นำไปสู่ความคิดเรื่องการปิดป่าสัมปทานในปีถัดมา โดยออกเป็นพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. 2484 กำหนดให้สิทธิการทำกิจการที่ได้รับสัมปทานและพื้นที่สัมปทานทั้งแปลงหรือบางแปลงที่อยู่ในแนวเขตอุทยาน

แห่งชาติหรือแนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสิ้นสุดลงและกำหนดให้ผู้ที่รับสัมปทานมีสิทธิได้รับเงินชดเชยตามความเสียหาย ป่าที่หลงเหลืออยู่ในขณะนั้นทั้งที่เหลือจากการสัมปทานชักลากไม้ และเหลือจากพายุไต้ฝุ่นเกย์ถูกนิยามว่าเป็น "ป่าเสื่อมโทรม"² ซึ่งควรจะได้รับการฟื้นฟู รัฐในเวลาต่อมาจึงออกพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการปลูกสร้างสวนป่าเพื่อการค้าไม้ที่ดินของรัฐและของเอกชนให้กว้างขวางมากขึ้น และยังรับรองสิทธิและประโยชน์ของผู้ปลูกสร้างสวนป่าในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม เช่น การยกเว้นค่าภาคหลวง และกฎเกณฑ์บางประการตามพระราชบัญญัติป่าไม้ ทั้งนี้พบว่า การขยายตัวของ การปลูกพืชเศรษฐกิจทั้งยางพารา และปาล์มน้ำมันในพื้นที่สวนเกษตรขนาดใหญ่อยู่ในบริเวณป่าสงวนเกือบทั้งหมด (ศยามล ไกยูรวงศ์, 2549)

อย่างไรก็ตาม เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ว่านโยบายสัมปทานป่าเสื่อมโทรมเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจโดยเฉพาะปาล์มน้ำมันในภาคใต้ นำมาซึ่งการสูญเสียพื้นที่ป่าไม่เพิ่มขึ้นมากกว่าจะเป็นการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม ประการแรกพบว่าการจะระบุว่าพื้นที่ใดเป็นป่าเสื่อมโทรม กรมป่าไม้จะใช้วิธีการสำรวจใช้ภาพถ่ายทางอากาศ และใช้เจ้าหน้าที่เข้าไปถ่ายภาพจากพื้นที่จริง แต่ในหลายกรณีพบว่า พื้นที่ป่าเสื่อมโทรมยังมีต้นไม้ขนาดเล็ก และลูกไม้ที่สามารถฟื้นตัวเองได้หากปล่อยไว้ตามธรรมชาติ ในบางครั้งการตีความพื้นที่เป็นป่าเสื่อมโทรม โดยเฉพาะในภาคใต้เป็นการคอร์ปชั่นของเจ้าหน้าที่ เช่น เจ้าหน้าที่รัฐที่ทุจริตเลือกที่จะถ่ายรูปพื้นที่ที่เหมือนจะเป็นป่าเสื่อมโทรมเป็นแปลงตัวอย่างแต่ปกปิดเนื้อที่ขนาดใหญ่ ประกอบกับเทคโนโลยีในยุคของการเริ่มให้สัมปทานป่าในการ

² ในระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2548 ระบุว่า ป่าเสื่อมโทรม หมายถึง พื้นที่ป่าในบริเวณป่าสงวนแห่งชาติทั้งหมดหรือบางส่วน มิได้มีค่าที่มีลักษณะสมบูรณ์เหลืออยู่เป็นส่วนน้อย และป่านั้นยากที่จะกลับฟื้นคืนได้ตามธรรมชาติโดยมีลูกไม้ขนาดความสูงเกิน 2 เมตร ขึ้นไป ขึ้นกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ไม่เกินไร่ละ 20 ต้น หรือมีไม้ขนาดความโตวัดโดยรอบลำต้นตรงที่สูง 130 เซนติเมตร ตั้งแต่ 50 - 100 เซนติเมตร ขึ้นกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ไม่เกินไร่ละ 8 ต้น หรือมีไม้ขนาดความโตเกิน 100 เซนติเมตร ขึ้นไป ขึ้นกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ไม่เกินไร่ละ 2 ต้น หรือพื้นที่ป่าที่มีไม้เข้าหลักเกณฑ์ทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าวเมื่อรวมกันแล้วต้องมีจำนวนไม่เกินไร่ละ 16 ต้น ซึ่งการนิยามป่าเสื่อมโทรมดังกล่าวเกิดขึ้นจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2530 แก้ไขเพิ่มเติมโดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2532

ปลูกพืชเศรษฐกิจปลายทศวรรษ 2520 ยังไม่ทันสมัยเท่าปัจจุบัน พื้นที่ป่าจำนวนมาก จึงถูกสัมปทานในนามป่าเสื่อมโทรมทั้ง ๆ ที่ยังคงเป็นป่าที่ฟื้นตัวได้ และยังมีการตรวจสอบพบในทศวรรษต่อมาว่าบริษัทที่สัมปทานที่ดินจากรัฐบุกรุกที่ป่ามากกว่าที่ ๆ ได้รับสัมปทาน (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งที่มีข้อพิพาทเรื่องสวนปาล์ม ในจังหวัดชุมพร, สัมภาษณ์ 26 มีนาคม 2564)

นอกจากนี้ ในกระบวนการอนุมัติสัมปทานพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรมยังเป็น กระบวนการที่ไม่โปร่งใส และในบางครั้งมีการใช้ความรุนแรง อดีตเจ้าหน้าที่ใน หน่วยงานของกรมป่าไม้ที่ประจำอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ (สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2564) ให้ข้อมูลว่าการที่รัฐใช้อำนาจทางกฎหมายทำให้การได้มาซึ่งที่ดินแปลงใหญ่เป็นเรื่อง ง่ายดาย และยังอำนาจการอนุมัติการใช้พื้นที่ที่น้อยกว่าสองพันไร่อยู่ที่อธิบดีกรมป่าไม้ แต่หากมากกว่าสองพันไร่จะต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี บริษัทเอกชนจึงมักใช้ วิธีขอสัมปทานแปลงย่อย ๆ แต่ขออนุมัติหลาย ๆ หนแทน ยิ่งไปกว่านั้น ที่ดินแปลง ที่ถูกสัมปทานส่วนใหญ่มักจะมีชาวบ้านเข้าไปทำมาหากินหรือตั้งบ้านเรือน หากชาวบ้านไม่ยอมออกจากพื้นที่ บริษัทก็จะนำรถแทรกเตอร์มาไถทำลายบ้านเรือน และเรือกสวน เกิดการปะทะกันของทั้งสองฝ่ายจนเสียชีวิตในหลายพื้นที่ เกษตรกร ผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดกระบี่ (สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2563) ให้ข้อมูลว่ามีการ บังคับซื้อที่หรือไล่ที่ชาวบ้านเช่นกันหากพวกเขาอยู่อาศัยในบริเวณที่บริษัทเอกชน ต้องการที่ดินไปปลูกปาล์มน้ำมันแปลงใหญ่เนื่องจากกลไกของรัฐที่สนับสนุนการขยาย พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันและสิทธิประโยชน์ด้านตลาด ในขณะที่ชาวบ้านอาจจะจับจอง ที่ดินไว้โดยไม่มีเอกสารสิทธิ์ รัฐและบริษัทเอกชนมักอ้างความชอบธรรมว่าการอยู่อาศัย ของชาวบ้านในพื้นที่ป่าสัมปทานนั้น “ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย” แต่หากผู้จับจองที่ดิน มีเอกสาร บริษัทเอกชนหรือนายทุนรายใหญ่ต้องการที่ดินผืนดังกล่าวก็จะมีการบังคับ ซื้อในราคาถูก หรือมีการข่มขู่ผ่านผู้มีอิทธิพลในหมู่บ้าน หรือกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐในหมู่บ้าน ให้ต้องขายที่ดินอยู่นั่นเอง

จากการรวบรวมข้อมูลแหล่งต่าง ๆ พบว่าระหว่างปี พ.ศ. 2528-2546 มีการล้มปทานพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรมให้บริษัทเอกชนปลูกพืชพาณิชย์ไปกว่าสองแสนไร่³ พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ และชุมพร ข้อมูลของสำนักงานจัดการป่าไม้ที่ 12 จังหวัดกระบี่ พบว่ามีบริษัทเอกชนขอเช่าพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อปลูกยางพารา และปาล์มน้ำมัน 14 ราย รวมพื้นที่ 195,990 ไร่ และมี 10 รายที่กินพื้นที่กว่า 63,324 ไร่ ได้หมดอายุการอนุญาตจากกรมป่าไม้ในปี พ.ศ. 2556 - 2560 มีสวนปาล์มน้ำมันพื้นที่อีกกว่า 29,000 ไร่ หมดยุคสัมปทานเช่าในเขต อ.อ่าวลึก อ.ปลายพระยา อ.คลองท่อม อ.เหนือคลอง และ อ. เขาพนม จ.กระบี่ รองลงมา คือพื้นที่สวนปาล์มใน จ.สุราษฎร์ธานี มีเอกชนผู้เช่าจำนวน 13 รายพื้นที่ทั้งหมด 123,814 ไร่ ในเขต อ.พุนพิน อ. คีรีรัฐนิคม อ. เคียนซา อ. ชัยบุรี อ. กาญจนดิษฐ์ อ. พระแสง ขนาดพื้นที่ตั้งแต่ 20,000 ไร่จนถึงเล็กสุด 700 ไร่ที่ยังไม่สิ้นสุดการอนุญาตระหว่างปี พ.ศ. 2558-2566 รวมทั้งยังมีปัญหาทับซ้อนกับที่ราชพัสดุที่ต้องดำเนินการตรวจสอบ (ไทยพีบีเอส, 2555) และแม้พื้นที่ส่วนใหญ่จะหมดอายุสัมปทานไปแล้ว แต่กรณีพิพาทระหว่างรัฐ ประชาชน และบริษัทเอกชนยังดำเนินต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน ซึ่งในกรณีของภาคใต้สะท้อนให้เห็นว่ารัฐขยายอำนาจในการควบคุมทรัพยากรป่าไม้โดยมีกลุ่มนายทุนและบริษัทเอกชนที่ได้ประโยชน์จากการออกกฎระเบียบของรัฐ เช่น การออกกฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดการที่ดิน การอนุรักษ์ป่า การประกาศเขตพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรม การทุจริตคอร์รัปชันและการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินโดยมิชอบ การใช้กำลังบังคับให้ชาวบ้านออกจากพื้นที่สัมปทาน และการอ้างความชอบธรรมผ่านกฎระเบียบของรัฐและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศ

³ พื้นที่ที่รัฐล้มปทานให้กับบริษัทเอกชนเช่าปลูกพืชพาณิชย์โดยส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุด จากฐานข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2562) พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันทั่วประเทศปี 2546 อยู่ที่ประมาณ 2 ล้านไร่ ซึ่งพื้นที่ปลูกกว่า 1.9 ล้านไร่อยู่ในภาคใต้โดยเฉพาะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ และชุมพร จนถึงปัจจุบัน สวนปาล์มน้ำมันยังคงหนาแน่นในภาคใต้ โดยพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันทั่วประเทศในปี 2562 อยู่ที่ 6 ล้านไร่ เป็นพื้นที่อยู่ในภาคใต้ 5 ล้านไร่ และสามจังหวัดดังกล่าวยังคงครองอันดับจังหวัดที่ปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุดในประเทศไทย

การเข้าถึงที่ดินของเกษตรกรรายย่อย

ในส่วนนี้ ผู้เขียนจะนำเสนอประเด็นการเข้าถึงที่ดินของเกษตรกรรายย่อย โดยแบ่งออกเป็นสองส่วน ในส่วนแรก เป็นการอภิปรายถึงการเข้าถึงที่ดินผ่านการบุกเบิกที่ดินทำกินในอดีต และการเปลี่ยนผ่านจากการบุกป่าเพื่อการทำเกษตรยังชีพสู่การแสวงหาพื้นที่เพื่อทำเกษตรเชิงพาณิชย์ ส่วนต่อมา เป็นการเล่าถึงการอ้างความชอบธรรมในการเข้าถึงที่ดินสวนปาล์มที่หมดอายุสัมปทาน

1. เกษตรกรรายย่อยกับการบุกเบิกที่ทำกินในเขตป่าภาคใต้

ก่อนปี พ.ศ. 2504 การผลิตเชิงพาณิชย์เริ่มมีการขยายตัวอย่างช้า ๆ เมื่อมีการเปิดสัมปทานเอกชนให้เข้าไปทำไม้หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดการถางป่าและสร้างเส้นทางคมนาคมเพื่อชักลากไม้ เส้นทางดังกล่าวอำนวยความสะดวกให้ประชาชนโยกย้ายเข้าไปจับจองที่ทำกินในเขตป่า บ้างต้องการหนีภัยแล้งไปหาที่อุดมสมบูรณ์ แต่ในช่วงเวลานี้ยังเป็นการย้ายถิ่นเพื่อตั้งครอบครัวในเศรษฐกิจยังชีพเป็นหลัก ชาวบ้านในภาคใต้บุกเบิกที่ดินเพื่อทำการเกษตรกรรมในเขตป่าเพราะพื้นที่ลุ่มที่เหมาะสมกับการทำนามีน้อยทำให้ผลิตข้าวไม่พอบริโภคในครัวเรือน นอกจากนี้การโยกย้ายเข้าไปในเขตป่าของชาวบ้านยังเกิดขึ้นเมื่อรัฐต้องการเก็บภาษีหรือใช้แรงงานให้หลวง และชาวบ้านไม่มีเงินจ่ายภาษี จึงหนีไปอยู่ในป่าแทนการถูกลงโทษ ดังนั้นการตั้งบ้านเรือนในอดีตจึงไม่ใช่ความต้องการหาที่ทำกินแต่เป็นการโยกย้ายเพื่อเล็ดรอดจากอำนาจรัฐ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2536) ชาวบ้านกับรัฐมีความสัมพันธ์กันแบบมีระยะห่าง สิทธิเหนือที่ดินเน้นที่การใช้ทำมาหากินไม่ใช่เพียงการผลิตป้อนตลาด ดังนั้นเมื่อสามารถเข้าถึงที่ดินแล้วคนพื้นถิ่นในภาคใต้จะนิยมทำสวนสมรมที่ปลูกพืชหลาย ๆ ชนิดโดยมีเป้าหมายเบื้องต้นเพื่อเอาไว้บริโภคเองในครัวเรือน ลักษณะการทำการเกษตรผสมผสานเป็นวัฒนธรรมการผลิตการเกษตรของชาวใต้มาแต่โบราณกาล ภาคใต้จึงมีระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง ในขณะที่พืชเศรษฐกิจที่เข้ามาในยุคแรกอย่างยางพาราจะเป็นการลงทุนโดยนายทุนชาวจีนเสียมากกว่าและถือเป็นพลังจากภายนอกที่เข้ามาปะทะกับระบบเศรษฐกิจดั้งเดิมของหมู่บ้านภาคใต้ (ชลิดา บัณฑูวงศ์ และอนุสรณ์ อุณโณ, 2546).

ชาวบ้านภาคใต้มีความคิดในเรื่องผู้บุกเบิกที่ดินสมควรเป็นผู้ได้รับที่ดิน และการทำมาหากินในเขตป่าเป็นสิ่งที่ทำกันมาอย่างยาวนาน (เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, 2535;

นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2536) คราวเรือนที่เป็นเจ้าของสวนปาล์มรายหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้ข้อมูลว่าในอดีตการจับจองที่ดินสามารถทำได้โดยเข้าไปถางป่าและปลูกพืชทิ้งไว้ แต่ในยุคหลังปี 2520 ที่ดินเริ่มเป็นที่ต้องการของเกษตรกร เช่นปู่ของตนเป็นผู้บุกเบิกที่ดินในตำบลที่ตนอาศัยอยู่โดยจับจองที่ดินเอง เมื่อมาถึงรุ่นพ่อ ผู้ว่าราชการจังหวัดท่านหนึ่งได้ออกเอกสารสิทธิในที่ดินดังกล่าวให้กับครอบครัวตนแต่ไม่ครบทุกแปลง มีบางแปลงที่อยู่ในเขตป่าสงวนแต่ก็ยังไม่มีความกล้าจะมาทวงที่ดินดังกล่าวเพราะข้าราชการในพื้นที่เกรงใจครอบครัวของตนซึ่งเป็นคนดั้งเดิมและบุกเบิกตั้งหมู่บ้านแห่งนี้มา คนที่มีที่ดินน้อย หรือไม่มีที่ดินโดยมากเป็นคนที่มาทีหลัง หรือมาจากถิ่นอื่น โดยเฉพาะคนที่อพยพย้ายถิ่นเข้ามาทีหลัง ที่มักจะต้องซื้อสิทธิในการใช้ที่ดินจากคนที่จับจองที่ดินก่อน การอยู่อาศัยในหมู่บ้านจะมีกลุ่มชาวบ้านที่เป็นผู้คุมครองดูแลกัน คนที่มีที่ดินมากก็จะมีอิทธิพลมาก แต่ชาวบ้านเชื่อในสัจจะและจะไม่ไปบุกรุกที่ดินของคนอื่น (เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, สัมภาษณ์ 20 กรกฎาคม 2563)

การบุกเบิกที่ป่าเพื่อทำการเกษตรเชิงพาณิชย์เกิดขึ้นเมื่อพืชชนิดแรกคือ ยางพาราเข้าในภาคใต้ปี พ.ศ. 2442 โดยกลุ่มพ่อค้าชาวจีนและข้าราชการ ประชาชนที่สนใจสามารถรับพันธุ์ยางไปปลูกบ้าง แต่ก็ปลูกเสริมหรือแทรกไปในสวนท่ามกลางผลไม้ที่ปลูกไว้ (สงบ สงเมือง, 2546) ต่อมาในทศวรรษ 2500 ราคายางพาราเริ่มตกต่ำ และรัฐหันมาสนับสนุนการปลูกปาล์มน้ำมันทั้งจากเหตุผลเรื่องความมั่นคงและความต้องการของตลาด ชาวบ้านจึงไม่ได้บุกป่าเพื่อการทำเกษตรยังชีพอีกต่อไป แต่เป็นการบุกที่ป่าเพื่อปลูกพืชพาณิชย์ชนิดต่าง ๆ เพื่อการค้าเกิดการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการผลิตจากการยังชีพสู่การผลิตเพื่อตอบสนองต่อตลาด ยิ่งเมื่อชาวบ้านเปลี่ยนวัตถุประสงค์การใช้ที่ดินสู่การเกษตรเชิงพาณิชย์ ยิ่งเรียกร้องให้มีการรวมศูนย์ที่ดิน โดยเฉพาะปาล์มน้ำมันและยางพาราภาคใต้ที่ต้องการที่ดินปริมาณมาก ๆ อย่างต่ำสิบไร่จึงจะคุ้มค่า ยิ่งราคาพืชพาณิชย์สูงขึ้น ชาวบ้านยิ่งคาดหวังจะมีรายได้จึงบุกเบิกพื้นที่ป่าปลูกพืชเหล่านั้น บางครั้งคนในพื้นที่ก็ย้ายถิ่นข้ามเขตจังหวัดหรืออำเภอเพื่อบุกเบิกที่ดินในการปลูกพืชพาณิชย์ การขยายตัวของชุมชนเป็นไปอย่างรวดเร็ว และยังนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะที่เชื่อมโยงกับการใช้และการเข้าถึงทรัพยากรโดยการถือครองที่ดินที่เปลี่ยนไปเป็นตั้งอยู่บนฐานของปัจเจกบุคคลมากขึ้น (เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, 2535)

2. การต่อสู้และการอ้างความชอบธรรมในที่ดินสวนปาล์มที่หมดอายุสัมปทาน

การสัมปทานป่าไม้ภาคใต้ก่อให้เกิดการย้ายถิ่นของประชากรเข้าไปอยู่ในพื้นที่สัมปทานเพื่อเป็นแรงงานให้กับบริษัทชกแลกไม้ จากการสัมภาษณ์เกษตรกรใน อ.ท่าชะงู จ.ชุมพร พบว่าหมู่บ้านบางแห่งในจังหวัดชุมพรและสุราษฎร์ธานีเคยเป็นพื้นที่ป่าสัมปทาน ชาวบ้านจำนวนหนึ่งอพยพมาจากหลายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อมาเป็นแรงงานตั้งแต่ปี 2518 และเมื่อพื้นที่ถูกชกแลกไม้ไปจนโล่งเตียนชาวบ้านซึ่งไม่มีกำลังและเครื่องมือในการหักล้างถางพงจึงปักหลักตั้งหมู่บ้านและเริ่มทำสวนเกษตร บางพื้นที่มีการทำสวนกาแฟ บางพื้นที่เป็นการทำสวนปาล์มน้ำมัน (เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดชุมพร, สัมภาษณ์ 19 ตุลาคม 2563) และยิ่งเมื่อรัฐเปิดให้เอกชนสามารถทำประโยชน์ในพื้นที่ได้โดยการเช่าระยะยาว และเกิดการขยายพื้นที่เพาะปลูกตั้งแต่ทศวรรษ 2520 เป็นต้นมา พื้นที่ภาคใต้จึงกลายเป็นที่รวมของแรงงานจากหลายภาคโดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ทั้งเข้ามาจับจองที่ดินและมารับจ้างในสวนเกษตรขนาดใหญ่ทั้งสวนปาล์มน้ำมัน สวนยางพารา และสวนกาแฟ บางคนขาดทุนจากการเกษตรในบ้านเดิม ได้ข้อมูลจากญาติหรือคนรู้จักจึงอพยพมาบ้าง ปาล์มเป็นพืชที่ปลูกง่าย มีตลาดรับซื้อที่แน่นอน และสร้างรายได้สม่ำเสมอว่าปลูกพืชชนิดอื่น แต่ไม่ใช่ทุกคนจะเข้าถึงที่ดินหรือครอบครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินอย่างถูกต้องกฎหมาย

หลังปี 2540 เกิดการปฏิรูปการเมืองและการร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน เกิดการบัญญัติสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวาง⁴ การเกิดรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนดังกล่าวนำมาสู่ความตื่นตัวในการเรียกร้องสิทธิ การร้องเรียนการกระทำที่ไม่เป็นธรรมผ่านองค์กรอิสระต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ในส่วนของ

⁴ เช่น มาตรา 79 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล มาตรา 84 รัฐต้องจัดระบบการถือครองที่ดินและใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมรวมทั้งส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนการเกษตร และรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร (สุนีย์ ไชยรส, 2549)

ภาคใต้ ประชาชนจำนวนมากที่มีปัญหาที่ดินทำกินได้ร่วมกับภาครัฐตรวจสอบการใช้ที่ดินของบริษัทเอกชนที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่า และพบว่าในบางพื้นที่ บริษัทมีการขยายพื้นที่ใช้ประโยชน์เกินกว่าที่ได้รับอนุญาต บางพื้นที่เป็นที่ดินของหน่วยงานรัฐ (เช่น ที่ดิน สปก.) ที่ควรมีการจัดสรรให้กับประชาชนแต่กลับถูกบริษัทบุกรุกใช้ประโยชน์ และยังมีความพยายามออกเอกสารสิทธิที่ดินโดยไม่ชอบในหลายรูปแบบ วันที่ 25 พฤษภาคม 2545 เกิดการชุมนุมครั้งใหญ่ที่หน้าศาลากลางจังหวัดสุราษฎร์ธานี เรียกร้องให้ยกเลิกการต่อสัญญาเช่าพื้นที่ป่าแก่นายทุนที่เช่าพื้นที่ป่าเกินกว่า 200 ไร่ ทั้งที่หมดสัญญาแล้วและกำลังจะหมดสัญญา เพื่อนำมาจัดสรรให้กับคนจน โดยมีผู้ที่ไม่มียี่สิบที่ดินทำกินกว่า 25,000 รายร่วมลงชื่อแจ้งความจำนงค์ขอที่ดินทำกินจากรัฐผ่านเครือข่ายดังกล่าว (ประชาไท, 2549)

เหตุการณ์ดังกล่าวนำไปสู่การตั้งคณะทำงานแก้ปัญหากรณีราษฎรชุมนุมเรียกร้องที่ดินทำกินจากรัฐบาลโดยมีเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธานเข้าตรวจสอบพื้นที่ป่า เพื่อนำพื้นที่หมดอายุสัญญาเช่ามาปฏิรูปหรือให้เช่าและนำมาจัดสรรให้กับเกษตรกรรายย่อย สืบเนื่องถึง มติ ครม. 26 สิงหาคม 2546 ให้สวนป่าสัมที่ขอใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และหมดอายุอนุญาตแล้วให้ยุติการอนุญาต แล้วนำมาจัดสรรให้แก่ราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกิน (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2546) นับแต่นั้นมา ครม. ดังกล่าว กรมป่าไม้ได้ยุติการอนุญาตเอกชนใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ คงเหลือแต่เพียงบริษัทต่าง ๆ ที่รอวันจะหมดอายุสัญญาและส่งคืนพื้นที่ แต่การยุติสัมปทานเช่าพื้นที่ป่าไม่ได้ทำให้ปัญหาจบลงได้ง่าย ยังเกิดการปะทะกันระหว่างชาวบ้านกับบริษัทเอกชนจนถึงขั้นเอาชีวิตหลายคน เกิดการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนและชาวบ้านในพื้นที่รวมตัวกันเรียกร้องการจัดสรรที่ดินที่เป็นธรรมที่ยังคงเป็นปัญหายืดเยื้อมาจนปัจจุบัน โดยปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐ-เอกชน-ชาวบ้านที่ยังดำเนินอยู่มีสาเหตุมาจาก

ความล่าช้าของรัฐในการดำเนินการและการบังคับใช้กฎหมาย เช่น เมื่อมีการตรวจสอบพบว่าบริษัทเอกชนบุกรุกที่ดินเกินขอบเขตพื้นที่ที่ได้รับสัมปทาน บางพื้นที่เป็นที่ดินของหน่วยงานรัฐ (เช่น ที่ดินเขตปฏิรูป สปก. และที่ราชพัสดุ) แต่รัฐไม่ได้ตรวจสอบ หรือบางครั้งเปิดทางให้มีการบุกรุกในลักษณะดังกล่าว เมื่อสัญญา

การสัมปทานหมดยาลง ชาวบ้านในหลายพื้นที่ในภาคใต้ได้เข้ายึดที่ดินไปเก็บเกี่ยวผล
ปาล์มน้ำมันและมักเกิดข้อพิพาทกับเจ้าของสวนปาล์มมาอย่างต่อเนื่อง ในมุมมองของรัฐ
และเอกชน ชาวบ้านทำผิดกฎหมายที่บุกรุกที่ของเอกชน แต่ในมุมมองชาวบ้าน พวกเขา
จำเป็นต้องต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมในการปฏิบัติงานของรัฐที่ล่าช้า ไม่โปร่งใสและ
ปราศจากความเห็นอกเห็นใจ และพวกเขาคือคนจนไร้ที่ดิน แม้จะมาจากต่างภูมิลำเนา
กันแต่ทุกคนต้องการที่ดินเพื่อทำการเกษตรกรรม แต่ที่ผ่านมารัฐบาลมีนโยบายนำพื้นที่
ในเขตป่าสงวนแห่งชาติมาให้เช่าระยะยาวหลายสิบปีในราคาถูก แต่ชาวบ้านที่ยากจน
ผู้ไม่มีที่ดินทำกินกลับเข้าไม่ถึงที่ดิน

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม
(สปก.) ในกรณีที่บริษัทเอกชนบุกรุกที่ดินในเขตปฏิรูปและกระบวนการยึดคืนของ สปก.
ได้รับคำอธิบายว่ากรณีที่ชาวบ้านกล่าวว่า สปก. ล่าช้า ไม่ขับไล่นายทุนออกจากพื้นที่
และรับนำที่ดินมาจัดสรรนั้น เกิดจากกฎหมายของของ สปก. ไม่ได้มีข้อกำหนดที่ไว้ใช้
สำหรับการขับไล่ผู้บุกรุก เพราะวัตถุประสงค์หลักของ สปก. คือใช้สำหรับการจัดสรร
ที่ดินให้ผู้มีรายได้น้อยหรือเกษตรกร ซึ่งถ้าจะจัดการกับผู้บุกรุกต้องใช้กฎหมายของ
กรมป่าไม้หรือกรมที่ดินแทน แต่ปัญหาต่อมาคือเมื่อ สปก. ยื่นฟ้องผู้บุกรุก ระยะเวลา
ในการสั่งฟ้องต้องใช้เวลาประมาณ 6-10 ปีเป็นอย่างน้อย และเมื่อที่สุดแล้วศาล
พิพากษาคัดสินให้ที่ดินดังกล่าวเป็นของ สปก. ผู้บุกรุกหรือบริษัทเหล่านั้นกลับไม่ทำตาม
คำสั่งศาล ก็ต้องดำเนินการยื่นฟ้อง หรือทำการบังคับคดีใหม่ ซึ่งก็จะใช้เวลาในการ
ดำเนินการอีกหลายปี จึงส่งผลให้บริษัทออกจากพื้นที่ได้ช้า แต่ในขณะที่บริษัท
มีทุนทรัพย์และเครือข่ายทางอำนาจที่จะต่อรองกับรัฐ ประชาชนเป็นผู้ไร้อำนาจต่อรอง
ประชาชนจำนวนหนึ่งมีการถูกจับดำเนินคดีในข้อหาบุกรุกที่ดินและถูกฆาตกรรม
ระหว่างการต่อสู้เรียกร้อง เพราะไม่สามารถจะรื้อกระบวนการจัดสรรที่ดินของราชการ
ได้ (เจ้าหน้าที่ สปก., สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2563)

ส่วนหน่วยงานที่เป็นเจ้าของพื้นที่ป่าที่ให้สัมปทานเช่าที่ดิน ได้แก่ กรมป่าไม้
ซึ่งจะต้องผลักดันบริษัทผู้เช่าให้คืนที่ดินกลับมาสู่รัฐซึ่งตามกฎหมายจะต้องมีการ
ปรับพื้นที่และปลูกป่าทดแทนก่อนการส่งคืน แต่พบว่าต้นปาล์มน้ำมันที่ปลูกไว้แล้วยัง
คงมีผลผลิตให้เก็บเกี่ยวได้อีกไม่ต่ำกว่า 5 - 10 ปี ก่อให้เกิดปัญหาบริษัทมักจะหมด

สัญญาแล้ว แต่ยังเข้ามาเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มดังกล่าวอยู่ในขณะที่กรมป่าไม้เองก็ไม่ได้มีแนวทางชัดเจนในเรื่องการส่งมอบที่ดินให้กับหน่วยงานราชการอื่นในระดับจังหวัด เข้ามาจัดการว่าจะจัดสรรที่ดินให้ประชาชนอย่างไร เพราะตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ระบุไว้เพียงว่าหากผู้เช่าเช่าเพื่อทำกิจการเหมืองแร่ ให้ปลูกป่าชนิดเซย ถม หรือกลบหลุมก่อนส่งคืนพื้นที่ แต่ในกรณีสวนปาล์มน้ำมันที่ยังให้ผลผลิตอย่างต่อเนื่อง กฎหมายไม่ได้ระบุชัดเจนว่าเมื่อหมดสัญญาเช่าแล้วผู้เช่าจะต้องออกไป และให้ปาล์มที่ปลูกเป็นของรัฐ จึงทำให้เจ้าของที่ปลูกปาล์มอ้างเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากต้นปาล์มที่ตนปลูกและใช้ความรุนแรงจัดการกับชาวบ้านที่เรียกร้องความเป็นธรรมเรื่องที่ดิน

เกษตรกรรายย่อยและการกีดกันในละแวกบ้าน

นอกจากบทบาทของรัฐและบริษัทที่ใช้อำนาจในการกีดกันผ่านกฎระเบียบชาวบ้าน เกษตรกรรายย่อยยังมีบทบาทในการควบคุมที่ดิน และมีส่วนร่วมในกระบวนการสะสมทุนและยึดครองที่ดินในบริบทของทุนนิยมเกษตรกรรมที่เกิดจากการขยายตัวของปาล์มน้ำมัน อำนาจของตลาดทำให้พืชฟองสบู่เป็นที่ต้องการ กระตุ้นให้เกิดการยึด ชายหรือให้เช่าที่ดินที่อาจจะทั้งถูกและไม่ถูกกฎหมาย การสูญเสียหรือการเข้าไม่ถึงที่ดินสามารถเกิดจากเกษตรกรรายย่อยด้วยตนเอง ในบางกรณีเป็นคนใกล้ชิด เป็นญาติกัน หรือเพื่อนบ้าน หรือคนรู้จักภายในชุมชนหรือชุมชนใกล้เคียง ซึ่งพบว่าการกีดกันในละแวกบ้านมีหลายกรณี

1. การเข้าไม่ถึงที่ดินเพราะถูกชักชวนให้เข้าร่วมกับขบวนการมวลชนเพื่อยึดที่ดินสวนปาล์มน้ำมันหมดสัมปทาน

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันภาคใต้ในจังหวัดกระบี่และสุราษฎร์ธานี ทั้งผู้ที่เป็นสมาชิกในขบวนการเคลื่อนไหวเรื่องที่ดิน และผู้ที่เป็นเกษตรกรรายย่อย-กลาง ที่ปลูกปาล์มบนที่ดินของตนเองและเป็นคนท้องถิ่นที่ไม่ได้มีปัญหาในเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดินพบว่า ความขัดแย้งที่ดินสวนปาล์มเกี่ยวข้องกับปัญหากลุ่มอิทธิพลที่มักชักชวนชาวบ้านในพื้นที่เข้าไปร่วมขบวนการ ซึ่งคนที่เข้าร่วมก็มักจะเป็นญาติเพื่อนบ้าน หรือคนรู้จักนั่นเอง

เกษตรกรใน อ. อ่าวลึก จ. กระบี่ เล่าว่าที่ดินของตนเองอยู่ไม่ห่างจากแปลงที่ดินที่ถูกสัมปทานให้บริษัทแห่งหนึ่ง เมื่อใกล้หมดสัมปทาน จะมีกลุ่มคนที่คนในพื้นที่เรียกว่า “นักล่าที่ดิน”⁵ ซึ่งมักจะมีภูมิหลังเป็นคนของผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น เข้าไปประกาศชักชวนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ให้เข้าไปจับจองที่ดินเหล่านั้น โดยมักจะกล่าวว่า “จงเอาไว่ก่อน เดี่ยวหลวงก็จะจัดสรรให้เป็นของเราอยู่ดี” และชาวบ้านที่ตามนักล่าที่ดินมา มีทั้งชาวบ้านที่เดือดร้อนเรื่องที่ดินจริงกับชาวบ้านที่น่าจะมีที่ดินอยู่แล้ว “สังเกตจากรถที่แล่นนำคนเข้าไปจับจองที่ดิน มีรถยี่ห้อดี ๆ ทะเบียนมาจากหลายจังหวัดภาคใต้ นครศรีธรรมราช พังงา พัทลุงก็มี เขาเชื้อชาวที่ส่งต่อกันไป แล้วชวนกันมาจองที่ดิน” (เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดกระบี่, สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม 2563)

ในขณะที่เกษตรกรในชุมชนที่กำลังต่อสู้เรื่องที่ดินในจังหวัดสุราษฎร์ธานี (สัมภาษณ์ 15 พฤษภาคม 2563) ให้ข้อมูลว่าตนเองเคยไปยึดที่ดินกับนักล่าที่ดินในสวนปาล์มที่ลึก กันดาร ไม่มีถนนเข้าไปถึงแต่เป็นป่าปาล์ม นักล่าที่ดินซึ่งเป็นเพื่อนกันกับญาติของตนเองในหมู่บ้านชักชวนเกษตรกรในพื้นที่ด้วยการเชิญชวนว่า “ทุกคนน่าจะรู้อยู่แล้วว่าที่ดินแปลงนี้หมดสัมปทานและชาวบ้านเช่นพวกเราก็สามารถเข้าใช้ได้ต่อไป เราเข้าไปอยู่แสดงความเป็นเจ้าของพื้นที่ และต้องปลูกต้องสร้างโดยเร็วที่สุด และสมาชิกเราต้องเป็นหนึ่งเดียว” การไปรวมขบวนการเป็นการส่งคนในครอบครัว หรือคนทั้งครอบครัวเข้าไปปักหลักในป่าปาล์มโดยการกางเต็นท์นอนรวมกันเป็นกลุ่มโดยแบ่งโซนกระจายตามภูมิลำเนาในภาคใต้ซึ่งมักจะมีผู้ร่วมขบวนการมาจากหลายจังหวัดรวมๆ แล้วหลายร้อยคน ขนอาหารและเสบียงเข้าไปปักหลักรอให้นักล่าที่ดินจัดสรรที่ดินให้ การต้องไปปักหลักในสวนปาล์มที่อยู่ลึกและไกลทำให้ไม่มีโอกาสได้ออกไปทำงาน จำเป็นต้องใช้เงินเก็บสะสม เพื่อนร่วมขบวนการบางคนขายบ้านและที่ดินที่มีอยู่น้อยนิดเพื่อมาร่วมขบวนการเพราะหวังจะได้รับที่ดินจัดสรรแปลงใหม่ แต่สุดท้ายก็ถูกสลายตัวด้วยความรุนแรง คนจำนวนมากหมดตัวกลายเป็นคนไร้ที่ดิน

⁵ จากการสัมภาษณ์คนในพื้นที่ พวกเขาเรียกแกนนำที่ชักชวนให้ร่วมเข้ายึดพื้นที่สวนปาล์มหมดอายุว่า “นักล่าที่ดิน” คนกลุ่มนี้มักจะนำข้อมูลมาเผยแพร่ตามชุมชนต่าง ๆ ว่ามีที่ดินสวนปาล์มของบริษัทที่ได้รับสัมปทานหมดอายุแล้ว และชักชวนชาวบ้านเข้าร่วมขบวนการ

ทำให้ต้องไปเข้าร่วมขบวนการยึดที่ดินในพื้นที่อื่นต่อไปอีก แสดงให้เห็นว่าการบุกยึดที่ดินไม่ได้ประสบความสำเร็จเสมอไป

นักล่าที่ดินจะทำหน้าที่คุ้มครองชาวบ้านโดยเรียกเก็บค่าคุ้มครองหรือค่าสมัครเข้ากลุ่ม 2,000-40,000 บาท การเก็บเงินสมาชิกไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับนักล่าที่ดินบอกในแต่ละรอบเดือนว่าจะมีค่าใช้จ่ายในขบวนการ 20,000 - 30,000 บาท สมาชิกจะเอายอดมาเฉลี่ยกันและจ่ายไปเป็นรอบเดือน ในบางครั้งนักล่าที่ดินอาจหลอกเรียกค่าคุ้มครองแล้วหนีไปพร้อมกับเงินค่าคุ้มครอง บางรายจ่ายเงินรายเดือนติดต่อกันเป็นปีโดยนักล่าที่ดินเมื่อพาเข้ามาอยู่ในสวนปาล์มแล้วสัญญาว่าจะแบ่งแปลงที่ดินให้ แต่เมื่อเวลาผ่านไปไม่ได้รับที่ดินก็ทวงถาม เมื่อทวงถามมาก ๆ นักล่าที่ดินก็หนีไปโดยทิ้งชาวบ้านไว้ในที่ดินที่พาไปบุกยึด และที่ดินจำนวนมากเป็นที่ของบริษัท หรือที่ดินที่จะต้องกลับคืนเป็นของรัฐ ทำให้ชาวบ้านต้องเผชิญกับความผิดทางอาญาและถูกไล่รื้อ และทั้ง ๆ ที่นักล่าที่ดินโดยมากมีภูมิหลังเป็นคนรู้จักกับญาติ รู้จักกับคนในชุมชน ไม่ถึงกับเป็นคนอื่นไกลที่ไม่รู้จักกัน แต่เมื่อถึงเวลาที่ถูกหลอก พวกเขาเหล่านั้นหนีหายตามตัวไม่เจอราวกับไม่มีตัวตน ชาวบ้านไร้ที่ดินที่เป็นคนยากจนไม่รู้จะไปขอความช่วยเหลือจากใคร หรือในบางกรณี นักล่าที่ดินแบ่งที่ดินให้ชาวบ้านเข้าไปลงทุนในพื้นที่แล้วจนกระทั่งต้นปาล์มออกผลแล้วถูกนักล่าที่ดินใช้กำลังบังคับข่มขู่ให้ต้องออกจากพื้นที่ ทำให้เสียเงินไปโดยไม่ได้อะไรกลับคืนมา คนที่ถูกหลอกไม่ได้มีเพียงแค่ชาวบ้านไร้ที่ดินเท่านั้น บางคนทำงานที่องค์การบริหารส่วนตำบล บางคนเป็นลูกจ้างในหน่วยราชการ แต่หลงเชื่อคนรู้จักว่าจ่ายค่าสมัครเข้ากลุ่มของนักล่าที่ดินแล้วจะได้รับการแบ่งปันที่ดิน แต่ถึงจะมีผู้ที่ถูกหลอก ถูกโกง มีเรื่องเล่าสู่กันฟังโดยคนในพื้นที่ แต่ชาวบ้านภาคได้จำนวนมากก็พร้อมที่จะรับความเสี่ยง พวกเขาเห็นว่าผู้ที่ชักชวนไปเป็นคนในภาคได้ด้วยกัน เป็นคนรู้จัก เป็นญาติพี่น้องที่ไม่น่าจะมาหลอกลวงทำให้คนจำนวนมากต่างหลงเชื่อ และเมื่อถูกหลอกแล้วก็ไม่สามารถทำอะไรได้ เพราะความเป็นเครือญาติ ความเป็นคนรู้จัก ที่ยังต้องพบกันในชุมชน

ในบางกรณี นักล่าที่ดินเชิญชวนชาวบ้านให้เข้ายึดที่ดินแล้วจะได้ผลตอบแทนเป็นที่ดิน แต่ในความเป็นจริง นักล่าที่ดินต้องการเพียงเข้าไปเก็บเกี่ยวผลปาล์มแต่หลอกชาวบ้านเข้าเป็นพวก เกษตรกรรายหนึ่งในชุมชนที่กำลังต่อสู้เรื่องที่ดิน

ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเล่าประสบการณ์ของตนเองให้ฟังว่า ก่อนหน้าที่จะมาอยู่ในชุมชนนี้ ตนเองเคยตามนักล่าที่ดินเข้าไปจับจองที่ดินเพราะอยากจะมีที่ดินเป็นของตนเอง ในขณะนั้นเป็นปี พ.ศ. 2551 ตนเองอยู่ในแปลง 1,700 ไร่ โดยจ่ายค่าสมาชิกรายเดือนเดือนละ 500 บาท แต่ยังไม่ได้รับการจัดสรรที่ดิน นักล่าที่ดินได้ชักชวนไปบุกยึดแปลง 2,500 ไร่ โดยชักชวนว่าจะมีการจัดที่ดินให้คนละ 10 ไร่ แต่นักล่าที่ดินต้องการเพียงจะไปเก็บเกี่ยวผลปาล์มแล้วก็ย้ายออกตนจึงไม่ได้ไป ในขณะที่ชาวบ้านต้องการที่ดินเพื่อทำมาหากินและอยู่อาศัย นักล่าที่ดินคุ้มครองพวกเขาอยู่ไม่นานก็หนีหายไป กลุ่มชาวบ้านที่ตามนักล่าที่ดินเข้าไปต้องนอนในสวนปาล์ม มีชีวิตที่ลำบาก แต่ต่อมาบริษัทก็ส่งคนมาไล่ (เกษตรกรในชุมชนที่กำลังต่อสู้เรื่องที่ดินในจังหวัดสุราษฎร์ธานี, สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม 2563)

ข่าวการจับจองที่ดินที่กำลังจะหมดอายุสัมปทานเป็นเรื่องที่รู้จักในหมู่นักพื้นที่ในภาคใต้ จากการสัมภาษณ์โกเต้ง (นามสมมติ) เจ้าของธุรกิจรีสอร์ทแห่งหนึ่งในจังหวัดกระบี่ซึ่งเป็นนักธุรกิจตระกูลเก่าแก่ที่เป็นเจ้าของสวนยางและสวนปาล์มน้ำมัน ได้ข้อมูลว่าคนในหมู่บ้านโดยมากจะบอกกันปากต่อปากในเรื่องการไปจับจองที่ดิน บางครั้งมีการออกเป็นใบปลิวเชิญชวนให้ไปจับจองที่ดินทำกิน บางคนก็มีที่ดินอยู่แล้วแต่อยากได้ที่ดินเพิ่ม บางคนก็ยากจนจริง ๆ มีปะปนกันไป แต่ไปแล้วไม่อาจจะได้ที่ดินเพราะโดยมากเป็นที่ ๆ มีเจ้าของ (โกเต้ง, สัมภาษณ์ 9 มกราคม 2563)

2. การถูกหลอกลวงขายที่ดินหรือสมัครใจซื้อที่ดินที่ผู้อื่นครอบครองอยู่โดยปราศจากเอกสารสิทธิ์

กรณีการซื้อขายที่ดินแบบไม่มีเอกสารแล้วเกิดปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ เช่น ในบางพื้นที่ที่เป็นที่ดินป่าสงวนเสื่อมโทรมที่ให้บริษัทเช่าปลูกปาล์มน้ำมันจนหมดสัมปทานแต่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่กรมป่าไม้จะต้องส่งมอบให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม (สปก.) นำไปจัดสรรให้กับเกษตรกรที่มีคุณสมบัติเข้าเกณฑ์การได้รับที่ดิน แต่เมื่อสัมปทานใกล้จะหมด คนในพื้นที่ซึ่งบางครั้งเป็นคณานของบริษัที่ได้ชักชวนให้คนในหมู่บ้านหรือเพื่อนบ้านให้บอกต่อ ๆ กันให้เข้ามาซื้อที่ดินบริเวณดังกล่าวในราคาถูกโดยไม่มีเอกสารและปิดบังข้อมูลว่าที่ดินจะต้องเป็นของ สปก.

เช่นในกรณีของตำบลเขาพนม จังหวัดกระบี่ มีผู้ครอบครองที่ดิน 34 ราย ตัวแทนชาวบ้านที่ซื้อที่ดินบริเวณดังกล่าวกล่าวว่าซื้อที่ดินต่อจากบริษัทแห่งหนึ่งในราคาไร่ละ 60,000 บาท เมื่อปี พ.ศ. 2559 โดยไม่ทราบว่าเป็นที่ สปก. ในขณะที่ สปก. ได้เข้าเตรียมรื้อถอนต้นปาล์มน้ำมัน เนื้อที่ 973 ไร่ (สำนักข่าวไทย, 2563)

อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ สปก. ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานกรณีความขัดแย้งที่ดินภาคใต้และยังมีพื้นเพเป็นคนภาคใต้ (นครศรีธรรมราช) ให้ข้อมูลว่าหลายกรณีที่ชาวบ้านซื้อขายที่ดินเพราะบอกต่อกันในหมู่บ้านโดยไม่มีเอกสารสิทธิ์ บางครั้งเกิดจากการถูกลอกขายหรือจะเกิดจากการยอมรับความเสี่ยงด้วยความสมัครใจเพราะคนชนวนมักจะเป็นคนใกล้ชิดตัวในหมู่บ้านตัวเอง มีกรณีที่ดินของบริษัทที่ได้รับสัมปทานจากรัฐเมื่อไม่กี่ปีมาแล้วจะต่อสัมปทานได้มีการนำมาขายโดยแบ่งเป็นแปลง 10 ไร่ ไร่ละ 75,000-80,000 บาท ในที่นี้เป็นการขายผลปาล์มเพื่อให้คนที่ซื้อไปสามารถแทงปาล์มขายจนได้กำไร และโดยมากเป็นการตกลงกันด้วยวาจา และตัวชาวบ้านก็ไม่ได้สนใจเอกสาร เพราะเห็นในผลกำไรจากการขายปาล์มน้ำมัน หากเราซื้อที่ดิน 10 ไร่สามารถแทงปาล์มได้ 12 เดือนก็ได้กำไรหลายหมื่นบาทโดยที่ไม่ต้องลงทุนปลูกเอง ซึ่งชาวบ้านบางคนเห็นว่าคุ้มที่จะเสี่ยง (เจ้าหน้าที่ สปก., สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2563)

จะเห็นได้ว่า “การกีดกันในละแวกบ้าน” ในที่นี้ เป็นการทำให้เข้าไม่ถึงหรือสูญเสียที่ดิน ซึ่งเป็นการ “กีดกัน” โดยคนใกล้ชิด และยังสะท้อนให้เห็นอำนาจการกีดกันที่ทำงานร่วมกัน ได้แก่ อำนาจ “ตลาด” (market) มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการเข้าถึงและการเปลี่ยนมือที่ดิน กรณีของที่ดินสวนปาล์มภาคใต้ ตลาดเข้าไปมีบทบาทสำคัญตั้งแต่ความต้องการปาล์มน้ำมันทั้งในระดับประเทศและระดับโลก ทำให้ที่ดินกลายเป็นของมีค่าที่ใครๆ ต่างก็อยากได้นำมาลงทุนทำสวนปาล์มน้ำมัน เพราะมั่นใจได้ว่ามีตลาดรับซื้ออย่างแน่นอน เมื่อประกอบกับความไม่เป็นธรรมในเรื่องที่ดินที่ชาวบ้านรู้สึกมาตลอด ชาวบ้านรู้สึกว่าการปล่อยให้ทุนใช้ที่ดินเกินขอบเขตโดยไม่ชอบได้ ชาวบ้านก็ควรมีความชอบธรรม (legitimacy) ที่จะหาประโยชน์จากที่ดินจากการปลูกปาล์มน้ำมันได้บ้าง ทำให้พวกเขาเลือกที่จะไม่รอกระบวนการตามกฎหมายของรัฐ และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้พวกเขาหลงเชื่อขบวนการนักล่าที่ดิน เพราะหวังว่าจะนำมาซึ่งการเข้าถึงที่ดิน ทั้งๆ ที่หลายกรณีจบลงด้วยการปราบ

ปราชัยอย่างรุนแรงโดยการใช้อำนาจบังคับ (force) และการใช้อำนาจทางกฎหมาย (regulation) ทำให้พวกเขาต้องออกจากที่ดินในที่สุด

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทความนี้ การพิจารณาการขยายตัวของปาล์มน้ำมันในภาคใต้ของประเทศไทย ในฐานะพืชพองสบู่ และความขัดแย้งในที่ดินที่เกิดจากอำนาจตลาด จะเห็นได้ว่ารัฐสร้างกฎเกณฑ์ (regulation) เกี่ยวกับที่ดินให้สามารถตอบสนองกับระบบตลาด (market) และบีบบังคับให้ประชาชนต้องยอมสูญเสียความสามารถในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งจัดเป็นการกีดกันจากเบื้องบนคือรัฐที่มีอำนาจเหนือกว่า ในหลายกรณีรัฐและเอกชนกระทำโดยการใช้อำนาจบังคับ (forces) ทำให้ที่ดินรัฐกว่าสองแสนไร่ตกอยู่ในมือของเอกชน และอนุญาตให้เอกชนเช่าในราคาถูกในระยะเวลาถึง 30 ปี โดยอ้างความชอบธรรมในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ (legitimacy) เมื่อที่ดินหมดสัญญาเช่าหรือสัมปทานในเวลาต่อมา ความล่าช้าและความไม่เป็นธรรมของรัฐในการจัดการกับการละเมิดกฎหมายได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดขึ้นเพราะประชาชนรู้สึกเสียเปรียบและรู้สึกว่าตนเองเข้าไม่ถึงการต่อรองการเข้าถึงที่ดิน

ในขณะเดียวกัน บทความชี้ให้เห็นบทบาทของเกษตรกรและผู้ถือครองที่ดินรายย่อยกลุ่มต่างๆ ที่ต่างพยายามจะยึดครองที่ดินเพื่อจะมีส่วนร่วมในการปลูกปาล์มน้ำมัน การขยายตัวของปาล์มน้ำมันในภาคใต้ตลอดระยะเวลาสามสิบปีได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนภูมิทัศน์และความสัมพันธ์ที่ดินและเกิดการเปลี่ยนวิถีการผลิตจากพืชอาหารสู่พืชเศรษฐกิจบนที่ดินขนาดใหญ่เพื่อตอบสนองพลังของตลาด เมื่อที่ดินกลายเป็นสิ่งที่มีมูลค่า ชาวบ้านเองก็ใช้อำนาจในการกีดกันที่เรียกว่า “การกีดกันในละแวกบ้าน” ซึ่งทำให้คนบางกลุ่มถูกกีดกันหรือสูญเสียที่ดินเพื่อให้ตนเองได้ผลประโยชน์ ในกรณีนี้การสูญเสียที่ดินเกิดขึ้นเพราะถูกคนใกล้ชิดซึ่งบางคนเป็นญาติหรือคนรู้จักในละแวกบ้านมีตั้งแต่การทำให้เข้าไม่ถึงที่ดินเพราะปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวหรือญาติหลอกให้ไปร่วมขบวนการยึดที่ดิน หรือซื้อที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ หรือบางรายสูญเสียจากการขายที่ดินที่มีอยู่เพื่อไปซื้อที่ดินใหม่ที่เห็นว่าราคาถูกกว่าแม้ไม่มีเอกสารสิทธิ์โดยยอมรับความเสี่ยงด้วยความสมัครใจ ทั้ง ๆ ที่ที่ดินแปลงนั้นอาจจะเป็นที่ดินของรัฐ

หรือเป็นของเอกชนรายอื่นที่มีกรรมสิทธิ์อยู่แล้วทำให้ต้องสูญเสียที่ดินไปเมื่อมีการยึดคืน สะท้อนให้เห็นว่าอำนาจทางการตลาดและอำนาจกฎหมายในการทำธุรกรรมที่ดินมีส่วนเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด

กรณีการกีดกันในละแวกบ้านไม่ได้เกิดเฉพาะกรณีศึกษานี้เท่านั้น งานวิชาการอื่น ๆ ยังสะท้อนให้เห็นถึงการสูญเสียหรือเข้าไม่ถึงที่ดินของชาวบ้านเพราะถูกกีดกันจากญาติและคนใกล้ชิด เช่น การบุมของโกโกโน สุลาเวสี อินโดนีเซีย ที่ทำให้เกิดการยึดครองที่ดินของชุมชนโดยชาวบ้านที่มีฐานะดีกว่า (ดู Li, 2014) หรือในเวียดนามในยุคการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบตลาดหลังปี 1988 เมื่อที่ดินกลายเป็นของมีค่าใช้ทำการผลิตตอบสนองความต้องการของตลาดได้ เกษตรกรที่มีเงินลงทุน และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับสาธารณูปโภค เช่น การตัดถนน มักจะซื้อที่ดินในราคาถูกจากเพื่อนบ้านที่ยากจนกว่า หรือการเข้าถึงการจัดสรรที่ดินที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างคนในหมู่บ้านที่รู้จักกันดี เป็นต้น (ดู Hall et al, 2014, p. 160-166) งานวิชาการเหล่านี้ตั้งคำถามถึงภาพของหมู่บ้านในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ชาวบ้านอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน เป็นเนื้อเดียวกันและมีความเสมอภาค ว่าจริง ๆ แล้วสังคมหมู่บ้านอาจจะซับซ้อนกว่านั้น และมีความขัดแย้งอยู่ใต้ผืนน้ำ ซึ่งการกีดกันในละแวกบ้านเกิดขึ้นในลักษณะธรรมดา โดยแทบจะไม่มีกรณีขูญหน้ากัน

ท้ายที่สุด กรณีศึกษาความขัดแย้งในที่ดินสวนปาล์มภาคใต้สะท้อนปัญหาเรื่องการกำกับดูแลที่ดินในประเทศไทยโดยเฉพาะความล้มเหลวในการกำกับปกครองที่ดินอย่างเป็นธรรมของรัฐ ทั้งจากกฎระเบียบ เช่น การออกกฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดการที่ดิน การอนุรักษ์ป่า การประกาศเขตพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรม การทุจริตคอร์รัปชันและการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินโดยมิชอบ การใช้กำลังบังคับให้ชาวบ้านออกจากพื้นที่สัมปทาน และการอ้างความชอบธรรมผ่านกฎระเบียบของรัฐ ดังนั้นแม้ที่ดินจะสามารถซื้อขายแลกเปลี่ยนได้ในระบบตลาด แต่ความสัมพันธ์เชิงที่ดินยังถูกกำกับโดยสถาบันทางการเมืองอย่างแนบแน่น และการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐในระดับต่าง ๆ ที่ร่วมมือกับนายทุนเอกชนยังทำให้ทรัพยากรยิ่งกระจุกตัว ไม่ได้กระจายออกไปอย่างทั่วถึงเป็นธรรม ในขณะเดียวกันก็สะท้อนความซับซ้อนของปัญหาเรื่องที่ดินที่มีมูลค่าขึ้นจากการเฟื่องฟูของปาล์มน้ำมัน กรณีการกีดกันในละแวกบ้านที่เกิดขึ้น

สะท้อนว่าชาวบ้านในพื้นที่เป็นตัวแสดงที่มีความสำคัญต่อการกีดกันการเข้าถึงที่ดิน และพวกเขาอาจจะมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ดังกล่าวและสร้างอำนาจความชอบธรรม ผ่านยุทธวิธีต่าง ๆ เท่าที่คนไร่อำนาจจะต่อรองได้ เพื่อที่จะบรรเทาปัญหาความขัดแย้ง รัฐอาจต้องปรับทิศทางการจัดการและการอนุญาตใช้ประโยชน์จากป่าที่ไม่เพียงตอบสนองต่อกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่หรือกลุ่มผู้มีอำนาจ แต่จะต้องคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการของคนในท้องถิ่นด้วย ในขณะที่รัฐอนุญาตให้บริษัทขนาดใหญ่ เข้าถึงแหล่งทรัพยากรได้ สร้างมาตรการสนับสนุนทั้งทางภาษีและตลาด แต่เมื่อเป็นกรณีของชาวบ้าน พวกเขาถูกขับออกจากที่ดินหรือกลายเป็นแรงงานรับจ้างราคาถูกในสวนเกษตรของบริษัท ในพื้นที่แปลงขนาดใหญ่นั้นอาจสร้างการผูกขาดรัวราย ให้เจ้าของธุรกิจเพียงรายเดียว แต่หากนำที่ดินแปลงใหญ่ นั้นจัดสรรให้ประชาชน ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่มาจากการทำมาหากินของประชาชนอาจจะได้พอ ๆ กัน แต่การเข้าถึงที่ดินของเกษตรกรนำมาสู่ผลตอบแทนทางสังคมและความเสมอภาค

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย ระบบกำกับดูแลที่ดินเพื่อการพัฒนา: ทางเลือกการใช้ที่ดินและนโยบายที่ดินใน 20 ปีข้างหน้า ที่ผู้เขียนร่วมใน, ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ. (2564). ระบบกำกับดูแลที่ดินเพื่อการพัฒนา: ทางเลือกการใช้ที่ดินและนโยบายที่ดินใน 20 ปีข้างหน้า สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ศ. ดร. ผาสุก พงษ์ไพจิตร ที่ให้โอกาสได้มีส่วนร่วมในการทำงานครั้งนี้ และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งสามท่านที่อ่านบทความให้อย่างละเอียด รวมถึงสนทนาเชิงความคิดจนทำให้บทความมีความสมบูรณ์และคมชัดยิ่งขึ้นด้วย

เอกสารอ้างอิง

- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2535). บทที่ 1 ผลการศึกษาและข้อเสนอทางนโยบาย ใน เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (บรรณาธิการ), *วิวัฒนาการของการบุกเบิกที่ดินทำกินในเขตป่า* (หน้า 9-38). กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- ชลิดา บัณฑิตวงศ์ และอนุสรณ์ อุณโณ. (2546). *พลวัตรรัฐกิจชุมชนหมู่บ้านภาคใต้ตอนบนฝั่งตะวันออก*. กรุงเทพฯ: วิถีทัศน์.
- ณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์. (2563). การกำกับดูแลที่ดิน การเมืองในชีวิตประจำวัน และโครงการพัฒนาพลังงานลมบนพื้นที่ ส.ป.ก.จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*. 16(1), 161-192.
- นรพัทธ์ อัครวัลลภ และสัณห์รัฐ เศรษฐศักดิ์ดาศิริ. (2560). ความเหลื่อมล้ำในมิติต่างๆ ของประเทศ. *วารสารการเงินการคลัง* (กรกฎาคม – กันยายน), 16-22.
- ไทยพีบีเอส. (2555). ความขัดแย้งเพื่อแย่งที่ดินทำกินใน จ.กระบี่. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/127672>
- ไทยพีบีเอส. (2563). ชวนจับตานักพิพากษาศาลฎีกาฟ้องนักปกป้องสิทธิฯ รายที่ 6 ของ สกต. 26 ส.ค.นี้ สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://the-citizen.plus/node/45308>
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2536). *ปัญหาท้าทายของสังคมไทย ใครจะได้อะไร? อย่างไร?*. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี 2536 สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- ประชาไท. (2549). รายงานพิเศษเปิดโปงปมที่ดินสุราษฎร์ กระบี่. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2563, จาก <https://prachatai.com/journal/2006/11/10702>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2564). คนร้ายบุกยิงแกนนำเรียกร้องพื้นที่สวนปาล์มหมดสัมปทานดับคาสวนยาง. สืบค้น เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2563, จาก <https://mgronline.com/south/detail/9640000042828>
- วิจิตร ว่องวาทิพย์ (2535). *สู่ทางได้โอกาสส่งออกและผลกระทบจากการมีเขตการค้าอาเซียน (สำหรับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม)*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งประเทศไทย.

- ศยามล ไกยูรวงศ์ (บรรณารักษ์). (2549). เปิดโปงความจริงการตรวจสอบสัญญาเช่า
สวนปาล์ม. สุราษฎร์ธานี: เครือข่ายปฏิรูปที่ดินเพื่อคนจนภาคใต้.
- สงบ ส่งเมือง. (2546). เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านภาคใต้ในรอบห้าทศวรรษที่ผ่านมา.
กรุงเทพฯ: สถาบันวิถีสถิติ.
- สุณี ไชยรส. (2549). บทนำ ใน คณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
- แห่งชาติ รายงานสถานการณ์การละเมิดสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า ปี 2545-2548,
(หน้า 7-9). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตะวันออก.
- สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้. (2562). พื้นที่ป่าไม้ ตามโครงการจัดทำสภาพพื้นที่
ป่าไม้ ปี พ.ศ. 2562. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://www.forest.go.th/land/category/paper/>
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2546). สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี 26 สิงหาคม
2546. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://www.cabinet.soc.go.th> ค้นหาข้อมูลมติคณะรัฐมนตรี
- สุัญญา ทองรักษ์ และคณะ. (2562). การผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน: คู่มือสำหรับ
เกษตรกรรายย่อย. สงขลา: นคร อินเตอร์พรีส
- Borras, J.R., S.M. & Franco, J.C. (2012). Global Land Grabbing and Trajectories
of Agrarian Change: A Preliminary Analysis. *Journal of Agrarian
Change*, 12 (1), 34-59.
- Borras, S. M., Franco, J. C., Isakson, S. R., Levidow, L., & Vervest, P. (2016).
The rise of flex crops and commodities: implications for research.
The Journal of Peasant Studies, 43(1), 93-115.
- Cramb, R. A. (2013). Palmed off: incentive problems with joint-venture schemes
for oil palm development on customary land. *World Development*, 43,
84-99.
- Cramb, R. A. & McCarthy, F. (2016) *The oil palm complex: smallholders,
agribusiness and the state in Indonesia and Malaysia*. Singapore: NUS
Press.

- Dallinger, J. (2011). Oil palm development in Thailand: economic, social and environmental considerations in Colchester, M. & Chao, S. (eds.), *Oil Palm Expansion in South East Asia Trends and implications for local communities and indigenous peoples* (pp. 24-51). London: Forest Peoples Programme.
- Hall, D. (2011). Land grabs, land control, and Southeast Asian crop booms. *The Journal of Peasant Studies*, 38(4), 837-857.
- Hall, D., Hirsch, P, Li, Tania, M. (2011). *Powers of Exclusion: Land Dilemmas in Southeast Asia*. Singapore: NUS Press.
- Jiwan, N. (2012) The Political Ecology of the Indonesian Palm Oil Industry in Ply, O & Bhattacharya, J. (eds.), *The Palm Oil Controversy in Southeast Asia: A Transnational Perspective* (pp. 1-24). Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.
- Li, T.M. (2014). *Land's End: Capitalist Relations on an Indigenous Frontier*. Durham and London: Duke University Press.

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG:
กรณีวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย ตำบลนาจั่ว อำเภอสังคม
จังหวัดหนองคาย

Community Product Development by the BCG Economy Model:
A Case of Banana Processing Community Enterprise,
Na Ngio Sub-district, Sang Khom District, Nong Khai Province

ชุติพงศ์ คงสันเทียะ¹ และ ชฎาล นาคใหม่²

Chutipong Khongsanthia¹ and Chadon Nakmai²

^{1,2}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

^{1,2}Faculty of Humanities and Social Sciences

^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

^{1,2}Udon Thani Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาศักยภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย และ (2) ออกแบบและสร้างกิจกรรมสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG ของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วยบ้านดงป่าเป็ล้อย หมู่ 6 ตำบลนาจั่ว อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย เป็นรูปแบบวิจัยเชิงพัฒนา โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลในหลายรูปแบบ ได้แก่ การสัมภาษณ์กลุ่ม การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และมีการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนเพื่อกำหนดกลยุทธ์การพัฒนา การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการติดตามประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่า วิสาหกิจชุมชนมีศักยภาพด้านกำลังการผลิต วิสัยทัศน์ผู้นำ และมีโอกาสด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ กระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการขึ้นทะเบียนเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ส่วนจุดอ่อนและอุปสรรคคือการขาดความรู้และทักษะการแปรรูป คู่แข่งการตลาด และต้นทุนที่เพิ่มสูง ทำให้มีการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ 3 ครั้ง ได้แก่ การให้ความรู้การแปรรูปกล้วยเป็นเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ และการแปรรูปขยะ การติดตามและประเมินผลพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการนำความรู้และทักษะไปใช้ประโยชน์และได้ผลลัพธ์ออกมา 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ 'ไซเดอร์กล้วยสังคม' และ 'น้ำหมักชีวภาพ' จากเปลือกกล้วย โดยอยู่ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG ครอบคลุมหลักการได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว

คำสำคัญ: แนวคิดเศรษฐกิจ BCG, ผลิตภัณฑ์ชุมชน, วิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย, อำเภอสังขาม, นongkay

Abstract

This research aimed to (1) study the potential of the community products from banana processing community enterprise in Ban Dong Pa Plueai, Moo 6, Na Ngio sub-district, Sang Khom district, Nong Khai province, Thailand, and (2) design activities for the community enterprise to develop community products under BCG economy model. The research employed a multi-stage developmental research design. Data were collected through group interviews and participant observation. And there are activities to promote the potential of community enterprise, namely the analysis of community potential for development strategies, workshops, and evaluation of implementation results.

The findings indicate the community enterprise had visionary leaders, sufficient production capacity, and geographically-indicated bananas, which could help them attain government support and become a new popular eco-tourism destination. However, they were confronted with a lack of more advanced knowledge and processing skills, as well as intense market competition and increased costs. As a result, 3 workshops covering healthy beverages from banana processing, brand and packaging development, and waste processing were organized to address such challenges. Following the analysis of the findings, it was discovered that the community enterprise used their newly-acquired knowledge and skills to benefit the community by producing two new products; “Sang Khom Banana Cider” and “Bio-Extract from Banana Peels”, in accordance with the BCG economy model of bio-economy, circular economy, and green economy.

Keywords: BCG economy model, community product, banana processing community enterprise, Sang Khom district, Nong Khai

บทนำ

ในช่วงระยะ 1-2 ทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ การค้า สังคม และวัฒนธรรม และยิ่งมีการระบาดของโรค COVID-19 ก็ยังมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อทุกภาคส่วน นับตั้งแต่ความเสียหายทางเศรษฐกิจจำนวนมาก พหุกรรมและการใช้ชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงไป เป็นเหตุให้ประเทศไทยต้องมีการรับมือกับวิกฤตเชิงซ้อนของโลกเหล่านี้พร้อมกับเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสโดยการเปลี่ยนประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เช่นการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2563: 3-10)

“แนวคิดเศรษฐกิจ BCG” ถูกนำเสนอในฐานะทางออกสำคัญของวิกฤตเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ดังที่รัฐบาลไทยได้กำหนดให้เป็นวาระสำหรับพัฒนาประเทศ ด้วยความหวังว่าจะช่วยนำพาเศรษฐกิจของประเทศให้รอดพ้นภาวะผันผวนของโลกดังกล่าว โดยเพิ่มการลงทุนในวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และกิจกรรมที่จะสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้การคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมระดับโลก (Thailand Board of Investment, 2021: 4) นอกจากนี้ “แนวคิดเศรษฐกิจ BCG” ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว ยังถูกนำไปใช้เป็นหลักการและแนวคิดสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และกระจายรายได้ โอกาส และความมั่งคั่งได้อย่างทั่วถึง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565: 106)

“อำเภอสังขม” มีเกษตรกรปลูกกล้วยน้ำว้ามากที่สุดในจังหวัดหนองคาย ถือเป็นฐานการผลิตและส่งจำหน่ายกล้วยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กล่าวน้ำว้าถือเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของอำเภอสังขม จนมีการจัดงาน “เทศกาลวันกล้วยน้ำว้า” ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 ซึ่งกล้วยน้ำว้าพันธุ์พื้นเมืองนั้นมีชื่อว่า “พันธุ์มะลิอ่อน” มีการแปรรูปเป็นกล้วยตากกันอย่างแพร่หลาย และด้วยรสชาติและวิธีการผลิตที่เฉพาะ ทำให้มีการขึ้นทะเบียน “กล้วยตากสังขม” เป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ภูมิศาสตร์ (Geographical Indication: GI) โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ (กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวง

พาณิชย์, 2563) ก่อให้เกิดประโยชน์ในทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนอำเภอสังขละบุรีเป็นอย่างมาก

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย ตำบลนาजू อำเภอสังขละบุรี จังหวัดหนองคาย เป็นอีกกลุ่มอาชีพที่รวมตัวกันเพื่อแปรรูปและจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากกล้วยน้ำว้า อย่างไรก็ตาม ในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา ทางกลุ่มประสบปัญหาด้านรายได้ที่ลดลง ซึ่งเป็นผลมาจากผลิตภัณฑ์ไม่มีความหลากหลาย ขาดมาตรฐาน ไม่ดึงดูดลูกค้า ต้นทุนการแปรรูปที่สูงขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ประกอบกับคู่แข่งทางการตลาดในท้องถิ่นที่เพิ่มมากขึ้น (ชุดพงศ์ คงสันเทียะ และคณะ, 2564: 12) ในขณะที่ “แนวคิดเศรษฐกิจ BCG” ก็ถูกนำเสนอในฐานะทางออกของปัญหาเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมชุมชน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วยดังกล่าว โดยใช้ “แนวคิดเศรษฐกิจ BCG” เป็นแนวทางในการยกระดับศักยภาพด้านการผลิตของกลุ่มให้ได้ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง ควบคู่กับการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคาดหวังว่าแนวคิดดังกล่าวจะผลักดันสู่ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของชุมชนในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วยบ้านดงป่าเป็ล้อย หมู่ 6 ตำบลนาजू อำเภอสังขละบุรี จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อออกแบบและสร้างกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย บ้านดงป่าเป็ล้อย หมู่ 6 ตำบลนาजू อำเภอสังขละบุรี จังหวัดหนองคาย ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และหากพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จะเป็นประเภทวิจัยประยุกต์ (Applied research) รูปแบบวิจัยเชิงพัฒนา (Research and Development: R&D) ที่มีการดำเนิน

งานหลายขั้นตอน โดยมุ่งเป้าหมายพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย บ้านดงป่าเปลือย หมู่ 6 ตำบลนาจิว อำเภอสังขุม จังหวัดหนองคาย ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG ขอบเขตเวลาอยู่ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564 – กันยายน พ.ศ. 2565

1. วิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่

1.1 การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview) โดยเลือกแบบเจาะจงไปยัง คณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ประธาน (1 คน) รองประธาน (รองประธาน 2 คน) เภรัญญิก (1 คน) เลขานุการ (1 คน) และกรรมการ (2 คน) ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) แบ่งเป็น จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่ การสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อค้นหาศักยภาพของกลุ่มในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ 1 ครั้ง เพื่อค้นหาศักยภาพ ปัญหา ความต้องการของกลุ่ม และการสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อถอดบทเรียนหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามหลักการทบทวนหลังปฏิบัติ (After Action Review: AAR) 1 ครั้ง เพื่อเก็บข้อมูลความพึงพอใจและการติดตามผลการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

1.2 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant observation) โดยคณะผู้วิจัยจะเปิดเผยตนเองและวัตถุประสงค์การวิจัยให้ได้รับทราบ และเข้าไปร่วมในแต่ละกิจกรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ การจัดการวัตถุดิบ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview questionnaire) และใช้การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview - SSI) (สุจินต์ สิมารักษ์ และ สุเกศินี สุภธีระ, 2530) ในขั้นตอนการสัมภาษณ์คณะกรรมการกลุ่มครั้งที่ 1 เพื่อเก็บข้อมูลศักยภาพของกลุ่มและผลิตภัณฑ์ มีแนวทางและประเด็นการสัมภาษณ์ ได้แก่ จุดแข็ง/จุดอ่อน ปัญหา ข้อจำกัด และความต้องการของกลุ่มในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ข้อมูลโครงสร้างกลุ่ม รูปแบบผลิตภัณฑ์ ฤดูกาล/ตรา เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่ใช้ การจัดการวัตถุดิบและขยะ ต้นทุน-กำไร วิธีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ผ่านมา

ของกลุ่ม ฯลฯ และในขั้นตอนการสัมภาษณ์คณะกรรมการกลุ่มครั้งที่ 2 เพื่อถอดบทเรียนหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีแนวทางและประเด็นสัมภาษณ์ ได้แก่ ความพึงพอใจ การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว

2.2 เครื่องมือการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ (SWOT Analysis and TOWS Matrix) ได้แก่ การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มและผลิตภัณฑ์โดยแบ่งเป็นศักยภาพภายใน: จุดแข็ง (Strengths) และ จุดอ่อน (Weaknesses) และศักยภาพภายนอก: โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค/ภาวะคุกคาม (Threats) และการนำข้อมูลศักยภาพข้างต้นมาวางแผนและกำหนดกลยุทธ์สำหรับพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG

2.3 การจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อให้ความรู้และทักษะการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ การแปรรูปกล้วยเพื่อเพิ่มมูลค่า การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน และการแปรรูปขยะ โดยแต่ละกิจกรรมมีจำนวนสมาชิกกลุ่มเข้าร่วมทั้งหมด 24 คน ใช้เครื่องมือประเมินผล ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม และแบบสังเกตการณ์การฝึกปฏิบัติ

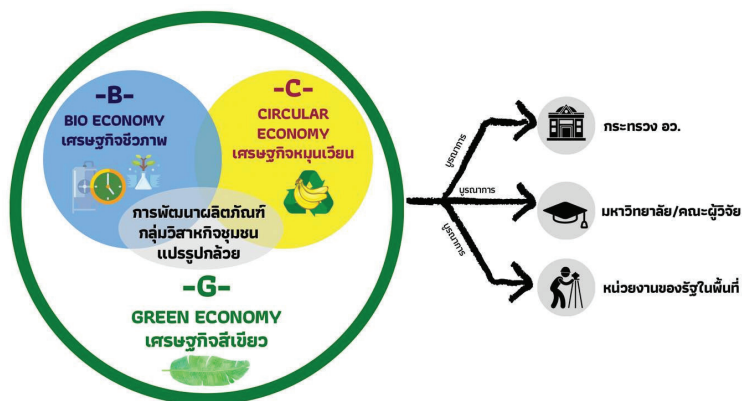
2.4 การติดตามและประเมินผลของการดำเนินกิจกรรม ใช้เครื่องมือประเมินผล ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจ แบบสังเกตการณ์พฤติกรรม การนำความรู้และทักษะไปใช้ประโยชน์ และการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (Return on Investment: ROI) โดยวัดจากกำไรสุทธิของการขายผลิตภัณฑ์และเงินลงทุน (กำไรสุทธิ/เงินลงทุน $\times$ ร้อยละ 100) และการประเมินผลตอบแทนทางสังคม (Social Return on Investment: SROI) โดยวัดจากมูลค่าปัจจุบันรวม (Total value) และมูลค่าปัจจุบันนำเข้าทั้งหมด (Total input) (มูลค่าปัจจุบัน/มูลค่าปัจจุบันนำเข้า $\times$ ร้อยละ 100)

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

“แนวคิดเศรษฐกิจ BCG” หรือ “Bio-Circular-Green Economy” หมายถึง แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม 3 มิติไปพร้อมกัน ได้แก่ “เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy)” ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้เป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง “เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular economy)” ที่คำนึงถึงการนำทรัพยากรกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และทั้ง 2 เศรษฐกิจนี้จะอยู่ภายใต้ “เศรษฐกิจสีเขียว (Green economy)” ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ควบคู่กับการพัฒนาสังคมและรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน (Kumagai, 2022: 2) สำหรับกรณีประเทศไทย “แนวคิดเศรษฐกิจ BCG” คือ โมเดลเศรษฐกิจใหม่ในการขับเคลื่อนการเติบโตของเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม ด้วยการสร้างและใช้ความเข้มแข็งระดับพื้นที่ขยายไปสู่ประเทศ และเชื่อมโยงสู่ประชาคมโลก (กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564: 16-17)

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจ BCG ให้กับเศรษฐกิจฐานรากระดับชุมชนนั้น ทำได้โดยการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ไม่ซับซ้อนและนวัตกรรมการจัดการที่จะนำไปสู่การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และสร้างความหลากหลาย เช่น การสนับสนุนให้เกิดการแปรรูปผลผลิตเกษตรเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง การสนับสนุนให้เกษตรกรนำเทคโนโลยีสมาร์ทฟาร์ม (Smart farm) มาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการใช้ปุ๋ย และยา การสร้างระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนที่เน้นการแปลงของเสียเป็นรายได้ เพื่อแก้ปัญหาขยะที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางการเกษตร เป็นต้น (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2563)

ดังนั้น การปรับใช้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG เพื่อการพัฒนาดัชนีชี้วัดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วยในงานวิจัยนี้ จึงเป็นไปตามกรอบความสัมพันธ์ระหว่างมิติทั้ง B-C-G ได้แก่ การใช้องค์ความรู้มาเพิ่มศักยภาพการแปรรูปให้กับกลุ่มเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและมีมูลค่าสูงขึ้น (B) การสร้างระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนภายในกลุ่ม (C) โดยการแปรรูปขยะให้เกิดรายได้และการนำไปใช้ประโยชน์ซ้ำ (G) ด้วยการบูรณาการกับหน่วยงานภายนอก ได้แก่ มหาวิทยาลัย กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว). และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

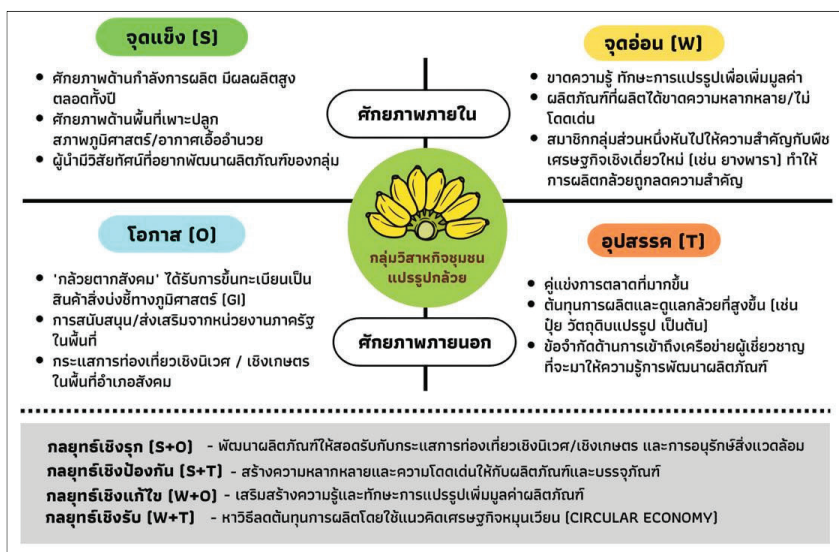

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยใช้ “แนวคิดเศรษฐกิจ BCG”

ผลการวิจัย

1. ศักยภาพกลุ่มและผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย จดทะเบียนกับสำนักงานเกษตรอำเภอสังขมิในชื่อ “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยบ้านดงป่าเปลือย” ตั้งแต่วันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2558 รหัสทะเบียน 4-43-08-04/1-0030 ที่ทำการกลุ่มเลขที่ 25 หมู่ 6 ตำบลนาจั่ว อำเภอสังขมิ จังหวัดหนองคาย (สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาจั่ว, 2560: 10) ประธานกลุ่มปัจจุบันคือ นางอนงค์ หำพิลา มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 24 คน ได้แก่ กล้วยตาก กล้วยทอด และกล้วยฉาบรสชาติต่างๆ จากการวิเคราะห์ศักยภาพภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้วยวิธีการ SWOT Analysis พบว่า มีจุดแข็งด้านการผลิต เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์และอากาศที่เอื้ออำนวย กลุ่มสามารถผลิตกล้วยได้ปริมาณมากตลอดทั้งปี ประกอบกับมีผู้นำกลุ่มที่มีวิสัยทัศน์ ส่วนด้านการพัฒนาสินค้าและการตลาดของกลุ่ม มีจุดอ่อนด้านความรู้ ทักษะ และเทคโนโลยีสำหรับแปรรูปเพิ่มมูลค่า ทำให้ผลิตภัณฑ์ยังขาดความหลากหลาย สำหรับศักยภาพภายนอกนั้น ได้แก่ การขึ้นทะเบียนให้กล้วยตากอำเภอสังขมิเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ประกอบกับกระแสการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลนาจิว เกษตรอำเภอสังคม พัฒนาชุมชนอำเภอสังคม เป็นต้น ทำให้มีงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มและผลิตภัณฑ์จากกล้วยของกลุ่มก็มีช่องทางจำหน่ายมากขึ้น ในขณะที่อุปสรรคสำคัญคือ มีคู่แข่งการตลาดในพื้นที่เพิ่มขึ้น และต้นทุนการผลิตและดูแลกล้วยที่เพิ่มขึ้น ทำให้สมาชิกส่วนหนึ่งหันไปให้ความสำคัญกับพืชเศรษฐกิจใหม่ที่เป็นพืชเชิงเดี่ยว (ยางพารา) เป็นเหตุให้กล้วยที่เป็นพืชเศรษฐกิจเดิมถูกลดความสำคัญลง

ภาพที่ 2 วิเคราะห์ศักยภาพของผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย

ดังนั้น จากการวิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วยดังกล่าว จึงมีการกำหนดกลยุทธ์สำหรับพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG ด้วยวิธีการ TOWS Matrix ได้แก่ (1) **กลยุทธ์เชิงรุก (S+O)** คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้สอดคล้องกับกระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การโอกาสเรื่องสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อสร้าง

เรื่องราว (Story) ให้กับผลิตภัณฑ์ โดยต้องสัมพันธ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ (2) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (S+T) คือ การสร้างความหลากหลายและความโดดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ โดยเฉพาะการยกระดับสู่ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง (3) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (W+O) คือ การเสริมสร้างความรู้และทักษะการแปรรูปเพิ่มมูลค่า โดยเน้นทักษะที่ไม่ซับซ้อนเกินไปทั้งยังเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (4) กลยุทธ์เชิงรับ (W+T) คือ การหาวิธีลดต้นทุนการผลิตโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

ภาพที่ 3 เวทีระดมสมองเพื่อค้นหาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 4 สังเกตการณ์การแปรรูปและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

2. การออกแบบและสร้างกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG จากการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์สำหรับพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยใช้วิธีวิเคราะห์ SWOT Analysis และ TOWS Matrix คณะผู้วิจัยจึงได้มีการวางแผนดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกับคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งแบ่งได้ทั้งหมด 3 กิจกรรม ได้แก่

2.1 กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพจากกล้วยน้ำว้า มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีทักษะและความรู้แปรรูปกล้วยน้ำว้าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง แก้ปัญหาช่วงผลผลิตกล้วยล้นตลาดและราคาตกต่ำ ซึ่งเน้นใช้เทคโนโลยีที่ไม่ซับซ้อนและวัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่นเพื่อรักษาระดับต้นทุน (ได้แก่ กล้วย และน้ำผึ้งป่า) โดยมีวิทยากรให้ความรู้จากสาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพ คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ระดับความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มที่มีต่อกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.22 หรือระดับ “พึงพอใจมาก” มีผู้ตอบแบบประเมิน 24 คน (n=24)

ภาพที่ 5 กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพจากกล้วยน้ำว้า

2.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบตราผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจมีทักษะและความรู้ในการออกแบบและพัฒนารูปลักษณ์เพื่อให้มีความหลากหลายและโดดเด่น น่าสนใจ และดึงดูดลูกค้า โดยมีการฝึกการออกแบบโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์อย่างง่าย การระดมสมองเพื่อสร้าง

ต้นแบบตราสินค้า ฉลาก และบรรจุภัณฑ์ โดยมีวิทยากรให้ความรู้จากสาขาวิชา ออกแบบผลิตภัณฑ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ระดับความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มที่มีต่อกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย($\bar{X}$)เท่ากับ 4.52 หรือระดับ “พึงพอใจมากที่สุด” มีผู้ตอบแบบประเมิน 24 คน (n=24)

ภาพที่ 6 การอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบตราผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

2.3 การอบรมเชิงปฏิบัติการการแปรรูปขยะจากการเกษตร (เปลือกกล้วย) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจมีทักษะและความรู้ในการจัดการขยะในกระบวนการผลิตและแปรรูป ได้แก่ การแปรรูปเปลือกกล้วยเป็นปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ โดยสามารถนำไปปรับใช้ประโยชน์เพื่อลดต้นทุนค่าปุ๋ยในการทำเกษตร การเกษตร และนำไปสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดรายได้ ทั้งนี้การแปรรูปเปลือกกล้วยเป็นปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพดังกล่าวยังสอดคล้องกับหลักการ “ขยะเป็นศูนย์ (Zero waste)” ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยเพิ่มการใช้ประโยชน์ให้แก่ของเสีย โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นมลพิษต่อทั้งสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกิจกรรมนี้ได้รับการอนุเคราะห์วิทยากรผู้ให้ความรู้จากสถานีพัฒนาที่ดินหนองคาย ระดับความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มที่มีต่อกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย($\bar{X}$)เท่ากับ 4.30 หรือระดับ “พึงพอใจมาก” มีผู้ตอบแบบประเมิน 24 คน (n=24)

ภาพที่ 7 การอบรมเชิงปฏิบัติการการแปรรูปขยะจากการเกษตร (เปลือกกล้วย)

3. การติดตามผลการนำไปใช้ประโยชน์ เป็นการประเมินและติดตามผลของการจัดกิจกรรมการให้ความรู้และทักษะเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย โดยแบ่งออกเป็น

3.1 การถอดบทเรียนหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยเป็นการสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อถอดบทเรียนตามหลักการทบทวนหลังปฏิบัติ (AAR) เพื่อสะท้อนข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมและการนำองค์ความรู้จากกิจกรรมไปใช้ประโยชน์ มีคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเข้าร่วมจำนวน 7 คน ซึ่งภาพรวมรู้สึก “พึงพอใจมาก” และมีแนวโน้มการนำไปใช้ประโยชน์โดยพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ของกลุ่มดังบทให้สัมภาษณ์ของประธานกลุ่ม ดังนี้

“... ก่อนหน้านั้นเรารวมกลุ่มกันมานาน แต่มันก็เหมือนไปต่อไม่ได้สักที บางที่เราคิดได้นะ ว่าอยากแปรรูปไปแบบนี้แบบนั้น แต่กำลังความรู้เรามีไม่ถึง กิจกรรมที่จัดไปนั้นจึงเหมือนโอกาสที่ไปปลดล็อกปัญหากลุ่มเรา สมาชิกกลุ่มถือว่าตอบรับไปในทางที่ดี เพราะเหมือนเราได้แนวทางว่าเราจะต่อยอดของเดิมอะไรได้บ้าง หรือเราจะทำยังไงให้ต้นทุนที่ลงไปในนั้นคุ้มค่าที่สุด ซึ่งทางกลุ่มเราได้มาปรึกษากันว่าจะทำอย่างไรต่อ ซึ่งกลุ่มเราได้ทำผลิตภัณฑ์ตามที่ได้อบรมมาทั้งสองตัว เพราะลองทำดูแล้วก็ไม่ยาก ซึ่งกลุ่มเราก็ทดลองตลาดไปแล้วช่วงหลายเดือนที่ผ่านมา ผลตอบรับลูกค้าก็ถือว่าดี โดยเฉพาะไซเดอร์ และในอนาคตเร็ว ๆ นี้ก็กำลังวางแผนทำเรื่องขอ OTOP ให้กับไซเดอร์ด้วย...”

(ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน, 2565)

(ก)

(ข)

ภาพที่ 8 การติดตามผลการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

(ก) การจัดเวทีถอดบทเรียนหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม

(ข) การลงพื้นที่สังเกตการณ์การแปรรูปกล้วยตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่

3.2 การติดตามการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยมีการติดตามหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในระยะ 1 เดือน พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วยมีการจัดทำผลิตภัณฑ์ใหม่โดยอาศัยต้นแบบของตราสินค้า ฉลาก และบรรจุภัณฑ์ที่ได้หลังเสร็จสิ้นกิจกรรม ทั้งยังเป็นไปตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ “ไซเดอร์กล้วยสังคัม (Sang Khom Banana Cider)” หรือการแปรรูปกล้วยน้ำว้าเป็นเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ และผลิตภัณฑ์ “น้ำหมักชีวภาพจากเปลือกกล้วย (Bio-Extract from Banana Peels)” นอกจากนี้ มีการทดลองตลาดโดยการจำหน่ายในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2565 ซึ่งผลิตภัณฑ์ “ไซเดอร์กล้วยสังคัม” มีการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (SOI) เท่ากับร้อยละ 12 และผลกระทบทางสังคม (SROI) ร้อยละ 132 และผลิตภัณฑ์ “น้ำหมักชีวภาพจากเปลือกกล้วย” มีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (SOI) อยู่ที่ร้อยละ 6.66 และผลตอบแทนทางสังคม (SROI) ร้อยละ 220 นอกจากนี้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกำลังวางแผนยื่นขอจดทะเบียนมาตรฐานผลิตภัณฑ์โอท็อป (OTOP) ให้กับผลิตภัณฑ์ “ไซเดอร์กล้วยสังคัม” ต่อสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสังคัม จังหวัดหนองคาย ในอนาคต

(ก)

(ข)

(ค)

ภาพที่ 9 ต้นแบบผลิตภัณฑ์และตราสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการพัฒนาแล้ว

(ก) เครื่องดื่มไซเดอร์กล้วยสังคม (Sang Khom Banana Cider)

(ข) น้ำหมักชีวภาพจากเปลือกกล้วย (Bio-Extract from Banana Peels)

(ค) การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการพัฒนาแล้ว

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้แนวคิด “เศรษฐกิจ BCG”: กรณีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย ตำบลนาจั่ว อำเภอสงคม จังหวัดหนองคาย สามารถแยกประเด็นสรุปและอภิปรายตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

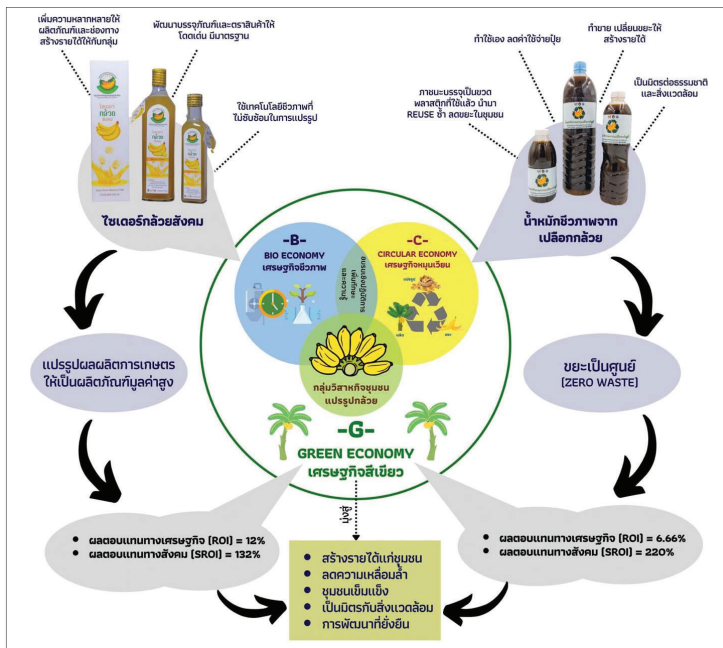
1. การวิเคราะห์ศักยภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย โดยใช้เครื่องมือ SWOT analysis และ TOWS matrix พบว่า ศักยภาพเชิงบวกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การมีสภาพพื้นที่ทั้งภูมิศาสตร์และอากาศที่อำนวย ทำให้ได้ผลผลิตกล้วยที่มีคุณภาพสูงตลอดปี ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสินค้าที่บ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ประกอบกับการจัดการองค์กรโดยประธานที่มีวิสัยทัศน์ทำให้หน่วยงานของรัฐในพื้นที่เข้ามาสนับสนุน โดยเฉพาะในทิศทางที่ให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนสำคัญคือ กลุ่มยังขาดความรู้และทักษะในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทำให้ผลิตภัณฑ์ขาดความหลากหลายและไม่โดดเด่น ประกอบกับภาวะคุกคามเรื่องคู่แข่งการตลาด ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และการเข้ามาของพืชเศรษฐกิจใหม่

ที่ทำให้กล้วยลดความสำคัญลง ทำให้ต้องมีการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์เสริมสร้างความรู้และทักษะเพื่อปิดช่องว่างของปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจทั้งสิ้น 4 กลยุทธ์ (เชิงรุก, เชิงป้องกัน, เชิงแก้ไข, เชิงรับ) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิต หล่อจิระสุนทรกุล และคณะ (2561) ที่ใช้เครื่องมือ SWOT analysis เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของโซ่อุปทานผ้าไหมไทย-ลาว และใช้ TOWS matrix ในการเสนอกกลยุทธ์ในการเพิ่มศักยภาพในการผลิตผ้าไหมระหว่างไทยและ สปป.ลาว ออกได้เป็น 4 กลยุทธ์ (S+O, S+T, W+O, W+T) ทั้งนี้ข้อค้นพบสำคัญของทั้งสองงานวิจัยก็คือ การชี้ให้เห็นความสำคัญของกระบวนการ SWOT analysis และ TOWS matrix โดยทำให้ได้มาซึ่งกลยุทธ์และวิธีการพัฒนาที่สัมพันธ์และตอบโต้กับบริบทปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นหน่วยวิเคราะห์

2. การออกแบบและจัดกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วยโดยเป็นการใช้กลยุทธ์ทั้ง 4 ในขั้นตอน TOWS matrix มาวิเคราะห์เพื่อสร้างกิจกรรมพัฒนาผลิตภัณฑ์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG จึงทำให้ได้กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ 3 ครั้ง ได้แก่ การแปรรูปเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และการแปรรูปขยะ จนทำให้ได้ผลลัพธ์ (Outcomes) จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ “ไซเดอร์กล้วยสังคัม” ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงโดยใช้เทคโนโลยีการแปรรูปที่ไม่ซับซ้อนและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม สอดคล้องตามหลักการ “B” (เศรษฐกิจชีวภาพ) และ “นำหมักชีวภาพจากเปลือกกล้วย” ซึ่งเป็นการแปรรูปขยะให้เกิดการใช้ซ้ำที่สอดคล้องตามหลักการ “C” (เศรษฐกิจหมุนเวียน) และทั้งสองผลิตภัณฑ์ใหม่นี้ก็ยังคงเกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (ROI) และผลตอบแทนทางสังคม (SROI) ที่เป็นรูปธรรม และก่อให้เกิดผลดีต่อด้านสิ่งแวดล้อมตามหลักการ “G” (เศรษฐกิจสีเขียว) ในประเด็นการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแนวคิดของ Skar et al (2020) และงานศึกษาของ Breunig et al (2019) ที่ชี้ให้เห็นความสำคัญของ “แนวคิดเศรษฐกิจ BCG” ที่มีผลต่อด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ผ่านตัวอย่างของการใช้ประโยชน์จากขยะอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร เศษพืช ซึ่งสามารถนำมาทำปุ๋ยหมัก (Compost) เพราะนอกจากจะลดต้นทุนการใช้เคมีภัณฑ์ ทั้งยังมีศักยภาพในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและตรึง

คาร์บอนไดออกไซด์จากชั้นบรรยากาศที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ได้มากถึงร้อยละ 80-350 ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมด้วย

นอกจากนี้ ผลการวิจัยการพัฒนาลิขสิทธิ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วยดังกล่าว ยังเป็นการลดปริมาณขยะในกระบวนการแปรรูปกล้วย ทำให้ “ขยะเป็นศูนย์” และแปรเปลี่ยนขยะให้เป็นรายได้ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับกับงานวิจัยของ ราชา ธงภักดิ์ และ เพ็ญศิริ ชาตินิยม (2565: 198) ที่ใช้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG ในการพัฒนาลิขสิทธิ์กระดาษจากมูลช้าง (Elephant Poopopaper) ซึ่งเป็นการแปรรูปของเสียสู่การสร้างอาชีพและรายได้สู่ชุมชน ลดการตัดต้นไม้ มีการนำเศษกระดาษที่เหลือทิ้งนำกลับมาผสมเป็นเยื่อกระดาษใหม่ ปราศจากการใช้สารเคมี และยังลดการปล่อยก๊าซมีเทนจากการย่อยสลายตามธรรมชาติของมูลช้าง ซึ่งครบทุกตามหลักการ B-C-G เช่นเดียวกับงานวิจัยของคณะผู้วิจัยนี้

ภาพที่ 10 สรุปการพัฒนาลิขสิทธิ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วยภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. หน่วยงานรัฐในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ “แนวคิดเศรษฐกิจ BCG” ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยขยายผลทั้งในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อยกระดับการผลิต แปรรูป และจัดจำหน่ายให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดอบรมให้ความรู้และทักษะ การออกพื้นที่ให้คำปรึกษา รวมถึงการสนับสนุนด้านโครงการและทุนงบประมาณสำหรับกลุ่มอาชีพเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เป็นต้น

2. ส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีและแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG ไปยังกลุ่มอาชีพหรือวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ โดยการจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านอาชีพ การจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยน และการจัดตลาดนัดผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพ/กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยต่อยอดเพื่อยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG ตั้งแต่ระดับต้นน้ำ (Upstream) – กลางน้ำ (Midstream) – ปลายน้ำ (Downstream) ได้แก่ การผลิต การแปรรูป ไปจนถึงการจัดจำหน่าย

2. สนับสนุนการวิจัยต่อยอดกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ใช้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG เพื่อให้เกิดการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานต่างๆ เช่น มาตรฐานสินค้าโอท็อป (OTOP) มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) กระบวนการยื่นขอจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งในด้านการเพิ่มมูลค่าสินค้า ด้านความเชื่อมั่น และด้านการรับรู้ในวงกว้างแก่ตลาดผู้บริโภค

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) โดยการสนับสนุนจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) ร่วมกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (พ.ศ. 2565) และคณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่าย ได้แก่ วิทยากรให้ความรู้ในอบรมเชิงปฏิบัติการจากสถานี่พัฒนาที่ดินหนองคายและมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อว. สำนักงานตำบลนาจั่ว ตลอดจนถึงกำนันตำบลนาจั่ว และสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย บ้านดงป่าเปลือย หมู่ 6 ที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลและเข้าร่วมโครงการวิจัยมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- ชุดิพงศ์ คงสันเทียะ, ชฎาล นาคใหม่ และ วิชญ์ จอมวิญญูณ. (2564). รายงานการจัดเวทีสรุปบทเรียน ประสบการณ์ และผลการดำเนินงาน โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (U2T) ตำบลนาจั่ว อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย. อุดรธานี: สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์, กรม. (2563, 22 กันยายน). ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กล้วยตากสังคม ทะเบียน สช. 63100149.
- ราชา ธงภักดิ์ และ เพ็ญศิริ ชาตินิยม. (2565). การออกแบบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์จากสภาวะเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม. วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร, 5(3), 190-203.
- วิจิต หล่อจ๊ะระชุดนัทกุล, วลัยลักษณ์ อัครธีรวงศ์ และ กนกวรรณ ดีโรจนาประภา. (2561). การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและเมทริกซ์ทาวซ์เพื่อพัฒนายุทธวิธีการเพิ่มศักยภาพโซ่อุปทานผ้าไหมไทย-ลาว. วารสารการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 7(3), 15-26.

- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2563). *โมเดลเศรษฐกิจใหม่ BCG*. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ <https://www.bcg.in.th/bcg-by-nstda/> วันที่สืบค้น 13 ตุลาคม 2565.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาจิว. (2560). *แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564) องค์การบริหารส่วนตำบลนาจิว อำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย*. หนองคาย: งานวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาจิว.
- สุจินต์ สิมารักษ์ และ สุเกสินี สุกธีระ. (2530). *การประเมินชนบทสภาพะชนบทแบบเร่งด่วน*. ขอนแก่น: โครงการวิจัยระบบการทำฟาร์ม มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2563). *โลกเปลี่ยน คนปรับ หลุดกับดัก ขยับสู่ความยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯธุรกิจ.
- อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, กระทรวง. (2564). *ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2569*. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- Breunig, M., Amirebrahimi, J., Smith S. and Scown, C. (2019). Role of Digestate and Biochar in Carbon-negative Bioenergy. *Journal of Environmental Science and Technology*, 53(22), 12989-12998.
- Kumagai, S. (2022). BCG (Bio-Circular-Green) economy in Thailand. *Pacific Business and Industries*, 22(84), 2-31.
- Skar, G., Pineda-Martos, R. Timpe, A., Polling, B., Bohn, K., Kulvik M. and Delgado, C. (2020). Urban agriculture as a keystone contribution towards securing sustainable and healthy development for cities in the future. *Journal of Blue-Green Systems*, 2(1), 1-27.

Thailand Board of Investment. (2021). Thailand's Bio-Circular-Green Economy: Living up to Global Challenges. *Thailand Investment Review Vol. 31*.

Bangkok: The office of the Board of Investment (BOI).

สนม แสงสีอ่อน, รองประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย, *สัมภาษณ์*, 25 กันยายน 2565, ศาลาประชาคมบ้านดงป่าเปลือย หมู่ 6 ตำบลนาจั่ว อำเภอดงคำ จังหวัดหนองคาย.

อนงค์ หำพิลา, ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วย, *สัมภาษณ์*, 25 กันยายน 2565, ศาลาประชาคมบ้านดงป่าเปลือย หมู่ 6 ตำบลนาจั่ว อำเภอดงคำ จังหวัดหนองคาย.

การจัดการในภาวะฉุกเฉิน กรณีผู้ใช้บริการภายในบ้านพักเด็ก
และครอบครัวจังหวัดกาฬสินธุ์ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

Emergency Management: A Case Study
of Clients with COVID-19 Infection at Kalasin Shelter
for Children and Families

จิตติพัฒน์ จำเริญเชื้อ¹ และ วิจารย์ ชูรัตน์²
Jittipat Chamroenchuea¹ and Wijal Churat¹

^{1,2}บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกาฬสินธุ์

^{1,2}Kalasin Shelter for Children and Families

^{1,2}กรมกิจการเด็กและเยาวชน

^{1,2}Department of Children and Youth

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษาการจัดการในภาวะฉุกเฉิน กรณีผู้ใช้บริการภายในบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกาฬสินธุ์ ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลวันที่ 19 กรกฎาคม 2565 โดยการสัมภาษณ์กลุ่ม ได้แก่ หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักพัฒนาสังคม เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคม พนักงนบริการ เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานด้านพัฒนาสังคม และเจ้าหน้าที่ช่วยธุรการ การเงินและบัญชี รวมทั้งสิ้น 13 ราย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า การจัดการในภาวะฉุกเฉิน เมื่อเผชิญกับเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้น หน่วยงานได้ให้ความสำคัญกับมาตรฐาน เอกภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า ตลอดจนการปรับโครงสร้างกระบวนการทำงานใหม่เพื่อไม่ให้เกิดการสัมผัสทางกายภาพกับผู้ใช้บริการ ป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้สามารถจัดการกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การจัดการในภาวะฉุกเฉิน, ผู้ใช้บริการ, ไวรัสโคโรนา 2019

Abstract

The article aims to study emergency management in case of clients with COVID-19 infection at Kalasin Shelter for Children and Families to have safety. This study employed the qualitative research method. Data were collected on July 19, 2022, through group interviews. Samples were head of Kalasin Shelter for Children and Families, psychologists, social workers, social development workers, finance and accounting officers, social development officers, service workers, social development support staff, and accounting administrative officers, accounting for 13 people in total. Data were analyzed by content analysis. The finding of this research showed that emergency management with the incident disaster was attended to the standard and unity by using resources in efficient ways. This includes adjusting the structure of the work process to avoid physical contact with others to prevent the workers from spreading COVID-19 in order to handle disaster management efficiently.

Keywords: emergency management, clients, COVID-19

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Corona virus disease 2019: COVID-19) ถือเป็นสาธารณสุขภัยที่เกิดจากโรคระบาดในมนุษย์ มีการแพร่ระบาดไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว กรมควบคุมโรค (2564) กล่าวว่า องค์การอนามัยโลกได้ออกมาประกาศว่าการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นภาวะฉุกเฉิน ด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern: PHEIC) พบผู้ป่วยสะสมทั้งสิ้น 111,218,170 ราย เสียชีวิต 2,462,186 ราย และหายป่วย 86,086,551 ราย และประเทศที่มีผู้ป่วยติดเชื้อมากที่สุด 10 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อินเดีย บราซิล รัสเซีย สหราชอาณาจักรฝรั่งเศส สเปน อิตาลี ตุรกี และเยอรมนี ส่วนสถานการณ์การแพร่ระบาดในประเทศไทย กรมควบคุมโรค (2564) รายงานพบผู้ป่วยรายแรกเป็นนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ส่งผลให้ประเทศไทยพบผู้ป่วยติดเชื้อภายในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับในระยะต่อมาพบการแพร่ระบาดใหญ่ในลักษณะ การติดเชื้อเป็นกลุ่มก้อนในสนามมวยและสถานบันเทิงในพื้นที่กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการรวมกลุ่มคนจำนวนมากและมีความแออัดรวมถึงมีการประกาศปิดเมืองในพื้นที่กรุงเทพมหานครจึงเกิดการเคลื่อนย้ายของประชากรออกไปยังต่างจังหวัดทำให้ผู้สัมผัสเชื้อกระจายออกไปยังต่างจังหวัด ส่งผลให้มียอดผู้ติดเชื้อภายในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากรายงานยอดผู้ติดเชื้อสะสมในประเทศ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2564 พบผู้ติดเชื้อสะสมทั้งสิ้น 25,323 ราย เป็นการติดเชื้อระลอกใหม่ 21,676 ราย และพบผู้ติดเชื้อรายใหม่ 82 ราย เป็นการติดเชื้อในประเทศ 71 ราย คัดกรองผู้เดินทางเข้า-ออกระหว่างประเทศ 4,235 ราย ผู้เดินทางที่เฝ้าระวังอาการ ณ พื้นที่กักกันแห่งรัฐ 81,676 ราย และยังคงพบผู้ติดเชื้อจากการค้นหาเชิงรุกในชุมชน และผู้ป่วยที่เข้ามาตรวจในสถานพยาบาลอย่างต่อเนื่อง จากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 ที่มีการแพร่กระจายเชื้อออกไปอย่างกว้างขวางในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทย ได้ส่งผลกระทบวงกว้างทั้งด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง ตลอดจนการดำรงชีวิตของประชาชน นอกจากนี้ ยังได้ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนอย่างรุนแรง ยูนิเซฟ ประเทศไทย (2564) อ้างถึงรายงาน *Preventing a lost decade: Urgent action to reverse the*

devastating impact of COVID-19 on children and young people พบว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นอุปสรรคจุดรั้งความก้าวหน้า ในหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านความยากจน สุขภาพ การเข้าถึงการศึกษา โภชนาการ การคุ้มครองเด็ก และสุขภาพจิตของเด็ก โดยผลกระทบแผ่ออกไปเป็นวงกว้างและฝังรากลึกถึง ยิ่งทวีความยากจนและความเหลื่อมล้ำและยังส่งผลกระทบต่อสิทธิเด็กอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน เพื่อจัดการกับภาวะวิกฤตและผลกระทบที่เกิดขึ้น ภาครัฐโดยกระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 เป็นโรคติดต่ออันตราย ลำดับที่ 14 ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 เพื่อเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่ออันตราย จัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) เพื่อเป็นการยกระดับในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่ออันตราย นอกจากนี้ ภาครัฐยังได้ออกมาตรการเยียวยาประชาชนเพื่อเป็นการลดภาระและผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรมควบคุมโรค (2564)

จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กลายพันธุ์สายพันธุ์โอมิครอน (Omicron) พบผู้ติดเชื้อเป็นกลุ่มก้อน รวม 21 ราย ซึ่งนับเป็นคลัสเตอร์ที่ใหญ่ที่สุดนับตั้งแต่ประเทศไทยยืนยันการพบผู้ติดเชื้อสายพันธุ์โอมิครอน (Omicron) ครั้งแรก เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2564 (สำนักข่าวบีบีซีนิวส์ ประเทศไทย, 2564) ประกอบกับสายพันธุ์นี้สามารถแพร่เชื้อได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มียอดผู้ติดเชื้อภายในจังหวัดกาฬสินธุ์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากรายงานสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดกาฬสินธุ์ ระลอกใหม่ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2565 ถึงวันที่ 13 เมษายน 2565 พบผู้ติดเชื้อสะสม 26,913 ราย ผู้ป่วยรายใหม่ 348 ราย และมีผู้ติดเชื้อเข้าข่ายกว่า 1,072 ราย (ศูนย์อำนวยการด้านโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จังหวัดกาฬสินธุ์, 2565) นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของโรคยังลุกลามและส่งผลกระทบต่อหน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านการคุ้มครองเด็ก เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2565 พบผู้เข้ารับบริการภายในบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นกลุ่มก้อน จำนวน 5 ราย และได้มีการแพร่กระจายเชื้อไปยังผู้เข้ารับบริการภายในเพิ่มอีก จำนวน

5 ราย รวมเป็น 10 ราย จากผู้ใช้บริการภายในทั้งหมด 12 ราย ในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภายในบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการภายใน รวม 13 ราย ไม่พบผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แม้แต่รายเดียว ดังนั้น จึงเป็นเหตุผลสำคัญทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับการจัดการในภาวะฉุกเฉินกรณี ผู้ใช้บริการภายในบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกาฬสินธุ์ ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษาการจัดการในภาวะฉุกเฉิน กรณีผู้ใช้บริการภายในบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกาฬสินธุ์ ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้มีความปลอดภัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวคิดที่อธิบายการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570 คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2564) กล่าวว่า เป็นการปฏิบัติการเผชิญเหตุเพื่อบรรเทาความรุนแรงของสาธารณภัยรวมทั้งการรักษาขวัญ สร้างความมั่นใจ และปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นระเบียบของเจ้าหน้าที่ และประชาชน โดยให้ยึดถือว่าการรักษาชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นเรื่องด่วนลำดับแรกที่จะต้องเร่งเข้าระงับเหตุและให้ความช่วยเหลือนอกจากนี้ การจัดการในภาวะฉุกเฉินต้องให้ความสำคัญกับมาตรฐานเอกภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า โดยการจัดโครงสร้างองค์การการปฏิบัติ ระบบการจัดการทรัพยากรและการแบ่งมอบหมายภารกิจความรับผิดชอบตามความเหมาะสม ทรัพยากร ทรัพยากร สภาพแวดล้อม และสังคมให้มีผลกระทบน้อยที่สุด

ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570 เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. มาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ให้มีการจัดการในภาวะฉุกเฉินภายใต้รูปแบบ ระบบ และความเข้าใจที่เป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อให้การจัดการสาธารณสุขสามารถเชื่อมต่อพื้นที่และภารกิจของหน่วยงานต่างๆ ได้ทันที โดยการนำระบบการบัญชาการเหตุการณ์มาใช้กับหน่วยงานที่มีหน้าที่เข้าปฏิบัติการเผชิญเหตุสาธารณสุขที่เกิดขึ้น

2. เอกภาพการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ให้มีการกำหนดลำดับการบังคับบัญชาที่ชัดเจนระหว่างหน่วยงานต่างๆ ว่า จะรับหน้าที่และภารกิจจากผู้ใด หน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลักในการเผชิญเหตุสาธารณสุขที่เกิดขึ้น หน่วยงานใดทำหน้าที่สนับสนุน รวมทั้งมีการแบ่งความรับผิดชอบต่อสถานการณ์ด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ วิธีการปฏิบัติที่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ที่เข้าร่วมในการเผชิญเหตุสาธารณสุขที่เกิดขึ้นสามารถปฏิบัติงานได้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างรวดเร็ว ราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

3. ความยืดหยุ่นของโครงสร้างองค์กรการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ให้มีโครงสร้างองค์กรปฏิบัติที่มีความยืดหยุ่น เพื่อให้สามารถตอบโต้กับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกประเภทและทุกขนาด เนื่องจากต้องอาศัยการประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน ขอบเขต อำนาจหน้าที่ พื้นที่รับผิดชอบ รวมถึงสาขาวิชาชีพที่หลากหลาย ดังนั้น โครงสร้างขององค์กรปฏิบัติจึงต้องมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยอาจปรับเปลี่ยนทั้งจำนวนบุคลากร บทบาทหน้าที่และกิจกรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งเน้นศึกษากลุ่มเป้าหมายที่เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภายในบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งหมดรวม 13 ราย ประกอบด้วย หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา นักพัฒนาสังคม เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคม พนักงานบริการ เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานด้านพัฒนาสังคม และเจ้าหน้าที่ช่วยธุรการการเงินและบัญชี ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการ

สัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) วันที่ 19 กรกฎาคม 2565 ณ ห้องประชุมบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดกาฬสินธุ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

ผลการวิจัย

บ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นหน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นสถานแรกรับเด็ก ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จากการสัมภาษณ์กลุ่ม พบว่า มีบุคลากรทั้งหมด 13 คน แบ่งเป็น หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว 1 คน นักสังคมสงเคราะห์ 1 คน นักจิตวิทยา 1 คน นักพัฒนาสังคม 3 คน เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี 1 คน เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคม 1 คน พนักงานบริการ 3 คน เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานด้านพัฒนาสังคม 1 คน และเจ้าหน้าที่ช่วยธุรการ การเงิน และบัญชี 1 คน ซึ่งทั้งหมดมีบทบาทสำคัญต่อการ ให้ความคุ้มครองเด็กภายในบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดกาฬสินธุ์ และภายในห่วงโซ่ของเดือนเมษายน 2565 มีผู้ให้บริการภายในรวมทั้งหมด 12 ราย แบ่งเป็นผู้ให้บริการชาย 3 ราย และผู้ให้บริการหญิง 9 ราย

เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2565 บ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดกาฬสินธุ์ ต้องประสบกับสถานการณ์ที่เกิดจากโรคระบาด คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบผู้ให้บริการ จำนวน 2 ราย เป็นเพศหญิง 1 ราย และเพศชาย 1 ราย มีอาการไข้ ปวดหัว และอาเจียน เจ้าหน้าที่เวรประจำวันได้ดำเนินการตรวจคัดกรองโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วย ATK ปรากฏว่า ผู้ให้บริการทั้ง 2 ราย ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เจ้าหน้าที่เวรประจำวันจึงได้ทำการคัดกรองผู้ให้บริการที่เหลืออีก 10 ราย ผลปรากฏว่า พบผู้ให้บริการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มอีก 3 ราย รวมเป็น 5 ราย และส่วนที่เหลืออีก 7 ราย ผลออกมายังไม่พบเชื้อ เจ้าหน้าที่เวรจึงได้ ทำการแยกกักตัวผู้ป่วยยืนยันออกจากกลุ่มผู้ให้บริการสัมผัสเสี่ยงสูง และผู้ให้บริการสัมผัสเสี่ยงต่ำเพื่อยับยั้ง การแพร่เชื้อเป็นวงกว้าง และจากการเฝ้าสังเกตอาการผู้ให้บริการที่สัมผัสเสี่ยงสูงโดยการตรวจคัดกรองด้วย ATK รอบที่ 2 พบผู้ให้บริการติดเชื้อเพิ่มอีก จำนวน 5 ราย รวมเป็น 10 ราย

จากผู้ให้บริการทั้งหมด 12 ราย (ข้อมูลวันที่ 18 เมษายน 2565) ในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภายในบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่พบผู้ติดเชื้อแม้แต่รายเดียว

การปฏิบัติการเผชิญกับเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้นภายในบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานมีวิธีการจัดการในภาวะฉุกเฉินดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

หน่วยงานมีการจัดการในภาวะฉุกเฉินภายใต้แนวทางและความเข้าใจที่เป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อจัดการกับสาธารณภัย ผ่านการประชุมออนไลน์ Google Meet เพื่อกำหนดแนวทางในการยับยั้งวิกฤตการณ์ก่อนจะลุกลามและเสียหาย ให้การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กที่ติดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้ปลอดภัย และป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำที่ปฏิบัติงานติดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้สามารถจัดการกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เอกภาพการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวได้กำหนดให้ผู้จัดการรายกรณี (Case Manager: CM) ปรับกระบวนการทำงานการจัดการรายกรณีโดยจัดลำดับความสำคัญตามระดับความเสี่ยงของเด็กแต่ละคน เพื่อยับยั้งการแพร่เชื้อเป็นวงกว้าง โดยมีวิธีการจัดการดังนี้

1. แยกกักตัวเจ้าหน้าที่ที่สัมผัสผู้ป่วยยืนยัน จำนวน 2 ราย เพื่อสังเกตอาการ และกำหนดให้เป็นผู้สื่อสารหลักกับบุคลากรภายใน รวมถึงบุคคลภายนอกในช่วงวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรค

2. แยกกักตัวผู้ป่วยยืนยัน รวม 10 ราย

3. ประสานศูนย์สุขภาพชุมชนเมืองโรงพยาบาลกาฬสินธุ์ เพื่อลงทะเบียนรับยา อาหาร และเวชภัณฑ์ป้อน เข้าสู่ระบบการรักษาแบบ Home isolation สำหรับผู้ป่วยยืนยัน

4. แยกกักตัวผู้ให้บริการสัมผัสเสี่ยงต่ำ และเสี่ยงสูง เพื่อสังเกตอาการโดยให้ผู้สัมผัสวัดไข้ตนเองทุกวันนับจากวันที่สัมผัสผู้ป่วย หากพบว่าไข้ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ทันที รวมถึงให้ป้องกันตนเองโดยหมั่นล้างมือ อย่างสม่ำเสมอและใช้หน้ากากอนามัย

5. ประสานทีมแพทย์และพยาบาลโรงพยาบาลกาฬสินธุ์ เข้ามาดูแลผู้ให้บริการเพื่อประเมิน ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้กับเด็กที่ยังไม่ได้รับวัคซีน รวมถึงให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและรับมือการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อในลักษณะเป็นกลุ่มก้อนไม่ให้แพร่กระจายเชื้อเป็นวงกว้าง และลูกกลมไปยังเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้สามารถจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ประเมินความเสี่ยงและจัดลำดับความสำคัญของเด็ก เช่น กลุ่มเด็กที่ได้รับวัคซีนแล้ว และกลุ่มเด็กที่ยังไม่ได้รับวัคซีน รวมไปถึงเด็กเล็กที่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์ที่ต้องรับวัคซีนป้องกัน เพื่อประเมินอาการและให้การช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย

7. จัดทำรายงานเป็นประจำวัน เช่น การตรวจวัดไข้ และวัดค่าออกซิเจนปลายนิ้ว เพื่อประเมินอาการและเป็นข้อมูลในการวางแผนการรักษาของแพทย์

8. อำนวยความสะดวกผู้ให้บริการในการจัดยา อาหาร 3 มื้อ และจัดเตรียมอุปกรณ์ที่เป็นให้กับผู้ให้บริการ เช่น เจลแอลกอฮอล์ล้างมือ และหน้ากากอนามัย ให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดตามขั้นตอนการรักษาสุขภาพและการรักษาระยะห่าง ตลอดจนจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อทำกิจกรรมผ่อนคลายความเครียดได้แก่ คอมพิวเตอร์ Laptop เพื่อใช้เป็นผู้ดูแลหนึ่ง ฟังเพลงคลายความเครียดได้

3. ความยืดหยุ่นของโครงสร้างองค์กรการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว กำหนดให้ปิดอาคารสำนักงานเพื่อทำความสะอาดฆ่าเชื้อ และเมื่อนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้ามาบริเวณอาคารสำนักงานและสถานที่กักตัวผู้ป่วย เป็นระยะเวลา 10 วัน รวมถึงให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบตนเองและสังคมไม่เข้าไปในพื้นที่เสี่ยง เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค อีกทั้งยังมีการปรับโครงสร้างกระบวนการทำงานใหม่เพื่อไม่ให้เกิดการสัมผัสทางกายภาพกับผู้ให้บริการ เช่น การเว้นระยะห่าง การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร (Video Call) รวมไปถึงการปรับสภาพแวดล้อมการทำงานให้เปิดโล่ง มีอากาศถ่ายเท และงดกิจกรรม

กลุ่มประจำวันกับผู้ให้บริการเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการติดเชื้อโรค รวมถึงกระบวนการทำงานที่เน้นการทำงานร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุขเพิ่มมากขึ้น เพื่อส่งต่อการรักษาผู้ให้บริการที่มีความเสี่ยงได้อย่างปลอดภัย รวมถึงการจัดขยะติดเชื้อ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค

อภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า บ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดกาฬสินธุ์ ต้องประสบกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากโรคระบาด คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบผู้ให้บริการภายใน ซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นกลุ่มก้อน จำนวน 5 ราย และได้มีการแพร่กระจายเชื้อไปยังผู้ให้บริการภายในเพิ่มอีก จำนวน 5 ราย รวมเป็น 10 ราย จากผู้ให้บริการภายในทั้งหมด 12 ราย ในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภายในบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ให้ความช่วยเหลือผู้ให้บริการภายใน รวม 13 ราย ไม่พบ ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แม้แต่รายเดียว

การจัดการในภาวะฉุกเฉิน กรณี ผู้ให้บริการภายในบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดกาฬสินธุ์ ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การปฏิบัติการเผชิญเหตุเพื่อบรรเทาความรุนแรงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น พบว่า หน่วยงานมีการจัดการในภาวะฉุกเฉินภายใต้แนวทางและความเข้าใจที่เป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อจัดการกับสถานการณ์ ผ่านการประชุมออนไลน์ Google Meet เพื่อกำหนดแนวทางในการยับยั้งวิกฤตการณ์ก่อนจะลุกลามและเสียหาย สอดคล้องกับการศึกษาของ จักรวัฒน์ ชัยธนาภักดิ์ (2563) ที่พบว่า การเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 ถือเป็นวิกฤตประเภทหนึ่งที่ต้องได้รับการจัดการองค์การเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบที่เกิดขึ้นในแต่ละด้านอย่างเร่งด่วน เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ หน่วยงานยังให้ความสำคัญกับเอกภาพในการจัดการภาวะฉุกเฉิน โดยหัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวได้กำหนดให้ผู้จัดการรายกรณี (Case Manager: CM) ปรับกระบวนการทำงานการจัดการรายกรณีโดยจัดลำดับความสำคัญตามระดับความเสี่ยงของเด็กแต่ละคน เพื่อยับยั้งการแพร่เชื้อเป็นวงกว้าง รวมไปถึงการปรับโครงสร้างกระบวนการทำงานใหม่เพื่อไม่ให้เกิดการสัมผัสทางกายภาพกับผู้ให้บริการ เช่น การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร (Video Call) รวมไปถึง

การปรับสภาพแวดล้อมการทำงานให้เปิดโล่ง มีอากาศถ่ายเท และงดกิจกรรมกลุ่มประจำวันกับผู้ให้บริการเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการติดเชื้อโรค

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการในภาวะฉุกเฉินเมื่อองค์กรได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยต้องให้ความสำคัญกับมาตรฐาน เอกภาพ และความยืดหยุ่นของการจัดโครงสร้างองค์กร เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถจัดการกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินที่อาจได้รับผลกระทบให้น้อยที่สุดจากสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต องค์กรต้องมีการยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน เอกภาพ และยืดหยุ่น โดยการบูรณาการจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ และในภาวะปกติควรมีการเตรียมความพร้อมไว้เพื่อให้สามารถเผชิญกับเหตุสาธารณภัยให้กลับมาเป็นภาวะปกติได้โดยเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2564). สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มาตรการสาธารณสุขและปัญหาอุปสรรคการป้องกันควบคุมโรคในผู้เดินทาง. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2565, จาก ddc.moph.go.th/uploads/files/2017420210820025238.pdf
- คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ม.ป.ป.). แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย.
- จันธุ์วัฒน์ ชัชฌาภักดิ์. (2563). การจัดการองค์การในภาวะวิกฤต กรณีโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19. วารสารวิชาการธรรมทศน์. 20(4), 197-207.
- ยูนิเซฟ ประเทศไทย. (2565). โควิด-19 คือวิกฤตที่หนักหนาสาหัสที่สุดสำหรับเด็กในประวัติศาสตร์ 75 ปี ของยูนิเซฟ. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.unicef.org/thailand/>

- ศูนย์อำนวยการด้านโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จังหวัดกาฬสินธุ์. (2565). สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จังหวัดกาฬสินธุ์. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2565, จาก <http://www.kalasin.go.th/t/index.php/th/covid19-daily-all.html>
- สำนักข่าวบีบีซีนิวส์ ประเทศไทย. (2565). โควิด-19: กาฬสินธุ์พบ “คลัสเตอร์โอไมครอน” 21 ราย. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-59777858>.

การวิเคราะห์ความสุขของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ในมุมมองด้านความพอใจและความหมายต่อชีวิต*
The Analysis of the Buddha's Happiness
from the Point of View of "Pleasure" and "Meaning"

วิไลพร สุจริตรรรมกุล¹ และ พงษ์ศิริ ยอดสา²

Wilaiporn Sucharitthammakul¹ and Pongsiri Yodsa²

¹ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์

¹Philosophy and Religion Department, Faculty of Humanities

²ผู้ช่วยนักวิจัย

²Research Assistant

¹มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹Kasetsart University

²ศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI

²DCI Center for Buddhist Studies

บทคัดย่อ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในฐานะของพระบรมครูผู้สอนสัตว์โลกให้พบกับหนทางหลุดพ้นจากความทุกข์ในวัฏสงสาร พระพุทธองค์ทรงสร้างความสุขให้แก่พระพุทธรองค์ในขณะที่มีชีวิตบนโลกแห่งความทุกข์ทั้งสังขารและสังคมได้อย่างไร ซึ่งจากการวิจัยเรื่องความสุขของ ดร. ทาล เบน-ชาฮาร์ เห็นว่า การที่มนุษย์จะมีความสุขได้นั้นจะต้องเกิดจาก “ความพอใจ” และ “ความหมาย” จากสิ่งที่ตนเองกระทำผ่านพฤติกรรมอันเป็นปัจเจกบุคคล ปฏิเสธไม่ได้ว่า พุทธศาสนิกชนล้วนเชื่อมั่นว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่มีความสุข แต่ผู้เขียนมีความสนใจว่า การใช้ชีวิตของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีความ

* บทความฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุขที่เป็นไปตามการวิจัยความสุขของ ดร.ทาล หรือไม่ว่า แม้ในทางพระพุทธศาสนา
จะมองทฤษฎีความสุขทางโลกว่าเป็นเพียงโลกียสุขก็ตาม

ดังนั้น ในบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาวิเคราะห์ความพอใจและความ
หมายต่อชีวิตของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในเฉพาะส่วนที่เป็นโลกียสุขนับตั้งแต่คราวยังเป็น
เจ้าชายสิทธัตถะจนถึงการบรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณว่า เหตุปัจจัยใด
ที่พระพุทธองค์ทรงสร้างความสุขใหม่ให้เกิดขึ้นได้ผ่านความพอใจและความหมาย
ต่อชีวิต โดยอาศัยการศึกษาผ่านคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นหลัก

จากการศึกษาพบว่า พระพุทธองค์ทรงละทิ้งความสุขเดิมที่มีอยู่ในพระราชวัง
ด้วยความไม่พอใจกับชีวิตที่มองเห็นความทุกข์ที่ผู้อื่นไม่ตระหนักนั่นคือ ความแก่
ความเจ็บ และความตาย จึงทำให้การตามหาความสุขใหม่เริ่มต้นที่การออกบวชเป็น
สมณะ ซึ่งพระพุทธองค์ใช้เวลากว่า 6 ปีในการตามหาความสุขที่แท้จริงจึงพบคำตอบว่า
การบรรลุนิพพาน หมดกิลเลส คือ ความสุขที่แท้จริงและนั่นเป็นความพอใจและความหมาย
ต่อชีวิต ซึ่งความพอใจนั้นเกิดจากความบริสุทธิ์ที่หมดกิเลสนำความสุขมาให้แก่พระพุทธ
องค์ กว่าที่จะได้รับความสุขเช่นนี้มาได้ก็ต้องเกิดจากพฤติกรรมของพระโพธิสัตว์
ในการสั่งสมบารมี 30 ทัศมาเป็นเวลายาวนานกว่า 20 อสงไขยเศษแสนมหากัป
จนเกิดเป็นคุณวิเศษ 8 ประการ เรียกว่า วิชชา 8 ซึ่งคุณวิเศษนี้พระพุทธองค์ทรงใช้
ในการสร้างเป็นคุณลักษณะพิเศษประจำตัวของพระพุทธองค์ คือ พระปัญญาธิคุณ
พระบริสุทธิคุณ และพระมหากรุณาธิคุณ หรือที่เรียกว่า พุทธคุณ 3 ประการ ซึ่งทั้ง 3
ประการนี้ได้สร้างความสุขให้กับตัวเอง ด้วยว่าพระบริสุทธิคุณทำให้พระพุทธองค์มีความ
ต้องการน้อยและมีความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอย่างสันโดษ พระปัญญาธิคุณและ
พระมหากรุณาธิคุณสามารถทำให้สัตว์โลกพ้นทุกข์จากวัฏสงสารได้จึงทรงมีชีวิต
อยู่เพื่อทำให้สัตว์โลกได้พ้นทุกข์ซึ่งนั่นเป็นคุณค่าของพระพุทธองค์ที่นำไปสู่ความสุข
ของพระพุทธองค์

คำสำคัญ : ความสุข, พระสัมมาสัมพุทธเจ้า, ความพอใจ, ความหมายต่อชีวิต

Abstract

While residing in a world of physical and interpersonal suffering, the Buddha served as a teacher of the path to pleasure through compassion for all beings. The present theory of happiness as Tal Ben-Shahar's research contends that people can find fulfillment and significance in their daily lives by acting in ways that suit them personally. It can't deny that all Buddhists believe that Lord Buddha is the happiest person. But the author is interested in whether the Buddha's life is happy according to Dr. Tal's research on happiness.

The purpose of this article is to analyze the Buddha's life's pleasure and meaning from his time as Prince Siddhartha until his enlightenment, as well as the factors that led to his creation of new happiness through his pleasure and understanding of the meaning of life, based mainly on the study of Therāvāda Buddhist scriptures.

According to the study's findings, the Buddha gave up his prior bliss in the palace because he was unhappy with a life full of suffering from old age, illness, and death that others were unaware of. He then looked for new happiness by becoming ordained as a monk. After 6 years of seeking, he discovered the secret to true happiness: attaining enlightenment or purging oneself of all defilements is the way to true happiness, which is contentment and a sense of purpose in life. Such happiness is a result of purity, the cessation of defilements, which was attained through the performance of 30 perfections (pāramī) for a long time of more than 20 asankheyya and one hundred thousand kappa, until resulting in the 8 supernormal knowledge (8 Vijjas). These 8 Vijjas created as a distinctive feature of him including the greatest wisdom, the greatest purity, and the greatest compassion. These three attributes of the Buddha led to the meaning for himself and happiness for others. His greatest purity made the Buddha less demanding and contented

with what he had. His greatest wisdom and greatest compassion were able to free the beings of the world from the cycle of suffering, so he lived to free the beings from suffering, which was the value of the Buddha that led to his happiness.

Keywords: happiness, Buddha, pleasure, meaning

บทนำ

มนุษย์หนึ่งในสิ่งมีชีวิตที่ตามหาความสุขบนความทุกข์ที่ปรากฏอยู่รอบกาย ไม่ว่าจะเป็นทุกข์จากสังขารและทุกข์จากการเข้าสังคม รวมไปถึงทุกข์จากการเกิดมาเป็นมนุษย์ด้วยเช่นกัน ศาสตร์สำคัญๆ ที่ต้องข้องเกี่ยวกับมนุษย์ เช่น จิตวิทยา พฤติกรรม ศาสตร์ ต่างก็พยายามศึกษาวิจัยเพื่อมุ่งเป้าไปสู่การสร้างเส้นทางสู่ความสุขและมุ่งหวังให้มนุษย์ลดความทุกข์และเพิ่มความสุขให้กับชีวิตได้

ในทางพระพุทธศาสนาที่ชี้นำคำสอนเรื่องความเป็นจริงของมนุษย์มายาวนานกว่า 2,600 ปี มีหลักคำสอนที่แสดงให้เห็นว่า ชีวิตของมนุษย์ที่ตกอยู่ภายใต้กฎแห่งกรรมและกฎไตรลักษณ์นั้น ล้วนแต่ต้องประสบกับความทุกข์ทั้งสิ้น ซึ่งเราจะพบเห็นทุกข์ในหลายรูปแบบที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา เช่น ทุกข์จากความเจ็บป่วย ทุกข์จากการแสวงหาอาหารเลี้ยงปากท้อง ทุกข์จากกิเลส ทุกข์จากผลกระทบชั่ว ฯลฯ (พระครูสมุทรวิทย์ ฝาสุโก และพระสุนทรภิกขโกศล, 2562 : 4175-4180) ความทุกข์เหล่านี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้แนะนำแนวทางไว้ทั้งในการบริหารความทุกข์ให้มนุษย์สามารถอยู่กับความทุกข์แก้ไขให้เป็นสุขได้ตามแนวทางอริยสัจ 4 คือ มองความทุกข์ให้รู้ว่สาเหตุเกิดจากกรรมและกิเลส และหาวิธีดับทุกข์ด้วยการให้มนุษย์ได้หมั่นละชั่ว ทำดี ทำใจให้ผ่องใสตามแนวทางที่ปรากฏในโอวาทปาติโมกข์ของพระพุทธองค์เพื่อขจัดกิเลสอันเป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดทุกข์แก่ชีวิต

คำสอนต่าง ๆ ที่เป็นไปเพื่อการหลุดพ้นจากความทุกข์นำไปสู่ความสุขอันเป็นนิรันดร์นี้ มนุษย์จำนวนมากที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติตามต่างก็ได้รับความสุขจากความหมดสิ้นกิเลสกันไปจำนวนมาก แม้จะมีระดับที่แตกต่างกันออกไปตามความสามารถของแต่ละบุคคลก็ตาม แต่ทั้งนี้คำถามที่ผู้เขียนได้ตั้งขึ้นมาพร้อมกับบทความนี้ คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในฐานะของการเป็นผู้ค้นพบแนวทางละทุกข์สร้างสุขจากการบรรลุนิพพาน พระพุทธองค์เป็นผู้ที่มีความสุขที่สุดในโลกจริงหรือไม่ ?

เพื่อให้สามารถตอบคำถามในสิ่งที่เป็ประเด็นหลักของบทความนี้ จึงจะเริ่มต้นด้วยการศึกษานิยามแห่งความสุขและเส้นทางสู่ความสุขของมนุษย์โดยทั่วไปผ่านการทบทวนวรรณกรรม เช่น บทความ งานวิจัยต่าง ๆ ก่อนว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร แล้วจึงนำเอาข้อสรุปนี้ไปศึกษาความสุขของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อไปโดยใช้คัมภีร์

พระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นข้อมูลในการศึกษาเหตุการณ์ที่สื่อให้เห็นถึงแนวทางการสร้างสุขตามแบบฉบับของพระพุทธองค์เพื่อยืนยันการกระทำของพระพุทธองค์ว่าทรงเป็นผู้มีความสุขที่สุดในโลก

เส้นทางสู่ความสุข

นิยามของความสุขโดยทั่วไปที่พบเห็นจากกล่าวได้ว่า ความสุข คือ ความพอใจในชีวิตจากการประเมินการกระทำหรือสถานการณ์ที่ประสบว่า ให้ความรู้สึกที่ดี เช่น มีความสนุกสนาน ยินดี เบิกบานใจ หรือไม่ (เกสร มัยจีน, 677-675 : 2559) ในทางจิตวิทยามองว่า การลดความเครียดคือการนำไปสู่ความสุข ซึ่งความสุขมาจากการกระทำ เช่น การเสพความสุขจากวัตถุที่ตนเองชอบผ่านตา หู จมูก ลิ้น กายของตนเอง การสร้างความคิดในทัศนคติเชิงบวก (positive thinking) เช่น ความยินดีกับความสุขของผู้อื่นที่ทำให้ตนเองพลอยยินดีไปด้วย (ในทางพระพุทธศาสนาใช้คำว่า “มุทิตา”) ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้สารสื่อประสาทและฮอร์โมนความสุขนั้นได้หลั่งออกมา ซึ่งการกระทำเหล่านี้ มนุษย์แต่ละคนจะเป็นผู้ตัดสินใจเองว่า สิ่งที่ตนเองกระทำลงไปนั้นเรียกว่าความสุขได้หรือไม่ ดังข้อความของอริสโตเติล นักปรัชญาชาวกรีกโบราณยังกล่าวว่า “ความสุขนั้นเกิดขึ้นในตัวของเรา (Happiness depends upon ourselves)” ดังนั้นเราจะเห็นว่าเงื่อนไขแห่งความสุขจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องเกิดจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งในมุมมองด้านพฤติกรรมศาสตร์ใช้คำว่า “พฤติกรรมของมนุษย์ (Behavior)” คือ การกระทำอันเนื่องมาจากการกระตุ้นหรือถูกชักจูงจากสิ่งเร้า ทั้งด้านทัศนคติ เจตคติ ความเชื่อ ความคาดหวัง ฯลฯ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้อยู่ในระดับปัจเจกบุคคล เกิดจากความตั้งใจที่จะทำให้เกิดขึ้น สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามบุคคล เวลา สถานที่ และสถานการณ์ (เสริม ปุณณะหิตานนท์, 2537; นิภาพรณ เจนสันติกุล และไชยณัฐ คำดี, 2563 : 25-26)

พฤติกรรมหรือการกระทำของมนุษย์ที่ถูกผลักดันออกมาโดยมีแรงขับภายในใจสามารถแสดงออกผ่านการกระทำ ความคิด เป็นความรู้สึกที่เป็นอารมณ์เชิงบวก เช่น ความสนุก ความรัก (Sonja Lyubomirsky, Laura King and Ed Diener, 2005 : 804) เหล่านี้เป็นความสุขที่จัดอยู่ในหมวดของ “ความพอใจ” ในอารมณ์เชิงบวกที่ได้รับจาก

การกระทำ และในท้ายที่สุดมนุษย์จะสร้างพัฒนาการในการสร้างความพอใจ ให้ไปเป็นพฤติกรรมสร้างสุขส่วนบุคคลที่มีความแตกต่างกัน (บุรฉัตร จันทน์แดง, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และสัญญา เคนาภูมิ, 2562 : 241) อย่างไรก็ตาม แม้ความสุขจะเป็นเรื่องปัจเจกบุคคลแต่งานวิจัยจากหน่วยงานต่าง ๆ ก็ได้มีการจัดหมวดหมู่ของการกระทำของมนุษย์ที่สร้างความสุขไว้อยู่ เช่น สถาบันการวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research Associates: PRA) ได้กล่าวถึงปัจจัยแห่งความสุขไว้ 8 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ สิ่งแวดล้อมทางการเงิน ทางสติปัญญา ทางอาชีพ ทางกายภาพ ทางสังคม และด้านจิตวิญญาณ (Rocco Farano, 2021) หรือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ได้สร้างตัวชี้วัดความสุขของคนทำงานในภาคอุตสาหกรรม ข้าราชการพลเรือน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 และพัฒนาให้เป็นแบบสำรวจความสุขด้วยตนเอง (Self-Assessment) จนได้เป็นเครื่องมือ HAPPYNOMETER ในการวัดคุณภาพชีวิตความสุขของคนทำงานทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน โดยเครื่องมือดังกล่าว สามารถวัดความสุขได้ 9 มิติ คือ 1) สุขภาพดี 2) ผ่อนคลายดี 3) น้ำใจดี 4) จิตวิญญาณดี 5) ครอบครัวดี 6) สังคมดี 7) ใฝ่รู้ดี 8) สุขภาพเงินดี 9) การงานดี (ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต และคณะ, 2555 : คำนำ, 30-33.) เป็นต้น

หากพิจารณาจากข้อมูลข้างต้นก็จะพบว่า การสร้างความสุขส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่ความพอใจกับสิ่งที่ตนเองต้องการและสิ่งที่มีอยู่ซึ่งก็ดูเหมือนจะสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการของมาสโลว์ที่จัดลำดับความต้องการของมนุษย์ไว้ตั้งแต่ความต้องการด้านกายภาพ ความปลอดภัย/ความมั่นคง ความรัก ความเคารพ และความสำเร็จ ซึ่งทั้ง 5 ขั้นนี้มนุษย์จะมีการกระทำให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง และเมื่อสำเร็จขั้นใดก็จะได้รับผลเป็นความสุขตามขั้นนั้น ๆ (Urbiner, 2564) นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับสมการความสุขของกลุ่มปรัชญาสาคินนิย (Non-Hedonism) ที่ว่า ความพอใจ = (วิทย์ วิศทเวทย์, 2543 : 150) กล่าวคือ เมื่อมนุษย์ได้ในสิ่งที่ตนเองคิดว่าต้องการ และคิดว่าจะเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างความสุขได้ ทั้งเติมเต็มสิ่งที่มีอยู่และแสวงหาสิ่งอื่น ๆ มาเติมเต็มจนรู้สึกได้ถึงอารมณ์เชิงบวกที่เกิดขึ้นในใจ นั่นจึงเรียกว่าเป็นความพอใจ

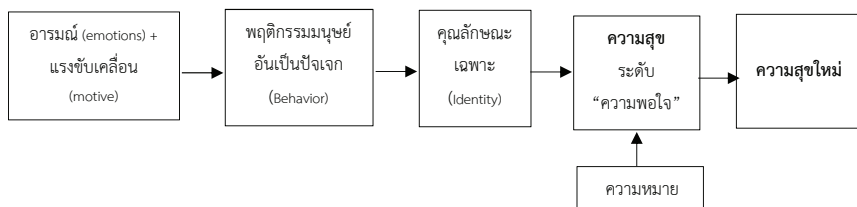

ภาพที่ 1 : ความต้องการของมนุษย์รูปแบบต่างๆ ตามทฤษฎีของมาสโลว์ (Urbiner, 2564)

อย่างไรก็ดี ความสุขตามทฤษฎีของมาสโลว์ก็ยังคงอยู่ในระดับความพอใจพื้นฐานของมนุษย์ และมีขีดความสามารถของอารมณ์แห่งความสุขในหมวดของความพอใจที่มีที่จำกัด แม้มนุษย์จะมีศักยภาพที่สามารถไปแตะถึงจุดที่เป็นความพอใจอันสร้างความสุขในแต่ละลำดับขั้นได้เรื่อยๆ แต่โรเบิร์ต โนซิค นักปรัชญาชาวอเมริกันกล่าวเปรียบเทียบว่า ความพอใจนี้เหมือนกับการติดยาเสพติด คือ การหลอกตนเองยอมรับอารมณ์ ณ ช่วงเวลานั้นว่ามีความสุข ซึ่งความสุขประเภทนี้ให้พลังได้น้อย ซึ่งเมื่อหากหมดพลังก็ต้องเติมใหม่และหากวันใดที่มีอารมณ์ทางด้านลบเข้ามา ก็อาจทำให้ความสุขลดน้อยลงไปอีก ถ้าเทียบกับความสุขอีกประเภทหนึ่งที่เสริม “ความพอใจ” ด้วย “ความหมายต่อชีวิต” (อ้างใน Tal Ben-Shahar, 2559 : 72-73)

งานวิจัยของมหาวิทยาลัย Harvard ในวิชาความสุขโดย ดร.ทาล เบน-ชาฮาร์ (2559) กล่าวถึงการสร้างความสุขผ่านแนวคิดของแฟรงคิล และซิกมันด์ ฟรอยด์ว่า แรงขับต่าง ๆ ที่จะสร้างความสุขจำเป็นจะต้องผลักดันออกมาจากทั้ง 2 ฝ่าย คือ

ความต้องการ และการค้นหาความหมายในชีวิต นี่จึงทำให้สรุปและสร้างเป็นองค์ประกอบหลัก ๆ ของการมีความสุขอย่างยั่งยืน คือ 1) ความพอใจต่อชีวิต (pleasure) คือความต้องการในความสุขที่เกิดอยู่บนความพอใจจากสิ่งที่ตนเองมีอยู่และต้องการเพิ่มซึ่งเป็นความสุขในปัจจุบันขณะ และ 2) ความหมายต่อชีวิต (meaning) คือการใช้ความพอใจต่อชีวิตตั้งเป็นฐานและสร้างความสุขต่อไปยังอนาคตเบื้องหน้า ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 2 นี้จะต้องไม่มีข้อหนึ่งข้อใดขาด โดย ดร.ทาล เปรียบเทียบเหมือนกับการรับประทานแฮมเบอร์เกอร์ที่ได้ทั้งความอร่อยเป็นความพอใจปัจจุบันและให้ประโยชน์เป็นคุณค่าแก่ร่างกายหลังจากรับประทานเสร็จแล้ว (Tal Ben-Shahar, 2559 : 60-61; toolshero, 2022)

แผนภาพที่ 1 : เส้นทางสู่ความสุข (roadmap to the happiness)

จากแผนภาพเส้นทางสู่ความสุขข้างต้น จะเห็นว่า ผู้ที่มีความสุขจะต้องเกิดจากอารมณ์และแรงขับเคลื่อนสร้างเป็นพฤติกรรมอันเป็นปัจเจก ซึ่งจะสร้างให้เป็นตัวตนของบุคคลนั้นอันสร้างความพอใจในปัจจุบันและหากมีการเสริมสิ่งที่เป็นความหมายต่อชีวิตเข้ามาพร้อมกับความพอใจก็ยิ่งจะทำให้ผู้นั้นได้รับความสุขใหม่ที่มากยิ่งขึ้นไป ยกตัวอย่างเช่น ความพอใจในความสะอาด มนุษย์รักความสะอาดเพราะสร้างความสบายใจให้กับตนเองจึงทำให้ต้องหาวิธีในการรักษาความสะอาดในรูปแบบของตนเอง และวิธีนั้นจะกลายเป็นแนวทางการปฏิบัติของตนเองที่สร้างความสุขจากความพอใจในความสะอาดได้ แต่หากได้เพิ่มคุณค่าและความหมายเข้าไป เช่น ความรักพ่อแม่ เด็กเล็กและผู้ใหญ่ในบ้านจะทำให้การทำความสะอาดเปลี่ยนไป เช่น การเลือกน้ำยาถูพื้นที่เป็นกลิ่นที่หอม ไม่สิ้น ไม่แพ้ จะทำให้การทำความสะอาดครั้งนี้ไม่ใช่แค่

เพียงให้เกิดความสะอาดแต่เป็นการทำเพื่อคนที่รักซึ่งมีความหมายต่อชีวิตและสามารถสร้างความสุขจากการทำความสะอาดได้มากขึ้น

อย่างไรก็ดี ความสุขจากแนวคิดต่าง ๆ ที่ยกมาข้างต้น ในทางพระพุทธศาสนา ยังจัดให้อยู่ในหมวดของ “โลกียสุข” ซึ่งเป็นความสุขเบื้องต้นสำหรับการใช้ชีวิตโดยทั่วไป แต่พระพุทธศาสนามุ่งเป้าความสุขที่สูงในระดับของการบรรลุธรรมผลนิพพาน คือ โลกุตตรสุขอันได้จากการปฏิบัติธรรมจนเกิดฌานสมาบัติที่มีพลังมากพอจะประหารกิเลสให้หมดไปในแต่ละขั้นของโลกุตตรภูมิ แต่การใช้ชีวิตโดยทั่วไปของมนุษย์ก็ยังคงผูกพันกับโลกียสุขอยู่ แม้จะมีความสุขจากโลกุตตรสุขแล้วก็ตาม คำถามที่น่าสนใจคือ ความสุขแบบโลกียะที่ผูกพันแนวทางการใช้ชีวิตของพระพุทธองค์เป็นอย่างไร และสอดคล้องกับแผนผังเส้นทางความสุขข้างต้นหรือไม่

ดังนั้น ต่อไปจะศึกษาลงไปยังกรณีของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตามเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่ปรากฏผ่านคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทเพื่อศึกษาให้เห็นถึงแนวทางการใช้ชีวิตที่ของพระพุทธองค์ว่า ความสุขที่อยู่ในระดับความพอใจและความหมายเป็นอย่างไร

ชีวิตก่อนพบความพอใจและคุณค่าในชีวิตสมณะของเจ้าชายสิทธัตถะ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในคราวยังเป็นสิทธัตถะราชกุมารที่เกิดในวรรณะกษัตริย์เป็นรัชทายาทผู้เพียบพร้อมทั้งลาภ ยศ สรรเสริญ และเตรียมพร้อมที่จะเป็นผู้สืบทอดราชบัลลังก์จากพระเจ้าสุทโธทนะต่อไปในอนาคต ความสุขต่าง ๆ จากปัจจัย 4 คือ เครื่องนุ่งห่มวันวิจิตร อาหารอันโอชะ ราชวังอันโอฬาร และยารักษาโรคที่พร้อมแก่การรักษา รวมถึงการบริการจากข้าราชบริพารที่พร้อมอุทิศถวายตัวรับใช้

ทุกสิ่งอย่างเหล่านี้รายล้อมพร้อมสร้างความสุขในทุกรูปแบบให้แก่พระองค์ เรียกได้ว่า “ความพอใจ” ในปัจจุบันเต็มเปี่ยมบริบูรณ์กว่าใคร ๆ หากเป็นสามัญชนทั่วไป ก็คงมองว่า พระองค์เป็นผู้ที่มีความสุขที่สุดในโลก แต่อะไรจุดพลิกผ่นของชีวิต? อะไรที่ทำให้พระพุทธองค์ตัดสินใจยอมห่างจากลูกน้อยที่เพิ่งลืมตาดูโลกและภรรยาอันเป็นที่รัก? อะไรทำให้พระองค์ยอมสละความสุขในการเสวยของอร่อย การได้เห็นได้ยินแต่สิ่งอันสวยงาม ความหอมสะอาดประณีตนุ่มนวลในทุกสถานที่รายล้อมพระองค์?

อะไรที่มีค่ามากกว่าความสุขจากสิ่งเหล่านี้ที่พระองค์มีและยอมสละมันได้? นี่เป็นเพราะพระองค์ทรงเห็นไม่เหมือนใครในขณะนั้น หรือพระองค์ไม่ได้มองว่า สิ่งที่พระองค์มีหรือเป็นในฐานะเจ้าชายเรียกว่า “ความสุข” จึงทำให้เกิดความไม่พอใจและแสวงหาความพอใจอื่นเพื่อมาเติมเต็มให้เกิดความสุขแก่ชีวิตของพระองค์

จุดเปลี่ยนสำคัญอยู่ในคราวที่พระองค์ทรงทอดพระเนตรเห็นเทวทูตทั้ง 4 คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และนักบวช จนทำให้รู้สึกทุกข์ร้อนกังวลใจว่า มนุษย์เราหนอเกิดมาก็ต้องแก่ เจ็บ ตาย เหล่านี้เป็นความสุขทั้งสิ้น แล้วสิ่งใดคือความสุขที่แท้จริง และจะเข้าถึงความสุขนั้นได้อย่างไร ?

ความสงสัยและความหวังใยต่อคนที่พระองค์รักในขณะนั้น ก็ไม่ได้ทำให้พระองค์มีความสุขท่ามกลางสิ่งต่าง ๆ ที่พระองค์มีหรือเป็น ดังนั้น งานวิจัยชิ้นโบว์แดงของเจ้าชายสิทธัตถะจึงได้ดำเนินขึ้น คือ การสืบค้นหาความสุขที่แท้จริง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า นี่คือการตามหา “ความพอใจใหม่ให้กับชีวิต” เพื่อตามหาความสุขที่แท้จริง และเพื่อการส่งต่อความสุขที่จะได้ทรงค้นพบไปยังบุคคลอื่น ๆ ที่พระองค์รัก

ในจุดนี้เราหากมองร่วมไปกับงานวิจัยปัจจุบันของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ในวิชาความสุข อาจกล่าวได้ว่า มีความสอดคล้องกับพระพุทธรองค์ที่ทรงเห็นว่า “ความพอใจ” ในความเพียบพร้อมของชีวิตที่คราวยังเป็นเจ้าชายนั้นยังไม่เพียงพอที่เรียกว่า “ความสุข” จึงต้องเพิ่ม “ความหมายต่อชีวิต” ด้วยแนวทางปฏิบัติใหม่เพื่อให้ได้มาซึ่งความสุขและในที่สุดพระองค์ก็ทรงเลือกที่จะออกบวช

ผู้เขียนเข้าใจว่า พระโพธิสัตว์ทรงทราบและเข้าใจเรื่องเป้าหมายสูงสุดของชีวิตตามธรรมเนียมพรหมณ์แบบเดิมอยู่เนื่องจากธรรมเนียมของชาววรรณะพรหมณ์ กษัตริย์ และแพศยาที่เกิดขึ้นทวิชะ ในวัยพรหมจรรย์จะต้องเข้าศึกษากับครูพรหมณ์เพื่อศึกษาพระเวท และศาสตร์ต่าง ๆ (วิทยา ศักยาภินันท์, 2554 : 2-3) แต่กัสันนิษฐานว่า พระองค์คงไม่เห็นประโยชน์ของการฝึกตามธรรมเนียมพรหมณ์ จึงมุ่งหน้าไปหาอาฬารดาบสและอุทกดาบสอันเป็นดาบสในนอกสายพระเวท ซึ่งแม้จะศึกษาจนจบศาสตร์ของอาจารย์แล้วทั้งสองสำนักก็ยังไม่ถึงเป้าหมายที่ตนต้องการจากสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้มา จึงขอลาไปเพื่อศึกษาด้วยตนเองกว่า 6 เดือน ด้วยทศกริยาแต่ก็ยังไม่สามารถค้นพบทางหลุดพ้นได้ จนกระทั่งวันหนึ่งที่ได้หวนกลับไปนึกถึงคราวยังเป็น

พระราชกฤษฎีกานั่งสมาธิได้ตั้งแต่วันที่เย็นสบายจนเกิดเป็นปฐมฌานขึ้น (ม.ม.-405/336/13 406 (ไทย.มจร) พระองค์จึงทรงเปลี่ยนวิธีการจนค้นพบหนทางหลุดพ้นอันเป็นทางสายเอก คือ มัชฌิมาปฏิปทาจากการบรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ

การศึกษาเพื่อค้นหาความสุขด้วยพระองค์เองกว่า 6 เดือน ทำให้พระพุทธองค์ทรงทราบคำตอบจากการค้นพบสังขธรรมที่ทำให้พระองค์ “ความหมายต่อชีวิตที่สร้างความสุขใหม่” อันเกิดจากการปฏิบัติธรรมและการชีวิตสมณะที่ทำให้ได้มาซึ่งวิชา 8 นำไปสู่การมีคุณลักษณะใหม่ในชีวิตสมณะ คือ การมีปัญญามาก การมีความบริสุทธิ์มาก และการมีเมตตาอันล้นพ้น ซึ่งนั่นเองทำให้พระพุทธองค์เป็นบุคคลที่มีคุณค่ากว่าบุคคลใด ๆ ในโลก คือ พระองค์เป็นผู้ค้นพบมรรคหนทางแห่งการพ้นทุกข์ ความรู้อันยิ่งใหญ่ที่นักวิทยาศาสตร์และนักวิจัยใด ๆ ยังทำไม่ได้ถึงพระองค์ เพราะนักวิทยาศาสตร์ทั่วไปยังไม่มีสัมโพธิญาณและปัญญาค้นจากญาณทัศนะที่เป็นเครื่องมือการวิจัยอันล้ำเลิศเฉกเช่นพระพุทธองค์ หากจะเปรียบเทียบกับบุคคลที่มีคุณค่าในโลกคงมีนักวิทยาศาสตร์มากมายไม่ว่านักวิทยาศาสตร์ตระกูลไรท์ที่คิดค้นเครื่องบิน เซอร์ไอแซก นิวตัน หรือ สตีป จอบส์ ที่คิดค้น โทรศัพท์ปัญญาประดิษฐ์ เขาเหล่านั้นอาจทำให้คนในโลกสะดอกสบายมากขึ้นมีความสุขมากขึ้น แต่เขาเหล่านั้นไม่อาจทำให้เรามีความสุขไปทุกชาติได้ จึงไม่เป็นการกล่าวเกินเลยไปเลยว่า พระพุทธองค์ได้ค้นพบความรู้ที่ยิ่งใหญ่เป็นประโยชน์มหาศาลต่อมวลมนุษยชาติทั้งโลกนี้และโลกหน้า

ดังนั้น อารมณ์ภายในของเจ้าชายสิทธัตถะจึงถูกผลักดันออกมาผ่านทั้งการเห็นความจริงของชีวิต และความรักต่อบุคคลรอบข้าง ก่อให้เกิดเป็นอารมณ์ความรู้สึกทุกขรื้อนใจ และหวนหาอาทรคนที่อยู่เบื้องหลังว่าจะต้องทุกขรื้อนใจไม่ต่างอะไรจากพระองค์ จึงทำให้ทรงเลือกที่จะเสด็จออกบวชเพื่อตามหาความแท้จริงของชีวิต โดยได้ทดลองจากการปฏิบัติในรูปแบบต่าง ๆ จนค้นพบว่า ปฐมฌานในคราวยังเป็นสิทธัตถะราชกุมารที่นั่งสมาธิได้ตั้งหน้า เป็นจุดเริ่มต้นแห่งมัชฌิมาปฏิปทา คือ หนทางแห่งความสุข กล่าวคือ การหลุดพ้นจากอัสวกิเลส หลุดพ้นจากวิภังขสสาร หลุดพ้นจากการเกิด การแก่ การเจ็บ และความตาย

ถอดรหัสความพอใจและความหมายต่อชีวิตของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจาก พุทธคุณ 3

ความพอใจจากความสำเร็จที่ได้รับเมื่อคราวพระพุทธรองค์ได้บรรลุอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณนั้น สร้างความสุขให้กับพระพุทธรองค์ไม่น้อย ดังพุทธพจน์ที่ว่า “นตฺถิ สฺนฺติ ปรี สุขํ – สุขอื่นนอกเหนือจากความสงบย่อมไม่มี (ขุ.ธ.95/202/25 (ไทย.มจร) ; ขุ.ธ.อ. 117/6 (ไทย.มจร)” ซึ่งหากถามว่า พฤติกรรมใดที่ทำให้เกิดเป็นความพอใจในลักษณะนี้ หากย้อนกลับไปที่ศึกษาตามแผนผังเส้นทางสู่ความสุขในบทความส่วนที่ 2 ก็จะเป็นเรื่องคุณลักษณะเฉพาะที่นำไปสู่ความสุข ซึ่งคุณลักษณะเฉพาะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหมายเอา พุทธคุณ 3 (ซึ่งเหตุที่เลือกพุทธคุณ 3 ได้อธิบายไว้ในข้อ 1.2)

1. ที่มาและคุณลักษณะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

คุณลักษณะนี้จะเป็นเครื่องบ่งชี้เฉพาะบุคคลนำไปสู่ความสุขทั้งด้านความพอใจและความหมายต่อชีวิต เป็นเครื่องหมายหรือสิ่งที่ชี้ให้บ่งชี้ว่าเป็นลักษณะประจำของบุคคลหรือสิ่งของนั้น ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ซึ่งในอดีตพระภิกษุให้นิยามด้านการสรรเสริญพระพุทธรูปที่แตกต่างกันและหลากหลายแง่มุม และมีการจำแนกคุณลักษณะของพระพุทธรูปออกเป็นหลายรูปแบบ อย่างไรก็ตาม ในบทความนี้จะมุ่งเน้นไปที่พระพุทธรูป 3 ประการ คือ พระปัญญาธิคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระมหากรุณาธิคุณ เป็นหนึ่งในคุณลักษณะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และสามารถสื่อให้เห็นพฤติกรรมที่สร้างเป็นคุณลักษณะของพระพุทธรูป

สรุปความเรื่องคุณลักษณะจากพุทธคุณ 3 ประการ จาก ธีรชาติ เกิดแก้ว (2556-2557: 15-17) พระพรหมคุณาภรณ์ (2565) บรรจบ บรรณรุจิ (2545 : 46-52, 81) ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา (2565) มีดังนี้

1.1 พุทธคุณ 3

1) **พระปัญญาธิคุณ** คือ เป็นผู้รู้แจ้งในสัจธรรมทั้งหลายด้วยปัญญา ในพระปัญญาธิคุณนี้ สามารถพิจารณาออกไปได้เป็น 2 แง่มุม คือ 1) **อัตตहितสมบัติ** อันเป็นประโยชน์ตนของพระพุทธรูป คือ การบรรลุอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณเป็น

พระพุทธเจ้าด้วยปัญญา ซึ่งจะพบว่า ปัญญาในที่นี้ คือ จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ที่ผ่านญาณทัศนะและธัมมจักขุตามที่มาในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ปัญญาเหล่านี้สร้างให้เกิดเป็น ธรรมจักขุหรือดวงตาเห็นธรรม ทำให้รู้ว่า กิเลสมีคืออะไร มีสภาวะเป็นอย่างไร สงบระงับได้อย่างไร สามารถละจากกิเลสได้อย่างไร กับ 2) **ปรหิตปฏิบัติ** อันเป็นการปฏิบัติเพื่อประโยชน์ต่อผู้อื่น พระพรหมคุณาภรณ์กล่าวว่า เป็นปัญญาแตกฉานที่ทรงสอนจากสิ่งที่รู้จริง เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง และสามารถสอนได้อย่างถ่องแท้ด้วยหลักการและวิธีการที่ยอดเยียมผ่าน “ปฏิสัมภิทา 4” คือ อรรถปฏิสัมภิทา ธรรมปฏิสัมภิทา นิรุตติปฏิสัมภิทา และปฏิภาณปฏิสัมภิทา ดังนั้น พระปัญญาธิคุณนี้จึงเป็นได้ทั้งการทำตนเองให้บรรลุนิพพาน หมตกิเลส และการใช้ปัญญาด้วยพระมหากรุณาเป็นเครื่องมือในการสั่งสอนเหล่าสรรพสัตว์ให้รู้จักวิธีการละกิเลสต่อไป

2) **พระบริสุทธิคุณ** คือ ความหมดสิ้นซึ่งอาสวกิเลสของพระพุทธองค์ สะอาด หมดจดอย่างแท้จริง หรืออาจเรียกได้อีกอย่างว่า เป็นผู้มีความหลุดพ้นแล้วอย่างสิ้นเชิง ทั้งความชั่ว ความเลวต่าง ๆ แม้เพียงเล็กน้อยก็ไม่มี ไม่ว่าจะเป็นสังโยชน์ เบื้องต่ำ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส กามราคะ ปฏิคะ และสังโยชน์ เบื้องสูง คือ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา ก็สามารถละออกได้จดหมดสิ้น (อง.ทสภ. 22-21/12/24 (ไทย.มจร)

3) **พระมหากรุณาธิคุณ** คือ ความกรุณาอันยิ่งใหญ่ที่มีต่อสัตว์โลก ทุกหมู่เหล่า พร้อมจะทำหน้าที่เป็นครูสอนธรรมนำทางสว่างเพื่อเปิดหนทางพระนิพพาน แก่สัตว์โลกผู้มีธุลีในนัยน์ตาน้อย เช่น การดูจิตของสัตว์โลกด้วยจุตูปาตญาณ เพื่อให้ทราบว่าคุณคนนั้นถนัดในสายการปฏิบัติธรรมอย่างไร เพื่อการปฏิบัติธรรมที่ตรงจุดที่สุด

คุณลักษณะทั้ง 3 ประการนี้ เกิดขึ้นจากการสั่งสมบารมี 30 ทศของพระพุทธองค์อย่างเต็มเปี่ยมด้วยระยะเวลาที่ยาวนานกว่าพระสาวกทั่วไปถึงหลายอสงไขยปี จึงทำให้พระพุทธองค์มีญาณที่แก่กล้า ค้นพบวิชชาและอภิญญา ซึ่งในที่นี้ขอยก “วิชชา 8” มาเป็นหลักในการพิจารณา เนื่องจากผู้ที่จะได้วิชชา 8 นั้น มีเพียงพระพุทธเจ้า พระอัครสาวก และพระเอตทัคคະบางรูปเท่านั้น วิชชา 8 จึงเป็นหนึ่งในตัวบ่งชี้ความเป็นพระพุทธเจ้าซึ่งพระพุทธองค์ทรงนำไปใช้ประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และเหตุนี้นำไปสู่ผล คือ คุณลักษณะพิเศษที่ทำให้เป็นพระพุทธเจ้าในที่สุดต่อไปจะได้วิเคราะห์ “วิชชา 8” ที่มีส่วนทำให้เกิดพุทธคุณ 3 ประการ

1.2 วิชา 8 อันเป็นเหตุที่ทำให้เกิดเป็นคุณลักษณะของพระพุทธเจ้า

ในคัมภีร์ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค (ที.สี. 9/234-249/77-84 (ไทย.มจร) กล่าวถึงวิชา 8 ประการไว้ ก่อนที่จะไปขึ้นขั้นนั้นได้ จะต้องมีความตั้งใจที่ผ่องใส ไม่มีกิเลส เพียงตั้งเนน ปราศจากความเศร้าหมอง มีความตั้งมั่น และพร้อมแต่การงาน หลังจาก นั้นจึงน้อมจิตเข้าสู่ญาณทัศนะ พิจารณาสังขารว่าเป็นไปตามความจริง ที่มีเกิด แก่ เจ็บ และตาย ขั้นที่ 1 นี้ คือ **วิปัสสนาญาณ** หลังจากนั้นจึงใช้จิตที่ตั้งมั่นแนรมิตกายใหม่ ในดวงใจที่ตั้งมั่น ให้เกิดรูป อวัยะ อินทรีย์ที่ไม่บกพร่อง ขั้นที่ 2 นี้ คือ **มโนมยิทธิ** ซึ่งเมื่อสามารถทำได้แล้วก็สามารถน้อมใจไปเพื่อการมา **อิทธิปาฏิหาริย์** คือ แยกร่าง เป็นหลายคนได้ รวบรวมจากหลายคนเป็นหนึ่งเดียวได้ หรือจะหายตัว ทะลุกำแพง ทะลุ ภูเขา ผุดขึ้น ดำลงจากผืนดิน เดินบนผืนน้ำ นั่งสมาธิเหาะไปตามกลางอากาศ หรือ ใช้มือลูบดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ก็ยอมทำได้ นอกจากนั้น หากได้น้อมจิตที่นิ่งสนิทไปต่อก็จะสามารถได้ยินเสียงทิพย์และเสียงมนุษย์ในที่ไกลและใกล้ ด้วย **ทิพย์โสตธาตุญาณ** และท้ายที่สุดก็จะสามารถหยั่งรู้จิตของสัตว์และคนอื่น ๆ ได้ด้วยจิตของตนเองว่า ผู้ใดมีราคะ โทสะ โมหะ มากน้อยเพียงใด จิตใจฟุ้งซ่าน หดหู่ หรือเป็นสมาธิ พร้อมหลุดพ้นอย่างไร ก็จะทราบด้วย **เจโตปริยญาณ**

วิปัสสนาญาณ มโนมยิทธิ อิทธิปาฏิหาริย์ ทิพย์โสตธาตุญาณ เจโตปริยญาณ กล่าวได้ว่า เป็นผลจากการประกอบเหตุที่น้อมจิตที่ไม่หวั่นไหว เป็นสมาธินิ่งสงบ และ เกิดฤทธิ์ทางใจ แต่ทั้งนี้ คุณสมบัติเหล่านี้ยังไม่เป็นไปเพื่อการบรรลุมรรคผลนิพพาน โดยแท้ (ธนคักย์ เลิศมงคลโชค, 36 : 2553) ในพระพุทธศาสนาจำเป็นต้องน้อมจิตไปต่ออีกขั้น

อีก 3 วิชา เพื่อการบรรลุธรรมตามแนวทางของพระพุทธศาสนา มีดังนี้

1) **ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ** สามารถระลึกชาติตนหลังของพระพุทธองค์เอง ได้ ทำให้พระพุทธองค์ทราบว่า ได้ละชั่วอย่างไร ทำความดีอย่างไร และมีแนวทาง ในการทำจิตใจให้ผ่องใสอย่างไร รวมถึงการทราบการกระทำอันเป็นอกุศลที่เคยปฏิบัติ มาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตกไปยังอบายภูมิเป็นอย่างไรซึ่งในปุพเพนิวาสานุสสติญาณนี้ พระพุทธองค์ทรงใช้พระญาณในการระลึกชาติตนหลังของตนเองเพื่อให้ใจคลายจาก

ความกังวล เข้าใจตนมากขึ้นว่า ชีวิตที่ตกอยู่ภายใต้วัฏสงสารต้องประสบกับความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และความเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา จึงทำให้สามารถน้อมใจเข้าไปสู่ภายในใจได้

2) จตุปบาทญาณ สามารถรู้การจติและอุบัติของสัตว์โลกทั้งหลายได้ว่าเป็นเพราะกรรมอะไร ซึ่งญาณนี้ทำให้พระพุทธรองค์ทรงเห็นพระสาวก และสาวกของพระพุทธรองค์ว่า มีที่มาที่ไปอย่างไร สร้างกรรมฝ่ายกุศลหรืออกุศลมาบ้าง และเมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์คราวตายจะไปบังเกิดเป็นอะไรต่อไป

3) อาสวักขยญาณ คือการตรัสรู้ธรรมของพระพุทธรองค์ที่สิ้นอาสวะกิเลสอย่างหมดจด

อนึ่ง เป้าหมายหนึ่งเดียวของพระพุทธเจ้า คือ ความหมดกิเลสอาสวะที่สั่งสมอยู่ในใจ นี่คือการสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองอย่างสูงสุด แต่จากการเห็นผ่านจตุปบาทญาณ จึงทำให้พระพุทธรองค์ทรงเห็นว่า สัตว์โลกที่เกิดร่วมกันก็ยังตกอยู่ในกรรมแห่งวัฏสงสารเช่นกัน ดังนั้น พระพุทธรองค์จึงทรงนำคุณวิเศษที่ได้บรรลุผ่านมา มาใช้เป็นเครื่องมือช่วยให้เหล่าสรรพสัตว์ได้ละทิ้งอื่น ทำให้เห็นความจริงในชีวิต และก้าวสู่หนทางการสร้างบารมีเพื่อบรรลุมรรคผลนิพพานต่อไป โดยผู้เขียนได้จำแนกคุณวิเศษที่เกิดจากวิชา 8 เข้ากับคุณลักษณะพิเศษ 3 ประการของพระพุทธเจ้าเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนมากขึ้นว่า คุณวิเศษใดเข้ากับคุณลักษณะใดของพระพุทธเจ้า และเมื่อผนวกกันแล้วสามารถสรุปได้เป็นตารางดังนี้

ตารางที่ 1 : วิชา 8 อันเป็นเหตุให้เกิดเป็นพุทธคุณ 3 ประการ

วิชา 8 (เหตุ)	พุทธคุณ 3 (ผล)	การใช้งาน
วิปัสสนาญาณ	พระปัญญาธิคุณ	น้อมจิตเพื่อการหลุดพ้นและบรรลุดุธรรมของตน
มโนเมยิทธิ	พระปัญญาธิคุณ	น้อมจิตเพื่อการหลุดพ้นและบรรลุดุธรรมของตน
อิทธิวิธี	พระมหากรุณาธิคุณ	- ปราบทิสฺสในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความศรัทธาให้กับผู้ถูกปราบทิสฺส เช่น ชฎิล 3 ที่น้อง - เหาะไปโปรดหมู่สัตว์
ทิพยโสด	พระมหากรุณาธิคุณ	- ได้ยินเสียงการสนทนาธรรมของพระภิกษุจากที่ไกลและไกล แล้วจึงไปเทศนาสั่งสอนจนบรรลุดุธรรม - ได้ยินเสียงเทวดาหรือสัตว์นรกเล่าเรื่องบุญกรรมในคราวเป็นมนุษย์ (เปิดวัตถุวิมานวัตถุ) - การตรวจข่ายพระญาณก่อนการโปรดสัตว์ที่พร้อมแก่การบรรลุดุธรรม
เจโตปริยญาณ	พระมหากรุณาธิคุณ	รู้วาระจิต ความรู้สึกนึกคิด ความอ่อนแก่ของสมาธิ และอรรถาศัยที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติธรรมของแต่ละบุคคล
บุพเพนิวาสานุสสติ	พระปัญญาธิคุณ	ระลึกชาติหนหลังของตนเอง ทำให้ใจคลายกังวล

ตารางที่ 1 : วิชา 8 อันเป็นเหตุให้เกิดเป็นพุทธคุณ 3 ประการ (ต่อ)

วิชา 8 (เหตุ)	พุทธคุณ 3 (ผล)	การใช้งาน	
จตุปปาตญาณ (หรือ ทิพยจักขุ)	พระปัญญาธิคุณ / มหารุณนาธิคุณ	ปัญญาธิคุณ - ระลึกชาติหนหลัง ของผู้อื่น แล้วค้นพบ กฎแห่งกรรม และกฎ ไตรลักษณ์	มหารุณนาธิคุณ - แผ่ขยายพระญาณที่ จะไปโปรดหมู่สัตว์ที่ พร้อมจะบรรลुरुธรรม - ระลึกชาติหนหลัง ให้ผู้อื่น ให้รู้บุญกรรม ของผู้อื่น แล้วนำมา ตรัสเป็นกรณีศึกษา - แนะนำแนวทาง การสร้างกุศล และ การละอกุศลโดยยก ทั้งเรื่องชาตินี้ชาติ หน้ามาอธิบาย
อัสวักขยญาณ	พระบริสุทธิคุณ	เห็นกิเลส และสามารถขจัดให้หมดไปได้ นำไป สู่การหลุดพ้นที่ปราศจากต้นเหตุ ราคะ โทสะ โมหะ	

วิชาเหล่านี้ ทำให้พระพุทธองค์เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างเต็มเปี่ยม
บริบูรณ์ และสมบูรณ์พร้อมไปด้วยคุณค่าที่พระองค์ได้รับ คือ **พระบริสุทธิคุณ** เป็นผู้ที่
มีความบริสุทธิ์เนื่องจากหมดกิเลสอาสวะแล้ว **พระปัญญาธิคุณ** เป็นผู้ฉลาดที่สุด
ในโลกด้วยญาณต่าง ๆ ที่พระองค์ทรงบรรลุอย่างแจ่มแจ้ง **พระมหารุณนาธิคุณ** เป็น
ผู้ที่มีเมตตาที่สุดในโลกเนื่องด้วยปัญญาที่ทรงเห็นโทษภัยในวัฏสงสารและบุญกรรม
ของทั้งตนเองและผู้อื่น จึงทำให้ไม่ยากให้สัตว์โลกต้องทนทุกข์กับโลกจึงทรงออกทำ

หน้าที่เป็นพระบรมครูสอนสั่งสัตว์โลกให้เข้าถึงธรรม ดังนั้น พุทธคุณทั้ง 3 ประการนี้ จึงเป็นคุณลักษณะใหม่หลังจากการบรรลุอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณที่อยู่ในตัวของ พระพุทธองค์ที่ได้จากการสั่งสมบ่มบารมีมายาวนานหลายอสงไขยปี ซึ่งนี่คือพฤติกรรม ของผู้ที่ต้องการละกิเลส เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ที่ทำมาตลอดทุกภพทุกชาติ ด้วยการละชั่ว ทำดี ทำใจให้ผ่องใส อันเป็นเหตุที่ทำให้เกิดสุข จึงทำให้ได้คุณลักษณะทั้ง 3 มาอยู่กับตัว

2. ความพอใจและความหมายต่อการใช้ชีวิตในคราวเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปหลังจากการบรรลุอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงถือกำเนิดขึ้นพร้อมกับการดับสลายของกิเลสอาสวะที่สิ้นเชื้อไม่เหลือเศษ จึงกล่าว ได้ว่า พระพุทธองค์บรรลุมรรคผลนิพพานแล้ว และทรงเห็นว่า ชีวิตที่มีคุณค่า มีความ หมาย และมีความสุขที่สุด คือการทำให้ตนเองหลุดพ้นจากกรรมกิเลสในวัฏสงสาร ในหัวข้อนี้จะมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์คุณลักษณะ 3 ของพระพุทธองค์กับความพอใจ และความหมายต่อชีวิตที่พระพุทธองค์ได้ค้นพบ

2.1 ความพอใจจากพระบริสุทธิคุณ

ความบริสุทธิ์จากการหมดกิเลสอาสวะของพระพุทธองค์ทำให้ปราศจากตัณหา ราคะ ความอยากใด ๆ จึงทำให้พระเจ้าไม่ต้องการสิ่งอื่นใดที่เกินพอดี จึงทำให้ท่าน มีห่วงกังวลน้อย และจากสมการความพอใจของกลุ่มปรัชญาसानตินิยมที่กล่าวว่า “ความพอใจมีค่าแปรผกผันกับความต้องการ” เมื่อพระพุทธองค์มีความต้องการน้อย จึงทำให้มีความสุขพอใจมาก แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังคงต้องดำเนินชีวิตด้วยอัตภาพ ความเป็นมนุษย์ ยังต้องอาศัยปัจจัย 4 ดังนั้น ปัจจัย 4 จึงเป็นสิ่งที่เหล่านักปฏิบัติ เพื่อหาหนทางพ้นทุกข์จำเป็นต้องใช้ แต่ก็ใช้ในระดับที่พอดี พอใจ ไม่เกิดความต้องการ ที่เกินตัว

ดังจะเห็นได้จากที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีเพียงปัจจัย 4 และปฏิบัติตัวตาม แนวคิดนิสสัย 4 (วิ.ม. 4/72/101-102 (ไทย.มจร) ก็พึงพอใจและมีความสุข กล่าวคือ

1. เทียบวินยาบตเลียงชีพ และขบฉันภัตตาหารให้เพียงพอต่อการยังอัตภาพ ให้คงไว้ได้

2. นุ่งห่มด้วยผ้าบังสุกุลอันชาวบ้านเขาทิ้งไว้ตามป่า หรือผ้าห่อศพ นำมาตัดเย็บและย้อมให้เป็นสบง จีวร ไว้พอนุ่ง พอนุ่งกันความอบอุ่น และสัตรีว้ายที่จะเข้ามารบกวณ จำพวก ยุง รื่น ไร เรือด

3. อาศัยอยู่โคนไม้ หรือเรือนว่าง ที่สังกัด พอหลบทแดด ลม และฝน ปราศจากผู้คน เพื่อแน่วแน่แต่การปฏิบัติธรรม

4. ฉันทาตองด้วยน้ำมูตรเน่า (ปัสสาวะ) เป็นยารักษาโรคคราวเจ็บไข้ได้ป่วย การปฏิบัติตัวตามแนวคิดนิสสัย 4 นี้เป็นประหนึ่งของการสร้างความพอใจให้กับตนเอง ตามองค์แห่งสันโดษจะกล่าวว่า เป็นการยินดีกับของของตน (สเกน ตุสสโก) ยินดีกับสิ่งที่ได้มา (สนเตน ตุสสโก) และยินดีโดยมีใจสม่ำเสมอ (สมเนน ตุสสโก) (ที.สี.อ. 445-444/11 (ไทย.มมร) โดยสรุปก็คือ การสร้างความพอใจภายใต้สิ่งที่ตนเองมีอยู่ จีวรมีอย่างใดก็ใช้อย่างนั้น บิณฑบาตได้สิ่งใดมาขบฉันก็ฉันสิ่งที่มี เป็นต้น ซึ่งสันโดษนี้ก็อยู่ภายใต้การพิจารณาใช้ปัจจัย 4 อย่างเข้าใจวัตถุประสงค์ของการใช้งานว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็น (need) เพื่อให้ชีวิตอยู่อย่างไม่ขัดสน สามารถใช้ชีวิตได้อย่างสะดวกและสบายใจ นำไปสู่การปฏิบัติธรรมโดยปราศจากปليโพตต่อไป หากมีของส่วนเกินที่มากเกินไปหรือโยหาในสิ่งที่ตนไม่มีก็อาจก่อให้เกิดความไม่สบายใจ ความกระวนกระวายใจได้ (พระมหาวีรยุทธ กุศลจิตโต และพระมหามิตร สฐิตปัญญา, : 2564 279-278)

ดังนั้น การปฏิบัติตามแนวคิดนิสสัย 4 คือ หนึ่งในหนทางการสร้างชีวิตที่สันโดษให้กับพระพุทธองค์ให้สร้างความสุขจากความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีและได้รับมา และเมื่อความต้องการในปัจจุบัน 4 น้อยลง ความต้องการอื่น ๆ ก็น้อยลงตาม เหลือไว้แต่เพียงความสันโดษ ความพอเพียงเกิดเป็นความพอใจ เมื่อมีความพอใจมากขึ้นความสุขก็มากขึ้น การใช้ชีวิตเพื่อสร้างคุณค่าและความสุขอย่างสมณะที่เกิดจากความบริสุทธิ์ภายในก็มีมากขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน นี่จึงเป็นการค้นพบอย่างหนึ่งของพระพุทธองค์ในแง่ของความพอใจที่จะนำไปสู่การสร้างความหมายต่อชีวิตต่อไป

2.2 ความพอใจและความหมายต่อชีวิตจากพระปัญญาธิคุณ และพระมหากรุณาธิคุณ

จากสุขอย่างสมณะที่ปลอดกังวลเรื่องปัจจัย 4 นำมาสู่ความสงบทางใจทำให้พระพุทธรองค์สามารถปฏิบัติได้อย่างสะดวก สบาย และในที่สุดก็สามารถปฏิบัติสมาธิจนเกิดญาณทัศนะที่ทำให้เห็นว่า ตนเองก็มีทุกข์จากกฎแห่งกรรม และกฎไตรลักษณ์ผ่านปุพเพนิวาสานุสสติญาณ ทำให้ใจคลายกังวลและสามารถนิ่งจิตไปต่อได้ และเมื่อปัญญายายในสวามิปปินด้วยจตุปปาตญาณก็ยิ่งทำให้รู้ว่า สัตว์โลกทั้งหลายก็ล้วนมีความทุกข์เช่นเดียวกันกับพระพุทธรองค์ ซึ่งการมองเห็นทุกข์นี้ ทำให้ทรงเห็นอย่างชัดเจนว่า ความเท่าเทียมของมนุษย์อย่างหนึ่ง คือ การเผชิญหน้ากับกฎแห่งกรรมที่คนทำกรรมใดไว้ย่อมเห็นกรรมนั้นในตน คนทำกรรมดีย่อมได้รับผลดี คนทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่ว คนหว่านพืชเช่นใดย่อมได้รับผลเช่นนั้น (ขุ.ชา. 27/144/103 (ไทย.มจร) และนอกจากนั้นก็ยังต้องเผชิญหน้ากับกฎไตรลักษณ์ คือ ความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวตน (อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา) (ส.สพ. 18/1/1-2 (ไทย.มจร) และการจะหลุดพ้นได้ต้องอาศัยมรรคมีองค์ 8 และอริยสัจ 4 เป็นเครื่องมือนำไปสู่ความหลุดพ้น จึงทำให้หลังจากที่พระพุทธรองค์ทรงบรรลุนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณด้วยแนวทางดังกล่าว พระพุทธรองค์จึงเริ่มก้าวแรกแห่งการเป็น “สตุถา เทวมนุสสุตนา” คือ การเป็นครูให้กับหมู่มนุษย์และเทวดาเพื่อเปิดมรรคาแห่งนิพพานต่อไป แม้ช่วงแรกยังคงมีความลังเลใจว่าธรรมที่พระพุทธรองค์ทรงบรรลุนั้นเป็นของยาก แต่ด้วยความเชื่อมั่นว่า ยังมีผู้ที่พร้อมจะบรรลุธรรมอยู่ตามคำของสัทัมบดีพรหม (วิ.ม. 4/8/12 (ไทย.มจร) กอปรกับพระมหากุณาธิคุณอย่างล้นพ้นหาที่สุดไม่ได้ พระพุทธรองค์จึงทำหน้าที่เผยแผ่พระธรรมสู่สัตว์โลกที่มีภูมิลีในนัยนตาน้อยให้ได้เห็นหนทางบรรลุธรรมเช่นเดียวกับพระพุทธรองค์

พระมหากุณาธิคุณ คือ ความเมตตาซึ่งมาพร้อมกับพระปัญญาธิคุณเช่นกัน เนื่องด้วยสัตว์โลกทั้งหลายล้วนเกิดมาจากบุญบาปที่สร้างมาให้เกิดความแตกต่างกันทั้งด้านกายภาพ สติปัญญา ฯลฯ ซึ่งเมื่อพระพุทธรองค์ทรงทราบความเป็นมาเป็นไปของสัตว์โลกผ่านปัญญากอปรกับความเมตตาสัตว์โลก จึงทำให้ในแต่ละครั้งที่พระพุทธรองค์จะทำหน้าที่สั่งสอน จึงสอดแทรกพระญาณในทุกปัจฉิมยามของวันก่อนว่า แต่ละวันมีสรรพสัตว์คนใดหรือหมู่ใดมีบุญญาธิการ และมีวิธีการใดที่เหมาะสมกับคนนั้น ๆ

เนื่องด้วยจริต อธิยาศัย สติปัญญาที่แตกต่างกัน ด้วยพุทธจักขุ² ของพระพุทธองค์ ในการสอดขायพระญาณ (ที.สี.อ. 152/11 (ไทย.มมร) เมื่อถึงกาลอันเหมาะสมพระพุทธองค์ ก็จะเสด็จไปเพื่อโปรดสรรพสัตว์เหล่านั้นให้ได้บรรลุธรรม ซึ่งต้องยอมรับว่า ความแตกต่าง ของมนุษย์ทำให้การสั่งสอนของพระพุทธองค์มีความยากง่ายแตกต่างกันไป เช่น กรณีของพระยสกุลบุตระที่มีความเบื่อหน่ายในชีวิตฆราวาสจนรำพันออกมาว่า “ที่นี่วุ่นวายหนอ ที่นี่ขัดข้องหนอ” แต่เมื่อมาพบกับพระพุทธเจ้าก็สามารถบรรลุธรรม เป็นพระโสดาบันได้อย่างง่ายดายด้วยการฟังธรรมอนุปพิทกคา (วิ.ม. 3133/26-25/4 (ไทย.มจร) หรือพระอัญญาโกณฑัญญะที่พบพระพุทธเจ้าตั้งแต่คราวเป็นพระโฬัสตวั ทรมานร่างกาย เมื่อถึงคราวจะบรรลุธรรมก็เพียงแต่ฟังธรรมบทัมมจักกัปปวัตตนสูตร ก็ได้ดวงตาเห็นธรรมมาได้ (วิ.ม. 24/17/4 (ไทย.มจร)

2 ตัวอย่างข้างต้น คือ ผู้ที่บรรลุธรรมง่ายเพราะบุญบารมีที่สั่งสมมาตั้งแต่ภว ชาติก่อน ๆ มีพร้อมแก่การบรรลุธรรม แต่กรณีที่สั่งสอนด้วยความยากลำบากเนื่องด้วย เหตุผลต่าง ๆ นานา เช่น ความยึดมั่นถือมั่นในทิฐิของตน การถามคำถามอภัยกตปัญหา ที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อการบรรลุธรรม พระพุทธองค์ก็จะใช้วิธีอื่นก่อนนำเข้าสู่การเทศนา เช่น การใช้อิทธิปาฏิหาริย์ในการปราบทิฐิของชฎิล 3 พี่น้อง (วิ.ม. 4/37-54/47-65 (ไทย. มจร) การถามย้อนกลับเรื่องศีล 5 กับโศภนทัณฑพราหมณ์ (ที.สี. 9/311-318/118-123 (ไทย.มจร) หรือการนั่งเฉยกับคำถามอภัยกตปัญหาของนายมาลุงกย (ม.ม. 13/122- 128/133-141 (ไทย.มจร) ซึ่งถึงแม้จะมีความยากเพียงไร แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรง อดทนและใช้ปฏิสัมภิทาเป็นปัญญาในการตอบปัญหากับบุคคลเหล่านั้นที่พระพุทธองค์ ทรงเห็นว่า มีบุญญาธิการเพียงพอพร้อมแก่การบรรลุธรรม และนอกจากนั้นก็อาจมีความ หวังว่า บุคคลที่พระพุทธองค์ทรงทำให้บรรลุธรรมได้นี้จะสามารถสร้างกระแสให้กับกลุ่ม ศรัทธาเดิมให้มานับถือตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ ดังเช่นตัวอย่าง ของพระเจ้าพิมพิสารที่เห็นว่า กลุ่มชฎิล 3 พี่น้องเดิมที่พระองค์นับถือได้อุปสมบท เป็นพระภิกษุกับพระพุทธเจ้า และสรรเสริญพระพุทธานุภาพพระบาททำให้

² พุทธจักขุในที่นี้ หมายถึง ทิพยจักขุ หรือจุตูปาตญาณ

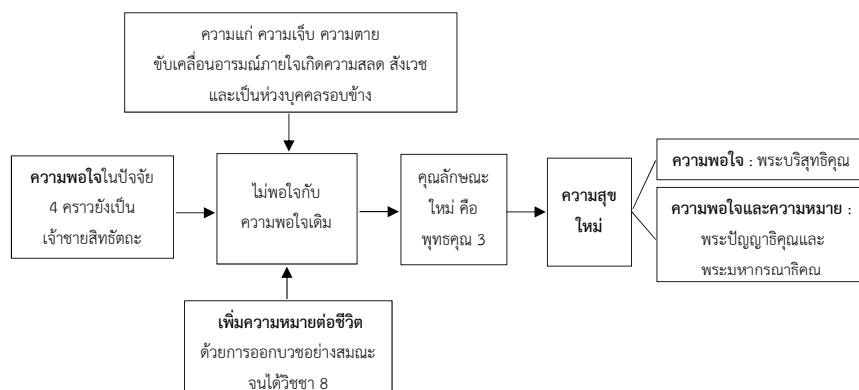
พระเจ้าพิมพิสารทรงแสดงตนเป็นอุบาสก นับถือพระพุทธเจ้าและถวายเวฬุวันมหาวิหารไว้ให้เป็นแหล่งพำนักของพระภิกษุ 1,000 รูป (วิ.ม. 4/55/66-68 (ไทย.มจร))

อย่างไรก็ดี แม้ความยากง่ายในการบรรลุธรรมของสรรพสัตว์จะมีความแตกต่างกัน แต่ท้ายที่สุดแล้ว พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรงหาวิธีในการทำให้สรรพสัตว์เหล่านั้น ได้บรรลุธรรม เห็นแจ้งธรรมความเป็นจริงของชีวิตจนได้ ทั้งนี้ก็ด้วยพระปัญญาธิคุณ และคุณวิเศษของพระพุทธองค์ กอปรกับพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงเห็นว่า ทุกชีวิตมีค่าและสามารถบรรลุธรรมเพื่อขจัดกิเลสออกไปจากใจได้เหมือนกัน จึงทรงเดินหน้าต่อไปเพื่อเป้าหมายในการเป็น “บรมครูผู้นำทางไปสู่บรมสุขอันเป็นนิรันดร์” ต่อไป จึงทำให้ความบริสุทธิ์ที่พระพุทธองค์ทรงได้จากการบรรลุธรรม หมดกิเลส อันเป็นบรมสุขของพระพุทธองค์ได้ส่งต่อเป็นความหมายต่อชีวิตผ่านพระมหากรุณาและพระปัญญาไปสู่สรรพสัตว์ให้ได้รับความสุขเช่นเดียวกับพระองค์

มาถึงจุดนี้ก็จะเห็นว่า กว่าที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะทรงค้นพบความสุขอันเกิดจากความหลุดพ้นกิเลสอสาვეทั้งปวงนั้น มีจุดเริ่มต้นจากอารมณ์ที่มาจากสัมมาทิฐิที่ผลักดันมาจากภายใน คือ การเห็นทุกขในชีวิตรมีความแก่ เจ็บ และตาย และความคิดเป็นห่วงเป็นใยต่อบุคคลที่พระพุทธองค์รัก และไม่อยากจะเขาเหล่านั้นต้องประสบกับความทุกข์เช่นเดียวกับที่พระพุทธองค์รู้สึก จึงละทิ้งความพอใจในราชวังไปพึ่งพิงความพอใจแบบสมณะที่มีเพียงปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิตเพื่อตามหาหนทางเพื่อเอาชนะความทุกข์เหล่านั้น แม้การวิจัยเพื่อตามหาหนทางพ้นทุกข์จะต้องลองผิดลองถูกบ้างในบางครั้งแต่ท้ายที่สุดก็พบหนทางที่ดีที่สุด คือ มรรคมีองค์ 8 และอริยสัจ 4 และนั่นทำให้พระพุทธองค์เป็นผู้มีความบริสุทธิ์ได้มาซึ่งความสุขในระดับที่เป็น “ความพอใจ” คือ ความหมดกิเลส นอกจากนั้น ยังได้ยกระดับความสุขจากความพอใจเดิมให้สุขยิ่งขึ้นด้วยการนำคุณวิเศษ 8 ประการ สร้างเป็นความหมายต่อชีวิตด้วยคุณลักษณะเฉพาะตนของพระพุทธเจ้า คือ พุทธคุณ 3 ประการไปสู่สรรพสัตว์ทั้งหลาย กล่าวคือ มอภมมหากรุณาสู่สรรพสัตว์ที่ทรงเห็นด้วยปัญญาว่า สัตว์โลกล้วนตกอยู่ภายใต้กฎแห่งกรรมและกฎไตรลักษณ์ จึงทำให้พระพุทธองค์ทรงทำหน้าที่เป็นบรมครู สั่งสอนเหล่าสรรพสัตว์ที่มีปัญญาธิการแตกต่างกันให้ได้เห็นความจริงของชีวิตด้วยพระปัญญาอันสว่างเพื่อให้ได้รับความสุขในระดับบรมสุขเช่นเดียวกัน

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้สร้างความสุขให้ตนเองด้วยคุณวิเศษอันเกิดจากปัญญา (พระปัญญาธิคุณ) ที่มี ทำให้เห็นความจริงของโลกด้วยญาณทัศนะ รู้เท่าทันกฎแห่งกรรม กฎไตรลักษณ์ และรู้วิธีการกับกฎธรรมชาติเหล่านี้ ด้วยตนเองอย่างอุ่มหัด เปรียบเหมือนการพ้นจากคุกที่ไม่มีกำแพงกันซึ่งก็คือวัฏสงสาร และพระพุทธองค์สามารถพ้นวัฏสงสารอยู่ภายใต้กฎธรรมชาติทั้ง 2 นี้ได้อย่างมีความสุข กล่าวคือ พ้นกิเลสอันเป็นกองแห่งทุกข์ในวัฏสงสารไปสู่พระนิพพานได้ จึงกล่าวได้ว่า พระพุทธองค์ทรงเป็นผู้ที่มีความสุขที่สุดในโลก สมดังพุทธพจน์ที่ว่า "นิพพานํ ปรมัสนุขํ – นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง" (ม.ม. 256/218/13 (ไทย.มจร) และยังเป็นผู้ส่งมอบความสุขแล้วช่วยเหลือสัตว์โลกให้พ้นจากทุกข์และวัฏสงสารตามพระพุทธองค์ไป (พระมหากรุณาธิคุณ) จึงอาจกล่าวได้ว่า การมีชีวิตอยู่เพื่อผู้อื่นเพื่อสัตว์โลกพ้นทุกข์ของพระพุทธองค์ เป็นคุณค่าของการมีชีวิตอยู่และคุณค่านี้นี้สร้างความสุขอย่างยิ่งให้กับพระพุทธองค์ด้วยการเห็นผู้อื่นสามารถพ้นทุกข์ตามพระพุทธองค์ได้

เมื่อเห็นแล้วว่า การเลือกชีวิตใหม่ คือ การเป็นสมณะ พระพุทธเจ้าทรงมีความสุขทั้ง 2 ด้าน คือ ความพอใจและความหมายต่อชีวิตที่เกิดจากคุณลักษณะเฉพาะ 3 ประการ ดังสรุปได้จากแผนผังเส้นทางแห่งความสุขของพระพุทธเจ้า ดังนี้

แผนภาพที่ 2 : เส้นทางสู่ความสุขของพระพุทธเจ้า

สรุป

ความสุขของมนุษย์เกิดขึ้นจากอารมณ์และแรงขับภายในที่ผลักดันให้มนุษย์สร้างพฤติกรรมหรือการกระทำให้เกิดความสุขขึ้นในชีวิต ซึ่งพฤติกรรมหรือการกระทำนั้น ๆ มนุษย์จะเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองโดยและมีผลลัพธ์ คือ ความสุขของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งความสุขที่เกิดขึ้นจะมี 2 ทาง คือ ความสุขจากความพอใจ และความสุขจากความหมายต่อชีวิต โดยมากมนุษย์ทุกคนรู้จักและได้สัมผัสกับความสุขในระดับความพอใจอยู่เป็นปกติ อย่างไรก็ตามความสุขประเภทนี้ไม่ยั่งยืนประหนึ่งเป็นการเสพติดที่สุขเฉพาะปัจจุบันขณะ เมื่อหมดฤทธิ์ก็ต้องหามาเติมใหม่ ซึ่งจะแตกต่างกับความสุขจากความหมายต่อชีวิตที่ส่งผลต่อที่ดีต่อใจและต่อเนื่องไปยงอนาคต แต่ทั้งนี้ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า ความสุขทั้ง 2 ทาง จำเป็นจะต้องมาควบคู่กัน

ความสุขของพระพุทธเจ้าก็เป็นไปในลักษณะนี้เช่นกัน แม้จุดเริ่มต้นของพระพุทธองค์ในคราวเป็นเจ้าชายสิทธัตถะจะมีความสมบูรณ์ในเรื่องความสุขจากความพอใจในปัจจุบัน 4 คืออยู่แล้ว แต่ด้วยอารมณ์ภายในที่ขับเคลื่อนผ่านการตระหนักถึงชีวิตที่มองเห็นคนแก่ คนเจ็บ และคนตาย ทำให้พระองค์ทรงคิดได้ว่า ชีวิตเป็นทุกข์และพลอยเป็นห่วงบุคคลรอบข้างไปด้วย จึงตัดสินใจที่จะตามหาความสุขใหม่และทิ้งความสุขเดิม จนในที่สุดก็ค้นพบความหมายใหม่จากการบรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณว่า ความสุขที่แท้จริง คือ การหมดกิเลส ซึ่งพระพุทธองค์ก็ได้คุณค่าและเหตุผลของการใช้ชีวิตในรูปแบบของการเป็นพระพุทธเจ้า

เมื่อค้นพบความสุขที่แท้จริงแล้ว วิธีชีวิตของพระพุทธองค์ก็เปลี่ยนไปจากอารมณ์ภายในที่ปราศจากกิเลส มีความบริสุทธิ์ที่เกิดขึ้นทำให้มีความต้องการในปัจจุบัน 4 น้อยลง เหลือไว้เพียงสิ่งที่พอใจในการใช้เพื่อดำรงชีวิตตามแนวทางนิสสัย 4 จึงทำให้การสร้างความบริสุทธิ์ภายในได้สามารถทำได้ง่าย ปลอดภัยพอ จนสามารถมุ่งสู่เป้าหมายสูงสุดอันเป็นบรมสุข คือพระนิพพานได้ นี่เองทำให้พระพุทธองค์ได้รับคุณลักษณะใหม่ขึ้นมา คือ พุทธคุณ 3 ประการ คือ พระปัญญาธิคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระมหากรุณาธิคุณ ซึ่งทั้ง 3 คุณลักษณะนี้ เกิดขึ้นตั้งแต่คราวบรรลุธรรมและได้เครื่องมืออันเป็นญาณวิเศษ คือ วิชา 8 ซึ่งพระพุทธองค์ทรงใช้ในการสร้างความสุขให้กับตนเองและคุณค่าไปสร้างความสุขแก่ผู้อื่น ทั้งการใช้พระปัญญาจากตรัสรู้ธรรม

เพื่อนำไปให้เห็นความเป็นจริงของมนุษย์ว่า ตกอยู่ภายใต้กฎแห่งกรรมและกฎไตรลักษณ์ซึ่งทั้ง 2 นี้ นำทุกข์มาให้ชีวิตมนุษย์ทุกคน และหนทางที่จะไปสู่บรมสุขได้ ต้องไปด้วยมรรคมีองค์ 8 และอริยสัจ 4 เท่านั้น เมื่อทราบดีในใจและด้วยความหวังดีมีเมตตาของพระพุทธองค์ที่ประสงค์ให้เหล่าสัตว์ผู้มีธุลีในนัยน์ตาน้อยได้เห็นทางมาแห่งความสุขที่แท้จริงกับพระพุทธองค์ จึงทรงทำหน้าที่เป็นครูเพื่อสอนสัตว์โลกเพื่อเปิดหนทางพระนิพพาน แม้ความยากจากการเทศน์สอนกับผู้คนที่มีความหลากหลายทั้งจริต ภูมิฐานะ แต่ด้วยพระมหากรุณาและพระปัญญาของพระพุทธองค์ทำให้สามารถสอน ปราบ และกำราบมิชฌาতিฐิจนสามารถทำให้สัตว์โลกส่วนหนึ่งหมดทุกข์ หมดกิเลสอย่างพระพุทธองค์ไปได้ ซึ่งนี่เองเป็นความสุขในระดับความหมายต่อชีวิตของพระพุทธองค์ที่ได้นำความสุขจากการหมดกิเลสส่งต่อไปให้กับผู้อื่นได้รับความสุขในชีวิตยิ่งขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

เมื่อพบว่า ความสุขที่ยั่งยืนนั้นจะต้องเกิดจากความพอใจและความหมายต่อชีวิต ซึ่งบทความนี้ได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงเส้นทางสู่ความสุขของพระพุทธเจ้าแล้วว่า ความพอใจและความหมายต่อชีวิตของพระพุทธองค์เป็นอย่างไร แต่เนื่องจากความสุขในระดับความพอใจและความหมายต่อชีวิตยังสามารถจำแนกได้อีกหลากหลายด้าน ดังเช่นที่ได้ทบทวนวรรณกรรมเรื่องความสุขอันเกิดจากความพอใจจากองค์กรต่าง ๆ

ในบทความต่อไปจึงควรอย่างยิ่งที่จะนำความพอใจและความหมายต่อชีวิตของพระพุทธเจ้าไปพิจารณาในความสุขในด้านอื่น ๆ ว่า พระพุทธองค์มีความสุขในทุก ๆ ด้านดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

อักษรย่อ

วิ.ม.	พระวินัยปิฎก มหาวรรค
ที.ส.	พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สิลกขันธ์วรรค
ที.ส.อ.	อรรถกถาทีฆนิกาย สิลกขันธ์วรรค
ม.ม.	พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก์

ม.ม.	พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมนิพนธกถา
ล.สพ.	พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค
อ.เอก.	พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย เอกนิบาต
อ.ทุก.	พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทุกนิบาต
อ.ทสก.	พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทสกนิบาต
ข.ธ.	พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท
ข.ธ.อ.	อรรถกถาขุททกนิกาย ธรรมบท
ข.ชา.	พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาดก
ไทย	ฉบับแปลภาษาไทย
มจร	มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). <i>พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย</i> . กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
มมร	มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2555). <i>พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ชุด 91 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 6</i> . กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์.

เอกสารอ้างอิง

- เกษร มัยจัน. (2559). การสร้างความสุขด้วยจิตวิทยาเชิงบวก. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 24(4), 673-681.
- ธนศักดิ์ เลิศมงคลโชค (2553). *การศึกษาวิเคราะห์ข้อกฎหมายในพุทธปรัชญาเถรวาท*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธีรโชติ เกิดแก้ว. (2556-2557). พุทธคุณ: ความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์หรือพระคุณความดีที่ต้องนำไปปฏิบัติ. *วารสารไทยศึกษา*, 9(2), 1-39.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล และไชยณัฐ คำดี. (2563). พฤติกรรมศาสตร์: ขอบข่ายและวิธีการศึกษาสำหรับพัฒนาองค์กร. *วารสารสาระคาม*, 11(2), 24-45.
- บรรจบ บรรณรุจิ. (2545). ชื่อเรียกปัญญาในอัมมจักกัปปวัตตนสูตร. *วารสารพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 9(2), 46-81.

- บุรฉัตร จันทร์แดง, เสवालักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และสัญญา เคนาภูมิ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 19(4), 235-244.
- พระครูสมุห์รววิทย์ ฝาสุโก และพระสุนทรกิจโกศล. (2562). ทุกข์และการดับทุกข์ในคัมภีร์อรรถกถาธรรมบท. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 6(9), 4166-4183.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2555). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ชุด 91 เล่ม*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2543). *ปรัชญาทั่วไป มนุษย์ โลก และความหมายของชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- วิทยา ศักยาภินันท์. (2554). ครูกุล: สถาบันการศึกษาของอินเดียสมัยโบราณ. *วารสารมนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 18(2), 1-16.
- เสริน ปุณณะหิตานนท์. (2537). พฤติกรรมศาสตร์: มุมมองของนักสังคมวิทยา. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 1(1), 22-52.
- ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา. (2565). *พุทธวิธีการสอน: คุณสมบัติของผู้สอน ตอนที่ 2*. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2565, https://www.qa.kmutnb.ac.th/qa_news/2557/QANEWS312_25570515.pdf.
- ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต และคณะ. (2555). *คู่มือการวัดความสุขด้วยตัวเอง (HAPPINOMETER; The Happiness Self Assessment)*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Tal Ben-Shahar. (2559). *วิชาความสุขที่มีสอนแค่ในฮาร์วาร์ด*. แปลโดย พรเลิศ อธิสฐ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วีเลิร์น.

- Urbinner. (2564). *ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs)*. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2565, <https://www.urbiner.com/post/maslow-hierarchy-of-needs>.
- Rocco Farano. (2021). *Writing for Wellness: Eight Dimensions, Eight experiences*. Retrieved May 26, 2021, <https://www.prainc.com/ww-2021-8dimensions-8experiences/>.
- Sonja Lyubomirsky, Laura King and Ed Diener. (2005). The Benefits of Frequent Positive Affect: Does Happiness Lead to Success?. *Psychological Bulletin*, 131(6), 803-855.
- toolshero. (2022). *Tal Ben-Shahar's Happiness Model*, Retrieved May 26, 2021, <https://www.toolshero.com/psychology/happiness-model/>.

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวารสาร
ประจำปีปีที่ 40 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2566)

1. ดร.พรพจน์ ศรีตัน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ ดร.ดุษฎิ์ อายุวัฒน์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. รองศาสตราจารย์ ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรดี วงศ์ศิริ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภกิต บัวขาว	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
6. ดร.ขวัญจิตต์ สุวรรณนพรัตน์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ภรณ์ รอดทรัพย์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ชไมพร กาญจนกิจสกุล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
10. รองศาสตราจารย์ ดร.จงจิตต์ ฤทธิรงค์	มหาวิทยาลัยมหิดล
11. รองศาสตราจารย์ ดร.สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตพนธ์ ชุ่มเกตุ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัชยา เชื้อจันทิก	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินธิสาร ไชยสุข	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนาใจ หมั่นไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
17. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

**หลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการ
วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น**

1. ต้องเป็นบทความหรือผลงานวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในกรณีเป็นภาษาอังกฤษต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญก่อนส่งกองบรรณาธิการ
3. ต้นฉบับบทความต้องมีความยาวไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4 ส่งบทความออนไลน์ได้ที่ www.tci-thaijo.org/index.php/HOSO
4. หน้าปก (Cover) ประกอบด้วย
 - 4.1 ชื่อบทความ (Title) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 4.2 ชื่อผู้เขียน (Authors) (ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุลโดยไม่ต้องมีคำนำหน้าชื่อ ตำแหน่ง คุณวุฒิ) พร้อมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับผู้เขียน (Author Affiliation) หากต้องการเพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับผู้เขียนให้ระบุตอนท้ายของบทความ
 - 4.3 บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวไม่ควรเกินหนึ่งหน้ากระดาษ A4
 - 4.4 คำสำคัญ (Keyword) กำหนดคำสำคัญที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ทำคำค้นในระบบฐานข้อมูล ทั้งคำในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ
5. เกณฑ์การพิจารณา กองบรรณาธิการจะเป็นผู้รับผิดชอบการพิจารณา
6. บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ ทางกองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนทราบ แต่จะไม่ส่งต้นฉบับคืนผู้เขียน
7. ส่วนเนื้อหา (Body of the Context) ประกอบด้วย
 - 7.1 บทนำ (Introduction) ครอบคลุมความสำคัญและที่มาของปัญหา การวิจัยวัตถุประสงค์การวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง บทนำควรเขียนในรูปเรียงความให้รวมเป็นเนื้อเดียวกัน

7.2 วิธีการวิจัย หรืออุปกรณ์และวิธีวิจัย หรือระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) อธิบายวิธีการดำเนินการวิจัยซึ่งอาจจะประกอบด้วย หัวข้อย่อยๆ เช่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสอดคล้องตามวิธีการวิจัยแต่ละสาขาวิชา

7.3 สรุปและอภิปรายผล/วิจารณ์ผลการวิจัย

7.4 ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ข้อเสนอแนะแนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้

7.5 กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement) ระบุนุแหล่งทุน หรือผู้มีส่วนสนับสนุนในการทำวิจัย เอกสารอ้างอิง (References) ให้ใช้ตามแบบที่กำหนด คือ

7.5.1 การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง ให้วงเล็บชื่อผู้แต่ง (สำหรับคนไทย) หรือชื่อสกุล (สำหรับชาวต่างประเทศ) หรือชื่อนิตินบุคคลที่เป็นผู้จัดทำเอกสาร และปีที่พิมพ์ของเอกสารที่อ้างถึง นำหน้าหรือต่อท้ายข้อความที่อ้างดังตัวอย่าง

มันทนา และอุษา (2535) กล่าวว่า.....หรือ
(มันทนา และอุษา, 2535)

Miller (1993) กล่าวว่า.....หรือ.....
(Miller, 1993)

จากรายงานของ WHO (1999)หรือ.....
(WHO, 1999)

7.5.2 การอ้างอิงท้ายเรื่อง

อ้างอิงหนังสือ

พรจันท์ สุวรรณชาติ. (2539). *มาตรฐานการพยาบาลเชิง
โครงสร้าง*. กรุงเทพฯ : เจ.เอส.การพิมพ์.

Dye Thomas R. (1966). *Politics, Economics and the Public*.
Chocago: Rand McNally.

การอ้างอิงจากบทความ

รัตนา จันทรเทียร. (2553). อุปลักษณะเกี่ยวกับแหล่งน้ำของ
คนขอนแก่น. *มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์*. 27(3), 71-85.

Wenden, A.L. (2002). Learner Development in
Language Learning. *Applied Linguistics*. 23(1), 12-36.

การอ้างอิงจากเว็บไซต์

สมคิด พุทธศรี. (2555). โลกาภิวัตน์ปะทะเทคโนโลยี : นัย
ต่อการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ. สืบค้นเมื่อวันที่ 1
พฤศจิกายน 2555, จาก [http://thaipublica.org/2012/08/](http://thaipublica.org/2012/08/impact-of-globalization-of-technology/)
[http://thaipublica.org/2012/08/](http://thaipublica.org/2012/08/impact-of-globalization-of-technology/)

Bontas, E.P. (2005). *Practical experiences in building Ontology-based
Retrieved systems*. Retrieved January 20, 2006, from
[http://userpage.fu-berlin.de/~paslaru/papers/swcase](http://userpage.fu-berlin.de/~paslaru/papers/swcase2005.pdf)
2005.pdf.

การสัมภาษณ์

สุวิทย์ คุณกิตติ. การควบคุมดูแลสิ่งแวดล้อมน้ำพอง [สัมภาษณ์].
รัฐมนตรี กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม;
20 สิงหาคม 2541.

Tapparangsi K. AIDS situation in Thailand [Interview].
The Minister, Ministry of Public Health; 17 July 1999.

8.7 ตารางและภาพประกอบ (Tables and Illustrations) จัดเรียงตามลำดับ
หรือหมายเลขที่อ้างถึงในบทความโดยวิธีเขียนควรระบุชื่อตารางไว้เหนือตาราง
และระบุชื่อหรือคำอธิบายภาพ

ชื่อเรื่องภาษาไทย (ขนาด 18 ตัวหนา)

English Title (Font size 18 bold)

ชื่อผู้แต่ง¹, ชื่อผู้แต่ง², ชื่อผู้แต่ง³ (ขนาด 14)

Author¹, Author², Author³ (ขนาด 14)

^{1,2,3} สาขาวิชา..... (ขนาด 12)

^{1,2,3} Program in(ขนาด 12)

^{1,2,3} มหาวิทยาลัย..... (ขนาด 12)

^{1,2,3} University (ขนาด 12)

บทคัดย่อ

เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย.....
เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย.....
เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย.....
.....

คำสำคัญ : คำสำคัญ1, คำสำคัญ2, คำสำคัญ3

Abstract

เนื้อหาบทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....
เนื้อหาบทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....
เนื้อหาบทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....
.....

Keywords : Keywords1, Keywords2, Keywords3

บทนำ

วัตถุประสงค์การวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผลการศึกษา

สรุปผล

อภิปรายผล

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

รายละเอียดเกี่ยวกับผู้เขียน

เอกสารอ้างอิง (References, Bibliography)

APA Style